

POHJOIS-POHJANMAAN MAAKUNTAKAAVAN UUDISTAMINEN

3. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN EHDOTUS NÄHTÄVILLÄ 28.3.-27.4.2018

Muistutuspalautteen yhteenveto ja vastineet

Ehdotusaineisto käsiteltiin maakuntahallituksessa 22.1.2018 § 5. Aineisto oli nähtävillä jäsenkunnissa, maakuntaliiton virastossa ja liiton verkkosivuilla 28.3. – 27.4.2018, muistutuksen antomahdollisuus oli 27.4. klo 16:00 mennessä.

Yhteenveto ja vastineet 14.5.2018

Käsittely: Maakuntahallitus 21.5.2018 (§ 105)

Saapuneet muistutukset:

Ministeriöt:	-
Seutukunnat ja naapurimaakunnat:	-
Jäsenkunnat:	5
Viranomaistahot:	5
Kuntalaiset / yksityishenkilöt:	11
Yhdistykset ja yhteisöt:	6
<u>Hanketoimijat ja muut yhtiöt:</u>	<u>11</u>
Yhteensä	38

SISÄLLYSLUETTELO

SAATTEEKSI	3
-------------------------	----------

SAAPUNEET MUISTUTUKSET, P-P 3VMKK EHDOTUSVAIHE 28.3.-27.4.2018.....	5
--	----------

Kempeleen kunta	5
Limingan kunta	8
Siikajoen kunta	10
Tyrnävän kunta	14
Vaalan kunta.....	15
Metsähallitus.....	17
MTK Pohjois-Suomi	21
Museovirasto.....	22
Suomen Metsäkeskus.....	23
Pohjois-Pohjanmaan museo	24
Paliskuntain yhdistys	26
Tolvan paliskunta	30
Kitkan Viisaat ry.....	33
Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry.	45
Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry	53
Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri.....	59
Fingrid Oyj	60
Fortum Environmental Construction Oy	62
Energiequelle Oy	62
EPV Tuulivoima Oy	67
Kangastuuli Oy.....	68
Rajakiiri.....	73
SmartWind Oy	74
Terrawind Oy / Intercon Energy Oy.....	78
TM Voima Pajukoski II Oy	84
Nordic Mines Oy.....	85
VAPO Oy	87
Yksityishenkilö 1, Oulu.....	90
Yksityishenkilö 2, Vantaa (maanomistusta Pyhäjoella)	90
Yksityishenkilö 3, Sievi (kaksi muistuttajaa)	92
Yksityishenkilö 4, Siikajoki	97
Yksityishenkilö 5, Revonlahti	102
Yksityishenkilö 6, Haukipudas	106
Yksityishenkilö 7, Oulu.....	108
Yksityishenkilö 8, Pori (maanomistusta Kuusamossa)	109
Yksityishenkilö 9, Haapajärvi, Nivala, Oulu, Reisjärvi (yhteensä 6 nimeä).....	112
Yksityishenkilö 10, Kuusamo	115
Yksityishenkilö 11, Pajunperänpään tuulivoimapuiston ympäristön asukkaat , 85800 Haapajärvi (yksi nimetty yhteyshenkilö).....	117
Yksityishenkilö 12, 27.4.2018 klo 23:18 myöhässä saapunut sähköposti.....	118

SAATTEEKSI

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistaminen aloitettiin vuonna 2010. Maakuntahallitus päätti kesäkuussa 2012 vaiheistaa kokonaismaakuntakaavan uudistamistyön kolmeen osaan. Maakuntakaavan uudistamisen kaikissa kolmessa vaihekaavassa perustana käytettävä Pohjois-Pohjanmaan aluerakenne on määritetty maakuntavaltuuston hyväksymässä maakuntasuunnitelmassa. Laaditut selvitykset ja niiden päivitykset perustuvat ko. aluerakenteeseen, eikä sitä ole tarkoituksenmukaista muuttaa tässä uudistamisen viimeistelevässä kolmannessa vaihekaavassa. Vaihekaavoituksen periaatteiden mukaisesti tässä kolmannessa vaihekaavassa ei avata uudelleen vuoden 2017 alussa lainvoiman saaneiden 1. ja 2. vaihemaakuntakaavan teemoja muutoin kuin maakuntaan vuonna 2016 liitetyn Vaalan kunnan osalta. Uudistamistyön päätyttyä voimaan jää neljä maakuntakaavaa nykyisen kahdeksan sijaan. Maakuntakaava on yleispiirteinen ja strateginen kaava, jota kaava-hierarkian mukaisesti tarkennetaan kuntakaavoituksella ja erillishankkeiden YVA-prosesseissa (252/2017 *Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä*).

Vaihemaakuntakaavoitus on edennyt tammikuussa 2016 vireille tulleen kolmannen vaihekaavan ehdotuksen julkiseen kuulemiseen, ehdotusaineiston lausuntokierros (MRA 13 §) pidettiin loppuvuodesta 2017. Keskeiset teemat tässä vaihemaakuntakaavassa ovat pohjavesi- ja kiviainesalueet sekä mineraalipotentialiaali ja kaivos-alueet. Tuulivoiman ja soiden osalta kaavakartalla esitetään ainoastaan teemaan liittyvät muutokset suhteessa 1. vaihemaakuntakaavaan, maakunnan kokonaistilanne näytetään erillisillä teemakartoilla. Liikenne- ja sähköverkon osalta esitetään viimeisin selvitys- ja suunnitelmatilanne. Kaavaehdotuksessa esitetään myös vuoden 2005 kokonaismaakuntakaavan mukaiset, 1.–2. vaiheissa käsittelemättömät merkinnät. Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaava pysyy voimassa, mutta sitä täydennetään vaihekaavoitukseen sisältyvien aihealueiden osalta. Pohjois-Pohjanmaan liitettyjen Vaalan ja Himangan alueiden maankäyttöä tarkastellaan Pohjois-Pohjanmaalla käytössä olevien maakuntakaavamerkintöjen kautta.

Nykyisen lainsäädännön mukaisesti (MRA 13 §) kaavaehdotuksesta ei tässä vaiheessa enää pyydetä lausuntoja, mutta ehdotuksesta on mahdollista antaa muistutus. Erillisen lausuntokierroksen palaute ja vastineet hyväksyttiin maakuntahallituksessa 22.1.2018 (§5) ja julkisesti nähtäville 28.3. – 27.4.2018 asetettu ehdotusaineisto 19.3.2018 (§ 51). Työpalavereita pidettiin kuulemisen aikana ja sen jälkeen tuulivoima-, suo- ja liikenneasioista. MRA 11 §:n mukainen kaavaehdotusta koskeva viranomaisneuvottelu on pidettiin 12.2.2018. Pohjois-Pohjanmaan kolmannen vaihemaakuntakaavan julkinen kuuleminen järjestettiin 28.3. – 27.4.2018 klo 16:00. Kaavaehdotus oli maankäyttö- ja rakennuslain 65 § ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen 12 § mukaisesti nähtävillä Pohjois-Pohjanmaan kunnissa ja maakuntaliiton virastossa (Sepänkatu 20, 4. kerros, 90100 OULU) virastojen aukioloaikoina. Virallisen kaavaehdotusaineiston lisäksi liiton verkkosivuilla (www.pohjois-pohjanmaa.fi > *Aluesuunnittelu* > *Maakuntakaavoitus* > *3. vaihemaakuntakaava vireillä*) on tutustuttavissa koko vaihekaavaprosessin valmisteluaineisto taustaselvityksineen. Osallisilla oli oikeus tehdä muistutus maakuntakaavaehdotuksesta kuulemisaikana, muistutukset tuli osoittaa Pohjois-Pohjanmaan maakuntahallitukselle sähköposti-osoitteeseen kirjaamo@pohjois-pohjanmaa.fi tai postitse edellä mainittuun osoitteeseen. Lisätietoja maakuntakaavaehdotuksesta oli saatavissa kaavan valmistelijoilta, joiden vastualueet ja yhteystiedot löytyvät liiton internetsivuilta kohdasta *Maakuntakaavoitus*.

Saatu ehdotuksen julkisen kuulemisen palaute on koottu tähän raporttiin kokonaisuudessaan, ainoastaan aikaisempien käsittelyvaiheiden selostustekstit ym. toistot on jätetty pois. Kuhunkin muistutukseen on laadittu liiton virastossa vastine, jotka maakuntahallitus käsittelee ja hyväksyy (MKH 21.5.2018 § 105).

Henkilötietolain nojalla on palautekooste- ja vastineraportin verkkoversiosta poistettu yksityishenkilöitten henkilötietoja (nimi-, osoite- ja yhteystiedot) sekä heidän omistamiensa tilojen kiinteistötietoja.

Pohjois-Pohjanmaan kolmannen vaihemaakuntakaavan julkisen kuulemisen aikana muistutuksia saatiin seuraavista asiakokonaisuuksista:

- Sähköverkko: kantaverkon kapasiteettitarkasteluihin liittyviä yhteystarvemuutoksia kaavakartalle (Vaala, Kuusamo),
- Tuulivoima: Isonaara I-II, Revonlahti ja Kangaslahti (Siikajoki), Maaninka (Kuusamo), Pajukoski II (Ylivieska), Pajunperänselkä (Haapajärvi / Reisjärvi), Palokangas (Ii), Kopsa – Ketunperä (Raahe), Jakostenkalliot (Sievi), Puskakorvenkallio (Pyhäjoki), lisäksi yleiskannanottoja tuulivoimailtojen terveysvaikutuksista ja linnuston päämuutoksista
- Mineraalivaroalueet ja kaivannaisala (ekv –merkinän sisältö ja tarkoitus),
- Liikennejärjestelmä: rautateiden pellettikuljetukset, Lentokenttien ohitustievaraus (Kempeleen kunta), ylikunnallinen veneily- / veneväylä merituulivoima-alueen läpi (Maanahkiainen),
- Kaupan palveluverkko: Oulun aluekeskusten keskustatoimintojen alueen kaupan mitoitus suhteessa vähittäiskaupan kehittämisen kohdealueisiin ja kaupan kokonaismitoitukseen (Kempeleen kunta), Haaransillan kaupan mitoitus (Limingan kunta),
- Suoalueet: Vaalan turvesoiden mitoitus (tu-1), Pudasjärven Pahasuo ja Murtosuo, turvesoiden yleinen suunnittelumääräys, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä suoalue –merkintä (luo-1),
- Biojalostamot: Tyrnävän Haurukylän kiertotaloushanke / teollisuusjätekeskus, kaavamerkinnän lisäselitys kaavakartalle (t-1, ej),
- Poronhoitoalueiden suunnittelumääräys (paliskunnat tyytyväisiä muutettuun merkintään),
- Vesistöalueet: Koutajoen vesistön arvokas vesistö –merkintä (av), Viinivaara-Kälviänselän pohjavesiväylä,
- Kulttuuriympäristöt: merkintöjen selityksiin tekninen tarkennus otettiin Vaalan kulttuuriympäristöjen osalta, pyyntö huomioida Oulanka-Paanajärven alueen maailmanperintöhanke kaava-asiakirjoissa.

Palautteen perusteella kaava-asiakirjoihin tehdään ainoastaan teknisluonteisia tarkistuksia, joilla ei ole juridisia vaikutuksia maanomistajiin tai muihin osallisiin: Kaavaselostusta tarkistetaan ja täydennetään kaavaratkaisujen perusteiden ja vaikutusten arvioinnin osalta tarpeellisin, vastineissa tarkennetuin osin.

Maakuntakaavamerkintöihin ja määräyksiin tehdään otsikkotasolle tekninen tarkennus kohtiin, jotka koskevat ainoastaan Vaalan kunnan aluetta, ts. nämä teemat on muun maakunnan osalta tarkasteltu 1. ja 2. vaihemaakuntakaavassa.

Kolmannen vaihemaakuntakaavan ehdotuskartalle lisätään tai tarkennetaan sähköverkon yhteystarvemuutokset:

- Nuojua (Vaala) - Huutokoski (Joroinen), 400 kV yhteystarve, joka sijoittuu pääosin nykyisten 110 kV tai 400 kV jännitteisten voimajohtojen yhteyteen
- Koillismaan ja Itä-Lapin sähköverkkojen yhdistäminen 110 kV rengasyhteydellä, Kemijärven Jumisko – Maaninka – Kuusamon Ruka (Maaninka)
- Kiviselkä-Pitkäsuo - Nuojua (Vaala), 110 kV yhteystarve olevaan 220 kV johtokäytävään.

Kaavakartalle tehdyt tarkistukset ovat tietoa lisääviä, informatiivisia tarkistuksia, mm. sähkönsiirtolinjan yhteystarvemuutokset, jota on tarkasteltu tarkempaa suunnittelua edeltävässä taustaselvityksessä. Yhteystarvemuutokset ilmentävät kantaverkon tulevaisuuden kapasiteettitarkasteluista tehtyä taustaselvitystä, jonka laatiminen perustuu kantaverkkotoimijan sähkömarkkinalakiin perustuvaan veloitteeseen järjestelmävastuusta ja verkon kehittämisestä. Yhteystarpeet tutkitaan tarkemmin YVA-prosessissa tai yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa. informatiivinen tarkistus on sähkönsiirtolinjan yhteystarvemuutokset, jota on tarkasteltu tarkempaa suunnittelua edeltävässä taustaselvityksessä tai yleiskaavassa.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistamistyö saadaan päätökseen, kun tämä 3. vaihemaakuntakaava saa lainvoiman. Tuolloin uusilla, lainvoimaisilla 1.-3. vaihemaakuntakaavoilla kumoutuvat Pohjois-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaava, Himangan alueella Keski-Pohjanmaan 1. ja 2. maakuntakaava sekä Vaalan alueella Kainuun maakuntakaava 2020 ja Kainuun kaupan maakuntakaava. Hanhikiven ydinvoimakaava jää edelleen voimaan, mutta täydentyy merkinnöiltään niiltä osin kuin näissä vaihekaavoissa aihealueita on käsitelty.

SAAPUNEET MUISTUTUKSET, P-P 3VMKK EHDOTUSVAIHE 28.3.-27.4.2018

Muistutus	Vastine
Kempeleen kunta Kempeleen kunnanhallitus 16.4.2018, § 122 Kempeleen kunnan kaavoitus on valmistellut lausunnon 3. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta. Kempeleen kunta esittää liitteenä olevassa lausunnossaan edelleen seuraavaa: - Maakuntakaavan tulisi perustua riittäviin selvityksiin eikä selvitysvelvollisuutta seudullisten vaikutusten osalta tulisi siirtää maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisen tai kuntakaavoituksen yhteydessä tehtäväksi. - 3. vaihemaakuntakaavasta tulisi poistaa Lentokentäntien aluevaraussuunnitelman mukainen uusi valtatie -merkintä ja säilyttää luonnoksessa esitetty merkittävästi parannettava tiemerkintä Lentokentäntien nyky paikalla. - Lisäksi lausunnossa todetaan, että Oulun kaupungin kma-alueille (Ritaharju, Äimärautio, Kaakkuri) on osoitettu yhteinen mitoitus, jota ollaan ehdotuksella nostamassa 300 000 kerrosneliömetristä 400 000 kerrosneliömetriin. Lausunnossa huomautetaan, että maakuntakaavan kaupallisten vaikutusten arvioinnissa on todettu, että kaupallisen rakentamisen merkittävä kasvaminen Äimärautiolla ja Kaakkurissa (Oulunportin alueella) heikentää liikenneverkon toimivuutta ja edellyttää kehittämistoimenpiteitä. Koska maakuntakaavassa ei ole esitetty näitä kehittämistoimenpiteitä, lausunnossa esitetään, että Oulun kaupungin kma-alueille esitetään omat enimmäismitoituksensa, joissa on otettu huomioon liikenneverkon kantokyky. Lausuntonaan Kempeleen kunta toteaa seuraavaa: Kaupan palveluverkon täydennysselvitys ja kaupan enimmäismitoitus: Maakuntakaavaehdotuksessa on esitetty Oulun kaupungin kaupan kehittämisen kohdealueiden (kma) mitoituksen nostamista 100 000 kerrosneliömetrillä siten, että maakuntakaavan määräykset sallivat kma-alueilla yhteensä 400 000 k-m2 eli tasaisesti jaettuna 130 000 k-m2. Oulun kaupungin kma kaupan kehittämisaalueet (Kaakkuri, Äimärautio ja Ritaharju) vastaavat saavutettavuudeltaan Kempeleen Zateelliitin aluetta, jolle on osoitettu enimmäismitoitukseksi Kempeleen edellisessä lausunnossaan esittämä 110 000 k-m2. FCG:n laatimassa Pohjois-Pohjanmaan kaupan palveluverkko 2030, täydennysselvitys tavoitevuoteen 2040, loppuraportin 29.12.2017 vaikutusten arvioinnissa on todettu Kaakkuri-Vasaraperän alueen osalta, että "mikäli kaupallisen rakentamisen määrä kasvaa merkittävästi, heikentää se liikenneverkon toimivuutta ja edellyttää kehittämistoimenpiteitä. Myös Ketolan alueen kehittäminen suurille yksiköille edellyttää liikenneverkon kehittämistä." Äimäraution osalta on todettu, että "Alue on henkilöautolla hyvin	vuonna 2010 alkanut maakuntakaavan uudistaminen perustuu maakuntavaltuuston hyväksymään ja voimassa olevaan maakuntasuunnitelmaan 2040, ja siinä määriteltyn aluerakenteeseen. Samaa alueellisten keskusten jakoa on käytetty kaikissa (1.-3.) vaihemaakuntakaavoissa ja niihin liittyvissä selvityksissä, mm. kaupallisen palveluverkon selvityksessä. Kempeleeseen osoitetut kaupan alueet soveltuvat niiden yhdyskuntarakenteellisen sijainnin perusteella merkitykseltään seudullisten vähittäiskaupan suuryksiköiden sijaintipaikaksi. Ensisijaisesti kehitettäviä keskusta-alueen ulkopuolisia alueita ovat Zeppelinin ja Zateelliitti-Zeppelinin alue. Tupoksen alueen toteutuminen on sidoksissa alueen kokonaiskehitykseen ja kaupan roolin löytymiseen. Oulun kma-alueiden enimmäismitoitusta ei ole tarpeen esittää erillisinä. Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän mukaisesti maakuntakaavan määräyksiä tarkennetaan yleis- ja asemakaavoissa. Esim. 1. vaihemaakuntakaavassa esitetty enimmäismitoitus 300 000 k-m2 on tarkennettu Uuden Oulun yleiskaavassa: Kaakkuri-Vasaraperä 120 000 k-m2, Ritaharju-Ritaportti 120 000 k-m2 ja Äimärautio 60 000 k-m2. Enimmäismitoitusta ei siis ole jaettu tasan alueiden kesken kuten muistutuksessa oletetaan. Yleiskaavan mukaan enimmäismitoitusten toteutuminen selvitetään riittävällä tavalla asemakaavaa laadittaessa ja mitoitusta voidaan tarkentaa kaupan palveluverkkoselvityksiin ja vaikutusten arviointeihin perustuen. Myös liikenteen

saavutettavissa, mutta liikenneverkko on lähialueilla kuormittunut ruuhka-aikoina. Mikäli kaupallisen rakentamisen määrä kasvaa merkittävästi, heikentäisi se liikenneverkon toimivuutta ja edellyttää kehittämistoimenpiteitä." Molemmat näistä alueista sijoittuvat siten, että niiden kaupallisen rakentamisen määrän kasvattaminen aiheuttaa seudullisia vaikutuksia liikenneverkkoon. Selvityksessä esitetyn vaikutusten arvioinnin mukaan lisärakentamisen vaikutus liikenneverkkoon on haitallinen ja edellyttää liikenneverkon kehittämistä.

Maakuntakaavan määräyksissä tulisi ohjata ottamaan huomioon edellä mainitut liikenteelliset kehittämistarpeet.

Maakuntakaavassa Oulun kaupungin kma -alueille ei ole määritelty erillisiä enimmäismitoituksia, vaan maakuntakaava mahdollistaa mitoituksen täsmentämisen kuntakaavoituksen yhteydessä. Kuitenkaan Oulun kaupungin alueelle sijoitetut kma -alueet etelässä ja pohjoisessa eivät ole vaikutuksiltaan yhteneväiset ja niiden kehittämistä tulee ohjata siten, että seudullisesti haitallisten vaikutusten minimointi ei jaa vain kuntakaavoituksen varaan. Pohjoisten ja eteläisten kma -alueiden yhteen lasketun enimmäismitoituksen erittäin merkittävän noston perusteleminen ainoastaan laskennallisella tilantarpeella jättää huomioimatta seudullisesti merkittävät haitalliset vaikutukset. Kma -alueille tulisi Oulun kaupungin alueella (Kaakkuri, Äimärautio, Ritaharju) määritellä vaikutusten arviointiin pohjautuen omat enimmäismitoitukset, kuten on tehty käytännössä katsoen kaikilla muillakin kma -kehittämisaalueilla maakuntakaavassa. Näin voitaisiin varmistaa, että kaupan palveluverkko kehittyy seudullisesti tasapainoisesti.

Oulun seudun liikenneverkko

Kaavaehdotuksessa esitettyjen ratkaisujen todetaan perustuvan MRL:n ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisiin tavoitteisiin sekä Oulun seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmassa 2030 määritettyihin tavoitteisiin.

Kempeleen kunta esitti 3. vaihemaakuntakaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa perustellun näkemyksen siitä, että Lentokentätien ohitustien aluevaraus tulisi poistaa. Pohjois-Pohjanmaan liitto on kunnalle antamassaan vastineessa todennut esitetyn ratkaisun perustuvan Oulun seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteisiin ja ratkaisuihin ja lisäksi todennut, että "esille tulleiden seikkojen vuoksi lentokentän yhteystarpeita tarkastellaan maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisen yhteydessä". Kempeleen kunta vaatii edelleen, että Lentokentätien ohitustien aluevaraus poistetaan 3. vaihemaakuntakaavasta, sillä se on kunnan maakuntakaavaluonnoksesta antamassa lausunnossa esitetyistä syistä ristiriidassa maakuntakaavan tavoitteiden kanssa eikä sen esittäminen maakuntakaavassa perustu riittäviin selvityksiin tai ole perusteltavissa nykytiedon varassa todellisella tarpeella. Lentokentän yhteystarpeiden tarkasteleminen maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisen yhteydessä maakuntakaavan hyväksymisen jälkeen ei vastaa maankäyttö- ja rakennuslain yleistä tavoitetta turvata jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun ja vuorovaikutteisuus. Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimista ohjaa ohjausryhmä, joissa kunnat ovat edustettuina

sujuvuus ja liikennejärjestelyjen kehittämistarpeet tulevat tarkemmassa suunnittelussa selvitettyä ja määriteltyä. Samalla tavalla enimmäismitoituksen tarkentaminen toteutuu myös 3. vaihemaakuntakaavan enimmäismitoituksen osalta. Voimassa olevan yleiskaavan mitoitukset ovat voimassa 3. vaihemaakuntakaavan enimmäismitoituksen nostamisesta huolimatta niin kauan kuin yleiskaavaa päivitetään tai laaditaan uusi yleiskaava.

Oulun enimmäismitoitusten (440 000 k-m²) osuus on 39 % kaupungin oman väestön kysynnän pohjalta arvioidusta kokonaismoituksesta. Näin ollen Oulun kaupungin oman väestön kysynnän kehitys ilman ostovoiman siirtymää kaupungin ulkopuolelta mahdollistaa mitoituksen lisäämisen.

Kempeleessä vähittäiskaupan suuryksiköiden osuus on 183 % kunnan oman väestön kysynnän pohjalta arvioidusta kokonaismoituksesta eli enimmäismitoitus on huomattavasti suurempi vaikka mitoitus laskettai-siin kunnan omalla väestöennusteellakin. Kempeleen mitoitus edellyttää siis huomattavan määrän ostovoimaa kunnan ulkopuolelta ja aiheuttaa näin seudullisia vaikutuksia (Pohjois-Pohjanmaan kaupan palveluverkko-selvitys 2030, täydennysselvitys tavoitevuoteen 2040, taulukko 23 / kaava-selostus taulukko 21).

Uuden lentoasemantien linjauksen merkintä on osoitettu jo Pohjois-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavassa (lainvoimainen 25.8.2006). Kaavassa osoitettu merkintä pohjautuu Tiehallinnon Oulun tiepiiriin vuonna 2001 laadittuun Uuden lentoasemantien pääsuuntaselvityksessä jatkosuunnitteluun valittuun vaihtoehtoon. Pääsuuntaselvitystä on tarkennettu vuonna 2004 laaditussa yleis- ja asemakaavoitusta palvelevassa Uusi Lentoasemantie (mt 815) välillä lentoasema - vt 4 aluevaraussuunnitelmassa.

Oulun lentoaseman kasvava rooli on edelleen tunnistettu Kainuun, Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan liikennestrategiassa. Asiaa on konkretisoitu myöhemmin Uuden Oulun yleiskaavan ja ko. Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan taustaselvityksenä toimivassa Oulun seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2030:ssä.

Oulun seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2030:n on laatinut työn aikana 15 kertaa kokoontunut työryhmä, jossa on ollut edustettuna Liikennevirasto, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjois-Pohjanmaan liitto sekä Oulun kaupunki ja Kempele, Limingan, Lumijoen, Muhoksen ja Tyrvävän

vain välillisesti. Maankäyttö- ja rakennuslain kaavan vaikutukset on selvitettävä jo kaavaa laadittaessa eikä vasta kaavan hyväksymisen jälkeen.

Lisäksi kiinnitetään huomiota siihen, että maakuntakaavaratkaisujen keskinäisiä vaikutussuhteita ei ole maakuntakaavaehdotuksen aineiston perusteella eräiltä kaavan tavoitteiden kannalta keskeisiltä osin arvioitu, sillä kaavassa esitettävä kaupan rakentamisen ohjaus on ristiriidassa liikenneverkon kehittämisen kanssa. Palveluverkkoselvityksen ja maakuntakaavaselvityksen mukaan yksityiskohtaisessa suunnittelussa on tarpeen arvioida yksittäisten kaupan hankkeiden sijoittumisen vaikutukset sekä liikenteen ja liittymäjärjestelyjen toimivuus, vaikka edellä mainittujen Kaakkurin ja Äimäraution osalta on jo tunnistettu niiden haitalliset vaikutukset liikenneverkolle ja niiden sijainti huomioiden kyseiset vaikutukset ovat seudullisia. Näin ollen maakuntakaavassa siirretään siinä esitettyjen ratkaisujen seudullista vaikutusten arviointia myöhemmin kuntakaavoituksen yhteydessä tehtäväksi.

Yhteenveto:

Maakuntakaavan tulisi perustua kaavan merkittävien vaikutusten arviointiin, ajan tasalla olevaan tietoon sekä riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavamerkintöjen ja -määräysten vaikutukset tulee arvioida maakuntakaavoitustyön yhteydessä, eikä seudullisesti merkittäviä vaikutuksia tule siirtää selvitettäväksi kuntakaavoituksen yhteyteen.

kunnat. Työryhmä on raportoinut työstään kolme kertaa seurantaryhmälle, johon kutsuttiin kuntien johtoa ja päättäjiä. Liikennejärjestelmäsuunnitelmaa on lisäksi esitelty Oulun yleiskaavaan liittyvässä asukastilaisuudessa 13.3.2014, Oulun kaupungin logistiikkaseminaarissa 19.3.2014 sekä Oulun yleiskaavan työpajoissa ja seminaareissa 18.4.2013, 2.10.2013, 17.12.2013 ja 8.12.2014.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmaa on laadittu vuorovaikutuksessa seudulla käynnissä olleiden yleiskaavojen kanssa. Kehittäminen pohjautuu seudun asukkaiden ja elinkeinoelämän tarpeisiin huomioiden yhteiskunnalliset reunaehdot ja vaatimukset.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on todettu, että lentomatkustuksen houkuttelevuuden parantaminen edellyttää mm. sujuvia liityntäyhteyksiä lentoasemalle sekä lentoasemaseudun maankäytön ja toimintojen kehittämistä. Pääpaino on Oulun keskustan ja lentoaseman välisten yhteyksien kehittämisessä, koska pääosa liityntämatkoista suuntautuu Oulun keskusta. Kehittäminen edellyttää parannettuja tai uusia lentoaseman tie- ja raideyhteyksiä sekä korkeatasoista joukkoliikennetarjontaa Oulun matkakeskuksen ja lentoaseman välillä sekä sujuvia liityntäyhteyksiä myös etelän suunnasta esimerkiksi Kempeleen asemalta. Liikenneyhteyksien kehittämisessä on varauduttava siihen, että Oulun lentoaseman palvelualue voi tulevaisuudessa laajentua nykyisestä. Seudun sisäisiä yhteyksiä lentoasemalle tulee kehittää sekä Oulun suunnasta että Kempeleestä. Oulun lentoaseman saavutettavuuden kehittäminen esitetään toteutettavaksi parantamalla nykyistä bussiliikennettä vuorotarjontaa lisäämällä ja vuoroja nopeuttamalla. Bussiliikenteen tukeminen edellyttää liityntäyhteyksien kehittämistä sekä Oulun seudulla että seudun ulkopuolelle. Lentoaseman pitkämatkainen linja-auto-liikenne keskittyy ensisijaisesti Matkakeskukseen, josta on sujuvat liityntäyhteydet lentoasemalle. Yhteyksistä tiedotetaan lentoasemalla tarjoamalla ajantasaista tietoa sekä paikallis- että kaukoliikenteen vuoroista. Tulevaisuuden maankäytön suunnitelmissa tulee varautua raideliikenteeseen (pikaratikka keskustasta Lentokentäntietä lentoasemalle). Lisäksi maankäytössä kannattaa varautua pikaraitiotien vaatimaan varikkoratkaisuun.

Oulun seudun liikennejärjestelmä 2030:n taustalle laadittiin muistio Oulun lentoaseman liikenneyhteyksistä (päivätty 17.4.2015), joka esittää lentoaseman liikenneyhteyksien kehittämisen etenemispolun, johon varautuminen Oulunsalon eteläisen ohitustien toteuttamiseen sisältyy yksiselitteisesti.

Kempeleen kunta esittää , että maakuntakaavasta tulisi poistaa Lentokentätien aluevaraus suunnitelman mukainen uusi valtatie -merkitä ja säilyttää ehdotuksessa esitetty merkittävästi parannettava tie -merkitä Lentokentätien nyky paikalla. Lisäksi Kempeleen kunta esittää, että Oulun kaupungin alueelle osoitettujen kma -alueiden enimmäismitoitus tulisi tarkastella liikenneverkon kantokyky huomioiden ja osoittaa kma -alueille erilliset enimmäismitoitukset ehdotuksessa esitetyn yhteisen mitoituksen sijaan. Maakuntakaavan määräyksissä tulisi ohjata ottamaan huomioon edellä mainitut liikenteelliset kehittämistarpeet. Lausunnon ovat valmistelleet kaavasuunnittelija Ruusa Degerman ja kunnallistekniikkapäällikkö Eelis Rankka. 16.4.2018, Kunnanhallitus	Edellä mainittuihin selvityksiin perustuen voidaan todeta, että kokonaismaa- kuntakaavassa osoitettu merkitä perustuu riittäviin selvityksiin. Oulun lentoaseman liikenneyhteyksien kehittämiseen liittyy olennaisesti myös lentoaseman saavutettavuutta etelästä olennaisesti parantava ns. Le- tontien yhteystarvemerkitä, jota esitettiin kumottavaksi Oulun seudun lii- kennejärjestelmäsuunnitelman aineistoihin pohjautuen. Pohjois-Pohjan- maan maakuntahallitus päätti 22.1.2018 (§ 5), että nykyisessä maakunta- kaavassa oleva yhteystarvemerkitä Oulun lentoaseman ja Tupoksen välillä säilytetään ja että lentoaseman liikenneyhteyksien toteuttaminen tarkas- tellaan maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisen yhtey- dessä.
Muistutus Limingan kunta KH 23.04.201 B § 128 MUISTUTUS POHJOIS-POHJANMAAN 3. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN EHDOTUKSESTA 258/10.02.00/2012 Kj:n esitys: Limingan kunnanhallitus esittää seuraavan muistutuksen: Limingan kunta on koko maakuntakaavoitusprosessin ajan yrittänyt saada n. 80.000 k-m2 kaupan suur- yksiköille Haaransillan alueelle, joka kunnan mielestä on strategisesti ja liikenteellisesti paras sijoitus- paikka tällaisille toiminnoille. Kyseisellä alueella on Ankkurillauden-Haaransillan-Liminganportin osayleiskaavassa (tullut lainvoimaiseksi v.2015) merkitä KME (kaupallisten palvelujen alue, jolle saa sijoittaa erikoistavarakaupan suuryksikön). Kuitenkin vielä maakuntakaavan ehdotuksessa ja vasti- neessa suunnittelijat ovat olleet eri mieltä Haaransillan sopivuudesta huolimatta siitä, että alueen so- veltuvuus ja saavutettavuus on tutkittu jo em. osayleiskaavaprosessin myötä. Liminganportin ja Haaransillan välinen etäisyys on vain noin 1,5 km ja alue on keskustan suunnalta myös kevyen liikenteen saavutettavissa. Oulun seudun yhteisessä yleiskaavassa alueella on merkitä P (Palve- lujen ja hal linnon alue) ja Liminganportin ja Haaransillan välinen alue on merkitty kasvusuunnaksi. Tule- van kehityksen ja keskustan asutuksen laajenemisen myötä Haaransillan alue tulee rakentumaan yhte- näiseksi kokonaisuudeksi Liminganportin ja ydinkeskustan kanssa. Tätä tukee myös VTB:n kehittäminen ja liikenteen sujuvuuden lisääntyminen. Haaransillan alueen kehittä- misen myötä myös kevyen ja jouk- koliikenteen edellytyksiä voidaan parantaa .	Vastine Vuonna 2010 alkanut maakuntakaavan uudistaminen perustuu maakunta- valtuuston hyväksymään ja voimassa olevaan maakuntasuunnitelmaan 2040, ja siinä määriteltyn aluerakenteeseen. Samaa alueellisten keskusten jakoa on käytetty kaikissa (1.-3.) vaihemaakuntakaavoissa ja niihin liittyy- vissä selvityksissä, mm. kaupallisen palveluverkon selvityksessä. Kaupan sijoittumista ohjaa maankäyttö- ja rakennuslaki, jonka viimeisin kauppaa koskeva muutos tuli voimaan 1.5.2017. Tämän muutoksen poh- jalta päivitettiin myös <i>Pohjois-Pohjanmaan kaupan palveluverkkoselvitys 2030, täydennysselvitys tavoitevuoteen 2040</i> vastaamaan uudistetun lain- säädännön sisältöä. Nykyinen maankäyttö- ja rakennuslainsäädäntö läh- tee siitä periaatteesta, että kaupan pääasiallinen sijaintipaikka on kes- kusta-alue. Mikäli kauppa sijoitetaan toisaalle, sen on oltava saavutetta- vissa kaikilla kulkumuodoilla. Kuten kaupan palveluverkkoselvityksen vaikutusten arvioinnissa todetaan, Haaransilta on irrallaan olevasta yhdyskuntarakenteesta, jolloin seudullisen kaupan keskittymän tuominen alueelle muodostaisi ns. peltomarketin, jota nykyinen lainsäädäntö ei salli. Limingan kunnan alueelle voidaan sijoittaa kaupan suuryksiköitä ja seu- dullisesti merkittäviä kaupan suuryksiköitä seuraavassa kappaleessa seli- tetyin ehdoin.

Maakuntakaavan luonne on ohjeellinen, mutta seudullisesti merkittävien kaupan suuryksiköiden sijoittamisen kannalta ehdottoman linjaava. Limingan kunnan tulevan maankäytön suunnittelun ja elinkeinon ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen kannalta on vahingollista, jos nyt valmistettava kaava linjaa kunnan maankäyttöä kilometrin tarkkuudella vaikeuttaen samalla kuntastrategian tavoitteiden saavuttamista. Haaransillan alueelle tulee mahdollistaa seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön sijoittaminen, jotta alueen potentiaali valtakunnallisena liikenteen solmukoh- tana voidaan hyödyntää täysimääräisesti ja siten tukea koko Oulun eteläisen alueen kaupallisen vetovoiman lisääntymistä ja kehittymistä työpaikkojen ja asiakasvirtojen kasvun saattelemana. Pitkällä aikajänteellä Liminganportin-Haaransillan-Ankkurilahden alue tulee kehittymään merkittäväksi palvelukeskittymäksi, kunhan maakuntakaava sen sallii.

Valmistelija: kunnanarkkitehti Venanzia Rizzi, p. 050-5259352, venanzia.rizzi@liminka.fi

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Vähittäiskaupan suuryksiköt on sijoitettava tukemaan yhdyskuntarakennetta. Suuryksiköiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettava huomioon tasapainoisen palveluverkon kehittäminen, olemassa olevien keskustatoimintojen alueiden kaupalliset palvelut ja niiden toiminta- ja kehitysedellytykset, yhdyskuntarakenteen muu kehitys sekä palveluiden hyvä saavutettavuus eri väestöryhmille.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan alueella merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja, ellei selvityksin osoiteta, että alarajan ylittävä suuryksikkö on vaikutuksiltaan paikallinen, on **maakuntakaavassa osoitetulla Oulun seudun yhtenäisellä taajamatoimintojen alueella (A) päivittäistavarakaupassa 5 000 k-m² ja muussa vähittäiskaupassa 10 000 k-m²**. Limingan Haaransilta sisältyy tähän yhtenäiseen taajamatoimintojen alueeseen (A).

Edellä mainittuja kokoja pienempiä vähittäiskaupan suuryksiköjä on mahdollista toteuttaa maakuntakaavassa osoitettujen alueiden ulkopuolelle kunnan kaavoitukseen ja vaikutusten arviointiin perustuen.

Haaransillan alue on todettu Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavan laadinnan yhteydessä soveltumattomaksi sijaintipaikaksi keskustatoimintojen alueen ulkopuolelle sijoittuvalle merkitykseltään seudulliselle kaupalle. Haaransillan alueen lähiympäristön nykytilanne ja alueen soveltuvuuden arviointiperusteet eivät ole muuttuneet vuonna 2013 laaditun Pohjois-Pohjanmaan kaupan palveluverkkoselvityksen jälkeen. Alue sijaitsee irrallaan olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta ja alueen lähiasutuksen määrä on vähäinen. Laissa maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta korostetaan palvelujen saavutettavuutta, jota arvioitaessa juuri lähiasutuksen määrä on keskeinen asia. Liikenteellisesti Haaransillan alue on hyvin saavutettavissa henkilöautolla, mutta kävellen ja pyöräillen sekä joukkoliikenteellä alueen saavuttavien asukkaiden määrä on merkittävästi pienempi kuin Limingan ja Oulun seudun muilla maakuntakaavassa osoitetuilla kaupan alueilla. Tältä osin alue ei edistä maankäyttö- ja rakennuslain kauppaa koskevien erityisten säännösten tavoitteita eikä näin ollen ole suositeltavaa osoittaa aluetta merkitykseltään seudullisen kaupan sijaintialueena.

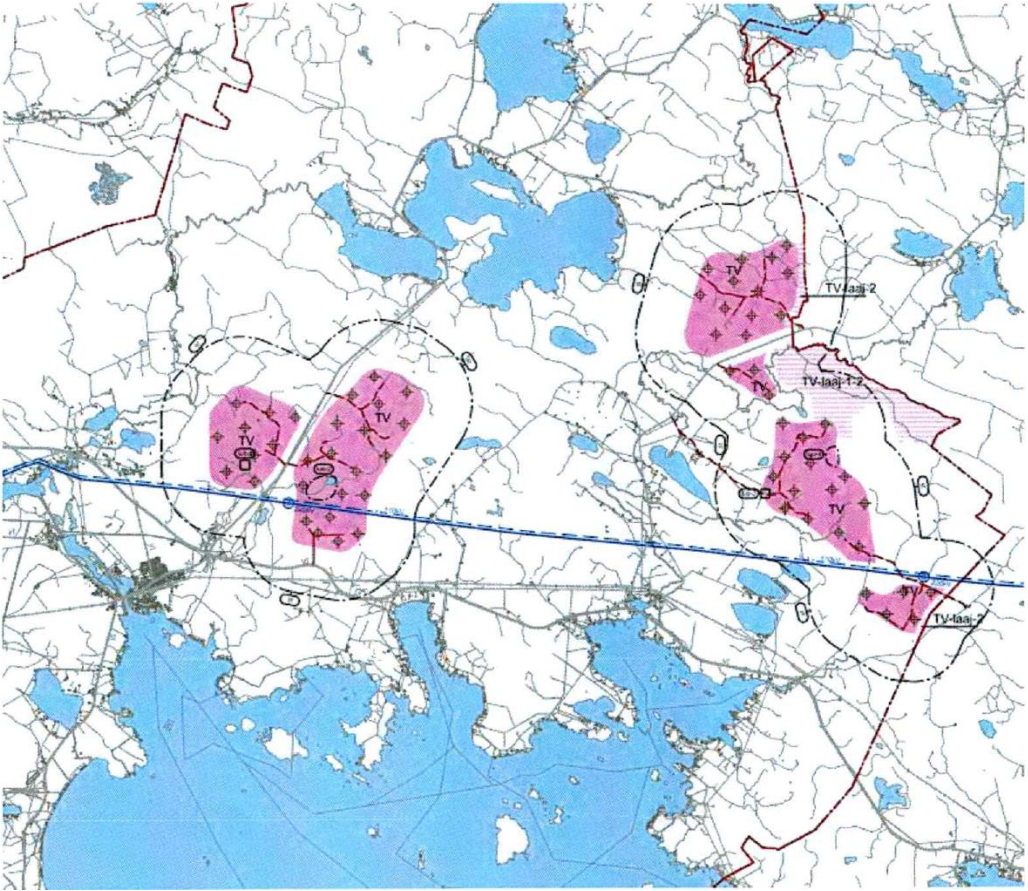
Muistutus	Vastine
Siikajoen kunta Siikajoen kunnanhallitus 23.4.2018 § 153 95/41.410/2017 Muistutus Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotus oli lausuntokierroksella syksyllä 2017. Siikajoen kunnanhallitus antoi lausunnon ehdotuksesta 13.11.2017 § 387. Kaavaehdotusta on tarkistettu lausuntojen palautteen sekä 12.2.2018 pidetyn viranomaisneuvottelun (MRA 11§) ja työneuvotteluiden perusteella. Pohjois-Pohjanmaan maakuntahallitus päätti 19.3.2018 (§ 51) asettaa 3. vaihemaakuntakaavan ehdotuksen MRL 65 § ja MRA 12 § mukaisesti julkisesti nähtäville. Kaavaehdotus on maankäyttö- ja rakennuslain 65 § ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen 12 § mukaisesti nähtävillä 28.3.-27.4.2018. Osallisilla on oikeus tehdä muistutus maakuntakaavaehdotuksesta kuulemisaikana. Lausuntojen ja neuvottelujen perusteella kaavaehdotukseen on tehty mm. seuraavia tarkennuksia, jotka koskevat Siikajoen kuntaa: - tuulivoima-alueen Revonlahti tv-1 379 rajausta on muutettu - Mineraalivarantoalueen informatiivista merkintää on tarkennettu kehittämisperiaatteella: Alueen mineraalivarojen hyödyntämistä edistettäessä sovitetaan toiminta yhteen muun maankäytön kanssa, ja otetaan huomioon mineraalivarojen hyödyntämisen ympäristövaikutukset sekä alueiden erityispiirteet. Siikajoen kunnanhallitus on aikaisemmissa lausunnoissa ja neuvotteluissa tuonut esille, että tuulivoima-alueen rajauksien tulee käsittää vireillä olevat tuulivoimahankkeiden Isonäva II ja Kangastuulen toisen osan alueet. Lausunnolla olleessa ehdotuksessa hankkeet olivat mukana tuulivoima-alueessa Revonlahti tv-1 379 alueessa. Nähtävillä olevaan kaavaehdotukseen tv-1 379 rajausta on muutettu ja ko. tuulivoimahankkeet ovat rajauksen ulkopuolella. Kj:n esitys: Kunnanhallitus päättää tehdä Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta seuraavan muistutuksen: Siikajoen kunta esittää, että Isonäva 11 hankealue tulee liittää joko tv-1 317 taikka tv-1 379 alueeseen ja tv-1 379 alueen rajausta huomioiden Kangastuulen hankealueen lausuntovaiheen ehdotuksen mukaisesti. Kangastuulen 2. vaiheen ja Isonäva 11 hankkeista on tehty ympäristövaikutusten arviointi ja hankkeiden yleiskaavoitus on ehdotusvaiheessa. Kangastuulen, Karhukankaan ja Isonävan hankkeista on tehty yhteisvaikutuksen arviointi YVA jo kaavoitusvaiheessa.	Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa on tarkasteltu edellytyksiä ja tarvetta tarkistaa 1. vaihemaakuntakaavan tuulivoima-alueita koskevaa ratkaisua. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan alueidenkäytön ekologiseen kestävyys on kiinnitettävä maakuntakaavoituksessa erityistä huomiota. Pohjois-Pohjanmaalla tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen on tästä näkökulmasta keskeisin kysymys. Maakuntakaavassa rannikolle on osoitettu suuri määrä tuulivoima-alueita jo aiemmassa maakuntakaavoituksessa. Mahdollisten lisäalueiden osoittamisessa on maankäyttö- ja rakennuslaki huomioiden noudatettava varovaisuutta. Kaavan valmistelun aikana keskustelua on herättänyt erityisesti tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen Perämeren rannikkoalueella. Ympäristöhallinnon näkemyksen mukaan ko. vyöhykkeelle ei lähtökohtaisesti tulisi esittää tuulivoimarakentamista. Pohjois-Pohjanmaan liiton mukaan ko. alueelle voidaan osoittaa tuulivoimarakentamista, mutta erityisen huolellista suunnittelua ja varovaisuusperiaatetta noudattaen. Ympäristöviranomainen (ELY-keskus) on lausunnossaan edellyttänyt, että Isonävan ja Revonlahden tuulivoima-alueiden väliin jätetään tuulivoimaloista vapaata aluetta linnustoarvojen turvaamiseksi. Pohjois-Pohjanmaan liiton johtopäätöksenä on ollut, että Revonlahden tuulivoima-alueen rajaaminen maakuntakaavassa Siikajoen kunnan esittämällä tavalla ei ole tässä vaiheessa perusteltua. Isonävan ja Revonlahden tuulivoima-alueiden väliin jäävän muuttokäytävän huomiotta jättäminen olisi ristiriidassa maakuntakaavan sisältövaatimusten kanssa (maankäyttö ja rakennuslaki 28 §). Yksityiskohtaiset perustelut Tuulivoima-alue Revonlahti tv-1 379 rajauksessa on otettu huomioon seuraavat näkökohdat: 1) Maakuntakaavan sisältövaatimukset (MRL 28 §): alueiden käytön ekologiseen kestävyys on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Tuulivoimapuistokokonaisuuden pilkkomista on ehdotus- sa perusteltu varovaisuusperiaatteella jonka mukaan on luotu "teoreettinen" muuttolintukäytävä hankkeiden keskelle. Tehdyt puolueettomat linnustoselvitykset alueelta kuitenkin osoittavat, että alue ei kuulu muuttolintujen päämuuton keskittymäalueelle, ja muuttolintuja on havaittu alueella nykyi- selläänkin, ilman voimaloita, erittäin vähän. Mallinnukset ovat myös osoittaneet, että mikäli muuttolinnut päättävät lentää alueen tuntumassa, on törmäysriski tässäkin tapauksessa äärimmäisen vähäinen. Muuttolinnut pääosin kiertä- vät tuulivoima- puistokokonaisuudet. Kun huomioidaan jo myönnettyjen rakennuslupien mukaiset voimalapaikat ja kaavat alueella, voidaan havaita, että Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ehdottama itä-länsisuuntainen muuttolintukäytävä jää käytännössä jopa kapeammaksi kuin tuulipuistokokonaisuuden pohjoisosassa olevan Isonneva 1 voima- loiden keskinäiset etäisyydet. Kh:n päätös: Matti Pohjola ja Päivi Eskola ilmoittivat olevansa esteellisiä ja poistuivat kokouksesta asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi. Pohjolan läheisen lähiomainen omistaa maata Kangastuulen alueella ja Eskolan läheinen omistaa maata Kangastuulen alueella . Jari Ojala teki kokouksessa esityksen ja esitti annettavan seuraavanlaisen muistutuksen: Koska Revon- lahden alueelle on jo kaavoitettu runsaasti tuulivoimaa, riippumatta Pohjois -Pohjanmaan 3. va ihema- kuntakaavan ehdotuksessa pois rajatuista alueista. Siikajoen kunnanhallitus katsoo, että tv-1 379 alueen raja- us on tarpeen jo rajoittamaan tuulivoimaloiden määrää alueella. Kunnanhallitus suosittaa maakun- tahallitusta pitämään tv-1 379 alueen rajauksen nähtävillä olevan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotuksen mukaisina. Riitta-Liisa Salmenkangas kannatti Ojalan esitystä. Koska olitullut kunnanjohtajan esityksestä poikkeava esitys, jota oli kannatettu, asia päätettiin ratkaista puheenjohtajan esityksestä nimenhuutoäänestyksellä. JAA ilmaisi kunnanjohtajan esityksen ja El Jari Ojalan esityksen, jota Riitta-Liisa Salmenkangas kannatti, että kunnanhallitus antaa seuraavanlaisen muistutuksen: Koska Revonlahden alueelle on jo kaavoitettu runsaasti tuulivoimaa, riippumatta Pohjois- Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotuksessa pois rajatuista alueista. Siikajoen kunnanhallitus katsoo, että tv-1 379 alueen raja- us on tarpeen jo rajoittamaan tuulivoi- maloiden määrää alueella. Kun- nanhallitus suosittaa maakuntahallitusta pitämään tv-1 379 alueen rajauksen nähtävillä olevan 3. vaihe- maakuntakaavan ehdotuksen mukaisina. Näin suoritettussa äänestyksessä annettiin 7 JAA ääntä ja 2 El ääntä. Puheenjohtaja totesi, että kunnanhallituksen päätökseksi tuli kunnanjohtajan esitys.	- Valtakunnallinen tuulivoimarakentamista koskeva ohjeistus (2016): lintu- jen tärkeille muuttoreiteille ei lähtökohtaisesti tulisi rakentaa tuulivoimaa. - Ympäristöministeriön ja Pohjois-Pohjanmaa ELY-keskuksen esittämät nä- kemykset, ks. alla. - KHO:n päätös 1. vaihemaakuntakaavasta. Vahvistamatta jäi kolme ranni- kolle sijoittuvaa tuulivoima- aluetta. Perustelu: sijoittuminen muuttolinnus- ton kannalta tärkeille alueille. Alueiden käytön ekologista kestävyyttä ja luontoarvojen vaalimista linnuston osalta ei ollut otettu riittävästi huomi- oon. - Johtopäätös: tuulivoimarakentamisen ja linnuston yhteensovittamiseen on Perämeren rannikkoalueella perusteltua kiinnittää erityistä huomiota. Ei ole perusteltua lisätä tv-rakentamisen kokonaismäärää. Uusia alueita osoi- tettaessa on turvattava linnuston esteetön muutto/väistämismahdollisuu- det. 2) Ympäristöviranomaisten (ympäristöministeriö, ELY-keskus) maakunta- kaavaprosessin aikana esittämät näkemykset. - Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota siihen, että 3. vaihemaakunta- kaavan esitys sisältää eräitä uusia tuulivoima- alueita tai 1. vaihemaakunta- kaavassa esitettyjen alueiden muutoksia ja laajennuksia, jotka sijoittuvat Perämeren rannikon ja merialueen tärkeälle lintujen muuttoreiteille. Tar- kentuneiden tuulivoiman suunnitteluohjeiden mukaan tuulivoima- alueita ei lähtökohtaisesti tule rakentaa tärkeille lintujen muuttoreiteille eikä muu- ton keskittymäalueille. Maakuntakaavassa tulee varmistaa, etteivät tör- mäysriskit kasva merkittävästi eikä muodostu sellaisia lintujen muuttoes- teitä, että ne vaikuttaisivat perinteisten levähdysalueiden käyttöön ja Na- tura 2000 -alueiden lintupopulaatioihin. Ympäristöministeriön mukaan lau- sunnossa esitetyt näkökohdat on syytä ottaa huomioon kaavaehdotuksen viimeistelyssä, jotta kaavaratkaisu täyttää kaikilta osin maakuntakaavalle maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyt sisältövaatimukset. - Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa, ettei tarkentuneiden tuulivoiman suunnitteluohjeiden (YM 5/2016) mukaan tuulivoima- alueita lähtökohtai- sesti tulisi rakentaa tärkeille lintujen muuttoreiteille eikä muuton keskitty-
--	---

	mäalueille, jollainen Perämeren rannikon muuttoreitti on. ELY-keskus toteaa Siikajoen Revonlahden tv-alueajauksessa tapahtuneen muutoksen kriittiseksi muutokseksi nykytilaan nähden ja esittää kaavaratkaisun muuttamista näiltä osin. Revonlahden (tv-1 379) tuulivoima-aluevarausta tulee ELY-keskuksen näkemyksen mukaan muuttaa vastamaan pohjoisreunaltaan voimassaolevan 1. vaihemaakuntakaavan rajausta (tv-1 319). 3) Tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen Perämeren rannikkoalueella. - Pohjois-Pohjanmaan liitto on ympäristöministeriölle ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle antamassaan vastineessa todennut (MKH 22.1.2018) mm. seuraavaa: ”Päämuuttoreittien määrittely tuulivoimarakentamiselle lähtökohtaisesti soveltumattomaksi on Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan vaikeasti perusteltavissa. Maakuntakaavaa varten laadittujen ja muiden käytettävissä olleiden selvitysten perusteella Perämeren rannikko- ja merialueelle voidaan osoittaa tuulivoimarakentamista ilman, että alueen linnustoarvot merkittävästi vaarantuisivat.” ”Pohjois-Pohjanmaan liitto yhtyy kuitenkin näkemykseen, että tuulivoima-alueiden osoittaminen rannikolle tulee tehdä harkiten laadukkaiden vaikutusten arviointien pohjalta sekä linnuston esteetön muutto tai vähintään riittävät väistämismahdollisuudet turvaten.” ”Lausuntopalautteessa esitetyt huomiot laajojen tuulivoima-alueiden estevaikutuksesta ja kasvavasta törmäysriskistä ovat huomionarvoisia. Muun muassa Kalajoella tehty linnustovaikutusten seuranta on osoittanut, että linnut pyrkivät väistämään voimaloita ja että kapeatkin tuulivoima-alueiden väliin jäävät lentokäytävät ohjaavat muuttoa ja ovat siten lintumuuton kannalta merkittäviä. Kokemukset laajamittaisesta tuulivoimarakentamisesta ja sen kumulatiivisista linnustovaikutuksista ovat kokonaisuutena arvioiden vielä vähäisiä.” ”Saadun palautteen perusteella ja varovaisuusperiaate huomioon ottaen kaavaratkaisua muutetaan seuraavasti: Siikajoen Revonlahden (tv-1 379) alueen pohjoisosa rajataan siten, että sen ja 1. vaihemaakuntakaavassa osoitetun Isonen (tv-1 317) väliin jää tuulivoimaloista vapaata aluetta.”
--	--

	4) Yhtenäiset suunnitteluperiaatteet Siikajoen tuulivoima-alueiden rajaamisessa on noudatettu samoja periaatteita kuin muissakin rannikon kunnissa. Maakuntakaavan valmistelussa havaittiin, että Pohjois-Pohjanmaan rannikolle välille Kalajoki-Siikajoki sijoituu useita laajoja tuulivoimakokonaisuuksia linnuston päämuuttoreilleille. On perusteltua, että ko. valtakunnallisesti merkittävien muuttoreittien alueella linnustoarvoihin kiinnitetään erityistä huomiota. Suunnittelussa on pyrittävä turvaamaan linnuston esteetön muutto tai vähintään riittävät väistämismahdollisuudet. Tuulivoimapuistojen väliin tulee jättää voimaloista vapaita alueita, jotta lintujen ei ole pakko lentää tuulivoimapuistojen läpi. Em. tuulivoimakokonaisuuksia on maakuntakaavassa käsitelty seuraavasti: - Kalajoki Palokangas, Torvenkylä ym: poistetaan yksi alue. - Kalajoki Jokela-Tohkoja ym. alueet: osoitetaan jo rakennetut alueet, ei esitetä laajennuksia. - Pyhäjoki: Paltusmäki, Puskakorvenkallio, Karhunnevan kangas: Osoitetaan Puskakorvenkallio uutena. Jätetään tuulivoimaloista vapaat alueet Puskakorvenkallio ja Paltusmäen sekä Puskakorvenkallion ja Karhunnevan kaan väliin. - Pyhäjoki Parhalahti ym. Ei esitetä laajennuksia. 5) Varovaisuusperiaate Kapean muuttokäytävän merkitykseen liittyy epäselvyyttä, mikä on tuotu esiin vastineessa ELY-keskukselle. Ottaen huomioon Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoissa ja yleiskaavoissa rannikolle osoitetun tuulivoimarakentamisen kokonaismäärän (useita satoja voimaloita) ja alueen valtakunnallisen merkityksen muuttolinnuston kannalta, on varovaisuusperiaatteen noudattaminen kuitenkin perusteltua. Kattavaa seurantatietoa laajamittaisen tuulivoimarakentamisen kumulatiivisista vaikutuksista muuttolinnustolle ei ole. Kalajoella tehty seurantatutkimus on osoittanut, että linnut pyrkivät väistämään voimaloita ja että kapeillakin lentokäytävillä tuuli-voima-alueiden välissä voi olla merkitystä väistämisen kannalta.
--	--

	Pohjois-Pohjanmaalle, erityisesti sen rannikkoalueelle, on suunnitteilla valtakunnallisesti erittäin paljon tuulivoimarakentamista. Suunnitellun tuulivoimarakentamisen laajuus edellyttää huolellisesta kokonaisuuden arvioinnista ja yhtenäisten suunnitteluperiaatteiden käyttämisestä. Mikäli vaikutuksiin liittyy epävarmuustekijöitä ja/tai riskejä, on varovaisuusperiaatteen käyttäminen tuulivoimarakentamisen kokonaislaajuus huomioon ottaen perusteltua. Erityisesti kriittisiksi arvioiduille alueille sijoittuvien tuulivoima-alueiden rajausten laajentaminen on perusteltua tehdä vasta siinä vaiheessa, kun maakuntakaavan jo nyt mahdollistama, erittäin laaja-alainen tuulivoimarakentaminen on toteutunut ja tuulivoimatuotannon ympäristövaikutuksista on saatu enemmän tietoa.
Muistutus	Vastine
Tyrnävän kunta Tyrnävän kunnanhallitus 23.4.2018 § 107 (177/601/2018) MUISTUTUS POHJOIS-POHJANMAAN 3. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN EHDOTUKSESTA Fortum EC suunnittelee teollisuusjätekeskuksen perustamista Oulun seudulle. Maakuntakaavaehdotuksessa alue on merkinnällä t-1, seudullisesti merkittävä biojalostamojen alue. Teollisuusjätekeskuksen YVA-selostus on valmistumassa ja se tulee nähtäville toukokuussa 2018. Hankkeeseen kuuluu käsittelykentän ja loppusijoitusalueen rakentaminen niihin liittyvine tiloineen. Oulun seudulla ei ole tällä hetkellä teollisuusjätekeskusta ja tällaiselle toiminnalle on tarve alueella. Sopivia alueita on kartoitettu muun muassa Muhokselta ja Tyrnävältä. Sijoituspaikaksi on valittu useista vaihtoehdoista Tyrnävän Haurukylän alue, Temmeksen vanhan kaatopaikan vierestä. Käsittelykeskukseen otetaan vastaan tavanomaisia ja vaarallisia jätteitä. Jätteitä varastoidaan ominaisuuksien mukaisesti hallissa, silloissa, altaissa tai varastokentällä aumoissa tai paalattuna. Jätteitä käsitellään useilla eri menetelmillä. Käsiteltyjä jätteitä hyödynnetään käsittelykeskuksessa ja toimitetaan muihin hyötykäyttökohteisiin. Teollisuusjätekeskus muodostuu noin 15 ha alueesta, josta 10 ha on käsittelykenttiä, joilla sijaitsee erilaisia käsittelyyn tarvittavia rakenteita ja rakennuksia. Teollisuusjätekeskus sisältää noin 7 ha loppusijoitusalueen, jonka kokonaistilavuus on noin 994 000 m³. Teollisuusjätekeskuksen rakentaminen aloitetaan alueen länsireunalta ja rakentaminen etenee vaiheittain tarpeen mukaan. Koska alueelle tullaan loppusijoittamaan vaarallisia jätteitä, esittää Tyrnävän kunta, että maakuntakaavaan lisätään jätteen loppusijoituspaikkaa koskeva erillinen kaavamerkintä. Valmistelu: kehittämisjohtaja Helena Illikainen, p. 050 347 4005	Haurukylän kiertotalouskylän hanke on kehittynyt ehdotuksen lausuntovaiheesta kohti teollisuusjätteen loppusijoituspaikkaa. Hankkeen YVA-prosessi on kesken, joten jätealueen merkitsemiselle maakuntakaavaan ei ole toistaiseksi riittäviä perusteita. Hankkeen nykytila kerrotaan kaavaselostuksessa, mutta jätteen loppusijoittamisen reunaehdot ratkaistaan YVA-prosessissa. Oulun seudun materiaalikeskuksen sijoittumisesta tehtiin selvitys 2. vaihemaakuntakaavaan (2014). Tuolloin ei tutkittu erikseen teollisuusjätteen loppusijoituspaikkoja, eikä Haurukylä ollut esillä selvityksessä. Pohjois-Pohjanmaan liiton 14.11.2017 antamassa lausunnossa hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta todetaan: <i>"Hanke on voimassa olevien maakuntakaavojen mukainen ja vastaa jo viireillä olevan 3. vaihemaakuntakaavan tavoitteisiin. Pyrkimyksenä on kehittää osoitetuista alueista mahdollisimman pitkälle kiertotalouteen pohjautuvia laitoksia, joissa loppusijoitettavien materiaalien määrä on minimoitu. Tiedossa olevissa vastaavissa hankkeissa sosiaalinen vastustus on ollut voimakasta, minkä vuoksi Pohjois-Pohjanmaan liitto suosittelee ottamaan sosiaaliset ja asutukseen kohdistuvat vaikutukset erityisen tarkasti huomioon vaikutusten arvioinnissa. Pohjois-Pohjanmaan liitto suosittelee ottamaan huomioon myös hankkeen mahdolliset vaikutukset Tyrnävän ja Limingan puhtaan siemenperunan High Grade -alueeseen."</i> Ei muutosta maakuntakaavakartalle.

Muistutus	Vastine
Vaalan kunta Vaalan kunnanhallitus 24.4.2018 §124 Vaalan kunnan lausunto Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta Pohjois-Pohjanmaan Liitto Vaalan kunta on käynnistänyt Vaalan tuulivoimayleiskaavan laadinnan vuonna 2012 . Kaa- van tavoitteena on osoittaa Vaalan kunnan tavoitetila tuulivoiman sijoittamiselle kunnan alueella. Tuuli- voima kaavassa osoitetut alueet perustuvat laajoihin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin . Lisäksi kaavaprosessiin on sisältynyt normaali lakisääteinen laaja vuorovaikutus- ja osallistamismenet- tely . Alla ote tuulivoimayleiskaava kaavaehdotuksesta. 	Vaalan osalta 3. vaihemaakuntakaavan tuulivoima-alueiden suunnittelussa lähtöaineistona on käytetty Vaalan tuulivoimayleiskaavan selvityksiä. Turk- kiselän tuulivoimahanke on tullut esille keväällä 2018, eikä se sisälly koko- naisuutena myöskään Vaalan tuulivoimayleiskaavan alueisiin. Koska suun- niteltu hanke ei ole ollut tiedossa, ei sitä ole voitu erityisesti ottaa huomi- oon maakuntakaavan valmistelussa. Alue on joka tapauksessa osoitettu osittain tuulivoima-alueena 3. vaihemaakuntakaavassa (Kiviselkä-Pitkäsuo tv-1 373). Pohjois-Pohjanmaan liitolla ei ole kaavaprosessin tässä vaiheessa mahdolli- suutta tehdä merkittäviä muutoksia kaavan tuulivoima-alueisiin ilman lisä- selvityksiä ja kaavaehdotuksen uudelleen nähtäville asettamista. Turk- kiselän osoittaminen kokonaisuudessaan edellyttäisi ainakin maisemaan, asutukseen ja linnustoon kohdistuvien vaikutusten (mukaan lukien yhteis- vaikutukset) selvittämistä. Tuulivoimarakentamisen suunnittelua koskevan ohjeistuksen (Ympäristö- hallinnon ohjeita 5/2016) mukaan laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskoh- taisemmassa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskei- set ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Huomioon on otettava muun mu- assa muu maakuntakaavassa osoitettu maankäyttö ja ympäristöarvot sekä yhteisvaikutukset muiden maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-aluei- den kanssa.

Vaalan kunnassa on käynnistynyt Turkkielän alueelle Vaalan tuulivoimayleiskaavaa mukaileva ja kaavan tavoitteita toteuttava tuulivoimahankekokonaisuus, joka sijaitsee Vaalan kunnan itäosassa reilun 20 km päässä Vaalan keskustaajamasta . Tuulivoimatoimija on tehnyt alueen maanomistajien kanssa vuokrasopimukset ja kunta on hyväksynyt hankkeen kaavoitusaloitteen kunnanvaltuustossa (15 .2 .2018, § 12) . Hankekokonaisuudesta on käynnistetty ympäristövaikutusten arviointimenettely, jonka lakisääteinen ennakkoneuvottelu on pidetty Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa 16.4.2018. Kehitettävässä tuulivoima hankkeessa mahdollistetaan uusimman tuulivoimateknologian käyttäminen. Nyt nähtävillä olevassa Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavaehdotuksessa hankealue on mukana ainoastaan osittain Kiviselkä-Pitkäsuo -alueena . Vaalan kunta pyytää maakuntakaavan tuulivoimarajausta tarkistettavaksi. Maakuntakaavan selvitysaineistossa olevan puskurianalyysien perusteella nyt kaavaehdotuksessa osoitetun aluevarauksen ympärille jää tuulivoimatuotantoon soveltuvaa aluetta ,joka on myös tarkemmassa Vaalan tuulivoimakaavassa todettu tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi . Vaalan kunta haluaa korostaa, että maakuntakaavan tulee toimia hankekokonaisuuden toteuttamisen mahdollistajana eikä maakuntatasolla ole tarkoituksenmukaista rajoittaa hanketta yksityiskohtaisesti ilman perusteita. Nyt esitettyä laajemman alueen soveltuvuutta seudullisen tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi ei voida olemassa olevan tiedon perusteella sulkea pois perustuen maankuntakaavan ja Vaalan tuulivoimakaavan selvityksiin. Esitetyn laajennuksen myötä 3. vaihemaakuntakaavassa ja lainvoimaisissa maakuntakaavoissa Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa esitetyt maakuntakaavojen keskeiset ratkaisut tai tavoitteet eivät vaarannu. Laadittujen selvitysten perusteella ei ole myöskään tunnistettavissa merkittäviä yhteisvaikutuksia Pohjois-Pohjanmaalle tai Kainuuseen osoitettujen tuulivoima-alueiden kanssa. Käynnistyneen YVA-menettelyn ja osayleiskaavoituksen yhteydessä tulee yksityiskohtaisemmin selvittää alueen lopullisen toteuttamiskelpoisuuden reunaehdot. Maakuntakaavoituksessa tulee varmistaa, että maakuntakaavassa esitettävät tuulivoima-alueiden varaukset pohjautuvat yhdenmukaisiin periaatteisiin ja tasapuoliseen kohteluun. Lisäksi kunta huomauttaa, että Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2020 luonnoksessa (Vaala vielä osana Kainuun maakuntaa) oli osoitettu olemassa olevan 220 kilovoltin voimajohdon pohjoispuolelle 110 kilovoltin yhteystarve -merkintä, joka on myös osoitettu Vaalan tuulivoimakaavassa uutena ohjeellisenä sähkölinjavarauksena. Tämä yhteystarvemerkinä puuttuu kaavasta ja tulee lisätä kaavaan. Vaalan kunta toteaa lisäksi, että Syrjäsuon tuulivoima-alue on vastaavasti poistettu Vaalan tuulivoimayleiskaavaehdotuksesta mm. asukasmielipiteiden ja pohjavesistatuksen vuoksi.	Yhteystarve voidaan merkitä 3. vaihemaakuntakaavan kartalle. Tämä on luonteeltaan informatiivinen, teknisluonteinen tarkistus, joka ei aikaansaa juridisia vaikutuksia maanomistajille.
--	--

Muistutus	Vastine
Metsähallitus Kajaanissa 26.4.2018 METSÄHALLITUKSEN MUISTUTUS VAIHEMAAKUNTAKAAVAN EHDOTUKSESTA POHJOIS-POHJANMAAN 3.VAIHEMAAKUNTAKAAVAN EHDOTUKSESTA Metsähallitus on tutustunut maakuntakaavaehdotukseen ja lausuu seuraavaa: Pohjois-Pohjanmaan Kolmannessa vaihemaakuntakaavassa käsitellään maakunnan alueidenkäyttöä seuraavien teemojen ja aihealueiden osalta: - Pohjavesi- ja kiviainesalueet - Mineraalipotentiali- ja kaivosalueet - Oulun seudun liikenne ja maankäyttö - Tuulivoima-alueiden tarkistukset - Vaalan ja Himangan kaavamerkintöjen tarkistukset - Muut tarvittavat päivitykset Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistaminen on edennyt kolmannen vaihekaavan ehdotusvaiheen julkiseen kuulemiseen. Metsähallitus antaa muistutuksen kaavaehdotuksesta valtion maiden ja vesialueiden sekä valtion alueelle sijoittuvan luonnonsuojelualueverkoston hallinnaijana ja hoitajana, sekä maakotkan suojelusta valtakunnallisesti vastaavana tahona. Metsähallitus on jättänyt lausunnon Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotusaineistosta 5.12.2017. Tämän jälkeen Metsähallitus on osallistunut kolmannen vaihemaakuntakaavan ehdotusvaiheen viranomaisneuvotteluun 12.2.2018 sekä kaavaehdotukseen sisältyvää Maaningan tuulivoima-aluevarauksista käsittelevään työneuvotteluun 28.2.2018. Kaavaehdotusta on osin tarkistettu lausuntojen sekä viranomaisneuvottelun ja työneuvottelujen perusteella. Metsähallitus pitää hyvänä, että maakuntakaava on tuulivoimatuotantoa mahdollistava, ja että aluerajaukset ovat riittävän laajoja maakuntakaavavaiheessa. Yksityiskohtaisessa suunnittelussa otetaan huomioon ympäristövaikutukset ja esimerkiksi osayleiskaavoitettavan alueen rajausta tapauskohtaisesti, jolloin hankealueet usein supistuvat verrattuna maakuntakaavaan. Maakuntakaavan periaatteena tulee olla, että se mahdollistaa edelleen merkittävän tuulivoiman lisärakentamisen Pohjois-Pohjanmaalle. Kaavaehdotus toteuttaa tätä periaatetta. Jotta tuulivoiman rakentamisedellytyksiä olisi paikallisesti järkevää selvittää ja edelleen uusiutuvan energiantuotantotavoitteiden edellyttämällä tavalla mahdollista rakentaa, maakuntakaavassa käytetyt alueiden karsintakriteerit eivät saa olla liian tiukat.	

Metsähallitus toistaa jo maakuntakaavan luonnosvaiheessa esiin tuoman kantansa, että merialueilla maakuntakaavassa sovelletut tuulivoiman sijoitus- ja rajauseriaatteen ovat onnistuneita. Kaavaehdotuksen kaavaratkaisu mahdollistaa taloudellisesti riittävän laajojen hankkeiden tutkimisen myös lintujen rannikon päämuuttoreitin läheltä.

Tuulivoima-alueet

Maaninka (Kuusamo)

Maaningan alueen suhteen julkisesti nähtävillä olevassa kaavaehdotuksessa ei ole muutoksia ei-julkisessa kuulemisessa esitettyyn kaavaehdotukseen nähden. Maaningan tuulivoima-alue on edelleen merkitty kaavaehdotukseen tv-1 -alueena (alueen tunnus 367) perustuen valmistuneisiin lisäselvityksiin. Metsähallitus muistuttaa, että Maaningan tv-1 -aluevaraus on ongelmallinen linnuston kannalta ja viittaa sen osalta asiasta aiemmin lausumaansa (lausunto Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotusaineistosta 5.12.2017):

"Maaningan tuulivoima-alueesta on laadittu täydentäviä maisema- ja linnustavaikutuksia koskevia selvityksiä, joiden mukaan alueen toteuttamisen vaikutukset maisemaan ja linnustoon eivät muodostu merkittäviksi.

Metsähallitus toteaa maisemaselvityksestä, että sen johtopäätökset hankkeen maisemavaikutuksista ovat oikeansuuntaisia. Metsähallitus yhtyy arvioon, että hanke ei aiheuta sellaisia merkittäviä maisemavaikutuksia, että ne estäisivät hankkeen toteuttamisen.

Täydentäviä linnustaselvityksiä koskeva osuus lausunnosta on julkisuuslain (621 1 1999) 24 §:n 1 momentin 14 kohdan perusteella salassa pidettävä ja tarkoitettu vain viranomaiskäyttöön. (salassa pidettävä osuus on poistettu)

Yhteenvedon Metsähallitus katsoo, että edellä tässä lausunnossa esitettyjen, linnuston lisäselvitysraporttia koskevien tietojen perusteella Maaningan tuulivoima- aluetta koskevan tv 1- kaavamerkinnän toteuttamiskelpoisuudesta ei ole varmuutta petolinnustaselvitysten puutteiden takia."

Maaningan aluetta koskevassa työneuvottelussa (28.2.2018) Metsähallitus katsoi, että alueen erityiset ympäristöarvot ja varovaisuuseriaatteen huomioiden tv-aluevarauksista ei tulisi sisällyttää maakuntakaavaan esitetyssä laajuudessa. Nyt alueelle suunniteltu voimalamäärä on Metsähallituksen näkemyksen mukaan liian suuri ja pakottaa sijoittamaan voimaloita petolinnuston kannalta riskialttiille alueille. Metsähallitus muistuttaa, että Maaningan tv-1 -aluevarauksen täsmentäminen yksityiskohtaisessa suun-

Maakuntakaavaa laadittaessa on Maaningan tuulivoima-alueen osalta selvitetty uhanalaisten suurten petolintujen pesät ja huomioitu petolintujen suojelutarve muodostamalla 2 km puskuri suhteessa kriittisimmän lajin pesiin. Maaningan tuulivoima-alueen sisälle sijoittuu kalasääsken pesä, mikä tulee huomioida hankesuunnittelussa muodostamalla riittävät puskurit ko. pesän ympärille. Kaavaa laadittaessa on lisäksi ollut käytettävissä yksityiskohtaisempia lajikohtaisia selvityksiä (Maaningan tuulivoimahankkeen yv-selostus sekä täydentävä linnustaselvitys 15.9.2017). Ko. selvitysten mukaan vaikutukset linnustoon eivät muodostuisi merkittäviksi.

Ympäristöministeriön tuulivoimarakentamisen suunnittelua koskevan ohjeen (5/2016) mukaan (s. 72) selvityksiä laadittaessa otetaan huomioon suunnittelujärjestelmän mukainen selvitysten täydentymisen ja tarkentumisen periaate. Eri suunnittelutasoilla vaadittavien selvitysten tarve ei ole tarkkaan rajattu. Erityiset ympäristöarvot tai hankkeen toteuttamismahdollisuuksien vähäisyys saattavat edellyttää tavanomaista yksityiskohtaisempia selvityksiä jo maakuntakaavoituksessa.

Ympäristöministeriön tuulivoimarakentamisen suunnittelua koskevan ohjeen (5/2016) mukaan erityisiä vaatimuksia suurilla petolintuilla koskeville selvityksille muodostuu silloin, kun suunnittelualue sijaitsee noin kahden kilometrin säteellä suurten petolintujen pesäpaikoista. Maakuntakaavoituksessa selvitetään ja otetaan huomioon linnuston kannalta arvokkaat alueet ja arvioidaan vaikutukset niihin, erityisesti syystä myös lajikohtaisiin selvityksiin.

Maaningan tuulivoima-alueen lähialueella, ei kuitenkaan sen välittömässä läheisyydessä, on erityisiä linnustoon liittyviä ympäristöarvoja. Toisaalta Maaningan tuulivoima-alue on verraten laaja ja mahdollistaa siten erilaiset toteuttamiskäytöt ja vaikutusten lieventämisen.

Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan kaavaratkaisu perustuu maakuntakaavatasolla riittäviin selvityksiin ja linnustoarvojen huomioimiseen. Maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen raja-alue täsmennyvät kuntakaavassa laadittavien tarkempien selvitysten perusteella.

nittelussa tulisi nykyisen suuruusluokan kaltaisella voimalamitoituksella olemaan erittäin haastavaa. Metsähallituksen näkemyksen mukaan alueesta tehdyt selvitykset eivät tue tämän kokoluokan tuulivoimahanketta.

Soiden käytön päivitykset ja turvetuotanto

Pudasjärven Pahasuo on osoitettu 1. vaihemaakuntakaavassa merkinnällä tu-1 (turvetuotantoon soveltuva alue). Pahasuon turvetuotannon ympäristölupahakemus on edelleen aluehallintovirastossa käsitellyssä. Metsähallitus on lausunut Pahasuon ympäristölupahakemuksesta ja siihen sisältyvästä Natura-arvioinnista 14.6.2016 ja Natura-arvioinnin täydennyksestä 16.12.2016. Lausunnoissaan Metsähallitus on todennut, että Pahasuon vesistökuormitus voi johtaa Jaalankajoen vesistön ekologisen tilan heikkenemiseen ja myös vesiluontotyyppien tilan heikkenemiseen, ollen ristiriidassa Oulujoen-lijoen vesienhoitosuunnitelman (2016- 2021) kanssa. Metsähallitus uudistaa kaavan aiemmissa kuulemisvaiheissa toteamansa siitä, että 3. vaihemaakuntakaavassa Pahasuolta tulisi poistaa tu-1 -merkintä.

Aiemmissa kaavan kuulemisvaiheissa on Metsähallitukselta jäänyt huomioimatta Pudasjärven Murtosuon tu-1 merkintä. Murtosuo sijaitsee välittömästi Kallasuon pohjoispuolella; soiden välissä on ainoastaan Kiiminkijoen Natura-alueeseen kuuluva Kallaoja, joka on ekologiselta luokitukseltaan tyydyttävässä tilassa. Samasta syystä kuin Kallasuon turvetuotantovaraus on jo poistettu kaavasta, tulisi poistaa myös Murtosuon tu-1 -merkintä. Vesienhoidon tavoitteiden, Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihekaavaa varten tehtyjen selvitysten, Kiiminkijoen vesistön erityisaseman ja Natura-arvojen takia Murtosuo ei sovellu turvetuotantokäyttöön. Metsähallitus esittääkin, että Murtosuon tu-1 -merkintä poistetaan 3. vaihekaavan ehdotuksesta.

Kiiminkijoen valuma-alueella on turvetuotannossa noudatettava erityistä varovaisuutta. Tämän varmistamiseksi 1. vaihemaakuntakaavan yhteydessä laadittiin Natura-arviointi turvetuotannon vesistövaikutuksista ja osa ehdolla olleista soista karsittiin tämän takia kaavasta. Lisäksi Kiiminkijoen valuma-alueen tu-1 – ja tu-2 soiden varauksiin liitettiin vesiensuojelun erityistä tehokkuutta edellyttävä suunnittelumääräys.

Pahasuo sijoittuu Jaalanganjokivarteen, osuudelle jossa jokivarsi on valtaosin metsäojitettu ja siinä on vanhoja suopeltoja. Tämä maankäyttö kuormittaa jokea voimakkaasti ja on vaikuttanut sen tilaan. Nyt 3. vaihemaakuntakaavan yhteydessä Vaalan turvetuotantosoista tehty vesistövaikutusarviointi (kaava-aineistossa) perustui uusiin tietoihin eri maankäyttömuotojen vesistökuormituksesta. Arvion mukaan metsäojitetun suon ottaminen turvetuotantoon lisää vesistökuormitusta hyvin vähän tai ei ollenkaan, ja fosfori- ja typpikuormitus voivat jopa laskea verrattuna metsätalouksikäytön skenaarioon.

Tätä taustaa vasten on vaikea nähdä sellaista mittakaavaa, että Pahasuon turvetuotanto voisi johtaa, maankäytöllä jo muutetun ja kuormittuneen Jaalanganjoen ekologisen tilan heikkenemiseen nykyisestä - olettaen että turvetuotannon vesiensuojelussa noudatetaan kaavan mukaisesti erityistä huolellisuutta. Kaavamerkintää ja sen mahdollista poistamista ei myöskään voida kytkeä yksittäisen lupahakemuksen vesiensuojelun tasoon.

Murtosuon osalta voidaan todeta, että suo on suurelta osin ojitettu ja osa siitä on myös viljelykäytössä. Selvitysten ja arviointien perusteella metsäojitetun suon ottaminen turvetuotantoon lisää vesistökuormitusta hyvin vähän tai ei ollenkaan, ja fosfori- ja typpikuormitus voivat jopa laskea verrattuna metsätalouksikäytön skenaarioon. Mahdollisen turvetuotannon, jossa vesiensuojelussa noudatetaan erityistä huolellisuutta, ei täten pitäisi johtaa Kallaojan ekologisen tilan heikkenemisen nykyisestä.

Pohjavesialueet

Metsähallitus haluaa edelleen muistuttaa, että kaavassa vedenhankintaan soveltuvaksi pohjavesialueeksi sekä tärkeäksi pohjavesivähykkeeksi merkitty Viinivaara-Kälvasvaaran alue ei Metsähallituksen näkemyksen mukaan sovellu vedenhankintaan, johtuen vedenotosta todennäköisesti aiheutuvista merkittävistä heikentävistä vaikutuksista läheisten Natura 2000-alueiden suojeluarvoihin (FI1103829 Olvassuo, FI1101202 Kiiminkijoki). Perusteet Metsähallituksen näkemykselle on esitetty viimeisimpänä Metsähallituksen 26.6.2017 antamassa lausunnossa koskien Viinivaaran pohjavedenottohankkeeseen liittyviä Olvassuon ja Kiiminkijoen Natura-arviointeja. Metsähallituksen näkemystä tukee myös Varsinais-Suomen ELY -keskuksen yhteysviranomaisena antama lausunto hankkeen Natura- arvioinneista (12.7.2017).

Metsähallitus pyytää, että lausuntoon lähetetään vastine sähköpostiosoitteeseen kirjaamo@metsa.fi.

Kajaanissa 26.4.2018

Metsähallituksen Pohjanmaa-Kainuun aluejohtoryhmän puolesta

Arto Tolonen aluejohtaja

Viinivaara-Kälvasvaara –pohjavesialueiden esittäminen maakuntakaavassa on perusteltua riippumatta Oulun Veden hankkeesta: Pohjavesivarantojen esille tuominen maakuntakaavassa perustuu tarpeeseen ottaa pohjavesivarannot huomioon muussa maankäytössä sekä vesihuollon tarpeisiin. Pohjavesivarantojen yleisen käyttökelpoisuuden arviointi perustuu ELY-keskuksen luokitteluun. Pohjavesialueiden esittäminen maakuntakaavassa ei ota kantaa mahdollisen käytön mitoittamiseen. Suojelualuemerkintä (SL-1) ei koske alueellisesti tärkeää pohjavedenhankintaa.

Oulun Vesi liikelaitoksella on vireillä lupaprosessi Viinivaaran pohjavedenottohankkeeseen liittyen Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa (Viinivaara-Kälvasvaara). Varsinais-Suomen ELY-keskus on antanut 12.7.2017 lausuntonsa luonnonsuojelulain 65 § mukaisista Olvassuon ja Kiiminkijoen Natura-arvioinneista ympäristöministeriön päätöksen mukaisesti. Metsähallituksen 26.6.2017 lausunto on osa tuota prosessia. Johtopäätöksensä Varsinais-Suomen ELY-keskus katsoo, että Olvassuon ja Kiiminkijoen Natura-arvoihin vaikuttaville Kälvasvaaran vedenottamoille ei voida myöntää lupaa ennen luonnonsuojelulain 66 § mukaista valtioneuvoston käsittelyä, koska hanke merkittävästi heikentää niitä luontotyyppejä ja lajeja, joiden suojelemiseksi hanke on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Ympäristöministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön 24.8.2017 kokousmuistion mukaan molemmat ministeriöt työskentelevät tahoillaan sen hyväksi, että löydetäisiin ratkaisu, joka turvaa sekä vedenoton että alueen luontoarvot säädösten mukaisesti ja riittävällä tasolla. Oulun Viinivaaran pohjavedenotto-hanke on edelleen kesken.

Metsähallituksen analyysiin tekijöistä, jotka viime kädessä vaikuttavat pohjaveden käytöstä tehtäviin päätöksiin, voidaan yhtyä. Soidensuojelualueiden kaavalliset varaukset eivät vaikuta suoraan Viinivaaran pohjaveden ottoa koskevaan lupaharkintaan, eikä niitä ole sellaisiksi tarkoitettu. Suoraan vaikuttavia tekijöitä ovat luonnonsuojelulain ja vesilain mukaiset näkökohdat. Natura 2000 –ohjelman luontotyyppien ja pohjaveden otton väliset moniulotteiset, vaikeasti tulkittavat yhteydet muodostunevat ratkaisevaksi lupaharkinnassa. Viinivaaran tapauksessa tapauksessa vaikutus Natura 2000 –alueisiin nousee keskeiseen asemaan.

Muistutus	Vastine
MTK Pohjois-Suomi 27.4.2018 MUISTUTUS POHJOIS-POHJANMAAN 3. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN EHDOTUKSEN KUULEMISAINEISTOSTA MTK-Pohjois-Suomi ry:n alue muodostuu pääosin Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntien alueesta. Pohjois-Pohjanmaalta Alavieska, Kalajoki, Reisjärvi, Sievi ja Ylivieska kuuluvat MTK-Keski-Pohjanmaan alueeseen. Alueen maatalous on monipuolista ja toiminnan yhtenä perustekijänä on elinvoimainen ja puhdas luonto, josta tuotetaan Euroopan puhtaimmat elintarvikkeet. Maatalous Maakuntakaavan tulee olla mahdollistava ja riittävästi maaseutuyritysten ja maatalouden erityistarpeet huomioon ottava. Maatalouden rakennemuutoksessa kriittisessä asemassa on peltojen viljelykelpoisuuden säilyminen ja tilusrakenteen kehittyminen suurempien peruslohkojen suuntaan. On tärkeää huomioida suurten kaavavaikutusten vaikuttavuus lohkorakenteen säilymiselle ja parantumiselle sekä maaseudun yritystoimintaa tukevana kokonaisuutena. Maatalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset tulee huomioida maakuntakaavan kaikessa kehityksessä. Porot Poronhoitoalueen eteläosa ulottuu MTK-Pohjois-Suomen toiminta-alueelle. Korostamme porotalouden ja maatalouden rinnakkaiselon tarpeellisuutta osana maaseudun elinvoimaisuutta. Eloporomääriä määriteltäessä on huomioitava riittävät resurssit paliskunnissa porojen paimentamiseen. Poronhoitolaissa määritelty laidunnusoikeus ei mahdollista poronhoitolain rikkomista. Porotalouden tarpeet ja toimintaedellytykset eivät voi loukata maanomistajan omaisuuden suojaa. Erotusaitoja, kuljetusreittejä, kevät- ja kesälaidunalueita, talviruokinta-alueita ja porojen kokoamisalueita ei saa ulottaa liian lähelle viljelysmaita, asutusta tai liikenneväyliä. Kuulemisaineistossa mainitaan seuraavasti: Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Mitä tarkoitetaan muilla luontaiselinkeinoilla? Tämä kohta tulee selventää yksityiskohtaisemmin. MTK Pohjois-Suomi ry Jari Ahlholm, Puheenjohtaja Matti Tyhtilä, Toiminnanjohtaja	Poronhoitolain 53 § kaltainen neuvottelu paliskuntien ja Paliskuntien yhdistyksen kanssa 3. vaihemaakuntakaavan osalta pidettiin 16.8.2017. Neuvotteluissa käsiteltiin vaihemaakuntakaavaa, siinä esitettyjä poroelinkeinon kannalta keskeisiä asioita ja ongelmakohtia. Poronhoitoalueen merkintä ja suunnittelumääräys todettiin paliskuntien toimintaa palvelevaksi. Kokouksessa sovittiin merkintöjen ja liitemateriaalin kehittämisestä. Jatkovalmistelussa vaihemaakuntakaavaan lisättiin valtion mailla sijaitsevat poronhoidon kannalta erityisen tärkeät kohteet/aidat sekä tarkennettiin selostusta ja parannettiin liitemateriaaleja. Poronhoidon yhteensovittaminen muun maankäytön kanssa tapahtuu poronhoitolain mukaisesti. Muilla luontaiselinkeinoilla tarkoitetaan porotalouden lisäksi kalataloutta, metsästystä, marjastusta ja sienestystä, jotka tapahtuvat pääasiallisina tulonhankkimismuotoina. Lisätään merkinnän selitys kaavaselostukseen.

Muistutus	Vastine
Museovirasto Muistutus 19.04.2018 (MV/24/05.02.00/2016) Pohjois-Pohjanmaan liitto on asettanut Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan kaavaehdotuksen julkisesti nähtäville 28.3.–27.4.2018 väliseksi ajaksi. Kaavan teemat ovat pohjavesi- ja kiviainesalueet, mineraalipotentiaali ja kaivostoiminta sekä tarvittavat päivitykset, joita ovat mm. Oulun kaupunkiseudun aluerakenne ja liikennejärjestelmä, seudulliset tuulivoima-alueet sekä Vaalan kunnan alueiden käyttö. Museovirasto on aiemmin antanut kaavaehdotuksesta erityisistunnossa 23.11.2017 käsitellyn lausuntonsa. Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaava täyttää yleisesti ottaen sille kulttuuriympäristön osalta asetetut tavoitteet. Vaihemaakuntakaava huomioi valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja maakunnan kulttuuriympäristön ominaisluonteen. Museovirasto tekee luonteeltaan lähinnä teknisen muistutuksen. Vaalan kunta siirtyi Kainuun maakunnasta Pohjois-Pohjanmaan vuoden 2016 alussa. Vaalan alueella voimassa olevat Kainuun maakuntakaavojen merkinnät on tässä kaavaehdotuksessa tarkistettu ja päivitetty. Vaalan kunnan alueelle on näin osoitettu myös sellaisia merkintöjä, jotka Pohjois-Pohjanmaan muiden kuntien osalta on esitetty 1. ja 2. vaihemaakuntakaavassa. Kaavaselostuksen luvussa 3.14 on selostettu nämä merkinnät sekä niihin liittyvät määräykset, ja kaavaratkaisun tausta käy kaavaselostuksesta selkeästi ilmi. Erillisestä kaavamääräysdokumentista (19.3.2018) ei kuitenkaan ilmene, että kyseisiä mm. kulttuuriympäristöjä koskevia määräyksiä on 3. vaihemaakuntakaavassa annettu vain Vaalan kunnan alueelle. Museovirasto esittää, että kaavamääräysdokumentin otsikkoa ”Kulttuuriympäristö” selvennetään tältä osin ja se täydennetään sekaannusten välttämiseksi esimerkiksi muotoon ”Kulttuuriympäristö (Vaalan kunnan alueelle osoitetut merkinnät ja määräykset)”. Museoviraston esittämät arkeologista kulttuuriperintöä koskevat havainnot ja näkökohdat on otettu huomioon kaavaselostuksessa ja kaavamääräyksissä eikä niihin ole muistutettavaa. Osastonjohtaja Mikko Härö, intendentti Mikko Mälkki PL 913, 00101 Helsinki, kirjaamo@museovirasto.fi, puh. 0295 33 6000, faksi 0295 33 6999, www.museovirasto.fi Tiedoksi: Opetus- ja kulttuuriministeriö, Ympäristöministeriö, Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Pohjois-Pohjanmaan museo	”Maakuntakaavamerkinnät ja -määräykset” -dokumentin otsikko ”Kulttuuriympäristö” (s. 19) muutetaan muotoon ”KULTTUURIYMPÄRISTÖ (Vaalan kunnan alue)”

Muistutus	Vastine
Suomen Metsäkeskus 25.4.2018 Dnro 422/00.08/2017 Suomen metsäkeskus on saanut tiedon Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotusaineiston nähtävillä olostä 28.3.-27.4.2018. Metsäkeskus toteaa, että 3. vaihemaakuntakaavan ehdotuksen valmistelua varten on tehty monipuolisia selvityksiä ja kertyneitä aineistoja on esitelty ja niiden pohjalta on käyty keskusteluja mm. metsäalan toimijoiden kanssa. Neuvotteluissa ja lausunnoissa kirjattuja näkökohtia on keskeisiltä osin viety taustaineistoihin ja ehdotukseen, erityisesti kaavaselostukseen. Ehdotuksen kohdassa 4.7. Aluetalous ja elinkeinot kuvataan ehdotuksen näihin osa-alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia. Vaihemaakuntakaavassa on osoitettu alueita useille sellaisille elinkeinoille, joilla on merkittävä vaikutus Pohjois-Pohjanmaan aluetalouteen. Tällaisia toimintoja ovat muun muassa kauppa, jalostava teollisuus, energiateollisuus ja luonnonvarojen hyödyntäminen. Vaikutusten arvioinnit perustuvat eri osaselvityksissä tehtyihin arviointeihin, jolloin mm. eri toimintoihin liittyvien vaikutusten kokonaisuus ei hahmotu. Maa- ja metsätalousministeriöllä on käynnissä metsätalouteen kohdistuvien vaikutusten arviointien kehittäminen (Metsävaikutus-pilotit), jossa yhtenä pilottina on laadittavana oleva Kainuun maakuntakaava. Metsäkeskus esittää, että tulevilla kaava prosesseissa huomioidaan tämä elinkeinovaikutusten näkökulma ja hyödynnetään nyt käynnissä olevien pilottien tulokset. Oulussa 25.4.2018, Eeva-Liisa Repo, Elinkeinopäällikkö, Pohjois-Pohjanmaa Suomen metsäkeskus p. 040 5487 026, eeva-liisa.repo@metsa keskus.fi Liitteet Jakelu Tiedoksi / Suomen metsäkeskus, pohjoinen palvelualue, Rautionkatu 2C, PL 4, 90401 Oulu www.metsäkeskus .fi 1 www.metsään.fi 1 V-tunnus: 2440921-4	Elinkeino- ja aluetaloudellisten vaikutusten arviointi maakuntakaavoituksessa on osoittautunut haasteelliseksi, joten uudet vaikutusten arvioinnin menetelmät ovat tervetulleita. Perehdytään käynnissä olevien pilottihankkeiden tuloksiin ja otetaan menetelmät mahdollisuuksien mukaan käyttöön tulevassa kaavoituksessa.

Muistutus	Vastine
Pohjois-Pohjanmaan museo Pohjois-Pohjanmaan liitto on asettanut julkisesti nähtäville Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotusaineiston. Pohjois-Pohjanmaan museo lausuu sekä rakennetun kulttuuriympäristön että arkeologisen kulttuuriperinnön osalta. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta Pohjois-Pohjanmaan museo lausuu Museoviraston ja Pohjois-Pohjanmaan välisen viranomaistehtäviä koskevan sopimuksen mukaisesti vain toimialueelleen kuuluvien kuntien osalta pois lukien Ylivieskan, Nivala- Haapajärven sekä Haapaveden- Siikalatvan seutukunnat. Pohjois-Pohjanmaan alueella voimassa olevia maakuntakaavoja täydennetään ja päivitetään kolmessa vaiheessa, joista tämä 3. vaiheen uudistaminen koskee pohja- vesi- ja kiviainesalueita, seudullisten tuulivoima-alueiden sekä suo- ja biotalousalueiden päivityksiä, mineraalipotentiaali- ja kaivosalueita, Oulun seudun liikenne- ja maankäyttöratkaisuja sekä Vaalan ja Himangan alueiden maakuntakaavamerkintöjen tarkistuksia. Arvokkaat maisema-alueet ja rakennettu kulttuuriympäristö Rakennetun kulttuuriympäristön osalta Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaava täyttää sille asetetut tavoitteet. Arvokkaiden maisema-alueiden kohdalla Pohjois-Pohjanmaan museo haluaa kiinnittää huomiota Kuusamon luoteisosaan esitettyyn Maaningan tuulivoima-alueeseen. Nähtävillä olevassa Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotuksessa on esitetty Kuusamon Maaningan tuulivoima-alue merkinnällä tv-1 367: <i>Tuulivoimaloiden alue. Merkinnällä osoitetaan maa-alueita, jotka soveltuvat merkitykseltään seudullisten tuulivoima-alueiden rakentamiseen. Alueella ei ole voimassa fv1RL 33 § mukaista rakentamisrajoitusta.</i> <i>Alueen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset asutukseen, maisemaan, Linnustoon, Luontoon ja kulttuuriympäristöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia . Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia ja että valtakunnallisten kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät. Lisäksi tulee ottaa huomioon Lentoliikennettä. Liikenneväylistä ja tutkajärjestelmistä johtuvat rajoitteet voimaloiden koolle ja sijoittelulle sekä selvittää tuulivoimaloiden vaikutukset puolustusvoimien toimintaan. Poronhoitoalueella tulee turvata poronhoidon edellytykset.</i> Maaningan alueen tuulivoimahankkeen maisemallisia vaikutuksia on selvitetty YVA-selvityksessä, maakunta kaavan kaavaselostuksessa, erillisessä selvityksessä tuulivoimarakentamisen vaikutuksista maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön Pohjois-Pohjanmaalla sekä viimeisimmäksi Kuusamon Maaningan tuulivoimahankkeen maisema- ja kulttuuriympäristön karttatarkastelussa lisähavainnekuvin.	Muistutuksessa on tuotu esiin Maaningan tuulivoima-alueeseen ja sen maisemavaikutuksiin liittyvät selvitykset. Vaikutusten arvioinnin mukaan alueen ympäristöön sijoittuu maisemallisesti herkkiä alueita (erityisesti Riisitunturin kansallispuisto) ja tuulivoima-alueen toteuttamisella on kohtalaisia heikentäviä vaikutuksia ympäröivien alueiden maisema-arvoihin. Pohjois-Pohjanmaan liitto tulkitsee kokonaisuutena laadittuja selvityksiä ja saatua palautetta siten, että Maaningan alueen osoittaminen maakuntakaavassa on mahdollista. Tarkistetaan kaavaselostuksen kohdassa Tuulivoima/Kaavaratkaisun perustelut oleva, Maaningan tuulivoima-aluetta koskeva teksti seuraavaan muotoon: ”Selvitysten perusteella alue on toteuttamiskelpoinen. Vaikutuksia maisemaan, luontoon ja porotalouteen voi olla perusteltua lieventää jatkosuunnittelussa. Käytettävissä olleiden selvitysten perusteella tuulivoima-alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on löydettävissä ratkaisuja, joilla maisemaan, linnustoon ja muuhun luonnonympäristöön sekä poronhoidolle aiheutuvia haittoja voidaan tarvittaessa vähentää.”

Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan selostuksessa ja selvityksissä Maanigan tuulivoimahankkeella todetaan olevan kohtalaisia maisemallisia arvoja heikentäviä vaikutuksia hankkeen lähialueen (1,5-5 km) ja välialueen (5-15 km) arvokkaille maisema-alueille: Riisitunturin kansallispuistolle sekä Kitkajärvien maakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Pohjois-Pohjanmaan museo on lausunut 3. vaihemaakuntakaavan ehdotusaineistosta 22.11.2017. Lausunnon mukaisesti Vaalan muinaisjäännöksiä koskevat tiedot on päivitetty uusien tietojen mukaisiksi. Tiedot ovat Museoviraston ylläpitämän muinaisjäännösrekisterin mukaiset 30.1.2018 tilanteessa. Muinaisjäännökset (226 kpl) on merkitty kaavakartalle kohdemerkinnäin ja ne on luetteloitu liitteessä 6a.

Pohjois-Pohjanmaan museolla ei ole muistutettavaa kaavaehdotuksesta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta .

Juhani Turpeinen rakennustutkija
Anita Yli-Suutala rakennustutkija
Mika Sarkkinen arkeologi

Tiedoksi:
Museovirasto / Itä- ja Pohjois-Suomen kulttuuriympäristöpalvelut
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus / Alueidenkäyttöyksikkö

Muistutus	Vastine
Paliskuntain yhdistys 27.4.2018 Asia: Paliskuntain yhdistyksen muistutus Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta Pohjois-Pohjanmaan liitto on asettanut 3. vaihemaakuntakaavan ehdotuksena julkisesti nähtäville. Kaavan pääteemoja ovat ilmasto ja energia. Kaavaan on merkitty mm. pohjavesi-, kiviaines-, mineraalipotentiaali- ja kaivosalueita. Lisäksi maakuntakaavaa päivitetään muiden tarpeellisten alueidenkäytötöiden, kuten poronhoidon, tuulivoimatuotannon ja soiden osalta. Pohjois-Pohjanmaan kaava-alueelle sijoittuvat kokonaan tai osittain Kiimingin, Kollajan, Oijärven, Ikonen, Pudasjärven Livon, Pudasjärven, Pintamon, Taivalkosken, Hossa-Irnin, Kallioluoman, Oivangin, Alakitkan, Tolvan ja Akanlahden paliskunnat. Paliskuntien suurimmat sallitut eloporomäärät ovat yhteensä 24 700 poroa. Paliskunnissa oli poronhoitovuonna 2016–2017 yhteensä 777 poronhoitajaa. Poronhoidolla on alueella vuosisataiset perinteet ja se on merkittävä sidostoimiala lihanjalostukselle ja matkailulle erityisesti Syötteen, Taivalkosken ja Ruka-Kuusamon alueilla. Lisäksi poronhoidolla on suuri merkitys hiljenevän maaseudun asuttuna pitämiselle. Maakuntakaavat ovat luonteeltaan yleispiirteisiä, eikä niillä voida ratkaista kaikkia yksityiskohtaisempaa suunnittelua vaativia maankäytön yhteensovittamisen kysymyksiä. Ne kuitenkin ohjaavat tarkempaa kaavoitusta sekä erilaisten maankäyttöhankkeiden ja tie- tai rataliikennesuunnitelmien alkutaipaleita. Siksi maakuntakaavoituksessa tulee turvata myös poronhoidon edellytyksiä erilaisilla kaavamerkinnoilla ja -määräyksillä. Poronhoidon huomioon ottaminen kaavoituksessa Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto koko poronhoitoalueella. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikiaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan lailla turvattu erityinen oikeus (poronhoitolaki, PHL 848/1990). Poronhoitolain lisäksi valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) edellyttävät, että poronhoitoalueella turvataan poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset. Kaavaa koskevat ennen 1.4.2018 voimassa olleet VAT:t. Maakuntakaavaa laadittaessa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista (MRL 132/1999, 24.2 §). Maakuntakaavan sisältövaatimuksissa (MRL 28 §) edellytetään kiinnitettävän erityisesti huomiota muun muassa maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Poronhoito on poronhoitoalueella keskeinen osa alueen elinkeinoelämää ja laajojen maa-alueiden käyttäjänä altis muun maankäytön vaikutuksille. Poronhoito on lisäksi kiinteä osa Pohjois-Suomen kulttuuriperintöä. Poronhoitoalueella tapahtuva maankäytön suunnittelu on elinkeinon ja kulttuuriperinnön jatkuvuuden kannalta keskeinen kysymys.	

Poronhoitoalueella vuorovaikutteisuutta on käytännössä toteutettu erilaisilla osallistavilla suunnittelu- ja neuvotteluprosesseilla. PHL 53 § velvoittaa viranomaisen neuvottelemaan asianosaisen paliskunnan kanssa valtion maita koskevan suunnittelun yhteydessä, mikäli sen katsotaan olennaisesti vaikuttavan poronhoidon harjoittamiseen. Poronhoitolain mukaiset neuvottelut on käyty 3. vaihemaakuntakaavasta elokuussa 2017.

Poronhoidon huomioon ottaminen 3. vaihemaakuntakaavassa

Poronhoitoa käsitellään kaavaselostuksessa omassa luvussaan 3.10. Lukua on paranneltu huomattavasti aiempien lausuntojen pohjalta. Yhdistys ehdottaa seuraavassa vielä yhtä pientä muutosta.

Poronhoitoalue maakuntakaavassa -luvun (s.88) ensimmäisen kappaleen keskellä lukee: ”Määräyksessä on erikseen nimetty yhteensovittamistarve porotalouden kannalta ongelmallisille maankäyttömuodoille: turvetuotannolle, metsänuudistamiselle ja matkailulle.” Tämä ei enää pidä paikkansa, sillä määräystä on muutettu ja siitä on poistettu luettelo maankäyttömuodoista. Kappaleen voisi muotoilla seuraavasti: ”Uudistettavassa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa porotalouden tarpeet on otettu huomioon osoittamalla poronhoitoalue ja antamalla sille yleismääräys, joka velvoittaa porotalouden toimintaedellytysten turvaamiseen muussa maankäytössä. ~~Määräyksessä on erikseen nimetty yhteensovittamistarve porotalouden kannalta ongelmallisille maankäyttömuodoille: turvetuotannolle, metsänuudistamiselle ja matkailulle.~~ Määräyksessä puhutaan yleisellä tasolla poronhoitoon olennaisesti vaikuttavasta alueiden käytöstä, mutta yhteensovittamistarvetta on kaavan valmistelun aikana tunnistettu olevan ainakin turvetuotannon, tuulivoimatuotannon, matkailun, kaivostoiminnan ja metsätalouden suhteen.”

Eri kaavamerkintöjen yhteydessä on annettu poronhoidon turvaamista edellyttäviä suunnittelumääräyksiä. Esimerkiksi soiden käytön suunnittelumääräyksissä poronhoito on otettu huomioon.

Poronhoidon kaavamerkinnät ja -määräykset

Poronhoitoalueen raja on merkitty Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavaan ja aluetta koskevaa suunnittelumääräystä on uudistettu. Se kuuluu:

PORONHOITOALUE

Suunnittelumääräys:

~~Alueiden käytön suunnittelussa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset. Turvetuotantoa suunniteltaessa on oltava yhteydessä paliskuntiin, ja metsänuudistamisessa sekä matkailutoimintojen sijoittamisessa on otettava huomioon porotalouden tärkeät kohteet, kuten erotus- ja ruokintapaikat sekä pyyntiaidat.~~

Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunnitelta-

Tarkistetaan kaavaselostusta tarpeellisin osin.

essa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet, kuten erotus- ja ruokintapaikat sekä pyyntiaidat, jotka on esitetty maakuntakaavan selostuksessa. Valtion maiden käytön osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa.

Suunnittelumääräys on erittäin tarpeellinen. On perusteltua, että sen sijaa, että luetellaan toimintoja ja maankäyttömuotoja, jotka voivat vaikuttaa poronhoitoon, kuten ennen, on otettu käyttöön laajempi käsite ”olennaisesti vaikuttava alueiden käyttö”. Tällöin asiaa arvioidaan alempiasteisessa kaavoituksessa tapauskohtaisesti ja myös sellaisten toimintojen osalta, joita tällä hetkellä ei osata ennalta määrittellä.

Maakuntakaavan selostuksen liitekartoille 12 b ja 12 c on merkitty poronhoidon kannalta tärkeitä alueita, TOKAT-hankkeessa tuotetun aineiston perusteella. Kartalla on muun muassa erotusaitoja, kuljetusreitit ja porojen kokoamisalueita sekä eri vuodeaikaisia laidunalueita. Näillä alueilla on erityisen tärkeää säilyttää rauhallisuus poronhoidon toiminta-aikoina samoin kuin vasoma-alueilla (kartan kevätlaitumet). Myös paliskuntien väliset rajat ovat hankkeiden suunnittelijoille tärkeää informaatiota.

Elinkeinon erityisluonne huomioon ottaen maakuntakaavaan on suunnittelumääräyksen ja liitekarttojen lisäksi otettu oma merkintä kohteille, jotka ovat poronhoidolle ratkaisevan tärkeitä. Tällaisia ovat muun muassa paliskuntien erotusaita-alueet.

PORONHOIDON KANNALTA ERITYISEN TÄRKEÄ KOHDE TAI AITA

Merkinnällä osoitetaan poronhoidon kannalta erityisen tärkeitä kohteita tai aitoja.

Suunnittelumääräys:

Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakenteiden ja alueiden säilyminen.

Merkintä ja määräys ovat perusteltuja ja hyvä lisäys kaavaan. Selostuksessa on avattu suunnittelumääräystä kohteen säilymisen turvaamisesta niin, että itse kohteen lisäksi sen lähiympäristö, kuten kuljetusreitit aidalle tulisivat huomioon otetuksi. Kohteisiin on merkitty ainoastaan valtion maiden ja paliskuntien omistamien maiden erotusaitapaikat. Olisi ollut tärkeää saada merkityksi kaikki aitapaikat.

Tuulivoima

Tuulivoimalle on osoitettu maakuntakaavassa alueita tv-1 merkinnällä. Kaavamerkinnän suunnittelumääräyksellä ohjataan poronhoidon edellytysten turvaamiseen poronhoitoalueella. Tämä on hankkeiden mahdollisten merkittävien haitallisten vaikutusten vuoksi tarpeellinen määräys.

Tv-1 -aluemerkintöjä on poistettu poronhoitoalueelta (303 ja 305). Tämä on positiivista. Alueella on kuitenkin hankkeita, jotka ovat poronhoidolle ongelmallisia. Pahkakosken tuulivoima-alue (tv-1 314) on

Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa tarkistetaan (poistetaan tai muutetaan rajausta) 1. vaihemaakuntakaavassa osoitettuja merkintöjä siltä osin, kun se on tarpeen valtakunnallisesti merkittävien ympäristöarvojen ja muiden valtakunnallisten intressien (esimerkiksi Puolustusvoimien toiminta) kannalta tai merkittävien yhteisvaikutusten lieventämiseksi.

merkitty maakuntakaavaan 1. vaihemaakuntakaavan yhteydessä. Tv-1 -merkinä on varsin laaja ja sijaitsee paliskunnan tärkeällä vasoma- ja kesälaidunalueella. Näin laajasti toteutettuna hanke aiheuttaisi merkittävää haittaa Kiimingin paliskunnan poronhoidolle. Merkinä tulisi supistaa niin, että se sijoittuu ainoastaan vuonna 2017 päättyneen YVA-menettelyn ja 2018 hyväksytyn yleiskaavan mukaiselle hanke-alueelle.

Maaningan tuulivoimahanke (tv-1 367) sijoittuu Tolvan paliskunnan alueelle Kuusamoon. Hanke sijoittuu porojen tärkeimmälle vasoma-alueelle ja kesälaidunalueelle (jopa ¾ paliskunnan poroista) ja ainoaan yhtenäiseen laajempaan kairaan, missä poroilla on laidunnusrauha. Kaavaselostuksen mukaan ”Käytettävissä olleiden selvitysten perusteella tuulivoima-alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on löydettävissä ratkaisuja, joilla poronhoidolle aiheutuvia haittoja voidaan vähentää.” Tolvan paliskunta katsoo, että kaavaa varten tehdyt selvitykset eivät vastaa paliskunnan näkemystä selvitysten riittävydestä. Ratkaisujen löytäminen poronhoidon turvaamiseksi hankkeessa on käytännössä hyvin vaikeaa hankkeen laajuuden ja sijainnin vuoksi. Ei siksi ole selvää, että hanke olisi toteuttamiskelpoinen poronhoidon näkökulmasta. Tolvan paliskunta ja Paliskuntain yhdistys katsovat, että hankealueen kaavamerkintä tulisi poistaa kaavasta.

Lopuksi

Poronhoidon huomioon ottaminen on mennyt eteenpäin Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaa-
vassa. Paliskuntia on osallistettu suunnitteluun ja heidän näkemyksiään on otettu huomioon kaavamer-
kinnöissä ja määräyksissä.

PALISKUNTAIN YHDISTYS, Anne Ollila, toiminnanjohtaja

Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavassa osoitettu tuulivoimaloiden alue tv-1 314 (Oulu, li, Pudasjärvi) sijoittuu Kiimingin ja Kollajan paliskuntien alueelle. Kiimingin paliskunnan alueen osalta maakuntakaavassa osoitettu alue on merkittävältä osin toteutumassa Pahlakosken tuulivoimahankkeen myötä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto katsoo, että 1. vaihemaakuntakaavassa osoitettua tuulivoima-aluetta tv-1 314 ei ole välttämätöntä tarkistaa tässä vaiheessa. Alue on laaja ja se sijoittuu kahden paliskunnan alueelle. Sen toteuttamislaajuus voidaan ratkaista yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Tällöin tulee ottaa huomioon muun muassa maakuntakaavan porotalouden huomioon ottamista koskevat suunnittelumääräykset ja esittää ratkaisu, joka turvaa poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset.

Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan Kuusamon Maaningan alueella poronhoito ja tuulivoimarakentaminen voidaan sovittaa yhteen laadukkaalla suunnittelulla. Kuten Iin-Oulun Pahkakosken-Hirvisuon alueella (1. vaihemaakuntakaava tv-1 314), tulee suunnittelussa ottaa huomioon muun muassa maakuntakaavan porotalouden huomioon ottamista koskevat suunnittelumääräykset ja esittää ratkaisu, joka turvaa poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset. Ks. myös vastine Tolvan paliskunnan muistutukseen.

Poronhoito ja sen edellytykset on otettu 3. vaihemaakuntakaavassa huomioon antamalla suunnittelumääräyksiä, jotka edellyttävät poronhoidon toimintamahdollisuuksien turvaamista tuulivoima-alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Maaningan tuulivoimahankkeesta järjestettiin erillinen työneuvottelu 28.2.2018. Pohjois-Pohjanmaan liiton tiloissa. Läsnä olivat Paliskuntain yhdistyksen, Tolvan paliskunnan, tuulivoimatoimijan, Kuusamon kaupungin, Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä Pohjois-Pohjanmaan liiton edustajat. Kokouksessa todettiin, että Maaningan hankkeessa haasteena on yhtä aikainen eri kaavatasoja koskeva suunnittelu. Maakuntakaavatasolla tutkitaan seudullisesti merkittävän tuulivoimahankkeen yleiset edellytykset yhteismitallisessa suhteessa muihin maakunnan alueella käynnissä oleviin tuulivoimahankkeisiin. Hankkeen tarkempi yhteen sovittaminen alueen muun toiminnan kanssa tapahtuu kaupungin

	tarkemmassa kaavoituksessa ja YVA-lain mukaisessa prosessissa. Kokouksessa todettiin, että hanketoimijan ja paliskunnan neuvottelut ovat kesken eikä kompensatiomenettelystä ole sovittu.
Muistutus	Vastine
Tolvan paliskunta Muistutus 3. vaihemaakuntakaava-ehdotukseen 13.4.2018 Tolvan paliskunnan näkemys Maaningan tuulivoimahankkeesta jätetty huomioimatta maakuntakaavassa Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan kaavaehdotus on asetettu julkisesti nähtäville maakuntahallituksen päätöksellä 19.3.2018. Pyydämme huomioimaan tämän kannanoton maakuntakaavan käsittelyssä. Tolvan paliskunta ihmettelee ja paheksuu sitä, että Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavaa valmisteltaessa ei ole riittävässä määrin huomioitu paliskunnan kantaa ja lausuntoa maakuntakaavavalmistelussa ja kaavamerkinnoissa. Paliskunta vastustaa yksimielisesti Maaningan erämaiselle alueelle suunniteltavaa tuulipuistoaluetta molempine siirtolinjoinen. Muistutamme, ettei meillä ole sopimusta hanketoimijan kanssa Maaningan hankkeen sisällöllisistä edellytyksistä (joita emme katso olevan) eikä myöskään sopimusta haittakorvauksista. Hanke toteutuessaan tuhoaa ja heikentää koko paliskunnan metsäsaamelasta perua olevan poronhoitokulttuurin selviytymismahdollisuuksia seuraavien sukupolvien poroperheille. Tolvan paliskunnan osalta hanke koskettaa 60 poronmistajaa, uhaten heidän työtään ja toimeentuloaan. Hanke uhkaa tehdä tyhjäksi vuosien työn, jota on tehty kestävän porotalouden harjoittamiseksi alueella. Tällä tarkoitetaan asutuksen lähistöllä ja viljelyksillä laiduntavien porojen siirtämistä pysyvästi hankealueelle. Alue on paliskunnan ainoa rauhallinen erämainen alue, missä porot voivat laiduntaa rauhassa aiheuttamatta häiriötä maanviljelijöille tai alueella asuville ihmisille. NEUVOTTELUT HAITOISTA HANKETOIMIJAN KANSSA Paliskuntana muistutamme, että Maaningan tuulivoimahanke (tv-1 367) sijoittuu kokonaan Tolvan paliskunnan alueelle Riisitunturin kansallispuiston välittömään läheisyyteen. Maaningan hankkeesta on toimitettu maakuntaliitolle 14.9.2017 päivätty "EPV_Muistio_porotalousvaikutusten_huomioimisesta_14.9.2017_FINAL", joka ei vastaa kaikilta osin hanketoimijan ja paliskunnan välisissä neuvotteluissa esiin tuotuja asioita. Hanketoimijan ja paliskunnan väliset neuvottelut on käyty kolmena eri ajan-	Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan Kuusamon Maaningan alueella poronhoito ja tuulivoimarakentaminen voidaan sovittaa yhteen laadukkaalla suunnittelulla. Alueen hanketasoisessa suunnittelussa tulee ottaa huomioon muun muassa maakuntakaavan porotalouden huomioon ottamista koskevat suunnittelumääräykset ja esittää ratkaisu, joka turvaa poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset. Poronhoito ja sen edellytykset on otettu 3. vaihemaakuntakaavassa huomioon antamalla suunnittelumääräyksiä, jotka edellyttävät poronhoidon toimintamahdollisuuksien turvaamista tuulivoima-alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Yksityiskohtaiset perustelut Maakuntakaavaa laadittaessa on ollut käytettävissä Maaningan tuulivoimahankkeen yva-selostus. Maaningan aluetta kehittävä tuulivoimayhtiö on toimittanut Pohjois-Pohjanmaan liitolle suunnitellun tuulivoimahankeporotalousvaikutuksia koskevan muistion, jossa on käsitelty muun muassa mahdollisten haitallisten vaikutusten seurantaa ja kompensointia. Maakuntakaavan valmistelussa käytettävissä olleiden, edellä mainittujen selvitysten perusteella Maaningan tuulivoima-alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on löydettävissä ratkaisuja, joilla poronhoidolle aiheutuvia haittoja voidaan vähentää.

kohtana, 25.4.2017, 23.5.2017 ja 6.9.2017. Näiden neuvottelujen yhteydessä on useaan otteeseen tullut esiin hanketoimijan pyrkimys vääristellä porotalouden kannanottoja ja ajoittainen halu olla ymmärtämättä esiin tuotuja epäkohtia paliskunnan tulevaisuutta ajatellen.

Muistiossa kerrotaan, että porojen siirtäminen alueelle oli "hankkeen suurimmalle maanomistajalle uusi tieto". Paliskunta toimii täysin poronhoitolain 3 §:n mukaisesti. Poronhoitolaissa 14.9.1990/848 sanotaan: "Poronhoitoa saadaan tässä laissa säädetyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta." Paliskunnan ei tarvitse ilmoittaa metsänomistajille, missä paliskunnan porot laiduntavat. Myös poronhoitoa turvaavat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) on kirjattu väärin. Suora lainaus voimassa olevasta VAT-päätöksestä 13.11.2008: "Poronhoitoalueella turvataan poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset." Maaninnan hanke vaikuttaa heikentävästi suoraan Tolvan paliskunnan alueidenkäyttöön ja tulevaisuuden näkymiin.

VAIKUTUKSET LAIDUNALUEISIIN

Toimija luettelee muistiossa poronhoidolle aiheutuvia vaikutuksia, vähätellen myös tässä yhteydessä kaikkein suurinta aiheutuvaa haittaa, laidunten suora ja epäsuoraa vähentämistä. Hanketoimija väittää muistiossa että "tuulivoimahankkeen lähialue on yksi paliskunnan tärkeimmistä kesälaidunalueista". Hankealueen laiduntamiseen vaikuttavaa pinta-alaa laskettaessa muistiossa ei ole otettu huomioon lainkaan sitä seikkaa, että tämän päivän yhteiskunnassa ei kestävä porotalouden harjoittamiseen voida laskea kunnan taajaman eikä kylien alueita. Viimeksi mainittuja paliskunnan alueella on merkittävässä määrin (Maaninkavaara, Mourujärvi, Vääräjärv, Karjalaisenniemi, Hyväniemi, Suonnankylä, Tolva). Kylistä hankealueen länsipuolella sijaitseva Vääräjärv on erityisesti ollut keskustelussa mukana runsaan peltomääränsä ja alueen aitaamattomuuden vuoksi. Kylän aitaaminen olisi erittäin kallis kustannuserä rakentamisen ja kunnossapidon osalta, mikäli se jouduttaisiin tekemään hankealueelta siirtyvien porotokkien vuoksi. Muistiossa luetellut muut haittojen lieventämiskeinot ovat jonkin toisentyypisen hankkeen lieventämiskeinoja (esim. turvesuo tai kaivos). Poronhoidolle muistiossa mainitut kohtuuttomat estevaikutukset eivät rajoitu ojen tai esteiden ylittämiseen, syntyviä haittoja ei pystytä silloilla ja luis-koilla korjaamaan.

Maanviljely on paliskunnan alueella voimakasta ja loma-asuntojen määrä merkittävä runsaan vesistö-määrän ansiosta. Tuulivoimahanke lisäisi toteutuessaan voimakkaasti porojen siirtymistä pihapiirien lisäksi edellä mainituille alueille ja sitä kautta ajaisi paliskunnan toiminnan syvenevään negatiiviseen yhteentörmäykseen alueen muiden elinkeinojen ja asukkaiden kanssa. Se lisäisi painetta myös paliskunnan sisäisiin ristiriitoihin kasvavan fyysisen ja henkisen kuorman sekä kustannusten nousemisen vuoksi. Pihapiirien ja viljelysten aitaaminen ja ylläpito on erittäin kallista ja työvoimaa sitovaa, kustannukset pelkän rakentamisen osalta ovat noin 4 000 €/km. Nämä asiat johtavat pahimmassa tapauksessa koko paliskunnan toiminnan loppumiseen.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on huomioinut sen, että kaavan selvitysaineistoon sisältyvä, tuulivoimayhtiön laatima muistio Maaninnan alueen porotalousvaikutuksista ei kaikilta osin vastaa paliskunnan näkemystä muun muassa hankkeen vaikutuksista. Muistiossa esitetyt lieventämistoimenpiteet, vaikutusten seuranta ja kompensointi ovat kuitenkin eräitä keinoja, joilla porotalouden toimintaedellytyksiä ko. alueella voidaan turvata.

Maaninnan tuulivoima-alueen vaikutuksia porotalouteen on käsitelty 3. vaihemaakuntakaavan vaikutusten arvioinnissa seuraavasti:

"Kuusamon Maaninnan alueen toteuttamisen vaikutuksia porotalouteen on arvioitu Maaninnan tuulivoima-hankkeen yva-menettelyssä. Yva-menettelyn tulosten mukaan Maaninnan alueella voi olla merkittäviä vaikutuksia porotalouteen, mikäli hanke toteutuu esitetyssä laajuudessa. Maakunta-kaavassa osoitettava tuulivoima-alue on jonkin verran pienempi kuin yva-menettelyssä arvioitu. Yva-selostuksessa (Sito Oy 2016) tuulivoima-hankkeen rakenteiden arvioitiin vähentävän koko paliskunnan laidunnettavaa maa-alaa 2,4-2,9 % ja parhaan kesälaitumen pinta-alaa 5,3-6,5 % olettaen että porot välttävät voimaloiden lähiympäristöä ja jäävät laiduntamaan 500 m etäisyydelle voimaloista. Maakuntakaavassa osoitettavan alueen toteutuessa laidunmenetykseksi arvioidaan 1943 ha, joka on noin 4,5 % paliskunnan parhaan kesälaitumen pinta-alasta (laskelmassa on oletettu, että tuulivoima-alueen etelä- ja pohjoisosaan sijoitetaan 54 voimalaa ja voimaloiden ympärille muodostetaan 500 m puskuri)."

"Maaninnan alue sijoittuu Tolvan paliskunnan alueelle. Paliskunta on ilmaissut huolensa tuulivoimarakentamisen vaikutuksista paliskunnan toimintaan. Tuulivoima-alue sijoittuu paliskunnan parhaalle kesälaidunalueelle, minkä vuoksi paliskunta on suhtautunut kielteisesti tuulivoima-alueen toteuttamiseen suunnitellussa laajuudessa. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voi olla tarpeen edelleen selvittää mahdollisuuksia lieventää porotalouteen kohdistuvia vaikutuksia. Alueella tuulivoimahanketta kehittävä yhtiö (EPV Tuulivoima Oy 2017) on esittänyt selvityksenä hankkeen ja porotalouden yhteensovittamista koskevan muistion, joka sisältyy vaihemaakuntakaavan selvitysaineistoon. Selvityksessä on esitetty muun muassa porotalouteen kohdistuvien vaikutusten seurantaa ja kompensointia."

VAIKUTUKSET VASOMISEEN

Hanke sijoittuu porojen vasomisalueelle ja paliskunnan tärkeimmälle kesälaidunalueelle, missä vuosittain merkitään paliskunnan tilastojen mukaan 66–74 % paliskunnan vasoista. Laidunkiertoreitit kulkevat hankealueen kautta, keväällä porot siirtyvät lumien sulaessa nopeasti alueelle vasomaan. Hankealueella sijaitsevat myös paliskunnan merkittävimmät loppo- ja jäkälälaitumet. Porot ovat vasomisaikana erityisen herkkiä muiden maankäyttömuotojen aiheuttamalle häiriölle. Tästä on julkaistu toistakymmentä pohjoismaista vertaisarvioitua tieteellistä tutkimusta. Vasomisalue hyvin todennäköisesti menetetään hankkeen vaikutuksesta.

Porojen kokoaminen ja kuljettaminen tokkana vasanmerkintään on erittäin häiriöherkkää. Se vaatii sen, että porot ovat valmiiksi suurissa tokissa eivätkä hajallaan, kuten hankkeen vaikutuksesta todennäköisesti tulee käymään. Vasat tunnistetaan syksyn erotuksissa korvamerkistä oikealle omistajalle, joten kesän merkintätöiden onnistumiseen vaikuttavat asiat näkyvät suoraan elinkeinonharjoittajan saamissa tulossa. Merkitsemätön, emästään vieraantunut vasa ei enää ole yksilöitävissä poronmistajan omaisuudeksi vaan tulo sen osalta on menetetty.

YMPÄRIVUOTISEN TIESTÖN MERKITYS

Hankealueelle rakennettavat uudet tiet (n. 21 km) ja olemassa olevien teiden peruskorjaaminen (n. 21 km) tuovat tuhansia ajoneuvoja useiden vuosien ajan hankealueelle ja sinne johtaville tieväylille. Riski porokolarien määrän suureen kasvuun on olemassa ja voi vaikuttaa vahingoittavasti teurasporojen määrään. Kaikkia auton kolhimia poroja ei koskaan löydetä, ne saattavat juosta useita kilometrejä ennen menehtymistään.

Ympäri vuotisesti auki pidettävät tiestöt lisäävät porojen siirtymistä myös liikenteen pariin ja sitä kautta kasvaviin liikennevahinkoihin. Riski porovarkauksien lisääntymiseen kasvaa myös tiestön ollessa käytössä ympäri vuotisesti. Valtatie 5 on jo tällä hetkellä merkittävässä roolissa paliskunnan liikenneväylien määrää tarkasteltaessa. Hankealueen läpi kulkeva runkotie johtaa suoraan em. valtatielle. Poro kulkee talvella lumisena aikana mielellään valmista uraa energiansäästönsä vuoksi. Korvauksesta huolimatta menetys erityisesti siitosikäisen naarasporon osalta on huomattava. Poronmistaja ei jalosta tokaansa vain menettääkseen parhaita yksilöitä auton ruhjomana. Se ei ole etu kummallekaan osapuolelle, myös autoilija kärsii vahingon tapahtuessa.

YHTEENVETO

Hanke aiheuttaisi toteutuessaan merkittävää haittaa paliskunnan poronhoidolle

- paliskunnan ainoa erämainen, rauhallinen laidun- ja vasomisalue menetetään
- loppo- ja jäkälälaitumien menetys
- laidunkiertoreitit alueen kautta menetetään

”Maakuntakaavan tuulivoima-alueisiin liittyy suunnittelumääräys, jonka mukaan tuulivoima-alueita suunniteltaessa poronhoitoalueella tulee turvata poronhoidon edellytykset. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tärkeää kiinnittää porotaloudelle erityisen tärkeiden alueiden ja rakenteiden selvittämiseen ja porotalouden toimintaedellytysten turvaamiseen, tarvittaessa lieventämistoimenpiteitä käyttöön ottamalla.”

Maaningan tuulivoimahankkeesta järjestettiin erillinen työneuvottelu 28.2.2018. Pohjois-Pohjanmaan liiton tiloissa. Läsnä olivat Paliskuntain yhdistyksen, Tolvan paliskunnan, tuulivoimatoimijan, Kuusamon kaupungin, Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä Pohjois-Pohjanmaan liiton edustajat. Kokouksessa todettiin, että Maaningan hankkeessa haasteena on yhtä aikainen eri kaavatasoja koskeva suunnittelu. Maakuntakaavatasolla tutkitaan seudullisesti merkittävän tuulivoimahankkeen yleiset edellytykset yhteismitallisessa suhteessa muihin maakunnan alueella käynnissä oleviin tuulivoimahankkeisiin. Hankkeen tarkempi yhteen sovittaminen alueen muun toiminnan kanssa tapahtuu kaupungin tarkemmassa kaavoituksessa ja YVA-lain mukaisessa prosessissa. Kokouksessa todettiin, että hanketoimijan ja paliskunnan neuvottelut ovat kesken eikä kompensatiomenettelystä ole sovittu.

- tuhoaa ja vaikeuttaa merkittävästi vuosisatoja vanhan poronhoitokulttuurin selviytymismahdollisuuksia - vuosien työ kestävän poronhoidon harjoittamisen varmistamiseksi valuu hukkaan piha- ja peltoporo-ongelman pahenemisen myötä - vaikuttaa 60 poronomistajan toimeentuloon - porojen kokoaminen ja siirtäminen vasanmerkintään ja syyserotuksiin vaikeutuu huomattavasti - aiheuttaa kustannusten nousemista: aitojen rakentaminen ja ylläpito (n. 4 000 €/km), alueen länsipuolella aitaamattomia asutus- ja viljelyalueita, porojen siirtäminen kylistä ja viljelyksiltä, työmäärä lisääntyy - liikennevahingot ja porovarkauksien riski kasvavat Edellä mainitut tekijät johtavat syvenevään yhteentörmäykseen alueen asukkaiden sekä maanviljelijöiden kanssa. Ne aiheuttavat myös paliskunnan sisäisiä ristiriitoja henkisen ja fyysisen kuorman sekä kustannusten nousemisen vuoksi. Pahimmassa tapauksessa seurauksena on paliskunnan toiminnan loppuminen. Sopimusta aiheutuvista haitoista ei ole tällä hetkellä olemassa, ja sen saavuttaminen näyttää epätodennäköiseltä. Tolvan paliskunta katsoo, että hankealueen tv-1 -kaavamerkintä tulee poistaa kaavasta, koska hanketta ei ole riittävästi selvitetty ja tähän astiset selvitykset ovat olleet puutteellisia ja osittain harhaanjohtavia. Posiolla 13.4.2018 Olavi Lämsä, Poroisäntä, Tolvan paliskunta	
Muistutus	Vastine
Kitkan Viisaat ry. 27.4.2018 Viitteet: Maakuntahallituksen kuulutus 28.3. 2018. Lausuntomme 3. vaihemaakuntakaava ehdotusluonnokseen 28.11.2017. Paliskuntain yhdistyksen lausunto Maanigan tuulivoimahankkeesta 24.11.2017, Dnro 561/2017. Muistutus 3.vaihe maakuntakaava ehdotukseen (14 sivua) Lausunnon yleiskuvaus Kitkan Viisaat ry:n keskeinen toiminta kohdistuu Koutajoen vesistön tilan suojelemiseen ja vesistön virkistyskäyttöarvon kasvattamiseen koko vesistöalueen valuma-alueen alueella.	

Kitkajärvi on noin 285 neliökilometrin järvi Kitkan-Koutajoen vesistössä Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin rajalla Kuusamon ja Posion kuntien alueella. Vesistöalue on suojeltu koskiensuojelulailla ja Kitkajärvi on Suomen ainoa säännöstelemätön suurjärvi. Tätä kirkasvetistä järveä on kutsuttu myös "Euroopan suurimmaksi lähteeksi". Vuonna 2017 Kitkajärven vesistöalue valittiin 100 luontohelmeä kohteeksi.

Luonto- ja virkistyskäyttöarvojen kannalta on oleellista, että Kitkajärvi sijaitsee tunturi- ja vaaramuodostelmien välissä. Näiden tunturimuodostelmien vuoksi Kitkajärven maisemat ovat kuvailtu kansallisesti arvokkaiksi jo Gallen-Kallelan maalauksissa sekä I.K. Inhan puheissa 1800-luvun lopulla.

Näistä maisemista löytyy useita maakotkan, kalasääsken ja lapinpöllön pesimisreviirejä. Kitkajärven kuikkakannan on arvioitu kuuluvan Suomen runsaimpiin. Järven vesissä uivat muun muassa harjus, siika ja muikku. Järvitaimenella on myös oma kantansa Kitkajärven puhtaissa vesissä. Koutajoen vesistössä (Kitka-, Kuusinki ja Oulanka/Savina sekä Venäjän Paana- ja Pääjärvi välillä) vaeltaa ainutlaatuinen vain kudulle (ei syönnökselle) nouseva vaellustaimen joka on meritaimenen Jääkauden aikainen relikti makeassa vesistössä.

Onhan Riisitunturin kansallispuistosta alkavan Riisitunturi-Noukavaara-Maaninkavaara sekä Naatikka-Kouervaara sekä Pyhävaara-Ruka-Valtavaara-Konttainen tunturivaarajonojen välissä "Kitkan karkaisuveden" -maljassa oleva tunturijärvi Kitkajärvi vaaroineen ja tuntureineen sekä 'Kitkan lohen' kalastuksineen mainittu mm. kirjailija Aaro . A. Nuutinen Kuusamon kuulussa matkakirjassa "Suomen Sveitsissä (1932)" sitä kuvailtiin näin kohdassa "Kitkajärvellä (145)":

"Kohosimme veneestä Jäkäläniemen peltotöyrämälle ja pysähdyimme siihen katselemaan ja ihmettelemään: "Vaaraan näköinen talo, taustanaan melkein heti pellon aidan takana kokoava Kouervaaran ja Riihivaaran sankkametsainen rinne, vähän sivummalla korkea, keilamainen Naatikkavaara, uhkea ilmestys, kuin valtava jättiläispyramidi, ja ylt' ympäri koko järven muita, Naatikkaa korkeampiakin vaaroja ja tuntureita, joista huomattavin, pohjoisrannalla kohoava saattajamme esittelyn mukaan Riisitunturi; lisäksi näkyivät Kotivaara, Vasikkavaara, Mustavaara, Kirintövaara, Karitunturi, Matalavaara, Tolvanvaara, Nuolivaara, Suannanvaara, Kirkkovaara, Noukavaara, Väливаara... melkein loputtomiin penikulmittain siintäviä vaaraselänteitä ja tunturihuippuja. Ensikävijöinä jouduimme kaikesta tästä vähän hämmästyksiimme. Tämä on siis kuuluisa Kitkajärvi komeine ympäristöineen!"

Kitkajärvi on koskiensuojelulailla suojeltu, kansainvälinen Project Aqua vesistö, markkinoitu euroopan suurimpana lähteenä ja kirjailija Reino Rinteen toimesta puhtaana jumalaisena karkaisuvetenä. Kitkajärvi on pohjoisin ja suurin säännöstelemätön suurjärvemme.

Kitkan Viisaat ry katsoo, että MKH on 12.06.2017 § 119 kirjannut ympäristöministeriölle luovutetun metsähallituksen esiselvityksen Oulangan-Paanajärven alueen soveltuvuudesta UNESCO:n maailmanperintökohteeksi, mutta on nyt tuon kirjauksen vastaisesti jättänyt 3. vaihe maakuntakaavaehdotuksesta pois tavoitteen saada Oulangan-Paanajärven alueesta UNESCO:n maailmanperintökohde.

Muistutamme, että Maakuntahallitus on yksimielisesti esittänyt aluetta UNESCO:n maailmanperintökohteeksi. Katsomme, ettei esitetty 3. vaihemaakunta kaavaehdotus täytä puutteellisten ja yksilöimättömien kaavamääräysten vuoksi Koutajoen vesistöalueen vesientilan suojelutavoitteita, luontoarvojen säilyttämistavoitteita, elävän kulttuurin edistämistavoitteita, kansallisesti arvokkaiden tunturimaisemien turvaamistavoitteita eikä yleisten virkistysarvojen edistämistavoitetta.

Katsomme myös, etteivät maakuntakaava ehdotuksen yleisluontoiset poronhoitoon liittyvät kaavamääräykset täytä riittävällä tavalla elinkeinojen yhteensovittamista poronhoidon turvaamisen kannalta alueella.

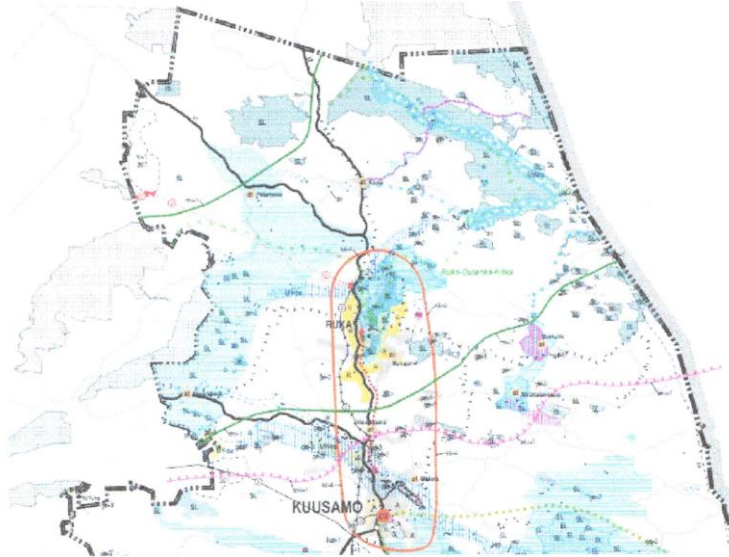
Lisäksi katsomme 3. vaihe maakuntakaava ehdotuksen perusteluissa virheellisesti väitettävän Maanin-gan tuulivoima-alueen lisäselvityksiä tehdyn riittävästi. Alueelta puuttuvat riittävän syvälliset ja uskot-tavat vaikutusarviot maisemaan, luontoarvoihin, matkailuun, uhanalaisiin ja salassa pidettäviin eläin- ja lintulajeihin sekä alueen perinteiseen Kitkan lapinkylän metsäsaamelaiseen poronhoitoon Kuusa-mon ja Posion puolella mm. ns. oivan paliskunnan ja Ala-Kitkan paliskunnan alueella.

Katsomme 3. vaihemaakuntakaava ehdotuksen olevan hyvän hallintotavan vastainen mineraalivaran-toja koskevien kaavamääräysehdoitusten osalta.

Edellä kuvattuun viitaten Kitkan viisaat ry vaatii maakuntakaavaehdotusta tarkennettavan sekä kaava-selostuksen että kaavamerklntöjen osalta Koutajoen vesistön valuma-alueella Kuusamossa.

Yksityiskohtaiset muutosvaatimukset

Havainnollistamme muistutustamme viittaamalla epäviralliseen kaavaehdotuksen yhdistelmä karttaan,

ote:

1. Oulangan-Paanajärven alueen UNESCO:n maailmanperintökohde -hanke Maakuntakaava ehdotuksesta puuttuu hankekuvaus Oulangan-Paanajärven alueen saamiseksi UNESCO:n maailmanperintökohteeksi. Kitkan Viisaat ry pitää Oulangan-Paanajärven alueen maailmanperintöhankkeen poisjättämistä maakuntakaavoituksesta oleellisena menettelyvirheenä kaavoituksessa . - Maakuntakaava ehdotuksessa kuvataan tavoitteeksi kehittää Kuusamoa nimenomaan matkailukaupunkina. - Kuusamon valtuusto antoi jo 1993 edelleen voimassa olevan juhlallisen ympäristöjulistuksen, jossa tunnusti luonnon tärkeimmäksi elämää ylläpitäväksi voimaksi. - Kuusamon valtuusto viittasi kaupunkistrategiassa 2013 tuohon ympäristöjulistukseen ja nimesi Kuusamon moniarvoiseksi Pohjolan luontopääkaupungiksi. - Kuusamon kaupungin ja Venäjän Louhen piirin yhteistyösopimuksessa on sovittu edistettävän alueen maailmanperintöhanketta. Kuusamon valtuuston on toimintasuunnitelmassaan päättänyt edistää hanketta sekä Pohjois-Pohjanmaan maakuntahallitus on esittänyt aluetta UNESCO:n maailmanperintöalueeksi. Kitkan Viisaat ry toistaa lausunnossaan esittämänsä huomautuksen, että MKH 12.06.2017 § 119 on todennut ympäristöministeriölle luovutetun metsähallituksen esiselvityksen Oulangan-Paanajärven alueen soveltuvuudesta UNESCO:n maailmanperintökohteeksi sekä yksimielisesti päättänyt esittää aluetta UNESCO:n maailmanperintöalueeksi kansalliseen aieluetteluun. Nyt MKH on kuitenkin jättänyt pois 3. vaihe maakuntakaava ehdotuksesta tavoitteen saada Oulangan-Paanajärven alueesta UNESCO:n maailmanperintökohde. Tämä on korjattava kaavaselostuksesta ja kaavasta sekä lisättävä Oulanka-Paana järvi hankealueen tiedot. Katsomme tältä osin asiassa tehdyn hyvän hallintotavan vastainen menettelyvirhe, joka vaarantaa Kuusamon kehittämistä kansainväliseksi matkailukohteeksi, jossa painopisteenä on erityisesti puhdas luonto erityislaatuisine eläimistöineen ja elävän kulttuurin perinteineen, maailmanperintökohteen vaatimalla kunnioituksella hoidettuina. Edellä kuvattuun viitaten Kitkan Viisaat ry vaatii maakuntakaavaehdotusta korjattavaksi siten, että siihen merkitään tavoite saada Oulangan-Paanajärven alueesta UNESCO:n maailmanperintökohde ja että alueen suunnittelussa on otettava huomioon kyseinen maailmanperintökohde -hanke. Koska kyseinen Oulangan-Paanajärven maailmanperintökohde ulottuu Suomen puolella myös Lapin maakunnan alueelle Kitkan Viisaat ry esittää, että Pohjois-Pohjanmaan maakunta käynnistää yhdessä Lapin maakunnan kanssa yhteistyöelimen maailmanperintökohteen edistämiseksi ja sen huomioimista alueiden suunnitteluissa molempien maakuntien alueella.	Maakunnassa on tehty kaksi esiselvitystä maailmanperintökohteiden Suomen aieluetteluun mahdollisesti soveltuvista kohteista. Nämä esiselvitykset ovat hienoja esimerkkejä Pohjois-Pohjanmaan arvojen esille nostamisesta, mutta erillisiä maakuntakaavoitusprosessista. Maakuntakaavan sisältövaatimukset on esitetty maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL 28 §), ja tämän kolmivaiheisen uudistamistyön vaiheittaiset teemat osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet sisältyivät 2. vaihemaakuntakaavan teemoihin. Metsähallituksen selvitys Oulangan-Paanajärven alueen soveltuvuudesta UNESCO:n maailmanperintökohteeksi valmistui vuoden 2015 lopulla ja se luovutettiin maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikaiselle 19.4.2016. Humanpolis Oy:n toteuttama Oulujokilaakson ja Liminganlahden kulttuuri- ja luontoympäristön maailmanperintöarvot -esiselvityshanke päättyi 30.6.2017, ja sitä esiteltiin maakuntahallitukselle 12.6.2018 (§ 119). Tähän hankkeeseen on myönnetty maakunnan kehittämisrahaa (MKH 23.1.2017 § 14). Liiton esiselvityshankkeessa päädyttiin kahteen kokonaisuuteen, joista kummastakin laadittiin omat raportit seuraavilla työnimillä: <i>Oulujoen vesistö ja moderni vesivoima-arkkitehtuuri (Oulujoki waterways and modern Hydropower architecture)</i> sekä <i>Liminganlahti ja Perämeren aapasoiden syntysija (Liminganlahti Bay - the birth site of aapamires in Bothnia Bay area)</i>.
--	---

2. Keskeinen luonto- ja maisema-arvoiltaan herkkä sekä matkailun kannalta keskeinen alue mv-1 Kyseinen alue on merkitty kaavakarttaan merkinnällä mv-1, mutta kuten yhdistelmäkarttaotteesta käy ilmi, on kartasta vaikea hahmottaa mv-1 alueen tarkoittavan kahden vihreän viivan välistä aluetta. Mv -alueita koskevana on maakuntakaava ehdotuksessa annettu yleinen suunnittelumääräys: <i>Alueen maankäyttöä suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota virkistysalueiden ja-reittien verkoston muodostamiseen sekä maisema- ja ympäristöarvojen säilymiseen ja matkailukeskusten rakentamisen sopeuttamiseen ympäristöön.</i> Kuusamoa koskevaa aluetta mv-1 ei kuitenkaan ole kaavaselostuksessa yksilöity, eikä erikseen mv-1 aluetta koskevaa kaavamääräystä ole annettu. Kitkan Viisaat ry vaatii kaavamerkintää mv-1 ja kaavaselostusta tarkennettavaksi siten, että yksilöidyllä kaavamääräyksellä estetään keskeiselle luonto- ja maisema-arvoiltaan herkälle sekä matkailun kannalta keskeiselle alueelle suunniteltavan toimintaa, joka heikentäisi alueen luonto-, maisema- ja virkistyskäyttöarvoja. Muistutamme, että Kuusamon kaupungin luonnonvaratyöryhmä jossa oli kaikki puolueet ja intressiryhmät osallisena yksimielisesti linjasivat ettei Kitka-Ruka-Oulanka alueelle Pohjois-Kuusamoon voida riskittömästi toteuttaa minkäänlaista kaivostoimintaan. Kitkan Viisaat toteaa, ettei kaivostoiminta	Jotta kohde voidaan esittää sisällytettäväksi Unescon maailmanperintöluetteloon, se tulee ensin sisällyttää kansalliseen aieluetteloon. Aloitteen kansalliseen aieluetteloon sisällyttämisestä voi tehdä mikä tahansa. Aloite tehdään Museovirastolle tai ympäristöministeriölle. OKM/Museovirasto päivittää Suomen aieluettelon kulttuurikohteiden osalta ja valmistelee sen pohjalta mahdolliset esitykset uusiksi Suomen kulttuuriperintökohteiksi. Luontokohteiden esittelystä vastaa ympäristöministeriö. Tavoitteena on, että ehdotus Suomen päivitetyksi aieluetteloksi valmistuu vuoden 2018 aikana (Kansallisen maailmanperintöstrategian toimeenpanosuunnitelma vuoteen 2025). Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä ympäristöministeriö päättävät ehdotuksen pohjalta maailmanperintökeskukseen lähetettävästä aieluettelosta. Kansallisen aieluettelon valmistelu on avoin ja pitkä prosessi, johon kuuluu kohteiden omistajien ja muiden paikallisten osapuolten kuuleminen. Lisäksi varmistetaan, että kohde on suojeltu ja sen suoja-alue säilyttämistavoitteineen on määriteltä. Samoin varmistetaan, että paikalliset toimijat ja päättäjät ovat sitoutuneet maailmanperintökohteen hoitoon liittyviin velvollisuuksiin. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan kolmivaiheisen uudistamistyön vaiheittaiset teemat on esitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa. Matkailun vetovoima-alue / matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealue (mv) on osoitettu 2. vaihemaakuntakaavassa.
---	--

sovellu Kitkan-Koutajoen vesistön valuma-alueelle. Lisäksi maakunta- ja kuntatasolla tulisi voida estää malmikairaukset alueen uraanimalmioissa ja tunnetulla uraanivähykkeellä niiden aiheuttamien pohjavesien saastumisriskien takia.

Kitkan Viisaat ry huomauttaa painokkaasti, ettei luonto- ja maisema-arvot eikä myöskään matkailun kannalta keskeiset alueet rajoitu kunta- ja maakuntarajoihin. Kuten kaavakarttaotteesta ilmenee, niin mv-1 alue rajautuu Lapin maakuntaan kuuluvaan Posion kuntarajaan, jonka välittömässä läheisyydessä on Posion Riisitunturin kansallispuisto. Kitkajärvi valuma-alueineen on yhteinen Posiolle ja Kuusamolle.

Katsomme olevan välttämätöntä ja kiireellistä, että Kitkajärven vesistön laatuarvojen, kalavesien hoidon, keskeisten luontoarvojen, maisema-arvojen sekä virkistysarvojen kehittämiseksi Pohjois-Pohjanmaan maakunta käynnistää yhdessä Lapin maakunnan kanssa yhteistyöelimen keskeisten luonto- ja maisema-arvojen edistämiseksi yhteisen Kitkajärven tunturimaisema-alueella. Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan liittojen tulee yhteisesti edistää aluetta valtakunnallisesti merkittäväksi maisema-alueeksi, ja tunnustaa alueen luonto, maisema, kulttuuri ja matkailuarvot.

3. Arvokas Koutajoen vesistö

Luonnosvaiheen jälkeen kaavaehdotukseen on lisätty arvokkaaksi vesistöksi myös Koutajoen vesistö. Arvokkaita vesistöjä koskeva kaavamerkintä on:

av / Merkinnällä osoitetaan lohikannan elvytysohjelmaan sisältyneiden jokien pääuomat, uhanalaisen eliölajiston kannalta erityisen arvokkaita virtavesistöjä ja muita erityisiä luonnon- tai kalatalousarvoja omaavia vesistöjä.

Suunnittelumääräys: Maakuntakaavassa av-merkinnällä osoitettujen vesistöjen tilaan vaikuttavat toimenpiteet on suunniteltava siten, ettei vesistöjen luonnon- tai kalatalousarvoja vaaranneta.

Kaavaselostuksessa kuvataan arvokkaita vesistöjä seuraavasti:

Merkinnän käyttöä on alustavan kaavaehdotuksen jälkeen laajennettu Kuusamon Kitkajärven, Kitkajokeen ja Oulankajokeen. Laajennuksen perusteina ovat erityisen arvokas ja uhanalainen vaelluskanta, sisävesiammattikalastuksellisesti arvokas kalakanta ja Kitkajärven Natura -perusteet. Vaeltavien sisävesitaimenkantojen uhanalaisuudesta on esimerkkinä Kitkajärvestä Kitkajokeen laskeutuva taimenkanta, jonka Ivonnonkanta tuhoutui lähes kokonaan ja on nykyisin istutusten varainen.

Kitkan Viisaat esittää:

Kitkajärveen laskevissa joissa ja puroissa (Posion ja Kuusamon molemmilla puolilla) ja Ylä-Kitkajoessa mm. Aallokkokosken rauhoitusalueella on paikoin lisääntyvä, mutta uhanalainen järvitaimenkanta.

Kitka-Kuusinki-Oulanka ja Savinajoessa vaelttaa ainutlaatuinen makeaan veteen sopeutunut meritaimenkanta. Yllä olevaan on siis lisättävä Kuusingijoki ja Järvi-Kuusamo Koutajoen vesistössä johon Kuusingin

Arvokkaat vesistöt (av) -merkinnän käyttöä laajennettiin kaavaehdotusvaiheessa Kuusamon Kitkajärvelle, Kitkajokeen ja Oulankajokeen. Kuusamon alueen uusi av-merkintä esiteltiin naapurimaakunnille 12.2.2018 pidetyssä viranomaisneuvottelussa. Mahdolliset jatkotoimenpiteet eivät sisälly maakuntakaavaprosessiin tai maankäyttö- ja rakennuslain määrittämiin maakuntakaavan sisältövaatimuksiin (MRL 28 §), mutta Lapin ja Kainuun liitot ovat nyt tietoisia uudesta kaavamerkinnästä Kuusamon osalta.

kautta Paana- ja Pääjärvestä nousevat ainutlaatuiset suurtaimenet, jotka ovat meritaimenen reliktejä makeavassa vedessä Jääkauden jälkeen. Alueella ei saa toteuttaa sellaisia toimia jotka heikentävät vesistön puhtautta, vedenlaatua sekä uhkaavat järvi- ja vaellustaimenten tulevaisuutta. Lisäksi maakuntahallinnon tulee toimillaan varmistaa kantojen elpyminen ja runsastuminen.

Av-merkintään liittyvää suunnittelumäärä ystä on tarkistettu kattamaan myös Koutajoen vesistön arvot. *Suunnittelumääräys koskee av-merkinnällä osoitettujen vesistönosien valuma-alueita kokonaisuudessaan. Niillä tehtävät toimenpiteet on suunniteltava siten, ettei arvokkaiden vesistöjen soveltuvuutta ko. arvoille vaaran neta. Av-merkinnät ovat käytännössä luonteeltaan informatiivisia sillä yksittäiset rakentamis- yms. toimenpiteet eivät voi ylittää määräyksen vaarantamiskynnystä. Merkintä tuo esille ennen kaikkea vesienhoidollisen yhteistyön tarpeen ja eri kuormituslähteiden yhteisvaikutuksen huomioon ottamisen.*

Kitkan Viisaat ry toteaa lausuntonsa vaikuttaneen siltä osin, että nyt Koutajoen vesistö on merkitty maakuntakaavaehdotukseen arvokkaaksi vesistöksi, mutta vaadimme tarkennettavan kaavaselostuksen asiaa koskevaa suunnittelumääräystä seuraavasti: *Av-merkintään liittyvää suunnittelumääräystä on tarkistettu kattamaan myös Koutajoen vesistön arvot. Suunnittelumääräys koskee av-merkinnällä osoitettujen vesistönosien valuma-alueita kokonaisuudessaan. Niillä tehtävät toimenpiteet on suunniteltava siten, ettei arvokkaiden vesistöjen soveltuvuutta ko. arvoille vaaranneta. ~~Av-merkinnät ovat käytännössä luonteeltaan informatiivisia, sillä yksittäiset rakentamis- yms. toimenpiteet eivät voi ylittää määräyksen vaarantamiskynnystä.~~*

Kitkan viisaat ry katsoo kyseisen merkinnän, että kyseessä olisi vain informatiivinen merkintä, olevan suunnitteluvastuun siirtämistä yksittäisten rakentamis- yms. toimenpiteiden toteuttajille. Katsomme, että hyvän kaavoituskäytännön mukaisesti maakuntakaavoittajan on otettava alueiden käytön ohjauksessa vastuu, ja annettava kaavaselostuksessa ja kaavamääräyksissä sellaiset yksilöidyt asiaa koskevat määräykset, jotka turvaavat sekä edistävät arvokkaiden vesistöjen ja niiden luontoarvojen säilymistä koko Koutajoen vesistön valuma-alueella.

Koska Koutajoen vesistö ja sen valuma-alue ulottuu Lapin maakunnan puolelle, katsoo Kitkan Viisaat ry edellisessä kappaleessa mainitun tavoitteen toteuttamiseksi välttämättömäksi tarkentaa kaavaselostusta seuraavasti:

Merkintä tuo esille ennen kaikkea vesienhoidollisen yhteistyön tarpeen Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakuntien välillä Koutajoen vesienlaadun sekä vesistöarvojen määrittämisessä sekä eri kuormituslähteiden yhteisvaikutuksen määrittelyssä jo toimenpiteissä niiden haittavaikutuksien pienentämiseksi.

Edellä kuvattujen seikkojen toteutumisen varmistamiseksi Kitkan Viisaat ry vaatii maakuntakaavaehdotukseen merkinnän, että Pohjois-Pohjanmaan maakunta käynnistää pikaisesti yhteistyössä Lapin maakunnan kanssa edellä olevassa kappaleessa mainitun vesienhoidollisen yhteistyöhankkeen.

4. Mineraalivaranto- ja kaivosalueet Maakuntakaava ehdotuksessa kuvataan kaivosalaa mm. seuraavasti: <i>Kaivostoiminnan sosiaalinen hyväksyttävyyden on sidoksissa toiminnan kestävyys eli sen tulee olla kestävää niin taloudellisista, ympäristöllisistä kuin myös yhteiskunnallisista näkökulmista tarkasteltuna . Kaivostoiminta vaatii aina viranomaisten luvat, mutta sen on lunastettava myös sosiaalinen toimilupa. Kaivosalan haasteena on osoittaa, että se hallitsee ja kykenee yhteen sovittamaan ympäristö- ja turvallisuusasiat ja se on ansainnut siten kaivostoiminnalle sosiaalisen hyvän kysyttävyyden. Vastuullisuus on edellytys sosiaaliselle hyväksynnälle. Kaivostoiminnan sosiaalinen hyväksyttävyyden liittyy yhteiskunnan kokonaisuuteen ja vuorovaikutukseen ympäröivän yhteisön, asukkaiden ja elinkeinoelämän kanssa.</i> Kitkan Viisaat ry huomauttaa, että edellä kuvatun asian huomioimattomuudesta maakuntakaavoituksessa moitimme lausunnossamme, mutta edellisessä kappaleessa kuvattua yleisainainta parempaa kaavamääräystä ei maakuntakaava ehdotukseen kuitenkaan ole sisällytetty. Toistamme jo lausunnossamme esitetyn, että mineraalivaranto- ja kaivosalueet on selostettu maakuntakaava ehdotuksessa vastoin hyvää kaavoituskäytäntöä pelkästään kuvitteellista hyötyä tuottavina alueina ilman haitta-arvioita mineraalivarantoihin kohdistuvista toiminnoista. Katsomme hyvän kaavoituskäytännön vastaiseksi sen, että kaavaselostuksessa tuodaan esille mineraalivarantoja pelkästään mahdollisesti hyödynnettävinä kohteina eikä kaavamääräyksiä esitetä vaatimuksia niihin kohdistuvien toimintojen haittavaikutusten arvioimisesta ja estämisestä, mikä vaatimus hyöty/haitta-arvioinnista muodostaisi perustan yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden arvioimiseksi. Kitkan Viisaat ry katsoo kaivoshankkeilla olevan erittäin merkittävää yhteiskunnallista vaikutusta erityisesti kaivosten aiheuttamien ympäristö- ja vesistövaikutusten jälkisiivouksen kannalta, jonka vuoksi vaadimme maakunta kaavassakin ohjattavan alueidenkäytön suunnittelua siten, että yhteiskunnalle aiheutuvat kustannukset ja riskit mineraalien hyödyntämishankkeista pienenevät. Yhteiskunnalle aiheutuneista kustannuksista jälkihoitotöiden hoitamiseksi lienee maakuntatasollakin riittävästi tietoa. Katsomme olevan vastuullisen kaavoitustoiminnan vastaista, ettei niitä yhteiskunnallisia riskejä pyritä maakuntakaavan kaavamääräyksillä pienentämään. Edellä kuvattuihin seikkoihin viitaten Kitkan Viisaat ry katsoo, että maakuntakaavan sellainen esitystapa, jossa mineraalivarannoista esitetään olevan pelkästään hyötyä eikä kaava määräyksillä vaadita hyöty/haitta-arvioiden selvittämistä hankkeiden perustaksi, sallii ja ohjaa paikallista viranomaistyötä ja kunnallista päätöksentekoa jättämään selvittämättä kyseisten hankkeiden todellisen yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden aluesuunnittelutyössä. Tältä osin maakuntakaavaehdotusta on pidettävä hyvän kaavoituskäytännön vastaisena. Vaadimme kaavaselostuksen määräyksiä korjattavan, jotta maakuntakaavaehdotus täyttäisi maakuntastrategian tavoitteet.	Mineraalivarantoalueina on osoitettu geologisin perustein sellaisia vyöhykkeitä, joissa on todettu merkittäviä mineraalivarantoja. Näistä joillakin on erityisiä yhteensovittamisen tarpeita eri maankäyttömuotoihin. Merkinälle on määritelty kehittämisperiaatteet, jonka mukaan alueen mineraalivarojen hyödyntämistä edistettäessä sovitetaan toiminta yhteen muun maankäytön kanssa, ja otetaan huomioon mineraalivarojen hyödyntämisen ympäristövaikutukset sekä alueiden erityispiirteet. Pohjois-Pohjanmaan liitto katsoo, että voimassa olevan lainsäädännön, vaadittavien ympäristövaikutusarviointien ja toimivien lupaprosessien vuoksi tarkemmalle kaavamääräykselle ei ole tarvetta. Laadittu kaavaehdotus on myös voimassa olevan lainsäädännön ja hyvän kaavoituskäytännön mukainen. Mineraalivarantoalueiden (ekv) ja kaivosalueiden osoittaminen kaavaehdotuksessa perustuu kaavatason huomioiden riittäviin selvityksiin. Kaavavarauksille tehdään kaavatason mukaiset vaikutustarkastelut. Muis- tutuksessa esitettyjä hyöty- ja haitta-arvioita tehdään lainsäädännön mukaisesti mahdollisten kaivostoimintaan tai sen suunnittelun kuuluvien kaavoitus- ja lupaprosessien yhteydessä sekä ympäristövaikutuksia arvioitaessa (YVA). Mineraalivarantovyöhykkeillä sijaitsevat muut aluevaraukset ovat ensisijaisia maankäyttömuotoja. Vyöhykemerkinän tarkoituksena on informoida mineraalipotentialista alueella ja siten varautua tulevaisuuden alueidenkäytön suunnittelutarpeisiin. Edellä esitetty koskee myös muistutuksessa myöhemmin esille tulevaa Kuusamon ekv-1 merkintää koskevia väitteitä. Potentiaaliset mineraalivarantovyöhykkeet perustuvat GTK:n aineistoihin ja asiantuntija-arvioihin. Pohjois-Pohjanmaan mineraalivarantot ja maankäyttö –kohti kestävää kaivostoimintaa -raportissa mainitaan virheellisesti, että työssä on käytetty GTK:n ei julkisia tietoaaineistoja. Asianomainen kohta korjataan selostukseen ja myös raporttiin. Aineistot ovat saatavilla Hakku-palvelusta (https://hakku.gtk.fi/fi/), Fennoscandian Mineral Deposits- (http://gtkdata.gtk.fi/fmd/) ja Mineral Deposits and Exploration (http://gtkdata.gtk.fi/mdae/index.html) -palveluista.
---	--

Kitkan Viisaat ry katsoo Arhusin sopimuksen velvoitteiden koskevan täysimääräisesti viranomaisvalmistelua maakuntakaavan valmistelussakin. Katsomme, ettei maakuntakaava ehdotuksessa ole tuotu kaikkia viranomaisten tiedossa olleita seikkoja kaavan vaikutusten arvioimiseksi. Viittaamme kaavaselostuksen mainintaan viranmaisneuvotteluista ja "GTK :n ei julkisiin tietoaineistoihin". Kaavaselostuksesta ei ilmene, mitä ne ei julkiset tietoaineistot ovat, mutta on tiedossa GTK:n merkinen "ei julkiseksi" esimerkiksi Kuusamon uraanivyyöhykkeeseen liittyviä raporttitiedostojaan.

Mutta erityisesti vesistövaikutuksiltaan haitallisten mineraalitietojen poisjättäminen on vastuutonta aluesuunnittelun ohjaamista. Esimerkiksi kaavaselostuksesta ei ilmene GTK:n ja ilmeisesti myös maakuntakaavoittajan tiedossa olevia mustaliuske-esiintymiä, asbestiesiintymiä, arseeniesiintymiä eikä sulfidipitoisia mineraaliesiintymiä.

Maakuntakaavaehdotuksen vaikutusarviointikohdassa kaavoittaja väittää aluesuunnitteluvastuutaan lausumalla, että mineraalivarantoaluemäärittelyt ja kaava määräykset olisivatkin vain informatiivisia merkintöjä. Tuollainen väite on kaksin verroin hyvän kaavoituskäytännön vastainen; tuodaan esille kaivosmineraalivarantoalueita samalla vaieten samoihin varantoalueisiin liittyvistä haitallisista mineraaleista, ja ikään kuin merkitsemällä kaavamerkinnet "vain informatiiviseksi" maakuntakaavoittaja sysää asian selvittämisvastuun paikallisen kunnan vastuulle. Jonka kuitenkin tulisi toteuttaa maakuntakaavan tarkoittamaa "potentiaalisten mineraalivyyöhykkeiden" hyödyntämisen selvittämistä. Kitkan Viisaat ry katsoo, että tältä osin maakuntakaavaehdotus ei täytä hyvän kaavoitustoiminnan vaatimuksia.

Kuusamo ekv-1.

Kuusamon mineraalivarantoalue merkitty kaavamerkinnetillä ekv-1, joka käytännössä kattaa koko Pohjois-Kuusamon ja jolle alueelle sijoittuvat edellä kohdissa 1., 2. ja 3 mainitut keskeiset luonto-, maisema-, virkistys sekä matkailuarvoja sisältävät alueet. Kaavaselostuksessa kuvataan:

Kuusamo ekv-1.

Tämä koboltti-kulta {Co-Au} potentiaalinen vyyöhyke rajautuu karjalaisten sedimenttikivien alueelle. Alueelta tunnetaan useita kulta, koboltti, kupari ja uraani aiheita sekä viitteitä. Esiintymät ovat rakenteiden kontrolloimia ja esiintyvät vyyöhykkeen keskiosassa. [...] Merkittävimmät matkailukohteet ovat Rukan matkailukeskus ja Oulangan kansallispuisto, mutta kokonaisuudessaan koko Pohjois-Kuusamo on kaupungin matkailun ydintä. Myös luonnonympäristöltään arvokas Oulanka, Kitka - ja Kuusinkijoen sijaitsevat vyyöhykkeellä. Alueella harjoitettavan poronhoidon tarpeet voivat myös olla ristiriidassa kaivostoiminnan kanssa.

Kuusamoon on laadittu strateginen yleiskaava, jossa on käsitelty luonnonvarojen käyttöä, matkailua ja virkistystä, kaupan ja liikenteen, kulttuurin, maaseudun asutusrakenteen sekä teknisen huollon kysymyksiä. Yleiskaavatyön pohjaksi on laadittu erillinen luonnonvarasuunnitelma, jossa määriteltiin luonnonvarojen hyödyntämisen tavoitteet yleiskaavasuunnittelun pohjaksi. Yleiskaavassa on otettu voimakkaasti kantaa kaivostoimintaan. Matkailun ydinalueella ei voi harjoittaa kaivos-, rikastus- eikä jalostus-

toimintaa. Matkailun ydinalueen määräys on myös takautuvasti asetettu ohjaamaan myös alueen vanhempiä osa- ja rantaosayleiskaavoja. Matkailu- ja virkistyspalveluiden alueella ei voi harjoittaa kaivoslain mukaista rikastus- ja jalostustoimintaa, mutta louhiminen tarkasti määritellyin ehdoin on kuitenkin mahdollista. Molemmat yleiskaavassa rajatut alueet ovat Kuusamon mineraalivarantoalueen sisässä, mikä tulee ottaa kaivoshankkeita suunniteltaessa. Yleismääräyksen mukaan kaupunki ei myöskään kaa-voita kaivos-, jalostus- tai rikastustoimintaa Oulangan kansallispuiston alueelle tai muille suojelualueille. Strateginen yleiskaava on hyväksytty Kuusamon valtuustossa vuoden 2016 lopulla, mutta se ei ole lainvoimainen valituksen vuoksi.

Maakuntakaavaehdotuksessa siis todetaan, että merkityn Kuusamon ekv-1 alueen keskeinen alue on Kuusamon strategisen yleiskaavan määräyksiin estetty kaivostoiminnalta. Tuon yleiskaavan rajauksen ulkopuolelle jäävän mineraalivarantoalueen osalta Kitkan Viisaat ry toistaa lausunnossaan huomauttamansa seikan, että kyseinen Kuusamon mineraalivyöhyke on uraanipitoinen ja että tuo Kuusamon uraanivyöhyke on GTK:n tiedossa.

Kaivostoiminnan kohdistuessa Kitkan vesistön valuma-alueelle ovat kaikki edellä kohdissa 1., 2. ja 3. mainitut aluekehittämistavoitteet vaarassa, jonka vaaran vaadimme juridisin kaavamääräyksiin estettävän. Katsomme, että asiaa ei voi jättää informatiivisten kaavamääräysten varaan. Menetettyä Kitkajärveä ei pienin kustannuksin pysty palauttamaan.

5. Poronhoito

Poronhoitoalueelle on annettu suunnittelumääräys:

Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittä misedellyt ykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidol/e tärkeät alueet, kuten erotus- ja ruokintapaikat sekä pyyntiaidat. Valtion maiden käytön osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa.

Kaavaselostuksessa mainitaan, että poronhoitoon vaikuttavia maankäyttömuotoja ovat muun muassa metsätalous, turvetuotanto, tuulivoimatuotanto, matkailu ja kaivostoiminta. Ne vaikuttavat eri tavoin porojen laitumiin ja laidunten käyttöön sekä paliskuntien toiminnallisiin alueisiin, rakenteisiin ja poronhoidon kustannuksiin.

Kitkan Viisaat ry huomauttaa edellä kohdassa 4. mainittuun mineraalivarantoalueisiin, jotka kattavat koko Pohjois-Kuusamon, jonka vuoksi mineraalivarantoalueisiin kohdistuvat aluesuunnittelut ovat ristiin Kuusamon tärkeimpien luontaiselinkeinojen sekä poronhoidon kehittämisen kanssa. Poronhoidon kannalta tärkeät alueet Pohjois- Pohjanmaan paliskunnissa talvella ja kesällä esitetään erillisillä teemakartoilla (Liite 12 b ja 12 c). Tällaisia alueita ovat paliskuntien välisten rajojen lisäksi mm. erotusaidat, kuljetusreitit, kevät- ja kesälaidunalueet, talviruokinta-alueet ja porojen kokoamisalueet.

Maankäyttö- ja rakennuslaki määrittelee Suomen maankäytön suunnittelujärjestelmän ja maakuntakaavan sisältövaatimukset. Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin. Lisäksi luonnonsuojeluohjelmien ja -päästösten samoin kuin luonnonsuojelulain mukaisten maisema-alueiden täytyy olla ohjeena kaavaa laadittaessa. Kunnilla on kuitenkin alueellaan kaavoitusmonopoli, ts. nykyisen lainsäädännön suhteen oikeus laatia yleis- ja asemakaavoja alueellaan. Maakuntakaavassa tarkastellaan yleiskunnallisia kokonaisuuksia, muttei ohjeisteta suoraan kunnan sisäisiä linjanvetoja muissa kuin lakisääteisissä, seudullista merkitystä omaavissa asioissa. Erityislainsäädäntö ohjaa osaltaan tarkempaa maankäyttöä.

Poronhoitolain 53 § kaltainen neuvottelu paliskuntien ja Paliskuntien yhdistyksen kanssa 3. vaihemaakuntakaavan osalta pidettiin 16.8.2017. Neuvotteluissa käsiteltiin vaihemaakuntakaavaa, siinä esitettyjä poroelinkeinojen kannalta keskeisiä asioita ja ongelmakohtia. Poronhoitoalueen merkintä ja suunnittelumääräys todettiin paliskuntien toimintaa palvelevaksi. Kokouksessa sovittiin merkintöjen ja liitemateriaalin kehittämisestä. Jatkovalmistelussa vaihemaakuntakaavaan lisättiin valtion mailla sijaitsevat poronhoidon kannalta erityisen tärkeät kohteet/aidat sekä tarkennettiin selostusta ja parannettiin liitemateriaaleja. Pohjois-Pohjanmaan liitto katsoo, että vaihemaakuntakaavassa on maankäyttö- ja rakennuslain vaatimusten ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (2008) mukaisesti turvattu poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset.

Kaavamääräystä ei muuteta muistutuksessa esitettyyn muotoon.

Kitkan Viisaat ry katsoo, että ehdotettu suunnittelumääräys ei turvaa riittävästi poronhoidon alueiden käytöllisiä toiminta- ja kehittämisedellytyksiä, jonka vuoksi esitämme suunnittelumääräys muutettavaksi muotoon:

Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on turvattava ~~otettava huomioon~~ poronhoidolle tärkeitä alueet, kuten erotusaidat, kuljetusreitit, kevät- ja kesälaidunalueet, talviruokinta-alueet ja porojen kokoamisalueet ~~erotus- ja ruokintapaikat~~ ~~sekä pyyntiaidat~~. Valtion maiden käytön osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa.

6. Maaningan tuulivoima-varausalue

Maakuntakaavaehdotuksessa on merkitty Kuusamoon Maaningan tuulivoima-alue (tv-1367) sähkönsiirron yhteysjohtotarpeineen. Kitkan Viisaat ry huomauttaa tuulivoirnanhankealueen vaikuttavan oleellisesti edellä kohdissa 1., 2., 3. ja 5. kuvattuihin seikkoihin.

Kaavaselostuksessa mainitaan:

Kaavaluonnosvaiheessa se-1 -merkinnällä (selvitysalue/tuulivoimatuotannon suunnittelualue) osoitettu Kuusamon Maaningan alue on osoitettu tv-1 alueena.

Maaningan alue on käynyt läpi yva-menettelyn, minkä jälkeen on laadittu täydentäviä maisema-, linnusto- ja porotalousvaikutuksia koskevia selvityksiä (ks. maakuntakaavan selvitysaineisto). Täydentävien selvitysten mukaan alueen toteuttamisen vaikutukset maisemaan ja linnustoon eivät muodostu merkittäviksi. Käytettävissä olleiden selvitysten perusteella tuulivoima-alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on löydettävissä ratkaisuja, joilla poron hoidolle aiheutuvia haittoja voidaan vähentää.

Kitkan Viisaat ry kiistää kaavaselostuksessa esitetyn väitteen, että luonnosvaiheen Maaningan tuulivoimaselvitysalueesta (se-3) olisi tehty riittävät täydentävät selvitykset, jotka osoittaisivat etteivät alueen toteuttamisen vaikutukset muodostuisi merkittäviksi. Katsomme selvitysaineiston perustuvan lähinnä uusiin vääristöihin, harhaanjohtaviin sekä puutteellisiin havainnekuviin maisemavaikutuksista, luonto-vaikutuksia ei täydennetty, vaikutuksia erämaaluonteiseen luontoon ei ole selvitetty, perustusten rakentamisessa kallioperän uraanin ympäristövaikutuksia ei ole selvitetty, vaikutuksia rannesoihin ei ole selvitetty, vaikutuksia pienpuroihin ja noroihin ei ole selvitetty, eikä rakentamisen vaikutuksia Kitkajärven veden laatuun ole selvitetty.

Kitkan Viisaat ry toistaa aikaisemmin lausunnossaan esittämänsä, että ympäristön ja vesistöjen kannalta on myös huomioitava, että suurtuulivoimapuiston perustat louhittaisiin alueille, joissa on merkittävästi uraania maaperässä. (Alue on vanha Mawson Energyn uraanivaltaushakemusalue ns. Tolvan Simonkorpeen vuosina 2006-2008).

Maaningan tuulivoima-alueen osoittaminen maakuntakaavassa perustuu maakuntakaavaa varten laadittuihin selvityksiin, maakuntakaavaprosessin aikana saadun palautteen kokonaisarviointiin sekä aluetta koskeneen yva-menettelyn tuloksiin. Tuulivoima-alue arvioidaan toteuttamiskelpoiseksi. Maakuntakaava ei toisaalta ota kantaa esimerkiksi voimaloiden lukumäärään tai tarkkaan sijaintiin. Luonnon monimuotoisuuden sekä muun muassa porotalouteen kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu Maaningan alueen yva-menettelyssä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa (yleiskaavoitus) voi olla tarpeen laatia lisäselvityksiä ja tarvittaessa lieventää vaikutuksia muun muassa maakuntakaavan suunnittelumääräysten mukaisesti.

Maaningan tuulivoima-alueen toteuttamisen maisemallisista vaikutuksista on esitetty erilaisia arvioita ja näkemyksiä maakuntakaavaprosessin kuluessa. Kokonaisuutena arvioiden Pohjois-Pohjanmaan liitto tulkitsee laadittuja selvityksiä ja saatua palautetta siten, että Maaningan alueen osoittaminen maakuntakaavassa on mahdollista.

Tarkistetaan kaavaselostuksen kohdassa Tuulivoima/Kaavaratkaisun perustelut oleva, Maaningan tuulivoima-aluetta koskeva teksti seuraavaan muotoon: ”Selvitysten perusteella alue on toteuttamiskelpoinen. Vaikutuksia maisemaan, luontoon ja porotalouteen voi olla perusteltua lieventää jatko-suunnittelussa. Käytettävissä olleiden selvitysten perusteella tuulivoima-alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on löydettävissä ratkaisuja, joilla maisemaan, linnustoon ja muuhun luonnonympäristöön sekä poronhoidolle aiheutuvia haittoja voidaan tarvittaessa vähentää.”

Myös ELY-keskus huomautti noiden tuulivoimaloiden perustustöiden vaikutuksista rinteisiin sekä pienvesistöihin Maaningan rinteessä. Kyseiset haitat valuvat Kitkajärveen. Poronhoitovaikutuksien osalta Kitkan Viisaat ry poronhoitajajäsenineen viittaa Paliskuntain yhdistyksen lausuntoon Maaningan tuulivoimahankkeesta, jossa lausunnossa Paliskuntien yhdistys katsoo perättömäksi väitteen, kuin neuvotteluissa olisi syntynyt yhteisymmärrys siitä, että alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on löydettävissä ratkaisuja, joilla poronhoidolle aiheutuvia haittoja voidaan vähentää. Paliskuntien yhdistys lausuu: <i>Maaningan tuulivoimahanke (tv-1 367) sijoittuu Tolvan paliskunnan alueelle Kuusamoon. Hankkeesta on toimitettu maakuntaliitolle "muistio", joka ei vastaa hanketoimijan ja paliskunnan välisissä neuvotteluissa esiin tuotuja asioita. Toimija ei muistiossa ota huomioon poronhoitolain 3 § maanomistuksesta riippumatonta vapaata laidunnusoikeutta. Myös poronhoitoa turvaava VAT on kirjattu väärin. Toimija luettelee muistiossa poronhoidolle aiheutuvia vaikutuksia, unohtaen laidunten suorasta ja epäsuorasta vähenemisestä aiheutuvan merkittävän haitan.</i> Paliskuntien yhdistys katsoo, että hankealueen kaavamerkintä tulee poistaa kaavasta. Edellä kuvattujen selvitys- ja suunnittelupuutteiden lisäksi Kitkan Viisaat ry toistaa aikaisemmin lausunnossaan huomauttamansa, että Maaningan tuulivoimahanke aiheuttaa keskeisen maisema haitan tunturijonojen reunustamalle Kitkajärven maisema-alueelle, eivätkä nuo tuntureille sijoitetut tuulivoimalat missään nimessä sovellu maailmanperintömaisemaan ja Riisitunturin kansallispuiston kansallismaisemaan. Maisemahaitta -havainnekuvia ei ole tuotettu Kitkajärveltä katsottuna. Tähän liittyen katsomme myös painokkaasti, ettei kaavaehdotuksessa esitetty 110 kV:n siirtolinjayhteys missään tapauksessa sovellu Kitkajärven maisemakokonaisuuden yli. Kitkan Viisaat ry katsoo, ettei sellaisia riittäviä selvityksiä ole tehty, jotka oikeuttaisivat muuttamaan selvitysalue se-1 merkinnän tv-1 merkinnäksi. Lisäksi Kitkan Viisaat ry toistaa jo lausunnossaan esittämänsä, että Pohjois-Pohjanmaan liiton tulee käynnistää Lapin liiton kanssa yhteisneuvottelut Kitkajärven maisema kokonaisuuksien turvaamiseksi maakuntakaavoituksen yhteydessä. Alue kokonaisuutena Kuusamossa 27.4.2018 Kitkan Viisaat ry hallituksen puolesta, Veli Pohjonen, puheenjohtaja Jouni Petäjäaho, varapuheenjohtaja Kitkan Viisaat ry on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton, voittoa tavoittelernaton yhdistys, joka toimii Kuusamossa ja Posiolla. Yhdistyksen tarkoituksena on Koutajoen vesistöalueen luonto- ja virkistyskäyttöarvojen turvaaminen pyrkimyksenä veden erinomainen laatu. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys	Maaningan tuulivoimahankkeesta järjestettiin erillinen työneuvottelu 28.2.2018. Pohjois-Pohjanmaan liiton tiloissa. Läsnä olivat Paliskuntain yhdistyksen, Tolvan paliskunnan, tuulivoimatoimijan, Kuusamon kaupungin, Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä Pohjois-Pohjanmaan liiton edustajat. Kokouksessa todettiin, että Maaningan hankkeessa haasteena on yhtä aikainen eri kaavatasoja koskeva suunnittelu. Maakuntakaavatasolla tutkitaan seudullisesti merkittävän tuulivoimahankkeen yleiset edellytykset yhteismitallisessa suhteessa muihin maakunnan alueella käynnissä oleviin tuulivoimahankkeisiin. Hankkeen tarkempi yhteen sovittaminen alueen muun toiminnan kanssa tapahtuu kaupungin tarkemmassa kaavoituksessa ja YVA-lain mukaisessa prosessissa. Kokouksessa todettiin, että hanketoimijan ja paliskunnan neuvottelut ovat kesken eikä kompensatiomenettelyä ole sovittu. Maaningan tuulivoimahankkeen Rukan suuntaan osoitettu sähkönsiirron yhteystarve on hankkeen YVA-menettelyssä toteuttamiskelpoiseksi todettu. Posiolla suuntautuva yhteystarve on hankkeesta nousseen vastustuksen johdosta korvattu Kemijärven Jumiskoon suuntautuvalla vaihtoehdolla, jonka toteutuskelpoisuutta selvitetään tällä hetkellä.
--	---

- edistää yleistä vastuullisuutta, mielenkiintoa ja innostuneisuutta vesiluontoa kohti toimimalla monipuolisesti puhtaan Koutajoen vesistöalueen hyväksi - ylläpitää ja kehittää vuorovaikutteista verkostoa asiantuntijoiden, ranta-asukkaiden ja järvenkäyttäjien kesken. - edistää Koutajoen vesistöalueen suojelua, kunnostamista, hoitoa, ympäristövastuullista elinkeino- ja virkistyskäyttöä aktiivisella toiminnalla, tutkimuksella ja tiedottamisella - tekee esityksiä ja aloitteita viranomaisille ja antaa tarvittaessa lausuntoja Kitkan Viisaat ry:n yhteyshenkilö muistutussasiassa: Jouni Petäjäaho, varapuheenjohtaja / Kitkan mökkiläinen Tolvasta	
Muistutus	Vastine
Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry. Viitteet: Maakuntahallituksen kuulutus 28.3. 2018. Paliskuntain yhdistyksen lausunto Maaningan tuuli-voimahankkeesta 24.11.2017, Dnro 561/2017. Asia Muistutus 3. vaihe maakuntakaava ehdotukseen Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry on rekisteröity yhdistys, jonka kotipaikka on Savukoski. Yhdistys edustaa henkilöitä, jotka identifioivat itsensä saamelaisiksi, polveutuvat nykyisen Pohjois-Suomen alkuperäisestä saamelaisväestöstä ja ovat säilyttäneet saamelaisia instituutioita, perinteisten elinkeinojen, luontosuhteen, kielen tai saamelaiskulttuurin muun harjoittamisen kautta. Yhdistys edustaa siis henkilöitä, jotka täyttävät ne kriteerit, jotka henkilön tulee täyttää, jotta hänen voidaan katsoa kuuluvan alkuperäiskansaansa kansainvälisessä oikeudessa hyväksytyjen vaatimusten mukaisesti. Tältä osin voidaan viitata alkuperäiskansoja koskevan ILO 169-sopimuksen 1 artiklaan. Lisäksi yhdistys edustaa niitä henkilöitä, joita voidaan pitää nykyisen Pohjois-Suomen alueen metsäsaamelaisille kuuluneiden maa- ja vesioikeuksien oikeudenomistajina. Perinteisen saamelaisalueen, kuten nykyisen Kuusamon ja Posion kuntien alueella, yhdistys edustaa henkilöitä, joita voidaan pitää YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen (KP-sopimus) 27 artiklan tarkoittamina alkuperäiskansasta polveutuvina vähemmistöryhminä. KP-sopimus kieltää estämästä kansallisiin, uskonnollisiin tai kielellisiin vähemmistöihin kuuluvilta henkilöiltä oikeus yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa nauttia omasta kulttuuristaan. Kyseinen oikeus on toisaalta yksilöllinen oikeus ja toisaalta kollektiivinen oikeus. Perustuslain 17 §:n 3 momentin mukaan saamelaisilla oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Tällä perustuslain säännöksellä turvataan muun muassa sellaisten saamelaisten kulttuurimuotoon kuuluvien perinteisten elinkeinojen kuten poronhoidon, kalastuksen ja metsästyksen harjoittamista.	

Muistutus

1. Vaikutuksia alueella elävien vähemmistöryhmien oikeuksiin ei ole selvitetty

Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry katsoo kantanaan, että maakuntakaavan valmistelussa ei ole selvitetty aluesuunnittelun vaikutuksia Kuusamon ja Posion kuntien alueella elävien metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaisten oikeuksille. Kaavaselvityksissä on ohitettu tämä historiallinen tosiasia kokonaan.

Professori Kyösti Julku käsittelee vuonna 1968 tutkimustaan 'Kemin pitäjän ja Kemin Lapin raja' seikka-peräisesti rajamuutosten vaiheita Kemin lapin etelärajan osalta. [Julku, Kyösti.: 'Kemin pitäjän ja Kemin Lapin raja'. Lapin tutkimusseura vuosikirja IX 1968.: "Voidaanhan lähteä siitä ajatuksesta, että tämä raja oli samalla eräässä merkityksessä Suomen pohjoisraja".]

Kuten kartasta näkyy, Kitkajärven pohjoisrannalla sijaitsee Kitkan lapinkylä, sijoittuen nyt maakuntakaavassa esitellyn Maaningan tuulivoimahankkeen keskeiselle vaikutusalueelle, ja tuo lapinkylä sijaitsee Suomen pohjoisrajan pohjoispuolella, Lapinmaalla.

Kitkajärven eteläpuolella sijaitsee Maanselän lapinkylä. Molemmat kylät sijaitsevat myös maakuntakaava ehdotuksessa kuvatulla Kuusamon mineraalivyöhyke-alueella.

Katsomme painokkaasti, että Suomen valtio on jo vuonna 1976 hyväksynyt kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan 'kansainvälisen yleissopimuksen' (KP-sopimus), jonka 27 artiklassa kielletään estämästä kansallisiin, uskonnollisiin tai kielellisiin vähemmistöihin kuuluvilta henkilöiltä oikeus yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa nauttia omasta kulttuuristaan.

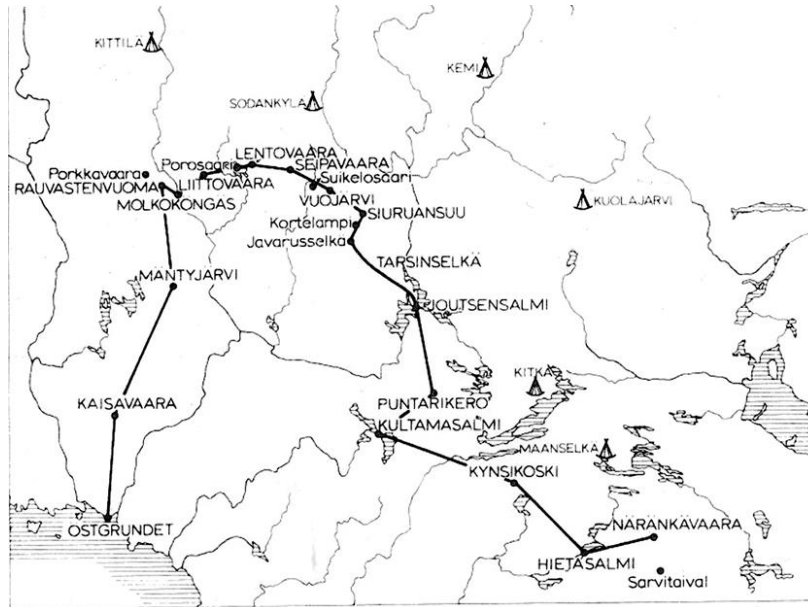
Perustuslain 17 §:n 3 momentin mukaan saamelaisilla oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Tällä perustuslain säännöksellä turvataan muun muassa sellaisten saamelaisten kulttuurimuo-toon kuuluvien perinteisten elinkeinojen kuten poronhoidon, kalastuksen ja metsästyksen harjoittamista. Katsomme, että edellä mainittuja perusoikeuksien olennaisuuskriteerejä ei ole huomioitu eikä ole edes pyritty soveltamaan tässä maakuntakaava ehdotuksessa, jonka vuoksi kaavoitusprosessi ei täytä hyvän kaavoitustoiminnan vaatimuksia.

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset (MRA 1 §):

- 1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- 2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- 4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- 5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön;
- 6) elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.

Pohjois-Pohjanmaan näkemyksen mukaan 3. vaihemaakuntakaava perustuu riittäisiin tutkimuksiin ja selvityksiin, kun otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoituksena. Vaikutusten arvioinnin painopiste on ollut maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 9 §, MRA 1 §) edellyttämällä tavalla kaavan merkittävien ympäristövaikutusten arvioinnissa.

Ohessa professori Julkun tutkimuksiin perustuva kartta historiallisen saamelaisten asumisalueen etelärajan sijainnista:

Kuten kartasta näkyy, Kitkajärven pohjoisrannalla sijaitsee Kitkan lapinkylä, sijoittuen nyt käsiteltävän Maaningan tuulivoimahankkeen keskeiselle vaikutusalueelle, ja tuo lapinkylä sijaitsee Suomen pohjoisrajan pohjoispuolella, Lapinmaalla.

2. Arvokasta Koutajoen vesistöä ei ole turvattu kaavamääräyksillä

Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaisten kulttuuriin kuuluu olennaisena kalastus. Pidämme hyvänä, että Koutajoen vesistö on merkitty arvokkaana vesistönä maakuntakaavaan.

Kaavaselostuksessa lausutaan:

Av-merkintään liittyvää suunnittelumääräystä on tarkistettu kattamaan myös Koutajoen vesistön arvot. Suunnittelumääräys koskee av-merkinnällä osoitettujen vesistönosien valuma-alueita kokonaisuudessaan. Niillä tehtävät toimenpiteet on suunniteltava siten, ettei arvokkaiden vesistöjen soveltuvuutta ko. arvoille vaaranneta. Av-merkinnät ovat käytännössä luonteeltaan informatiivisia sillä yksittäiset rakentamis- yms. toimenpiteet eivät voi ylittää määräyksen vaarantamiskynnystä. Merkintä tuo esille ennen kaikkea vesienhoidollisen yhteistyön tarpeen ja eri kuormituslähteiden yhteisvaikutuksen huomioon ottamisen.

Arvokkaat vesistöt (av) -merkinnän käyttöä laajennettiin kaavaehdotusvaiheessa Kuusamon Kitkajärvelle, Kitkajokeen ja Oulankajokeen. Kuusamon alueen uusi av-merkintä esiteltiin naapurimaakunnille 12.2.2018 pidetyssä viranomaisneuvottelussa. Mahdolliset jatkotoimenpiteet eivät sisälly maakuntakaavaprosessiin tai maankäyttö- ja rakennuslain määrittämiin maakuntakaavan sisältövaatimuksiin (MRL 28 §), mutta Lapin ja Kainuun liitot ovat nyt tietoisia uudesta kaavamerkinnästä Kuusamon osalta.

Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry katsovat painokkaasti, että kaavaselostuksen maininta, että kyseessä on vain informatiivinen merkintä, on maakunnan suunnitteluvastuun siirtämistä yksittäisten rakentamis- yms. toimenpiteiden toteuttajille. Katsomme, että hyvän kaavoituskäytännön mukaisesti maakuntakaavoittajan on otettava alueiden käytön ohjauksessa vastuu, ja annettava kaavaselostuksessa ja kaavamääräyksissä sellaiset yksilöidyt asioita koskevat määräykset, jotka turvaavat sekä edistävät arvokaiden vesistöjen ja niiden luontoarvojen säilymistä koko Koutajoen vesistön valuma-alueella. Koska Koutajoen vesistö ja sen valuma-alue ulottuu Lapin maakunnan puolelle, katsoo Metsä- kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry välttämättömäksi, että Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakuntien välillä aloitetaan välittömästi ja tarmokkaasti vesienhoidollinen yhteistyö Koutajoen vesienlaadun sekä vesistöarvojen määrittämisessä sekä eri kuormituslähteiden yhteisvaikutuksen määrittelyssä ja toimenpiteissä niiden haittavaikutuksien pienentämiseksi. Katsomme, että edellä kuvatusta yhteistyöstä tehdään merkintä kaava-aineistoon.

3. Vaikutuksia poronhoidolle ei ole selvitetty riittävästi

Poronhoitoalueelle on annettu suunnittelumääräys:

Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet, kuten erotus- ja ruokintapaikat sekä pyyntiaidat. Valtion maiden käytön osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa.

Kaavaselostuksessa mainitaan, että poronhoitoon vaikuttavia maankäyttömuotoja ovat muun muassa metsätalous, turvetuotanto, tuulivoimatuotanto, matkailu ja kaivostoiminta. Ne vaikuttavat eri tavoin porojen laittumiin ja laidunten käyttöön sekä paliskuntien toiminnallisiin alueisiin, rakenteisiin ja poronhoidon kustannuksiin.

Metsä- kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry huomauttaa erikseen maakuntakaava ehdotuksessa esitettyyn mineraalivarantoalueisiin, jotka kattavat koko Pohjois-Kuusamon, että mineraalivarantoalueisiin kohdistuvat aluesuunnittelut ovat ristiriidassa Kuusamon tärkeimpien luontaiselinkeinojen sekä poronhoidon kehittämisen kanssa ja siten ristiriidassa myös metsä-, kalastaja ja tunturisaamelaisten perinteisten elinkeinojen ja elämäskulttuurin turvaamisen kanssa.

Vaadimme poronhoidon turvaamiseksi annettavan todellinen kaavamääräys, joka turvaa riittävästi poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset.

4. Maaninnan tuulivoima-varausalue

Maakuntakaava ehdotuksessa on merkitty Kuusamoon Maaninnan tuulivoima-alue (tv-1 367) Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry huomauttaa, että kyseinen Maaninnan tuulivoimahanke vaikuttaa rasakasti keskeiselle luonto-, poronlaidunnus-, virkistys- metsästys- ja kalastusalueeseen ja on siten merkittävä uhka perinteiselle luontoon pohjautuvalle saamelaiskulttuurille.

Poronhoitolain 53 § kaltainen neuvottelu paliskuntien ja Paliskuntien yhdistyksen kanssa 3. vaihemaakuntakaavan osalta pidettiin 16.8.2017. Neuvotteluissa käsiteltiin vaihemaakuntakaavaa, siinä esitettyjä poroelinkeinojen kannalta keskeisiä asioita ja ongelmakohtia. Poronhoitoalueen merkintä ja suunnittelumääräys todettiin paliskuntien toimintaa palvelevaksi. Kokouksessa sovittiin merkintöjen ja liitemateriaalin kehittämisestä. Jatkovalmistelussa vaihemaakuntakaavaan lisättiin valtion mailla sijaitsevat poronhoidon kannalta erityisen tärkeät kohteet/aidat sekä tarkennettiin selostusta ja parannettiin liitemateriaaleja. Pohjois-Pohjanmaan liitto katsoo, että vaihemaakuntakaavassa on maankäyttö- ja rakennuslain vaatimusten ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (2008) mukaisesti turvattu poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset.

Maaninnan tuulivoima-alueen osoittaminen maakuntakaavassa perustuu maakuntakaavaa varten laadittuihin selvityksiin, maakuntakaavaprosessin aikana saadun palautteen kokonaisarviointiin sekä aluetta koskeneen yvamenettelyn tuloksiin. Tuulivoima-alue arvioidaan toteuttamiskelpoiseksi.

Kaavaselostuksessa mainitaan:

Kaavaluonnosvaiheessa se-1 -merkinnällä (selvitysalue/tuulivoimatuotannon suunnittelualue) osoitettu Kuusamon Maaningan alue on osoitettu tv-1 alueena.

Maaningan alue on käynyt läpi yva-menettelyn, minkä jälkeen on laadittu täydentäviä maisema-, linnusto- ja porotalousvaikutuksia koskevia selvityksiä (ks. maakuntakaavan selvitysaineisto). Täydentävien selvitysten mukaan alueen toteuttamisen vaikutukset maisemaan ja linnustoon eivät muodostu merkittäviksi. Käytettävissä olleiden selvitysten perusteella tuulivoima-alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on löydettävissä ratkaisuja, joilla poronhoidolle aiheutuvia haittoja voidaan vähentää.

Metsä-, kalastaja- ja metsäsaamelaiset ry kiistää kaavaselostuksessa esitetyn väitteen, että luonnosvaiheen Maaningan tuulivoimaselvitysalueesta (se-3) olisi tehty riittävät täydentävät selvitykset, jotka osoittaisivat etteivät alueen toteuttamisen vaikutukset muodostuisi merkittäviksi. Katsomme selvitysaineiston perustuvan lähinnä uusiin vääristöihin, harhaanjohtaviin sekä puutteellisiin havainnekuviin maisema-vaikutuksista, luontovaikutuksia ei täydennetty, vaikutuksia erämaaluonteiseen luontoon ei ole selvitetty, perustusten rakentamisessa kallioperän uraanin ympäristövaikutuksia ei ole selvitetty, vaikutuksia rannesoihin ei ole selvitetty, vaikutuksia pienpuroihin ja noroihin ei ole selvitetty, eikä rakentamisen vaikutuksia Kitkajärven vedenlaatuun ole selvitetty.

Muistutamme, että Maaningan suurtuulivoimapuiston voimaloiden perustat louhittaisiin alueille, joissa on merkittävästi uraania maaperässä. (Alue on vanha Mawson Energyn uraanivaltaushakemusalue ns. Tolvan Simonkorpeen vuosina 2006 – 2008).

Myös ELY-keskus huomautti noiden tuulivoimaloiden perustustöiden vaikutuksista rannesoihin sekä pienvesistöihin Maaningan rinteessä. Kyseiset haitat valuvat Kitkajärveen.

Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry viittaa Paliskuntain yhdistyksen lausuntoon Maaningan tuulivoimahankkeesta, jossa lausunnossa Paliskuntien yhdistys katsoo perättömäksi väitteen, kuin neuvotteluissa olisi syntynyt yhteisymmärrys siitä, että alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on löydettävissä ratkaisuja, joilla poronhoidolle aiheutuvia haittoja voidaan vähentää.

Paliskuntien yhdistys lausuu:

Maaningan tuulivoimahanke (tv-1 367) sijoittuu Tolvan paliskunnan alueelle Kuusamoon. Hankkeesta on toimitettu maakuntaliitolle "muistio", joka ei vastaa hanketoimijan ja paliskunnan välisissä neuvotteluissa esiin tuotuja asioita. Toimija ei muistiossa ota huomioon poronhoitolain 3 § maanomistuksesta riippumattomaa vapaata laidunnusoikeutta. Myös poronhoitoa turvaava VAT on kirjattu väärin. Toimija luettelee muistiossa poronhoidolle aiheutuvia vaikutuksia, unohtaen laidunten suorasta ja epäsuorasta vähenemisestä aiheutuvan merkittävän haitan.

Paliskuntien yhdistys katsoo, että hankealueen kaavamerkintä tulee poistaa kaavasta.

Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry yhtyy Paliskuntien yhdistyksen lausuntoon ja katsoo, ettei sellaisia riittäviä selvityksiä ole tehty, jotka oikeuttaisivat muuttamaan maakuntakaavan selvitysalue se-1 merkinnän tv-1 merkinnäksi.

Maakuntakaava ei toisaalta ota kantaa esimerkiksi voimaloiden lukumäärään tai tarkkaan sijaintiin. Luonnon monimuotoisuuteen sekä muun muassa porotalouteen kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu Maaningan alueen yva-menettelyssä. Pohjois-Pohjanmaan liitto katsoo, että laaditut selvitykset ovat maakuntakaavatasolla riittäviä. Selvityksiä voi olla tarpeen täydentää vielä yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa muun muassa maakuntakaavan suunnittelumääräysten mukaisesti.

5. Mineraalivaranto- ja kaivosalueet ovat esitetty ilman kaavamääräyksiä

Maakuntakaava ehdotuksessa kuvataan kaivosalaa mm. seuraavasti:

Kaivostoiminnan sosiaalinen hyväksyttävyyden on sidoksissa toiminnan kestävyys eli sen tulee olla kestävää niin taloudellisista, ympäristöllisistä kuin myös yhteiskunnallisista näkökulmista tarkasteltuna. Kaivostoiminta vaatii aina viranomaisien luvat, mutta sen on lunastettava myös sosiaalinen toimilupa. Kaivosalan haasteena on osoittaa, että se hallitsee ja kykenee yhteen sovittamaan ympäristö- ja turvallisuusasiat ja se on ansainnut siten kaivostoiminnalle sosiaalisen hyväksyttävyyden. Vastuullisuus on edellytys sosiaaliselle hyväksynnälle. Kaivostoiminnan sosiaalinen hyväksyttävyyden liittyy yhteiskunnan kokonaisuuteen ja vuorovaikutukseen ympäröivän yhteisön, asukkaiden ja elinkeinoelämän kanssa.

Metsä-, kalastaja- ja metsäsaamelaiset ry katsoo, että edellä kuvattua informatiivista mainintaa parempaa kuvausta ei maakuntakaava ehdotukseen ole sisällytetty, eikä varsinaisia kaavamääräyksiä ole annettu mineraalivarantoihin kohdistuvilla toimintoilla.

Katsomme, että mineraalivaranto- ja kaivosalueet on esitetty maakuntakaava ehdotuksessa vastoin hyvää kaavoituskäytäntöä pelkästään kuvitteellista hyötyä tuottavina alueina ilman haitta-arvioita mineraalivarantoihin kohdistuvista toiminnoista.

Katsomme hyvän kaavoituskäytännön vastaiseksi sen, että kaavaselostuksessa tuodaan esille mineraalivarantoja pelkästään mahdollisesti hyödynnettävinä kohteina eikä kaavamääräyksin esitetä vaatimuksia niihin kohdistuvien toimintojen haittavaikutusten arvioimisesta ja estämisestä, mikä vaatimus hyöty/haitta-arvioinnista muodostaisi perustan yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden arvioimiseksi.

Metsä-, kalastaja- ja metsäsaamelaiset ry katsoo mineraalivarantoihin kohdistuvilla hankkeilla olevan erittäin merkittävää yhteiskunnallista vaikutusta erityisesti toimintojen aiheuttamien ympäristö- ja vesistövaikutusten jälkisiivousten kannalta, jonka vuoksi vaadimme maakuntakaavassakin ohjattavan alueidenkäytön suunnittelua siten, että yhteiskunnalle ja muille alueidenkäyttäjryhmille aiheutuvat kustannukset ja riskit mineraalien hyödyntämishankkeista pienenevät. Yhteiskunnalle aiheutuneista kustannuksista jälkihoitotoiden hoitamiseksi lienee maakuntatasollakin riittävästi tietoa. Katsomme olevan vastuullisen kaavoitustoiminnan vastaista, ettei niitä yhteiskunnallisia riskejä pyritä maakuntakaavan kaavamääräyksillä pienentämään.

Edellä kuvattuihin seikkoihin viitaten katsomme, että maakuntakaavan sellainen esitystapa, jossa mineraalivarannoista esitetään olevan pelkästään hyötyä eikä kaavamääräyksillä vaadita hyöty/haitta-arvioiden selvittämistä hankkeiden perustaksi, sallii ja ohjaa paikallista viranomaistyötä ja kunnallista päätöksentekoa jättämään selvittämättä kyseisten hankkeiden todellisen yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden aluesuunnittelutyössä. Tältä osin katsomme maakuntakaava ehdotuksen olevan hyvän kaavoituskäytännön vastainen.

Vaadimme kaavaselostuksen määräyksiä korjattavan, jotta maakuntakaavaehdotus täyttäisi maakuntastrategian tavoitteet ja turvaisi myös vähemmistöryhmien oikeudet.

Katsomme, ettei maakuntakaava ehdotuksessa ole tuotu kaikkia viranomaisien tiedossa olleita seikkoja kaavan vaikutusten arvioimiseksi. Viittaamme kaavaselostuksen mainintaan viranmaisneuvotteluista ja ”GTK:n ei julkisiin tietoaaineistoihin”. Kaavaselostuksesta ei ilmene, mitä ne ei julkiset tietoaaineistot ovat, mutta on tiedossa GTK:n merkinneen ”ei julkiseksi” esimerkiksi Kuusamon uraanivyöhykkeeseen liittyviä

Mineraalivarantoalueina on osoitettu geologisin perustein sellaisia vyöhykeitä, joissa on todettu merkittäviä mineraalivarantoja. Näistä joillakin on erityisiä yhteensovittamisen tarpeita eri maankäyttömuotoihin. Merkinälle on määritelty kehittämisperiaatteet, jonka mukaan alueen mineraalivarojen hyödyntämistä edistettäessä sovitetaan toiminta yhteen muun maankäytön kanssa, ja otetaan huomioon mineraalivarojen hyödyntämisen ympäristövaikutukset sekä alueiden erityispiirteet.

Pohjois-Pohjanmaan liitto katsoo, että voimassa olevan lainsäädännön, vaadittavien ympäristövaikutusarviointien ja toimivien lupaprosessien vuoksi tarkemmalle kaavamääräykselle ei ole tarvetta. Laadittu kaavaehdotus on myös voimassa olevan lainsäädännön ja hyvän kaavoituskäytännön mukainen. Mineraalivarantoalueiden (ekv) ja kaivosalueiden osoittaminen kaavaehdotuksessa perustuu kaavataso huomioiden riittäviin selvityksiin.

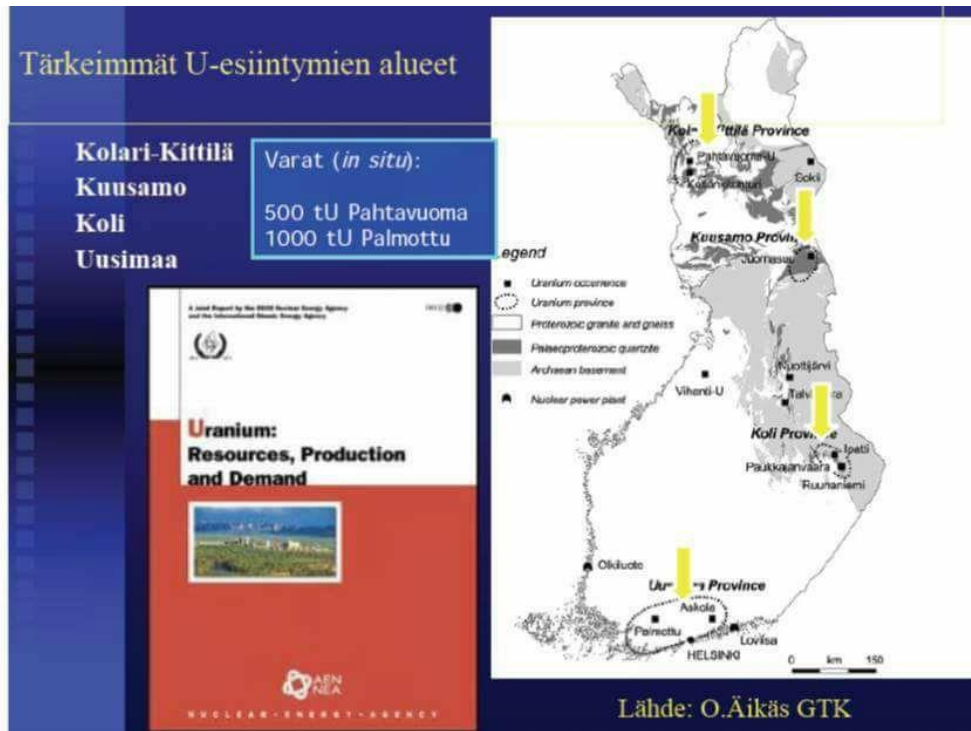
Kaavavarauksille tehdään kaavatason mukaiset vaikutustarkastelut. Muis-
tutuksessa esitettyjä hyöty- ja haitta-arviointeja tehdään lainsäädännön mukaisesti mahdollisten kaivostoimintaan tai sen suunnittelun kuuluvien kaavoitus- ja lupaprosessien yhteydessä sekä ympäristövaikutuksia arvioitaessa (YVA). Mineraalivarantovyöhykkeillä sijaitsevat muut aluevaraukset ovat ensisijaisia maankäyttömuotoja. Vyöhykemerkinän tarkoituksena on informoida mineraalipotentialista alueella ja siten varautua tulevaisuuden alueidenkäytön suunnittelutarpeisiin.

Edellä esitetty koskee myös muistutuksessa myöhemmin esille tulevaa Kuusamon ekv-1 merkintää koskevia väitteitä.

Potentiaaliset mineraalivarantovyöhykkeet perustuvat GTK:n aineistoihin ja asiantuntija-arvioihin. *Pohjois-Pohjanmaan mineraalivarant ja maankäyttö – kohti kestävää kaivostoimintaa* -raportissa mainitaan virheellisesti, että työssä on käytetty GTK:n ei julkisia tietoaaineistoja. Asianomainen kohta korjataan selostukseen ja myös raporttiin.

Aineistot ovat saatavilla Hakku-palvelusta (<https://hakku.gtk.fi/fi/>), Fennoscandian Mineral Deposits- (<http://gtkdata.gtk.fi/fmd/>) ja Mineral Deposits and Exploration (<http://gtkdata.gtk.fi/mdae/index.html>) -palveluista

raporttitiedostojaan. Uraanivyyöhyke Kuusamossa, Posiolla ja Sallassa (katkoviiva) ja Juomasuon uraanimalmio. GTK:n ja Ministeriön raportoimana kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) maailman uraanivarantoraporttiin "Uraanin punaiseen kirjaan". (ks. liite 1). (alla erikseen toimitettu liitekartta 1)

Katsomme vesistövaikutuksiltaan haitallisten mineraalitietojen poisjättämisen olevan vastuutonta alue suunnittelun ohjaamista. Esimerkiksi kaavaselostuksesta ei ilmene GTK:n ja ilmeisesti myös maakunta-kaavoittajan tiedossa olevia mustaliuske-esiintymiä, asbestiesiintymiä, arseeniesiintymiä eikä sulfidipitoisia mineraaliesiintymiä.

Katsomme kaavoittajan väistävän aluesuunnitteluvastuutaan lausumalla, että mineraalivarantoaluemäärittelyt ja kaavamääräykset olisivatkin vain informatiivisia merkintöjä. Tuollainen väite on kaksin verroin hyvän kaavoitus käytännön vastainen; tuodaan esille kaivosmineraalivarantoalueita samalla vaieten samoihin varantoalueisiin liittyvistä haitallisista mineraaleista, ja ikään kuin merkitsemällä kaavamerkinnot "vain informatiiviseksi" maakuntakaavoittaja sysää asian selvittämistä vastuun paikallisen kunnan vastuulle. Kunnan tulisi kuitenkin tulisi toteuttaa maakuntakaavan tarkoittamaa "potentiaalisten mineraalivyyöhykkeiden" hyödyntämisen selvittämistä.

Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry katsoo, että tältä osin maakuntakaava ehdotus ei täytä hyvän kaavoitustoiminnan vaatimuksia.

Kuusamo ekv-1.

Kuusamon mineraalivarantoalue merkitty kaavamerkinällä ekv-1, joka käytännössä kattaa koko Pohjois-Kuusamon ja jolle alueelle sijoittuvat keskeiset luonto-, maisema-, virkistys sekä matkailuarvoja sisältävät alueet.

Kaavaselostuksessa kuvataan:

Kuusamo ekv-1.

Tämä koboltti-kulta (Co-Au) potentiaalinen vyöhyke rajautuu karjalaisten sedimenttikivien alueelle. Alueelta tunnetaan useita kulta, koboltti, kupari ja uraani aiheita sekä viitteitä. Esiintymät ovat rakenteiden kontrolloimia ja esiintyvät vyöhykkeen keskiosassa. [...]

Merkittävimmät matkailukohteet ovat Rukan matkailukeskus ja Oulangan kansallispuisto, mutta kokonaisuudessaan koko PohjoisKuusamo on kaupungin matkailun ydintä. Myös luonnonympäristöltään arvokkaat Oulanka, Kitka- ja Kuusinkijoet sijaitsevat vyöhykkeellä. Alueella harjoitettavan poronhoidon tarpeet voivat myös olla ristiriidassa kaivostoiminnan kanssa.

Kuusamoon on laadittu strateginen yleiskaava, jossa on käsitelty luonnonvarojen käyttöä, matkailua ja virkistystä, kaupan ja liikenteen, kulttuurin, maaseudun asutusrakenteen sekä teknisen huollon kysymyksiä. Yleiskaavatyön pohjaksi on laadittu erillinen luonnonvarasuunnitelma, jossa määriteltiin luonnonvarojen hyödyntämisen tavoitteet yleiskaavasuunnittelun pohjaksi. Yleiskaavassa on otettu voimakkaasti kantaa kaivostoimintaan. Matkailun ydinalueella ei voi harjoittaa kaivos-, rikastus- eikä jalostustoimintaa. Matkailun ydinalueen määräys on myös takautuvasti asetettu ohjaamaan myös alueen vanhempia osia ja rantaosayleiskaavoja. Matkailu- ja virkistyspalveluiden alueella ei voi harjoittaa kaivoslain mukaista rikastus- ja jalostustoimintaa, mutta louhiminen tarkasti määritellyin ehdoin on kuitenkin mahdollista.

Molemmat yleiskaavassa rajatut alueet ovat Kuusamon mineraalivarantoalueen sisässä, mikä tulee ottaa kaivoshankkeita suunniteltaessa. Yleismääräyksen mukaan kaupunki ei myöskään kaavoita kaivos-, jalostus- tai rikastustoimintaa Oulangan kansallispuiston alueelle tai muille suojelualueille. Strateginen yleiskaava on hyväksytty Kuusamon valtuustossa vuoden 2016 lopulla, mutta se ei ole lainvoimainen valituksen vuoksi.

Maakuntakaava ehdotuksessa siis todetaan, että merkityn Kuusamon ekv-1 alueen keskeinen alue on Kuusamon strategisen yleiskaavan määräyksiin estetty kaivostoiminnalta. Tuon yleiskaavan rajauksen ulkopuolelle jäävän mineraalivarantoalueen osalta huomautamme Kuusamon mineraalivyöhykkeen olevan uraanipitoinen ja että tuo Kuusamon uraanivyöhyke on GTK:n tiedossa.

Kaivostoiminnan kohdistuessa Koutajoen vesistön valuma-alueelle ovat kaikki luontopohjaiset aluekehittämistavoitteet vaarassa, minkä vaadimme maakuntakaavaan merkityin juridisin kaavamääräyksiin estettävän. Katsomme, että asian jättäminen informatiivisten kaavamääräysten varaan on kaavoituslainsäädännön ja hyvän kaavoituskäytännön vastaista.

Menetettyä Kitkajärveä ei pienin kustannuksin pysty palauttamaan.

Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry katsoo, ettei kaivostoiminta sovellu Kitkan-Koutajoen vesistön valuma-alueelle. Maakunta- ja kuntatasolla tulee kaavamääräyksiin estää malmikairaukset alueen uraanimalmioissa ja tunnetulla uraanivyöhykkeellä niiden aiheuttamien pohjavesien saastumisriskien estämiseksi.

Maankäyttö- ja rakennuslaki määrittelee Suomen maankäytön suunnittelujärjestelmän ja maakuntakaavan sisältövaatimukset. Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin. Lisäksi luonnonsuojeluohjelmien ja -päästösten samoin kuin luonnonsuojelulain mukaisten maisema-alueiden täytyy olla ohjeena kaavaa laadittaessa.

Kunnilla on kuitenkin kaavoitusmonopoli, ts. oikeus laatia yleis- ja asemakaavoja alueellaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan määrittämien periaatteiden mukaan. Maakuntakaavassa tarkastellaan ylikunnallisia kokonaisuuksia, muttei ohjeisteta suoraan kunnan sisäisiä linjanvetoja muissa kuin lakisääteisissä, seudullista merkitystä omaavissa asioissa. Erityislainsäädäntö ohjaa osaltaan tarkempaa maankäytön suunnittelua.

6. Vaikutuksia saamelaisten kulttuurihistoriallisiin muinaiskohteisiin ei ole selvitetty Katsomme, ettei arkeologista inventointia ja muinaisjäännösten selvittämistä ole tehty riittävän kattavasti. Kaavaselostuksesta ei käy ilmi, että Kitkan ja Maanselän Lapinkylien historiallista sijoittumista olisi pyritty selvittämään ja niihin liittyviä kulttuurihistoriallisia selvityksiä olisi tehty. Kuusamossa 27.4.2018 Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry Olavi Aikkila, hallituksen jäsen, Kuusamo Ari Laakso, puheenjohtaja Tuomas Keskitalo, varapuheenjohtaja	Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta tässä vaihemaakuntakaavassa on käsitelty ainoastaan maakuntaan liittyneen Vaalan kunnan aluetta (ks. Pohjois-Pohjanmaan museon lausunto.). Maakunnan muut alueet on käsitelty 2. vaihemaakuntakaavassa. Tuulivoima- ja sähköverkkohankkeiden osalta arkeologinen tarkastelu tehdään tapauskohtaisesti yva- ja yleiskaavoitusprosesseissa.
Muistutus	Vastine
Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry 27.4.2018 Viite: Kuulutus 28.3.2018 Asia: Muistutus Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan teemoja ovat pohjavesi- ja kiviainesalueet, mineraalipotentiaali- ja kaivosalueet ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan siirtyneiden Vaalan ja Himangan maankäyttö. Lisäksi kaavassa esitetään päivityksiä muun muassa tuulivoimavarauxiin. Ennen 3. vaihemaakuntakaavan nähtäville tuloa on käyty vuoden 2017 lopulla lausuntokierros (MRA 13 §), johon myös luonnonsuojelupiiri on osallistunut. Kaavoittaja on palautteessaan esittänyt muutokset, joita se on lausuntojen pohjalta tehnyt. Luonnonsuojelupiirin lausunto ei johtanut kaavan tarkistuksiin. Muistutuksessaan yhdistys keskittyy joihinkin tuulivoimaa koskeviin linjauksiin ja varauksiin, joiden se katsoo olevan virheellisiä ja ristiriidassa varovaisuusperiaatteen kanssa. Tuulivoima on tärkeä uusiutuvan energian lähde. Kaavan tavoitteena on edistää sen hyödyntämistä, kunhan laaja-alaisen tuulivoimarakentamisen ympäristöllinen ja sosiaalinen kestävyys varmistetaan. Maakuntakaavassa osoitetaan vähintään 10 voimalan kokonaisuudet. Sen lisäksi on mahdollista rakentaa paikallisia alle kymmenen yksikön voimalaryhmiä. Varauksia 3. vaihemaakuntakaavassa on yhteensä 72, joista 5 sijoittuu merialueelle. Varauksista uusia on 21. Voimaloiden koon kasvu mahdollistaa tuulivoiman rakentamisen käytännössä kaikkialle, kunhan se on sovitettavissa muuhun maankäyttöön. Vaihemaakuntakaavaehdotukseen tehtiin lausuntojen pohjalta seuraavat tuulivoimaa koskevat muutokset: Utajärven Hepoharjun tuulivoimapuistovaraus on poistettu ja Pyhäjoen Yppärin Puskakorvenkallion	

ja Siikajoen Revonlahden tuulivoimapuistovarausten rajauksia on muutettu. Revonlahden (tv-1 379) alueen pohjoisosa rajataan siten, että sen ja 1. vaihemaakuntakaavassa osoitetun Isonen (tv-1 317) väliin jää tuulivoimaloista vapaata aluetta. Puskakorvenkallion ja Paltusmäen tuulivoimala-alueiden väliin jätetään noin 2.2 kilometriä leveä "lentokäytävä". Selvitysalue-merkinnällä olleet Piipsanneva (Haapavesi), Puutionsaari-Hautakangas (Haapavesi-Oulainen), Hankilanneva (Haapavesi) sekä Kuusamon Maaningan alue on osoitettu nähtävillä olevassa ehdotuksessa tuulivoimarakentamiseen soveltuvina alueina (tv-1 merkintä).

Merituulivoimavaraus Hoikka-Hiue-Luodeletto (tv-2 203) on poistettu linnustoon kohdistuneiden vaikutusten vuoksi. Alue on erittäin tärkeä lintujen pesimä-, lepäily- ja muuttoalue. Hailuodosta pohjoiseen suuntautuva vesilintu- ja petolintumuutto kulkee pääosin alueen kautta.

Kaavoittaja on lisäksi selvitystensä nojalla karsinut lintujen päämuuttoreitillä sijainneen 1. vaihekaavassa vahvistetun tuulivoimala-alueen, Kalajoen Palokangas (tv-1 342). Syynä tosin oli yhteisvaikutusten lieventäminen kyläasutukseen eivätkä vaikutukset linnustoon. Samalle alueelle Kalajoelle sijoittuvat edelleen alle 10 voimalan Kokkokangas, Torvenkylä ja Juurakko sekä Pyhäjoelle Paltusmäen ohella Parhalahti itäinen ja 1. vaihemaakuntakaavasta vahvistamatta jäänyt Vartinoja Siikajoella.

Pohjanlahden rannikolla kulkee kansainvälisestikin merkittävä lintujen päämuuttoreitti, jolle on vaihemaakuntakaavassa määriteltä rajaus (kaavaslostuksen kuva 11 sivulla 39). Rajaukselle sijoittuvien suunniteltujen tai olemassa olevien 5-9 tuulivoimalan alueiden lisäksi uusina varauksina esitetään edelleen ne 1. vaihekaavasta vahvistamatta jääneet seudulliset tuulivoimala-alueet, jotka on osayleiskaavatuksen avulla myös toteutettu: Iin Olhava-Myllykangas (tv-1 310), Pyhäjoen Mäkikangas (tv-1 334) ja Kalajoen Jokela-Tohkoja (tv-1 337). Muita uusia varauksia ovat Olhavan-Myllykankaan laajennus Palokangas ja Pyhäjoen Puskakorvenkallio (tv-1 365), joka yhdessä Paltusmäen ja Karhunnevan kanssa (tv-1 335) kanssa muodostaa ison kokonaisuuden.

Uudet merituulivoimavaraukset keskitetään Hailuodon eteläpuolelle. Niitä ovat Seljänsuunmatala itäinen tv-2 204 ja läntinen tv-2 207) ja Ulkonahkiainen (tv-2 206). Lisäksi merituulivoimaa varten on varaukset Pitkämatala-Suurhiekka tv-2 202 ja Maanahkiainen tv-2 205.

Kaavan yleisen suunnittelumääräyksen tarkoituksena on ohjata erityisesti Perämeren rannikkoalueella tuulivoimarakentamisen kohdentumista maakuntakaavassa osoitetuille tuulivoimaloiden alueille asutukseen, maisemaan ja linnustoon kohdistuvien yhteisvaikutusten hallitsemiseksi.

Yleisen suunnittelumääräyksen mukaan "Perämeren rannikkoalueella tuulivoimarakentaminen tulee sijoittaa ensisijaisesti maakuntakaavassa osoitetuille tuulivoimaloiden alueille. Tapauskohtaisesti voidaan harkita tuulivoimaloiden sijoittamista myös muille alueille, mikäli se ei merkittävästi lisää tuulivoimarakentamisesta aiheutuvia haitallisia yhteisvaikutuksia asutukseen, maisemaan, linnustoon tai muuhun ympäristöön.

Tarkistetaan kaavaslostusta siten, että Kalajoen Palokankaan alueen kohdalla yhtenä poistamisen perusteena mainitaan myös vaikutukset muuttolinnustoon. Väärinkäsitysten välttämiseksi liitto huomauttaa, että Kokkokankaan, Torvenkylän, Juurakon, Paltusmäen, Parhalahti itäisen ja Varti-nojan alueita ei ole esitetty maakuntakaavassa. Nämä olemassa olevat tai pitkälle suunnitellut ei-seudulliset tuulivoima-alueet on esitetty informatiivisina kaavaslostukseen liittyvällä teemakartalla (liite 8).

Tuulivoimat tulee lähtökohtaisesti sijoittaa linnuston kannalta tärkeiden alueiden ulkopuolelle. Tapauskohteisesti voidaan harkita tuulivoimarakentamista myös näille alueille, mikäli tuulivoimarakentaminen ei heikennä alueiden linnustoarvoja.

Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on otettava huomioon eri hankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, maisemaan ja linnustoon sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia."

Vaihemaakuntakaava ei toteuta yleisiä suunnittelumääräyksiään ohjattaen mittavan määrän tuulivoimarakentamista rannikon päämuuttoreitille ja linnuston ns. pullonkaula-alueille. Siihen on kiinnittänyt huomiota myös Metsähallitus, joka toteaa lausunnossaan 3. vaihemaakuntakaavaehdotuksesta, "että tuulivoimarakentamista koskevat yleiset suunnittelumääräykset poikkeavat ympäristöministeriön tuulivoiman rakentamista koskevasta suunnitteluohjeesta, sillä kymmenien, ellei jopa satojen voimaloiden rakentamisen mahdollistavat kaavamerkinnot eivät ole tulkittavissa tapauskohtaiseksi rakentamiseksi, vaan ne ovat ristiriidassa ohjeen kanssa."

Myös ympäristöhallinnon kannanotot ovat kriittisiä. Ympäristöministeriö lausuu, että "3. vaihemaakuntakaavan esitys sisältää eräitä uusia tuulivoima-alueita tai 1. vaihemaakuntakaavassa esitettyjen alueiden muutoksia ja laajennuksia, jotka sijoittuvat Perämeren rannikon ja merialueen tärkeille lintujen muuttoreitille. Tarkentuneiden tuulivoiman suunnitteluohjeiden mukaan tuulivoima-alueita ei lähtökohtaisesti tule rakentaa tärkeille lintujen muuttoreiteille eikä muuton keskittymäalueille. Maakuntakaavassa tulee varmistaa, etteivät törmäysriskit kasva merkittävästi eikä muodostu sellaisia lintujen muuttoesteitä, että ne vaikuttaisivat perinteisten levähdysalueiden käyttöön ja Natura 2000 -alueiden lintupopulaatioihin." Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on katsonut "Siikajoen Revonlahden tv-aluearjauksessa tapahtuneen muutoksen sekä Pyhäjoen Puskakorvenkallion tv-aluevarauksen sijoittumisen ja aluevarauksen laajentamisen kriittisiksi muutoksiksi nykytilaan nähden ja esittää kaavaratkaisun muuttamista niiltä osin. "

Maakuntaliiton mukaan Perämeren rannikko on tuulivoiman tuotannolle niin merkittävä alue, että Pohjanlahden rannikon päämuuttoreitin määrittely tuulivoimarakentamiselle lähtökohtaisesti soveltumattomaksi on vaikeasti perusteltavissa. Vastaus osoittaa, että tuulivoiman kehittäminen on ensisijaista, vaikka olisi kestävämpiä.

Ensimmäistä maakuntavaihekaavaa koskevassa vahvistuspäätöksessään ympäristöministeriö totesi, että osoitettaessa tuulivoima-alueita maakuntakaavassa linnuston muuton pullonkaula-alueille ei ole riittävästi kiinnitetty huomiota alueiden käytön ekologiseen kestävyys- ja luonnonarvojen vaalimiseen linnuston osalta, joten mainitut varaukset tuli maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n vastaisina jättää vahvistamatta. Kaavoittaja perustelee ratkaisuaan esittäen jälleen uusina vahvistamatta jääneet tuulivoimalojen kokonaisuudet osayleiskaavojen lainvoimaisuudella sekä lin-Simon ja Kalajoen-Pyhäjoen alueella vuosina 2014-2017 tehtyjen toteutuneiden tuulivoimapuistojen linnustoseurannan tuloksilla.

Liitto toteaa ympäristöhallinnolle antamassaan vastauksessa, että

"Maakuntakaavaa varten laadittujen ja muiden käytettävissä olleiden selvitysten perusteella Perämeren rannikko- ja merialueelle voidaan osoittaa tuulivoimarakentamista ilman, että alueen linnustoarvot merkittävästi vaarantuisivat. Liitto viittaa koko maakunnan kattavaan törmäys- ja populaatiovaikutusten arviointiin, lukuisiin hankekohtaisiin linnustovaikutusten arviointeihin sekä toteutuneiden suurten tuulivoimapuistokokonaisuuksien linnustovaikutusten seurantatutkimusten tuloksiin. Erityisesti lin ja Kalajoen-Pyhäjoen alueelle tehtyjen seurantatutkimusten tuloksille tulee antaa painoarvoa. Vaikutukset muuttolinnustoon ovat olleet huomattavasti vähäisemmät kuin hyväksyttyjen ja toteutuneiden hankkeiden yva-menettelyissä ja yleiskaavoituksessa on ennakolta arvioitu.

"Pohjois-Pohjanmaan liitto yhtyy kuitenkin näkemykseen, että tuulivoima-alueiden osoittaminen rannikolle tulee tehdä harkiten laadukkaiden vaikutusten arviointien pohjalta sekä linnuston esteetön muutto tai vähintään riittävät väistämismahdollisuudet turvaten."

"Kokonaisuutena tuulivoima-alueiden pinta-ala rannikon keskeisellä muuttoreitillä vähenee jonkin verran 3. vaihemaakuntakaavan myötä, kun vertailukohtana on 1. vaihemaakuntakaava ja siihen sisältyvät, mutta jo toteutuneet hankkeet."

Tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen Perämeren rannikkoalueella toteutuu 3. vaihemaakuntakaavassa seuraavasti:

Vaatimukset Varovaisuusperiaatetta noudattaen rannikon tärkeälle muuttoreitille ei tule sijoittaa tuulivoimaloita. Ensimmäisessä vaihemaakuntakaavassa esitettyjä, mutta vahvistamatta jääneitä voimala-alueita ei tule hyväksyä siitä huolimatta, että ne on rakennettu. Mikään lisäselvitys ja väite populaatiotason vaikutusten epätodennäköisyydestä ei riitä perusteluksi sinetöidä lainvastaisesti rakennettuja voimala-alueita. Uudet varaukset tuulivoiman rakentamiseksi rannikon muuttolinnustolle merkittävälle alueelle tulee karsia. Merialueelle rakentaminen ei ole vielä ajankohtaista. Ulkonahkiaisen ja Seljänsuunmatalien kautta muuttaa merkittäviä määriä arktisia vesilintuja (alli, pilkkasiipi, mustalintu), kuikkalintuja ja merimetsoja. Alueelta tehty selvitykset ovat vasta alustavia selvitysten laatijoidenkin mielestä, joten ne eivät ole riittäviä varsinaisten varausten tekemiseksi, vaikka maakuntakaavan taso onkin yleisluonteisempi kuin hankkeen edistämiseksi tarvittavat hankekohtaiset selvitykset ja osayleiskaavat. Maakuntakaavotuksessa erityinen velvollisuus koskee yhteisvaikutuksia, jotka muuttoreitin kyseessä ollen ovat ylimääräisiä. Toistaiseksi merialueelle tulee merkitä korkeintaan se-varauksia. Kattavan tietoaiteiston pohjalta voidaan vasta tehdä päätös merituulivoiman sijoittumisesta, jotta se olisi mahdollisimman haitatonta. Lintujen valtakunnallisen muuttoreitin takia KHO on hylännyt (9.2.2016, taltio 368) kaikki Kymenlaakson rannikkolinjalle maakuntakaavaan osoitetut tuulivoimala-alueet (9 kpl). Kyseisessä maakuntakaavassa oli osoitettu rannikkoalueelle itä-länsisuuntaisesti peräkkäin yhdeksän tuulivoimaloiden aluetta, joille kaavaselostuksen mukaan oli arvioitu voitavan sijoittaa 5 - 26 voimalaa. Kymenlaakson rannikkoalue on Suomen tärkein arktisten suurikokoisten lintulajien ja suurikokoisten petolintujen muuttoreittien keskitymäalue. Päätöstä perusteltiin puutteellisilla selvityksillä, josta johtuen riskiarvion tekeminen oli mahdotonta. "Maakuntakaavaa hyväksyttäessä ja vahvistettaessa oli voitava varmistua siitä, että lintujen päämuuttoreiteille tai välittömästi niiden läheisyyteen osoitettavien tuulivoimaloiden toteuttamisesta ei aiheudu sellaisia yhteisvaikutuksia, jotka estäisivät kaavassa Kymenlaakson rannikkoalueelle tarkoitetun tuulivoimaratkaisun toteuttamisen. Tuulivoimarakentamisen yhteisvaikutuksia koskevien selvitysten ja vaikutusten arviointien puuttuessa ei ollut mahdollista arvioida sitä, olivatko valituksen kohteena olevat tuulivoimaloiden alueiden aluevaraukset asianmukaisesti sovitettavissa yhteen luonnonarvojen vaalimiseen liittyvien alueidenkäyttötavoitteiden ja kaavan sisältövaatimusten kanssa. Kun maakuntakaavan tarkoittaman tuulivoimaratkaisun yhteisvaikutukset eivät voineet tulla yksittäisen tuulivoima-alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa riittävästi arvioiduksi, maakuntakaava ei ollut perustunut maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisiin riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointiin."	1) Ei lisätä tuulivoimarakentamisen kokonaismäärää ko. vyöhykkeellä ja 2) Turvataan riittävän leveät, esteettömät muuttokäytävät tai väistämismahdollisuudet. Lisäksi tuulivoimarakentamista koskevat yleiset suunnittelumääräykset ohjaavat rannikolla tuulivoimarakentamista tehokkaasti maakuntakaavassa osoitetuille alueille. Vaihemaakuntakaavaa varten on laadittu selvitys tuulivoimarakentamisen yhteisvaikutuksista muuttolinnustoon. Linnustovaikutusten seuranta lin-Simon ja Kalajoen alueella osoittaa, että rannikolle sijoittuvalla tuulivoimarakentamisella ei ole ollut merkittäviä vaikutuksia alueen kautta muuttavaan linnustoon. 3. vaihemaakuntakaavassa ei lisätä tuulivoimarakentamisen kokonaismäärää Pohjois-Pohjanmaan rannikolla. Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavan ja toteutuneeseen tilanteeseen nähden tuulivoima-alueiden pinta-ala rannikolla vähenee useita kymmeniä neliökilometrejä. Kaavassa osoitetaan yksi kokonaan uusi alue (Pyhäjoen Puskakorvenkallio), yksi laajennusalue (lin Palokangas) ja poistetaan useita alueita. Ns. Perämeren rannikkoalueelle osoitettavien uusien alueiden pinta-ala on 72 km² ja poistettavien alueiden pinta-ala 86,5 km². Aidosti uusia alueita (ei vielä rakennettuja) ovat Puskakorvenkallio (7 km²) ja lin Palokangas (5,4 km²). Vaihemaakuntakaavaa varten on laadittu selvitys tuulivoimarakentamisen yhteisvaikutuksista muuttolinnustoon. Erikseen on arvioitu Seljänsuun matalan alueen ja muiden merituulivoima-alueiden yhteisvaikutukset. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavojen valmistelussa on arvioitu yhteisvaikutukset muuttolinnustoon. 3. vaihemaakuntakaavan valmistelussa arviointi on tehty parasta olemassa olevaa tietoa ja menetelmää hyödyntäen. Kriittisimmiksi arvioitujen lajien osalta arviointi on tehty ylimaakunnallisesti (huomioon on otettu myös Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Lapin tuulivoima-alueet). Linnuston väistämismahdollisuudet on otettu huomioon 3. vaihemaakuntakaavan ratkaisussa. Tuulivoima-alueiden väliin on jätetty vapaata tilaa Pyhäjoella (Puskakorvenkallio-Paltusmäki-Karhunneuvankangas) sekä Siikajoella (Revonlahti-Isoneva). Lisäksi mm. Kalajoen Palokankaan ja Oulun Hoikka-Hiue-Luodeleto alueiden poistaminen turvaa linnuston esteetöntä muuttoa.
---	---

Perämeren rannikolle sijoittuvissa hankkeissa on joka kerta esitetty selvityksiin viitaten, että suunnitella oleva tuulivoimala-alue ei muodosta lintujen muuttoväylälle sellaista estettä, jota linnut eivät kykenisi kiertämään. Jonkin verran päätelmää on tarkistettu ja sen pohjalta esitetään kaksi lentokäytävää isojen kokonaisuuksien halki. Yhteisvaikutuksia on selvitetty seurannoin jälkikäteen, esimerkiksi Kalajoen-Pyhäjoen rannikkoalueella, mutta tuloksia on vasta muutamasta muuttokaudesta ja tilanteesta, jossa voimalakokonaisuuksien rakentaminen on vasta meneillään. Havaintojen mukaan linnut ensisijaisesti pyrkivät kiertämään voimalat, kunhan havaitsevat ne ajoissa. Muuttosuuntaan nähden poikittainkin on rakennettu tuulivoimala-alueita ja myös lähelle tärkeitä peltoalueen levähdysalueita. Niissä tapauksissa linnut lentävät tuulivoimapuiston läpi jatkaessaan muuttoa niiden luontaisiin muuttosuuntiin.

Seurannan perusteella ei voida vielä päätellä rakentamista haitattomaksi. Kalajoen tapaukset osoittavat, että varovaisuusperiaatteen vastaisesti on joka tapauksessa toimittu ja virheitä tehty. Uusitut ja uudet varaukset merkitsevät ison rakennusmassan pystyttämisen vierekkäin ja peräkkäin. Pullonkaula-alueiden, kuten ruokailupeltojen, käytön vaikeutuminen on rasite muuttajille, josta ei vielä ole arvioita. Muutoinkin populaatiotason vaikutuksista on liian vähän tietoa. Törmäysriskiäkin on laskettu yleensä suppealta alueelta, vaikka laskenta pitäisi tehdä koko rannikon muuttoreitiltä. Kun tarkastellaan vain yhden maakunnan aluetta, törmäysriski jää pieneksi. Huomioon on otettava lisäksi, että rannikko on erityinen pesimäalue monelle lajille, muun muassa merikotkalle, joka on altis laji törmäämään tuulivoimalan siipiin.

Etenkin kun on kyse uhanalaisesta ja/tai taantuvasta lajista, ei päämuuttoreitille tule suunnitella sellaista tuulivoimarakentamista, joka mahdollisesti kokonaisuutena heikentää populaation suojelun tasoa. Perämeren rannikkoa pitkin kulkee monen uhanalaisen lajin erityisen tärkeä muuttoreitti, esimerkiksi taigametsähanhen. Laji on uhanalaistunut viime vuosina ja on uusimman, vuoden 2015 arvion mukaan vaarantunut. Äärimmäisen uhanalainen kiljuhanhi muuttaa myös kyseisellä rannikkoalueella. Kiljuhanhi on laji, jonka yksilöitä ei ole varaa menettää yhtäkään. Vuoden aikana populaatioon kohdistuu suuri määrä pieniä tekijöitä, joiden kumulatiivinen vaikutus voi olla merkittävä. Esimerkiksi 20 tuulivoimaloiden suuraluetta, joiden keskimääräinen kuolleisuuslisä on 0.5 prosenttia, tarkoittaa yhteensä 10 prosenttia lisäkuolleisuutta. Suosituksia ja ohjeita tehdään, jotta pystyttäisiin hallitsemaan populaatiotason vaikutuksia.

Maakuntaliiton tilaamassa selvityksessä 'Tuulivoimarakentamisen vaikutukset muuttolinnustoon Pohjois-Pohjanmaalla' vuodelta 2016 todetaan myös, "että metsähanhen, piekanan ja merikotkan koko Suomen puoleisen muuttoreitin varrelle sijoittuvilla tuulivoima-alueilla on mahdollinen törmäyskuolleisuutta lisäävä vaikutus. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti voidaan merikotkasta, piekanasta ja metsähanhasta todeta, että vaikka näyttäisikin siltä, että haitalliset vaikutukset jäävät merkittävää alhaisemmaksi, on pitkäaikaisten maastoseurantahavaintojen puutteessa otettava huomioon mahdolliset, joskin epätodennäköiset, kohtalaiset tai merkittävät haittavaikutukset. Tämän vuoksi suosituksena maakunta-kaavan tuulivoimarakentamiselle voidaan todeta, että toistaiseksi on syytä pidättäytyä lisäsuunnittelusta metsähanhen, piekanan ja merikotkan päämuuttoreittien kriittisille kohdille sekä Oulun seudun

Maakuntakaavassa on otettu huomioon muistutuksessa esille tuotu linnustoselvityksen suositus. Maakuntakaavassa ei ole tehty selvityksessä tarkoitettua lisäsuunnittelua. Päinvastoin, maakuntakaavassa (1. ja 3. vaihemaakuntakaava) osoitettava tuulivoima-alueiden kokonaisuus on pienempi kuin linnustoselvityksessä arvioitu. Kaikkia selvityksen arvioitiin sisältyneitä meri- ja mannertuulivoima-alueita ei ole osoitettu. Mantereelta poistetaan useita tuulivoima-alueita.

Palokankaan tuulivoimahankkeen yva-menettelyn tulosten perusteella alue on toteuttamiskelpoinen. Hakesuunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota tuulivoima-alueella sijaitsevien luonnontilaisten soiden vesitalouden säilyttämiseen muun muassa Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavassa osoitetun ask-merkinnän ja siihen liittyvän suunnittelumääräyksen mukaisesti. Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että yva-menettelyn jälkeen maakuntakaavassa osoitettavan alueen hanketasoista suunnittelua on jatkettu ja vaikutuksia alueen suoluontoon on edelleen lievennetty sijoittamalla voimaloita ja tiestöä kauemmas soista.

Maaningan tuulivoima-alueen osoittaminen maakuntakaavassa perustuu maakuntakaavaa varten laadittuihin selvityksiin, maakuntakaavaprosessin aikana saadun palautteen kokonaisarviointiin sekä aluetta koskeneen yva-menettelyn tuloksiin. Tuulivoima-alue arvioidaan toteuttamiskelpoiseksi. Maakuntakaava ei toisaalta ota kantaa esimerkiksi voimaloiden lukumäärään tai tarkkaan sijaintiin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa (yleiskaavoitus) voi olla tarpeen laatia lisäselvityksiä ja tarvittaessa lieventää vaikutuksia.

kerääntymisalueelle. Näiden lajien muutto- ja levähdysalueiden huomioiminen maakuntakaavan jatko-suunnittelussa hyödyttää myös muita maakunnan muuttolintuja, koska huomioitavat alueet sijoittuvat Pohjois-Pohjanmaan rannikon päämuuttoreitille ja tärkeimmälle kerääntymisalueelle. Suositus jättäisi tuulivoimasta vapaan muuttoreitin Kalajoki – Pyhäjoki -väliselle rannikko-osuudelle. "

Kun varauksia tuulivoiman rakentamiseksi on runsain mitoin, oikeaa lähtökohtaa jättää muuttoreitti ja linnuston pullonkaula-alueet ilman tuulivoimaloita ei ole tarvetta tehdä tyhjäksi.

Olhavan Palokangas sijoittuu myös haitallisesti keskelle suojeltavan suokehityssarjan soita. Tuulivoimailoiden rakentaminen teineen ei ole mahdollista aiheuttamatta soille vesitaloudenhäiriöitä. Suokehityssarja on ainutlaatuinen. Varaus on poistettava suunnittelumääräyksen, maankäyttö- ja rakennuslain sekä luonnonsuojelulain vastaisena.

Maaninka tv-1 367 oli kaavaluonnoksessa selvitysalueena ja ehdotuksessa varauksena. Selvitykset osoittavat muun muassa, että hankkeen vaikutukset maisemaan ovat suuria, eritoten Riisitunturin kansallispuistoon. Haitallisia maisemavaikutuksia lisäisi vielä sähkönsiirtolinja Kitkajärven yli. Metsähallitus on todennut lausunnossaan muun muassa, että linnuston lisäselvitysraporttia koskevien tietojen perusteella Maaningan tuulivoima-alueita koskevan tv 1 -kaavamerkinnän toteuttamiskelpoisuudesta ei ole varmuutta petolinnustoselvitysten puutteiden takia. Luonto- ja maisemavaikutusten tulisi painaa hankkeen toteuttamiskelpoisuutta harkittaessa enemmän kuin intressi maanjalostukseen ja myös uusiutuvan energian tuottamiseen. Maaningan tuulipuistohanke tulee merkitä edelleen korkeintaan selvitys-alue-varauksena (se-merkintä).

Mineraalivarantoaluerajaukset (ekv ja ekv-1) **ovat laajoja käsittäen suuren osan maakunnan pinta-alasta.** Kaavoittajan mukaan merkintä on informatiivinen eikä aluevaraus. Vaikka vain erittäin harvat malminetsintäkohteet kehittyvät kaivoksiksi, ei ole hyväksyttävää, että mikä tahansa alue saa olla kaivokseen tähtäävän mielenkiinnon kohteena.

Mineraalipotentialista vyöhykettä osoittava merkintä ekv-1 on Pohjois-Kuusamon merkittävillä luonto-, matkailu- ja maisema-alueilla, Riisitunturin kansallispuiston, Sukerijärven, Valtavaaran ja Kuusingin luonnonsuojelualueiden, pienempien luontokohteiden sekä Kitkajärven ja Oulangan kansallispuiston ympäristössä. Merkintä tulee poistaa ja varata sen sijaan koko Pohjois-Kuusamo alueeksi, jolle ei sovellu minkäänlainen kaivostoiminta alueen luonto-, vesistö-, maisema-arvojen ja matkailu- ja luontaiselinkeinojen takia. Mikään louhos-, kaivos- ja rikastustoiminta ei sovellu edellä mainituille kansallispuistojen, luonnonsuojelualueiden ja Kitkan-Koutajoen vesistön alueille tai ympäristöön. Kitkajärvi ympäröivine vaara- ja tunturimaisemineen (Kitkan Naatikka-Kouervaara, Riisitunturin kansallispuisto, Pyhävaara-Ruka-Valtavaara-Konttainen kokonaisuus) tulee nimetä valtakunnallisesti merkittäväksi maisemaksi.

Lupaviranomaiset tekevät voimassa olevaan lainsäädäntöön perustuen ratkaisut malmitutkimusten kohteena olevista alueista ja siitä onko mahdollisen tutkimusluvan hakijalla edellytyksiä tutkimustoimintaan. Selostuksessa Kuusamon ekv-1 alueen kuvauksessa tuodaan esille mm. alueeseen liittyvät luonnonarvot ja merkitys matkailulle. Lisäksi vyöhykkeeseen liittyen on kerrottu, että Kuusamon kaupunki on linjannut valituksen alaisessa strategisessa yleiskaavassaan, ettei kaivostoiminta sovi keskeisille matkailu- ja luontoalueille.

Kitkajärvellä ympäröivine vaara- ja tunturimaisemineen on eittämättä suurta maisemallista arvoa sekä virkistysellistä ja matkailullista merkitystä. Arvokkaat maisema-alueet olivat yksi 2. vaihemaakuntakaavan teemoista, eikä niitä käsitellä 3. vaihemaakuntakaavassa muutoin kuin maakuntaan liittyneen Vaalan kunnan osalta. Osa muistutuksessa esitetyistä kohteista kuuluvat 2. vaihemaakuntakaavan maakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin *Kitkan järvimaisemat* ja *Rukan vaarajono*, jota ympäristöministeriön asettama MAPIO-työryhmä on 18.1.2016 esittänyt myös valtakunnallisesti arvokkaaksi.

Niinikään kaivostoiminta ei sovellu Etelä-Kuusamon vanhojen metsien ympäristöön ja livaaran luonnonsuojelualueelle. livaaran ja Näränkävään sekä Hossa-Julma-Ölkky -kansallispuiston ympäristöt tulisi merkitä matkailullisesti ja luontoarvoiltaan merkittäviksi louhinta- ja kaivoskieltoalueiksi. Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry PL 326, 90101 Oulu, pohjois-pohjanmaa@sll.fi Esko Saari, puheenjohtaja Merja Ylönen, sihteeri	Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet inventoitiin vuosina 2010–2014. Ministeriön ohjeen mukaisesti inventoinnissa keskityttiin maaseudun kulttuurimaisemiin, erityisesti viljelymaisemiin, niihin liittyvään asutukseen, vanhaan tiestöön ja kulttuuriperintöön. Inventointityötä ohjannut ympäristöministeriön asettama MAPIO-työryhmä kokosi vuonna 2015 maakunnittaitaisten inventointien pohjalta ehdotuksen koko Suomen valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi. Ehdotuksesta järjestettiin kuuleminen vuoden 2016 alussa. Valtakunnallisia maisema-alueita koskevan kuulemisen lausunto- ja kuulemisyyhteenveto on valmistumassa ja julkistetaan toukokuun puolenvälin tienoilla.
Muistutus	Vastine
Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri Viitteet Maakuntahallituksen kuulutus 28.3. 2018. Asia Muistutus 3. vaihe maakuntakaava ehdotukseen Määräpäivä 27.4.2018 Muistutus Suomen Luonnonsuojeluliiton Lapin piirin muistutus Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaava ehdotuksesta. Maakuntakaava ehdotuksessa aiotaan toteuttaa hankkeita, joilla on vaikutuksia Lapin maakunnan puolelle Posiolla ja Sallassa merkittävillä luonto-, matkailu- ja maisema-alueilla Riisitunturin kansallispuiston, Kitkajärven Suomi100 luontohelmi-alueella ja Oulangan kansallispuiston ympäristössä. SLL Lapin piiri pyytää lisäämään koko Pohjois-Kuusamon matkailullisesti merkittäväksi alueeksi, jolle ei sovellu minkäänlainen kaivostoiminta alueen luonto-, vesistö-, maisema-, ja luontopohjaisten elinkeinojen kokonaisuuksien takia. Katsomme ettei kaavaillut louhos-, kaivos- ja rikastustoiminta sovellu Riisitunturin kansallispuistojen, luonnonsuojelualueiden, Kitkan-Koutajoen vesistön ja Oulangan kansallispuiston ympärille. Alueita on esitetty Pohjois-Pohjanmaan maakuntahallituksen toimesta UNESCO:n maailmanperintölistalle. Lisäksi SLL Lapin piiri esittää Riisitunturin kansallispuiston ja Kitkajärven muodostamaa kokonaisuutta valtakunnallisesti merkittäväksi maisemaksi. SLL Lapin piiri esittää Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava ehdotuksessa esitetyn Kitkajärven ylittävän ja Riisitunturin kansallispuiston osa-alueiden välistä menevän sähkönsiirtolinjan esityksen poistamista luonto-, maisema-, matkailu- ja alueen petolintukantavaikutuksien vuoksi. Lisäksi esitämme Maaningan suurtuulipuistohankkeen merkittävää pienentämistä tai kokonaan siirtämistä toisaalle Kuusamon yleiskaavassa varatuille muille tuulivoima-alueille jo olemassa olevien siirtolinjojen varten.	2. vaihemaakuntakaavassa Ruka-Oulanka-Kitka vyöhyke on osoitettu matkailun vetovoima/matkailun ja virkistysten kohdealueena (mv-1). Merkinällä osoitetaan ympäristöarvojen, matkailun ja virkistysten kannalta valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittäviä aluekokonaisuuksia. Alueen kehittäminen perustuu Kuusamon matkailukaupungin palveluihin sekä kansallispuistoon, muuhun luontoon ja ulkoiluun liittyviin virkistys- ja vapaa-aikatoimintoihin. Aluetta kehitetään maaseudun elinkeinoin tukeutuvana asumisen ja vapaa-ajan vyöhykkeenä. Kuusamoon ei ole 3. vaihemaakuntakaavassa osoitettu kaivostoimintaa. Pohjois-Kuusamoon on osoitettu informatiivinen Kuusamon ekv-1 mineraalivarantoalue. Merkintä osoittaa alueella olevan merkittäviä malmi- ja mineraalivarantoja, mutta myös erityistä yhteensovittamistarvetta, jos alueelle suunnitellaan kaivostoimintaan liittyvää toimintaa. Maaningan tuulivoima-alueen osoittaminen maakuntakaavassa perustuu maakuntakaavaa varten laadittuihin selvityksiin, maakuntakaavaprosessin aikana saadun palautteen kokonaisarviointiin sekä aluetta koskeneen yvamenettelyn tuloksiin. Tuulivoima-alue arvioidaan toteuttamiskelpoiseksi. Maakuntakaava ei toisaalta ota kantaa esimerkiksi voimaloiden lukumää-

Rovaniemellä 27.4.2018 SLL Lapin piirin puolesta toiminnanjohtaja Anna Bagge puheenjohtaja Seppo Aikio Muistuttajan yhteystiedot SLL Lapin piiri Kansankatu 8 96100 Rovaniemi lappi@sll.fi puh. 040-8232443	rään tai tarkkaan sijaintiin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa (yleiskaavoitus) voi olla tarpeen laatia lisäselvityksiä ja tarvittaessa lieventää vaikutuksia. Maaningan tuulivoimahankkeen Rukan suuntaan osoitettu sähkönsiirron yhteystarve on hankkeen YVA-menettelyssä toteuttamiskelpoiseksi todettu. Posiolle suuntautuva yhteystarve on hankkeesta nousseen vastustuksen johdosta korvattu Kemijärven Jumiskoon suuntautuvalla vaihtoehdolla, jonka toteutuskelpoisuutta selvitetään tällä hetkellä. Pohjois-Pohjanmaan maakuntahallitus on esittänyt Oulangan-Paanajärven alueen sisällyttämistä UNESCO:n maailmanperintökohteiden kansalliseen aieluetteluun. Metsähallituksen tekemän esiselvityksen kohdealueen ydinalue koostuu kahdesta kansallispuistosta, Oulangan kansallispuistosta ja Paanajärven kansallispuistosta.
Muistutus	Vastine
Fingrid Oyj 9.4.2018 Fingrid Oyj:n muistutus Pohjois-Pohjanmaan 3.vaihemaaakuntakaavan ehdotuksesta Asia Fingrid Oyj esittää, että Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaaakuntakaavan ehdotukseen lisättäisiin merkintä Nuojuan (Vaala) ja Huutokosken (Joroinen) sähköasemien väliselle uudelle 400 kilovoltin voimajohdolle. Merkintätapa uudelle voimajohtovaraukselle olisi maakuntaliiton harkinnan mukaan joko voimajohdon yhteystarve tai ohjeellinen voimajohto. Uuden 400 kV voimajohdon tarve on nousut esille vasta viimeaikaisissa Fingridin kantaverkkoa koskevissa tulevaisuuden kapasiteettitarkasteluissa ja yhtiö on laatimassa taustaselvitystä voimajohtoreitin merkitsemiseksi maakuntakaavoihin. Taustaselvitys valmistuu huhtikuun 2018 loppuun mennessä. Fingrid on tiedottanut myös muita voimajohtoreitin maakuntaliittoja uudesta voimajohtovarauksesta ja maakuntaliitot tulevat ottamaan varauksen huomioon käynnissä olevissa maakuntakaavoitusprosesseissa. Taustaa Fingridillä on sähkömarkkinalakiin perustuvat velvoitteet järjestelmävastuusta ja verkon kehittämisestä. Fingrid tarkastelee kantaverkon kehittämistä kokonaisuutena ennakoiden sähkönsiirtotarpeet laaja-alai-	Nuojuan (Vaala) ja Huutokosken (Joroinen) sähköasemien välinen, tarkempien selvitysten alla oleva uusi 400 kilovoltin voimajohto voidaan merkitä 3. vaihemaaakuntakaavan kartalle yhteystarve –merkinnällä. Tämä on luonteeltaan informatiivinen, teknisluonteinen tarkistus, joka ei aikaansaa jursidisia vaikutuksia maanomistajille. Hankkeen tilannetta ja taustaselvityksessä esiin nostettuja asioita avataan 3. vaihemaaakuntakaavan kaavaselostuksessa (kohdassa 3.3 <i>Sähkönsiirto</i>).

sesti ja pitkäjänteisesti aina 20–30 vuotta eteenpäin. Sähkönsiirtotarpeiden muutokset ja voimansiirto-verkon vahvistustarpeet perustuvat sähkön kulutusennusteisiin ja tuotantokapasiteetin muutoksiin sekä sähköntuonnin ja viennin kehittymiseen. Sähkömarkkinoiden toimintaedellytysten varmistamiseksi Fingrid tekee verkkosuunnittelua yhteistyössä asiakkaidensa ja muiden Itämeren alueen kantaverkkoyhtiöiden kanssa.

Kantaverkon pitkän aikavälin kehittämisessä nyt tarkasteltava Nuojuan ja Huutokosken voimajohtohanke on tärkeä osa tulevaisuudessa rakennettavaksi suunniteltua 400 kilovoltin voimajohtoyhteyttä Itä-Suomen suuntaan, eli nykyisen niin sanotun ”järvilinjan” vahvistamista. Viimeisempien selvitysten perusteella sähkönsiirtotarpeiden arvioidaan kasvavan myös vuoden 2025 jälkeen siinä määrin, etteivät nykyiset tai suunnitellut yhteydet enää riitä. Tästä syystä Pohjois-Suomen ja Etelä-Suomen välille tarvitaan edelleen uusia 400 kilovoltin jännitteisiä sähkönsiirtoyhteyksiä.

Syynä Suomen etelä-pohjoissuuntaisen sähkönsiirtokapasiteetin lisäämiseen ovat sähkömarkkinoiden kehittämiseksi tehtävien maiden välisten rajajohtoyhteyksien vahvistaminen ja uudet tuotantoinvestoinnit kuten tuuli- ja ydinvoimahankkeet. Samaan aikaan ollaan Etelä-Suomessa fossiilista sähköenergian tuotantoa supistamassa merkittävästi. Uusien ja vahvistettujen sähkönsiirtoyhteyksien avulla voidaan pohjoisen Suomen ja Euroopan Unionin ilmastotavoitteita.

Nuojua Huutokoski 400 kilovoltin voimajohtoyhteydellä estetään kotimaan sisäisten hinta- alueiden syntymistä. Voimajohtoyhteys mahdollistaa huolto- ja vikakeskeytykset ilman, että sähköjärjestelmän käyttövarmuus alenee merkittävästi. Vahvistetun ”järvilinjan” avulla varmistetaan ja ylläpidetään kantaverkon korkea käyttövarmuus myös tulevaisuudessa. Voimajohtoyhteys parantaa myös energiatehokkuutta vähentämällä sähkönsiirron energiahäviöitä.

Voimajohtohankkeiden suunnittelussa lähtökohtana on valtakunnallisten alueiden- käyttötavoitteiden mukaisesti ensisijaisesti hyödyntää olemassa olevia johtokäytäviä. Suunniteltu voimajohto sijoittuu lyhyitä osuuksia lukuun ottamatta nykyisten 110 tai 400 kilovoltin jännitteisten voimajohtojen yhteyteen.

Voimajohdon jatkosuunnittelun tavoiteaikataulua ei ole vielä päätetty, koska se on riippuvainen sekä Suomen että Itämeren alueen sähkönsiirtotarpeiden kehitymisestä.

Pyydämme lähettämään meille tietoa maakuntakaavan etenemisestä osoitteella Fingrid Oyj, PL 530, 00101 HELSINKI. Lisätietoja antaa projektipäällikkö Mika Penttilä, puh. 030 395 5230, sähköposti mika.penttila@fingrid.fi.

Ystävällisin terveisin Fingrid Oyj,
Maankäyttö ja ympäristö
Mika Penttilä projektipäällikkö

Muistutus	Vastine
Fortum Environmental Construction Oy MUISTUTUS POHJOIS-POHJANMAAN 3. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN EHDOTUKSESTA Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotus on asetettu nähtäville 28.3. - 27.4.2018 väliseksi ajaksi. Osallisilla on oikeus tehdä muistus ehdotuksesta kuulemisaikana. Muistutukset tulee osoittaa Pohjois-Pohjanmaan maakuntahallitukselle sähköpostiosoitteeseen kirjaamo@pohjois-pohjanmaa.fi . Fortum Environmental Construction Oy (Fortum EC) suunnittelee teollisuusjätekeskuksen perustamista Oulun seudulle. Hankkeeseen kuuluu käsittelykentän ja loppusijoitusalueen rakentaminen niihin liittyvine tiloineen. Suunniteltu toiminto on keskeinen osa Fortum EC:n tarjontaa asiakkailleen. Oulun seudulla ei ole tällä hetkellä teollisuusjätekeskusta ja tällaiselle toiminnalle on tarve alueella. Sopivia alueita on kartoitettu muun muassa Muhokselta ja Tyrnävältä. Sijoituspaikaksi on valittu useista vaihtoehdoista Tyrnävän Haurukylän alue, Temmeksen vanhan kaatopaikan vierestä. Maakuntakaavaehdotuksessa ko. alue on merkinnällä t-1, seudullisesti merkittävä biojalostamojen alue. Fortum Environmental Construction Oy esittää, että maakuntakaavaan lisätään jätehuoltoa ja loppusijoitusaluetta koskeva erillinen kaavamerkintä. Lisätietoja antaa Jaakko Soini (044 5347120, jaakko .soini@fortum .com) Riihimäellä 27.4.2018 FORTUM ENVIRONMENTAL CONSTRUCTION Oy Timo Kantola, Senior EHSQ-Advisor Antti Seppälä, Product Line Manager	Haurukylän kiertotalouskylän hanke on kehittynyt ehdotuksen lausuntovaiheesta kohti teollisuusjätteen loppusijoituspaikkaa. Hankkeen YVA-prosessi on kesken, joten jätealueen merkitsemiselle maakuntakaavaan ei ole toistaiseksi riittäviä perusteita. Hankkeen nykytila kerrotaan kaavaselostuksessa, mutta jätteen loppusijoittamisen reunaehdot ratkaistaan YVA-prosessissa. Oulun seudun materiaalikeskuksen sijoittumisesta tehtiin selvitys 2. vaihemaakuntakaavaan (2014). Tuolloin ei tutkittu erikseen teollisuusjätteen loppusijoituspaikkoja, eikä Haurukylä ollut esillä selvityksessä. Pohjois-Pohjanmaan liiton antamassa lausunnossa YVA-ohjelmasta todetaan: Hanke on voimassa olevien maakuntakaavojen mukainen ja vastaa jo vireillä olevan 3. vaihemaakuntakaavan tavoitteisiin. Pyrkimyksenä on kehittää osoitetuista alueista mahdollisimman pitkälle kiertotalouteen pohjautuvia laitoksia, joissa loppusijoitettavien materiaalien määrä on minimoitu. Tiedossa olevissa vastaavissa hankkeissa sosiaalinen vastustus on ollut voimakasta, minkä vuoksi Pohjois-Pohjanmaan liitto suosittelee ottamaan sosiaaliset ja asutukseen kohdistuvat vaikutukset erityisen tarkasti huomioon vaikutusten arvioinnissa. Ei muutosta maakuntakaavakartalle.
Muistutus	Vastine
Energiequelle Oy Muistutus Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta Asia: Esitämme, että 3. vaihemaakuntakaavan aluerajauksia (tv-1317 Isoneva ja/tai tv-1 379 Revonlahti uusi) tarkistetaan siten, että Isoneva II:n kuuden tuulivoimalan alue sisältyy em. alueeseen/alueisiin. Perustelu: Energiequelle on mukana kehittämässä Isoneva II -tuulivoimahanketta Siikajoen kunnassa. Hankkeen osayleiskaavaluonnos käsittää kuusi tuulivoimalaa. Hankealue rajautuu luoteessa Isoneva I tuulivoima-alueen lainvoimaiseen osayleiskaavaan ja etelässä Siikajoen kunnaltauuston hyväksymään Kangastuu-	Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa on tarkasteltu edellytyksiä ja tarvetta tarkistaa 1. vaihemaakuntakaavan tuulivoima-alueita koskevaa ratkaisua. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan alueidenkäytön ekologiseen kestävyteen on kiinnitettävä maakuntakaavoituksessa erityistä huomiota. Pohjois-Pohjanmaalla tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen on tästä näkökulmasta keskeisin kysymys. Maakuntakaavassa ran-

len osayleiskaavaan. Tarkasteltavalla aluekokonaisuudella on vireillä useita tuulivoimahankkeita. Isoneva I:n ja Navettakankaan hankkeiden tuulivoimaosayleiskaavat ovat lainvoimaisia. Karhukankaan ja Kangastuuli 1 hankkeiden osayleiskaavat on hyväksytty, mutta kaavat eivät ole saaneet lainvoimaa. Kangastuuli II ja Isoneva II hankkeiden osayleiskaavat ovat kesken.

Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavassa (2015) Isoneva II hankealueen tuntumaan on osoitettu kaksi seudulliseen tuulivoimarakentamiseen soveltuvaa aluetta (tv-1 317 Isoneva ja tv-1319 Revonlahti). Isoneva II hankealue rajautuu molempiin maakuntakaavassa osoitettuihin alueisiin. Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ensimmäisessä ehdotuksessa (ei julkinen kuuleminen) alue tv-1 319 Revonlahti oli korvattu alueella tv-1 379, jonka rajausta kattoi myös Isoneva II hankkeen. Nyt kuitenkin ehdotusvaiheen julkisessa kuulemisessa rajausta on muutettu niin, että Isoneva II on taas rajauksen ulkopuolella. Tähän muutokseen on ollut perusteena Pohjois-Pohjanmaan ELV-keskuksen lausunto, jonka mukaan maakuntakaavan alueiden väliin tulisi jättää teoreettinen muuttokäytävä lintuja varten. Vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistona on kuitenkin ollut erittäin kattavat selvitykset alueen linnustosta. Kaikki selvitykset osoittavat, että Isoneva II hanke ei aiheuta merkittävää haittaa muuttavalle linnustaiie eikä ELY-keskuksen vaatimalle teoreettiselle muuttokäytävälle ole perusteita.

Isoneva II:n YVA-menettelyssä on laadittu kattavat selvitykset myös linnuston osalta. Selvityksissä ei ilmennyt mitään sellaista seikkaa, mikä estäisi suunnitellun kuuden tuulivoimalan rakentamisen Isoneva II:n alueelle. Ei myöskään seikkoja, jotka puoltaisivat Karhunkankaan ja Kangastuulen tuulivoima-alueisiin nähden erilaista käsittelyä tai soveltuvuusarviota. Selvitysten mukaan maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu Isoneva II hankkeesta.

3. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistona on ollut useita linnustoselvityksiä, jotka tarkastelevat maakunnallista tilannetta muuttolintujen osalta. Sito Oy:n tekemässä selvityksessä "Tuulivoimarakentamisen vaikutukset muuttolinnustoon Pohjois-Pohjanmaalla" on huomioitu kaikki 2016 vireillä olleet alueen tuulivoimahankkeet, joiden joukossa on myös Isoneva II hanke. Vaikka kaikki vireillä olevat hankkeet toteutuisivat, selvityksen loppupäätelmien mukaan yhdenkään tarkastellun lajin osalta ei arvioida syntyvän merkittäviä vaikutuksia edes ylimaakunnallisen tarkastelun perusteella.

Valmisteluaineistossa on ollut myös FCG Oy:n selvitys jo tuotannossa olevien tuulipuistojen vaikutuksista linnustoon. Selvityksen loppupäätelmissä todetaan, että näyttää siltä, että tuulivoimalailla on selvästi vähäisempiä vaikutuksia alueen kautta suuntautuvaan lintujen muuttoon, kuin mitä tuulivoimahankkeiden YVA-menettelyn yhteydessä on arvioitu. Isoneva II hankkeen YVA-selvityksen arvion mukaan Isoneva II hankkeen ja sen läheisten hankealueiden yhteisvaikutuksetkaan eivät aiheuttaisi merkittäviä kielteisiä vaikutuksia muuttolinnuille. FCG:n selvityksen mukaan hankkeiden vaikutukset muuttolinnustoon olisivat siis vielä tätä YVA:n arviotakin vähäisemmät.

nikolle on osoitettu suuri määrä tuulivoima-alueita jo aiemmassa maakuntakaavoituksessa. Mahdollisten lisäalueiden osoittamisessa on maankäyttö- ja rakennuslaki huomioiden noudatettava varovaisuutta.

Kaavan valmistelun aikana keskustelua on herättänyt erityisesti tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen Perämeren rannikkoalueella. Ympäristöhallinnon näkemyksen mukaan ko. vyöhykkeelle ei lähtökohtaisesti tulisi esittää tuulivoimarakentamista. Pohjois-Pohjanmaan liiton mukaan ko. alueelle voidaan osoittaa tuulivoimarakentamista, mutta erityisen huolellista suunnittelua ja varovaisuusperiaatetta noudattaen. Ympäristöviranomainen (ELY-keskus) on lausunnossaan edellyttänyt, että Isonevan ja Revonlahden tuulivoima-alueiden väliin jätetään tuulivoimaloista vapaata aluetta linnustoarvojen turvaamiseksi.

Pohjois-Pohjanmaan liiton johtopäätöksenä on ollut, että Revonlahden tuulivoima-alueen rajaaminen maakuntakaavassa Siikajoen kunnan ja tuulivoimayhtiöiden esittämällä tavalla ei ole tässä vaiheessa perusteltua. Isonevan ja Revonlahden tuulivoima-alueiden väliin jäävän muuttokäytävän huomiotta jättäminen olisi ristiriidassa maakuntakaavan sisältövaatimusten kanssa (maankäyttö ja rakennuslaki 28 §).

Yksityiskohtaiset perustelut

Tuulivoima-alue Revonlahti tv-1 379 rajauksessa on otettu huomioon seuraavat näkökohdat:

- 1) Maakuntakaavan sisältövaatimukset (MRL 28 §): alueiden käytön ekologiseen kestävyyteen kiinnitettävä erityistä huomiota.
- Valtakunnallinen tuulivoimarakentamista koskeva ohjeistus (2016): lintujen tärkeille muuttoreiteille ei lähtökohtaisesti tulisi rakentaa tuulivoimaa.
- Ympäristöministeriön ja Pohjois-Pohjanmaa ELY-keskuksen esittämät näkemykset, ks. alla.
- KHO:n päätös 1. vaihemaakuntakaavasta. Vahvistamatta jäi kolme rannikolle sijoitettavaa tuulivoima-aluetta. Perustelu: sijoittuminen muuttolinnuston kannalta tärkeille alueille. Alueiden käytön ekologista kestävyyttä ja luontoarvojen vaalimista linnuston osalta ei ollut otettu riittävästi huomioon.
- Johtopäätös: tuulivoimarakentamisen ja linnuston yhteensovittamiseen on Perämeren rannikkoalueella perusteltua kiinnittää erityistä huomiota. Ei

Maakuntakaavaan muodostuvien alueiden tv-1317 Isoneva ja tv-1 379 Revonlahti uusi väliin jäävä lintujen muuttokäytävä on joka tapauksessa erittäin teoreettinen. Alueella on jo hyväksytty Isoneva 1, Karhukankaan ja Kangastuuli 1 -hankkeiden osayleiskaavat. Näiden alueiden hyväksytyt voimalapaikat tukivat jo käytännössä teoreettisen muuttokäytävän. Karhukankaan hankkeen rakennuslupavaiheessa hankkeen pohjoisinta voimalaa on vielä siirretty pohjoisemmaksi, jolloin teoreettista muuttokäytävää ei enää ole olemassa. Jo nykyisellään hyväksyttyjen osayleiskaavojen voimaloiden väliin jää pienimmillään n. 850 m väli. Erittäin kapean käytävän lisäksi muuttavien lintujen tulisi pujotella usean voimalan välistä, koska suoraa linjaa voimaloiden väliin ei muodostu. Isoneva II hankkeen osayleiskaavaluonnoksen voimalapaikoista jää yli 1km etäisyys eteläpuolen Kangastuulen hankkeen voimalapaikkoihin. Lainvoimaisen Isoneva I-hankkeen osayleiskaavan voimalapaikkojen välille muodostuu itse asiassa tätä teoreettista muuttokäytävää pidemmät etäisyydet, joten muuttolintujen voisi olettaa lentävän mieluummin Isonevan hankealueen läpi, jos jotkut linnut eivät kiertäisi tuulivoimakeskittymää kokonaan. Kaikki tämä huomioon ottaen teoreettisen muuttokäytävän säilyttämiseen alueiden tv-1317 Isoneva ja tv- 1379 Revonlahti uusi ei voida katsoa olevan mitään perusteita. Näin ollen Isoneva II -hankkeen voimaloiden jättäminen maakuntakaavarajauksen ulkopuolelle ei myöskään ole perusteltavissa.

Isoneva II hanke on maakuntakaavan laadinnan pohjana olevien Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen. Niiden mukaan alueidenkäytössä tulisi varautua uusiutuvan energian tuotannon tarpeisiin. Isoneva II hanke tukee myös tavoitetta, jonka mukaan tuulivoimalat on sijoitettava ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin.

Siikajoen kunta puoltaa Isoneva II tuulivoimahankkeen toteutumista. Siikajoen kunnanhallitus esitti lausunnossaan 3. maakuntakaavan luonnoksesta, että Isoneva II tulee sisällyttää maakuntakaavan tv-alueeseen (kh 8.5.2017 § 162). Isoneva II:n sisällyttäminen maakuntakaavan tv-alueeseen helpottaisi merkittävästi kunnallista päätöksentekoa, sillä Siikajoen kunnassa on tehty periaatepäätös, minkä mukaan kaikkien uusien tuulivoimahankkeiden tulisi sijaita maakuntakaavan tv-alueilla.

Isoneva II toteuttamista puoltaviaseikkoja ovat:

- Kattavat hankekohtaiset ja maakunnalliset linnustoselvitykset, jotka kaikki osoittavat, ettei hankeella ole merkittäviä linnustavaikutuksia
- Siikajoen kunnan jo hyväksymät muiden hankkeiden osayleiskaavat tukivat jo lintujen teoreettisen muuttokäytävän, jonka vuoksi Isoneva II olisi jäämässä maakuntakaavarajauksen ulkopuolelle
- Hanketoimijoiden tasavertainen kohtelu: Isoneva II -hankkeen jättämiselle maakuntakaavan ulkopuolelle ei ole sen parempia perusteluita kuin alueen muidenkaan hankkeiden
- Valtakunnalliset tavoitteet; Isoneva II muodostaa alueelle kaavailtujen muiden huomattavasti laajempien tuulivoimahankkeiden kanssa yhden kokonaisuuden. Tuulivoimatuotannon edistämisen.

ole perusteltua lisätä tv-rakentamisen kokonaismäärää. Uusia alueita osoittaessa on turvattava linnuston esteetön muutto/väistämismahdollisuudet.

2) Ympäristöviranomaisten (ympäristöministeriö, ELY-keskus) maakunta-kaavaprosessin aikana esittämät näkemykset.

- Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota siihen, että 3. vaihemaakunta-kaavan esitys sisältää eräitä uusia tuulivoima-alueita tai 1. vaihemaakunta-kaavassa esitettyjen alueiden muutoksia ja laajennuksia, jotka sijoittuvat Perämeren rannikon ja merialueen tärkeälle lintujen muuttoreiteille. Tarkentuneiden tuulivoiman suunnitteluohjeiden mukaan tuulivoima-alueita ei lähtökohtaisesti tule rakentaa tärkeille lintujen muuttoreiteille eikä muuton keskittymäalueille. Maakuntakaavassa tulee varmistaa, etteivät törmäysriskit kasva merkittävästi eikä muodostu sellaisia lintujen muuttoesteitä, että ne vaikuttaisivat perinteisten levähdysalueiden käyttöön ja Natura 2000 -alueiden lintupopulaatioihin. Ympäristöministeriön mukaan lausunnossa esitetyt näkökohdat on syytä ottaa huomioon kaavaehdotuksen viimeistelyssä, jotta kaavaratkaisu täyttää kaikilta osin maakuntakaavalle maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyt sisältövaatimukset.

- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa, ettei tarkentuneiden tuulivoiman suunnitteluohjeiden (YM 5/2016) mukaan tuulivoima-alueita lähtökohtaisesti tulisi rakentaa tärkeille lintujen muuttoreiteille eikä muuton keskittymäalueille, jollainen Perämeren rannikon muuttoreitti on. ELY-keskus toteaa Siikajoen Revonlahden tv-aluearajauksessa tapahtuneen muutoksen kriittiseksi muutokseksi nykytilaan nähden ja esittää kaavaratkaisun muuttamista näiltä osin. Revonlahden (tv-1 379) tuulivoima-aluevarausta tulee ELY-keskuksen näkemyksen mukaan muuttaa vastamaan pohjoisreunaltaan voimassaolevan 1. vaihemaakuntakaavan rajausta (tv-1 319).

3) Tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen Perämeren rannikkoalueella.

- Pohjois-Pohjanmaan liitto on ympäristöministeriölle ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle antamassaan vastineessa todennut (MKH 22.1.2018) mm. seuraavaa:

- Siikajoen kunnan tahtotila; Tuulivoimaloiden paikkojen maanomistajien ja Siikajoen kunnan myönteinen suhtautuminen hankkeeseen . - Suunnittelualueelle ei kohdistu muita merkittäviä alueidenkäyttöpaineita. Mikäli teoreettinen lintujen muuttokäytävä halutaan sisällyttää maakuntakaavaan, esitämme, että maakuntakaavan aluetta tv-1 317 Isoneva laajennettaisiin niin, että Isoneva II -hankkeen voimalapaikat sisältyisivät tähän alueeseen. Näin myös maakuntakaavan alueiden Isoneva ja Revonlahti väliin jäisi teoreettinen muuttokäytävä, vaikka todellisuudessa muiden hankkeiden osayleiskaavojen mukaiset voimalapaikat tukkivatkin käytävän tässäkin tapauksessa. Ystävällisin terveisin, Nils Borstelmann, Energiequelle Oy Energiequelle Oy • PL 800 • 00101 Helsinki	”Päämuuttoreittien määrittely tuulivoimarakentamiselle lähtökohtaisesti soveltumattomaksi on Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan vaikeasti perusteltavissa. Maakuntakaavaa varten laadittujen ja muiden käytävissä olleiden selvitysten perusteella Perämeren rannikko- ja merialueelle voidaan osoittaa tuulivoimarakentamista ilman, että alueen linnustoarvot merkittävästi vaarantuisivat.” ”Pohjois-Pohjanmaan liitto yhtyy kuitenkin näkemykseen, että tuulivoima-alueiden osoittaminen rannikolle tulee tehdä harkiten laadukkaiden vaikutusten arviointien pohjalta sekä linnuston esteetön muutto tai vähintään riittävät väistämismahdollisuudet turvaten.” ”Lausuntopalautteessa esitetyt huomiot laajojen tuulivoima-alueiden estevaikutuksesta ja kasvavasta törmäysriskistä ovat huomionarvoisia. Muun muassa Kalajoella tehty linnustovaikutusten seuranta on osoittanut, että linnut pyrkivät väistämään voimaloita ja että kapeatkin tuulivoima-alueiden väliin jäävät lentokäytävät ohjaavat muuttoa ja ovat siten lintumuuton kannalta merkittäviä. Kokemukset laajamittaisesta tuulivoimarakentamista ja sen kumulatiivisista linnustovaikutuksista ovat kokonaisuutena arvioiden vielä vähäisiä.” ”Saadun palautteen perusteella ja varovaisuusperiaate huomioon ottaen kaavaratkaisua muutetaan seuraavasti: Siikajoen Revonlahden (tv-1 379) alueen pohjoisosa rajataan siten, että sen ja 1. vaihemaakuntakaavassa osoitetun Isonevan (tv-1 317) väliin jää tuulivoimaloista vapaata aluetta.” 4) Yhtenäiset suunnitteluperiaatteet Siikajoen tuulivoima-alueiden rajaamisessa on noudatettu samoja periaatteita kuin muissakin rannikon kunnissa. Maakuntakaavan valmistelussa havaittiin, että Pohjois-Pohjanmaan rannikolle välille Kalajoki-Siikajoki sijoituu useita laajoja tuulivoimakokonaisuuksia linnuston päämuuttoreiteille. On perusteltua, että ko. valtakunnallisesti merkittävien muuttoreittien alueella linnustoarvoihin kiinnitetään erityistä huomiota. Suunnittelussa on pyrittävä turvaamaan linnuston esteetön muutto tai vähintään riittävät väistämismahdollisuudet. Tuulivoimapuistojen väliin tulee jättää voimaloista vapaita alueita, jotta lintujen ei ole pakko lentää tuulivoimapuistojen läpi.
--	---

	Em. tuulivoimakokonaisuuksia on maakuntakaavassa käsitelty seuraavasti: - Kalajoki Palokangas, Torvenkylä ym: poistetaan yksi alue. - Kalajoki Jokela-Tohkoja ym. alueet: osoitetaan jo rakennetut alueet, ei esitetä laajennuksia. - Pyhäjoki: Paltusmäki, Puskakorvenkallio, Karhunnevan kangas: Osoitetaan Puskakorvenkallio uutena. Jätetään tuulivoimaloista vapaat alueet Puska- korvenkallio ja Paltusmäen sekä Puskakorvenkallion ja Karhunnevan kan- kaan väliin. - Pyhäjoki Parhalahti ym. Ei esitetä laajennuksia. 5) Varovaisuusperiaate Kapean muuttokäytävän merkitykseen liittyy epäselvyyttä, mikä on tuotu esiin vastineessa ELY-keskukselle. Ottaen huomioon Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoissa ja yleiskaavoissa rannikolle osoitetun tuulivoimaraken- tamisen kokonaismäärän (useita satoja voimaloita) ja alueen valtakunnalli- sen merkityksen muuttolinnuston kannalta, on varovaisuusperiaatteen noudattaminen kuitenkin perusteltua. Kattavaa seurantatietoa laajamittai- sen tuulivoimarakentamisen kumulatiivisista vaikutuksista muuttolinnus- tolle ei ole. Kalajoella tehty seurantatutkimus on osoittanut, että linnut pyrkivät väistämään voimaloita ja että kapeillakin lentokäytävillä tuuli- voima-alueiden välissä voi olla merkitystä väistämisen kannalta. Pohjois-Pohjanmaalle, erityisesti sen rannikkoalueelle, on suunnitteilla val- takunnallisesti erittäin paljon tuulivoimarakentamista. Suunnitellun tuuli- voimarakentamisen laajuus edellyttää huolellisesta kokonaisuuden arvioin- tia ja yhtenäisten suunnitteluperiaatteiden käyttämistä. Mikäli vaikutuksiin liittyy epävarmuustekijöitä ja/tai riskejä, on varovaisuusperiaatteen käyttä- minen tuulivoimarakentamisen kokonaislaajuus huomioon ottaen perustel- tua. Erityisesti kriittisiksi arvioituille alueille sijoittuvien tuulivoima-aluei- den rajausten laajentaminen on perusteltua tehdä vasta siinä vaiheessa, kun maakuntakaavan jo nyt mahdollistama, erittäin laaja-alainen tuulivoi- marakentaminen on toteutunut ja tuulivoimatuotannon ympäristövaiku- tuksista on saatu enemmän tietoa.
--	--

Muistutus	Vastine
EPV Tuulivoima Oy Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotus EPV Tuulivoima Oy:llä on suunnitteilla Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa, Kuusamon kaupungin alueella 54 voimalaa käsittävä Maaningan tuulivoimahanke. EPV Tuulivoima Oy muistuttaa Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta seuraavaa: EPV Tuulivoima on suunnitellut Maaningan alueelle tuulivoimahanketta vuodesta 2014 lähtien. Lähtökohtana alueen valinnalle on ollut mm. sen hyvät tuulisuolosuhteet, maan- omistustilanne sekä etäisyys asutukseen. Alue on ollut mukana vuonna 2011 tehdyssä Pohjois-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan manneralueiden tuulivoimaselvityksessä. Maaningan alue sisältyy myös loppuvuodesta 2016 hyväksyttyyn Kuusamon strategiseen yleis- kaavaan. Hankealue ei ole ollut mukana vuonna 2013 hyväksytyssä Pohjois-Pohjanmaan 1.vaihemaakuntakaavassa, jossa osoitettiin manneralueiden tuulivoima-alueita, koska liitto edellytti tuolloin, että hankkeesta tulisi olla YVA-menettelyn tasoiset selvitykset tehty. Maaningan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten menettely on tehty vuosien 2015-2016 aikana. Ympäristövaikutusten arvioinnissa selvitettiin YVA-lain mukaisesti mm. hankkeen vaikutuksia linnustoon, luontoon ja kasvillisuuteen, maisemaan, eläimistöön ja ihmisiin. Hankkeen YVA-menettely päättyi maaliskuussa 2017 yhteysviranomaisen toimineen Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen antamaan lausuntoon. Tuulivoimahankkeen osayleiskaavaa on suunniteltu yhtä aikaa YVA-menettelyn kanssa ja kaavaluonnos on ollut nähtävillä loppuvuodesta 2016. Hankkeen osayleiskaavaehdotus on jäänyt odottamaan Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavaa, johon alue edellytettiin merkittävän ELY-keskuksen YVA-selostuksesta antamassa lausunnossa. Pohjois-Pohjanmaan 3.vaihemaakuntakaavan luonnos oli nähtävillä keväällä 2017 ja yhtiö antoi siitä myös mielipiteensä. 3. vaihemaakuntakaavan luonnoksessa Maaningan tuulivoimahankealue oli merkitty kaavakarttaan ainoana alueena se3-viivamerkinnällä (selvitysalue / tuulivoimatuotannon alue). Se3-viivamerkinnällä osoitetaan tuulivoimatuotantoon suunniteltua aluetta, jonka soveltuvuus merkitykseltään seudullisen tuulivoima-alueen rakentamiseen sekä alueen laajuus ratkaistaan 3.vaihemaakuntakaavan ehdotuksessa. YVA- menettelystä saadun yhteysviranomaisen lausunnon sekä hankealueen 3. vaihemaakuntakaavaan merkitsemisperusteiden perusteella hankkeessa on tehty kevään ja kesän 2017 aikana lisäselvityksiä koskien maisemaa, porotaloutta, linnustoa sekä vesistö- ja kalastovaikutuksia. Keväällä ja kesällä 2017 tehtyjen selvitysten perusteella hankealueen voimaloita poistettiin yhteensä 6 kpl ja niiden sijoittelua tiivistettiin. Kaavaluonnoksen 60 voimalasta hankekoko on siis pienentynyt 54 voimalaan, jonka mukaisesti on tarkoitus tehdä hankkeen kaavaehdotus. Tehdyt selvitykset myös	

osoittivat, ettei hanke aiheuta merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia tehdyn muutokset huomioon. EPV Tuulivoima katsoo, että 3.vaihe- ja 4.vaihe-alueiden ehdotuksessa Maaninnan hanke on perustellusti esitetty kaava- ja kartalla tv1-viivamerkinnällä (tuulivoimaloiden alue, aluenumero 367), jolla osoitetaan maa- alueita, jotka soveltuvat merkitykseltään seudullisten tuulivoimala-alueiden rakentamiseen. Maaninnan hanketta koskien 3.vaihe- ja 4.vaihe-alueiden luonnoksessa on esitetty viivamerkinnällä ohjeellinen pääsähköjohto 110 kV Maaninnan tv-alueen eteläreunasta lähteväksi lounaaseen Posion suuntaan ja kaakkoon Rukan suuntaan. Kyseisellä viivamerkinnällä esitetyt linjat perustuvat tuulivoimahankkeiden YVA-selvityksissä tai muissa riittävissä selvityksissä arvioituihin vaihtoehtoihin, joissa johdon reitti on varmistettu toteuttamiskelpoiseksi, mutta voi vielä vaatia mahdollisia pieniä muutoksia. Maaninnan hankkeen suunnittelun edetessä on yhtenä johtoreitin vaihtoehtona noussut esiin myös Kemijärven Jummiskon suuntaan lähtävä 110 kV voimajohtoreitti. Kyseisestä johtoreitistä on tehty luontoselvitys sekä jätetty maaliskuussa 2018 YVA-tarveharkintapyyntö asiassa toimivaltaisena viranomaisena olevalle Lapin ELY-keskukselle. Johtoreitti lähtee kaavakartalla Maaninnan tv1-alue- ja 4.vaihe-alueiden keskiosasta länteen maakuntarajaa vasten. EPV Tuulivoima pyytää Pohjois-Pohjanmaan liittoa arvioimaan, onko kyseinen johtovaihtoehto syytä lisätä kaavakartalle ohjeellisen pääsähköjohdon 110 kV viivamerkinnällä vaihtoehtona kaavallisen toteuttamiskelpoisuuden varmistamiseksi. EPV Tuulivoima Oy:llä ei ole muuta kommentoitavaa. Lisätietoa tarvittaessa mielipiteestä antaa Sami Kuitunen, puh. +358 40 519 5008 ja etunimi.sukunimi@epv.fi sekä osoitteella EPV Tuulivoima Oy, Kirkkopuistikko 0, 65100 Vaasa. Ystävällisin terveisin EPV TUULIVOIMA OY, Frans Liski toimitusjohtaja	Maaninnan tuulivoimahankkeen suunnitellut sähkönsiirtoyhteydet on osoitettu 3. vaihe- ja 4.vaihe-alueiden ehdotuksessa merkinnällä sähkönsiirron yhteystarve. Alun perin Posiolle suunnatun yhteystarve on muutettu Kemijärven Jummiskon suuntaan. Sähkönsiirtoyhteyksien selvitystilanne on päivitetty kaavaselostukseen.
Muistutus Kangastuuli Oy Helsingissä 26.4.2018 Muistutus Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihe- ja 4.vaihe-alueiden ehdotuksesta / Asia: 3. Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihe- ja 4.vaihe-alueiden ehdotettua aluerajausta tv-1 379 on muutettava kattamaan Kangastuulen hyväksytyn tuulivoimaosayleiskaavan vaiheen 1 ja kaavoitusprosessissa olevan vaiheen 2 voimala-alueet kokonaisuudessaan. Perustelu: Kangastuuli Oy:n tuulivoimapuistokokonaisuuden suunnittelu käsittäen Navettakankaan ja Kangastuulen tuulivoimapuistot Siikajoelle, on aloitettu vuonna 2011. Navettakankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava hyväksyttiin Siikajoen kunnanvaltuustossa 5.2.2014. Kangastuulen tuulivoimapuiston kaavoitus käynnissä.	Vastine Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihe- ja 4.vaihe-alueiden ehdotuksessa on tarkasteltu edellytyksiä ja tarvetta tarkistaa 1. vaihe- ja 4.vaihe-alueiden ehdotettua aluerajausta tv-1 379 on muutettava kattamaan Kangastuulen hyväksytyn tuulivoimaosayleiskaavan vaiheen 1 ja kaavoitusprosessissa olevan vaiheen 2 voimala-alueet kokonaisuudessaan. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan alueidenkäytön ekologiseen kestävyys on kiinnitettävä maakuntakaavoituksessa erityistä huomiota. Pohjois-Pohjanmaalla tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen on tästä näkökulmasta keskeisin kysymys. Maakuntakaavassa rannikolle on osoitettu suuri määrä tuulivoima-alueita jo aiemmassa maakuntakaavoituksessa. Mahdollisten lisäalueiden osoittamisessa on maankäyttö- ja rakennuslaki huomioon otettava varovaisuutta.

tettiin 24.11.2014 edeten kaavaluonnosvaiheeseen. Kaavoitus käynnistettiin esteellisyysasian korjaamiseksi uudelleen 23.1.2017. Kangastuulen kaava jaettiin hyväksymisvaiheessa kahteen osaan joista osa 1 hyväksyttiin Siikajoen valtuustossa 9.11.2017.

Kangastuulen hankealue rajautuu pohjoisessa Siikajoen kunnan hyväksymään Isonen I osayleiskaavaan. Hankealueen keskellä on Siikajoen kunnan hyväksymä Karhukankaan tuulivoimaosayleiskaava.

Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan 10.4. – 12.5.2017 nähtävillä olleessa luonnoksessa oli esitetty tv 319 muutos siten, että aluetta oli merkittävästi supistettu, mutta se se kattoi ympäristöselvityksillä ja mallinnuksilla toteuttamiskelpoisiksi havaitut Kangastuulen hankealueen vaiheet 1 ja 2. Nyt nähtävillä olleessa 3. vaihemaakuntakaavan ehdotuksessa tv 319 on poistettu ja korvattu uudella alueella tv-379, jonka mukaisesta alueesta on karsittu Kangastuulen vaihe 2:n alue pois, jolle on suunniteltu 5 voimalaa.

Kangastuulen YVA-menettelyn ja kaavoituksen aikana on tehty kattavat selvitykset ja arvioinnit niin Kangastuulen hankkeen kuin koko tuulivoimakeskittymäalueelle suunniteltujen hankkeiden yhteisvaikutuksista. Tehtyjen selvitysten ja vaikutustenarviointien perusteella Kangastuulen hankkeella ei ole sellaisia merkittäviä vaikutuksia joiden vuoksi Kangastuulen vaihetta 2 ei voitaisi toteuttaa. Huomioiden kunnan hyväksymät kaavat ja rakennusluvut, ei eri hankkeiden väliin tule jäämään Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen kuvittelemaa itä-länsisuuntaista, tuulivoimaloista vapaata käytävää, jota muutamat, reitiltään harhautuneet muuttolinnut voisivat mahdollisesti käyttää. On lisäksi osoitettu, että muuttolinnut pääosin kiertävät tuulipuistokokonaisuudet. Kangastuulen hankealue ei sijoitu muuttolintujen päämuuton keskittymäalueelle, vaan on sen itäpuolella. Maakuntakaavan ehdotus pirstoo perusteettomasti tuulivoimapuistokokonaisuuden.

Helsingissä 26.4.2018 Eeva-Maria Hatva Kangastuuli Oy
Kangastuuli Oy, c/o Element Power Finland Developments Oy, Mannerheimintie 5, 00100, Helsinki, Y-tunnus 2522242-7

Kaavan valmistelun aikana keskustelua on herättänyt erityisesti tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen Perämeren rannikkoalueella. Ympäristöhallinnon näkemyksen mukaan ko. vyöhykkeelle ei lähtökohtaisesti tulisi esittää tuulivoimarakentamista. Pohjois-Pohjanmaan liiton mukaan ko. alueelle voidaan osoittaa tuulivoimarakentamista, mutta erityisen huolellista suunnittelua ja varovaisuusperiaatetta noudattaen. Ympäristöviranomainen (ELY-keskus) on lausunnossaan edellyttänyt, että Isonen ja Revonlahden tuulivoima-alueiden väliin jätetään tuulivoimaloista vapaata aluetta linnustoarvojen turvaamiseksi.

Pohjois-Pohjanmaan liiton johtopäätöksenä on ollut, että Revonlahden tuulivoima-alueen rajaaminen maakuntakaavassa Siikajoen kunnan ja tuulivoimayhtiöiden esittämällä tavalla ei ole tässä vaiheessa perusteltua. Isonen ja Revonlahden tuulivoima-alueiden väliin jäävän muuttokäytävän huomiotta jättäminen olisi ristiriidassa maakuntakaavan sisältövaatimusten kanssa (maankäyttö ja rakennuslaki 28 §).

Yksityiskohtaiset perustelut

Tuulivoima-alue Revonlahti tv-1 379 rajauksessa on otettu huomioon seuraavat näkökohdat:

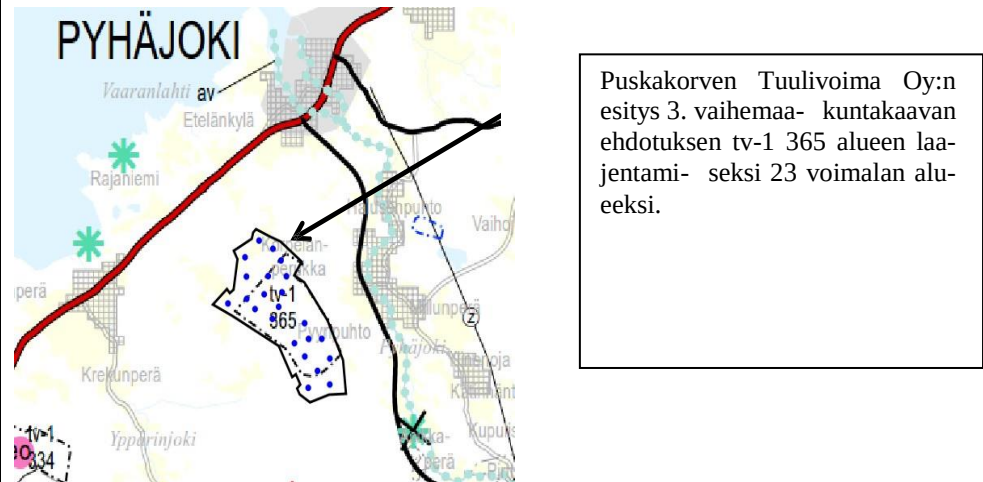
- 1) Maakuntakaavan sisältövaatimukset (MRL 28 §): alueiden käytön ekologiseen kestävyys kiinnitettävä erityistä huomiota.
- Valtakunnallinen tuulivoimarakentamista koskeva ohjeistus (2016): lintujen tärkeille muuttoreiteille ei lähtökohtaisesti tulisi rakentaa tuulivoimaa.
- Ympäristöministeriön ja Pohjois-Pohjanmaa ELY-keskuksen esittämät näkemykset, ks. alla.
- KHO:n päätös 1. vaihemaakuntakaavasta. Vahvistamatta jäi kolme rannikolle sijoittuvaa tuulivoima-aluetta. Perustelu: sijoittuminen muuttolinnuston kannalta tärkeille alueille. Alueiden käytön ekologista kestävyyttä ja luontoarvojen vaalimista linnuston osalta ei ollut otettu riittävästi huomioon.
- Johtopäätös: tuulivoimarakentamisen ja linnuston yhteensovittamiseen on Perämeren rannikkoalueella perusteltua kiinnittää erityistä huomiota. Ei ole perusteltua lisätä tv-rakentamisen kokonaismäärää. Uusia alueita osoitettaessa on turvattava linnuston esteetön muutto/väistämismahdollisuudet.

	2) Ympäristöviranomaisten (ympäristöministeriö, ELY-keskus) maakunta-kaavaprosessin aikana esittämät näkemykset. - Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota siihen, että 3. vaihemaakunta-kaavan esitys sisältää eräitä uusia tuulivoima-alueita tai 1. vaihemaakunta-kaavassa esitettyjen alueiden muutoksia ja laajennuksia, jotka sijoittuvat Perämeren rannikon ja merialueen tärkeälle lintujen muuttoreille. Tarkentuneiden tuulivoiman suunnitteluohjeiden mukaan tuulivoima-alueita ei lähtökohtaisesti tule rakentaa tärkeille lintujen muuttoreille eikä muuton keskittymäalueille. Maakuntakaavassa tulee varmistaa, etteivät törmäysriskit kasva merkittävästi eikä muodostu sellaisia lintujen muuttoesteitä, että ne vaikuttaisivat perinteisten levähdysalueiden käyttöön ja Natura 2000 -alueiden lintupopulaatioihin. Ympäristöministeriön mukaan lausunnossa esitetyt näkökohdat on syytä ottaa huomioon kaavaehdotuksen viimeistelyssä, jotta kaavaratkaisu täyttää kaikilta osin maakuntakaavalle maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyt sisältövaatimukset. - Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa, ettei tarkentuneiden tuulivoiman suunnitteluohjeiden (YM 5/2016) mukaan tuulivoima-alueita lähtökohtaisesti tulisi rakentaa tärkeille lintujen muuttoreille eikä muuton keskittymäalueille, jollainen Perämeren rannikon muuttoreitti on. ELY-keskus toteaa Siikajoen Revonlahden tv-alueajauksessa tapahtuneen muutoksen kriittiseksi muutokseksi nykytilaan nähden ja esittää kaavaratkaisun muuttamista näiltä osin. Revonlahden (tv-1 379) tuulivoima-aluevaraukselta tulee ELY-keskuksen näkemyksen mukaan muuttaa vastamaan pohjoisreunaltaan voimassaolevan 1. vaihemaakunta-kaavan rajausta (tv-1 319). 3) Tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen Perämeren rannikkoalueella. - Pohjois-Pohjanmaan liitto on ympäristöministeriölle ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle antamassaan vastineessa todennut (MKH 22.1.2018) mm. seuraavaa: ”Päämuuttoreittien määrittely tuulivoimarakentamiselle lähtökohtaisesti soveltumattomaksi on Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan vaikeasti perusteltavissa. Maakuntakaavaa varten laadittujen ja muiden käy-
--	--

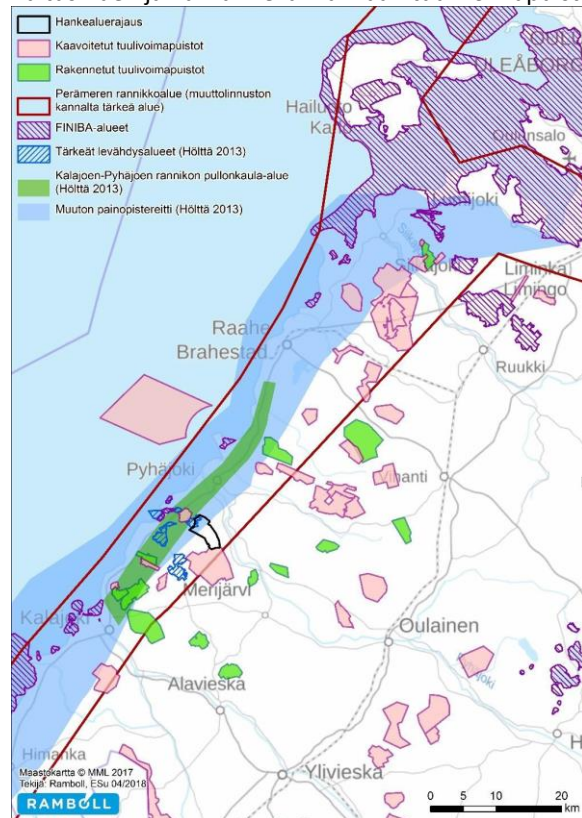
	tettävissä olleiden selvitysten perusteella Perämeren rannikko- ja merialueelle voidaan osoittaa tuulivoimarakentamista ilman, että alueen linnustoarvot merkittävästi vaarantuisivat.” ”Pohjois-Pohjanmaan liitto yhtyy kuitenkin näkemykseen, että tuulivoima-alueiden osoittaminen rannikolle tulee tehdä harkiten laadukkaiden vaikutusten arviointien pohjalta sekä linnuston esteetön muutto tai vähintään riittävät väistämismahdollisuudet turvaten.” ”Lausuntopalautteessa esitetyt huomiot laajojen tuulivoima-alueiden estevaikutuksesta ja kasvavasta törmäysriskistä ovat huomionarvoisia. Muun muassa Kalajoella tehty linnustovaikutusten seuranta on osoittanut, että linnut pyrkivät väistämään voimaloita ja että kapeatkin tuulivoima-alueiden väliin jäävät lentokäytävät ohjaavat muuttoa ja ovat siten lintumuuton kannalta merkittäviä. Kokemukset laajamittaisesta tuulivoimarakentamista ja sen kumulatiivisista linnustovaikutuksista ovat kokonaisuutena arvioiden vielä vähäisiä.” ”Saadun palautteen perusteella ja varovaisuusperiaate huomioon ottaen kaavaratkaisua muutetaan seuraavasti: Siikajoen Revonlahden (tv-1 379) alueen pohjoisosa rajataan siten, että sen ja 1. vaihemaakuntakaavassa osoitetun Isonen (tv-1 317) väliin jää tuulivoimaloista vapaata aluetta.” 4) Yhtenäiset suunnitteluperiaatteet Siikajoen tuulivoima-alueiden rajaamisessa on noudatettu samoja periaatteita kuin muissakin rannikon kunnissa. Maakuntakaavan valmistelussa havaittiin, että Pohjois-Pohjanmaan rannikolle välille Kalajoki-Siikajoki sijoituu useita laajoja tuulivoimakokonaisuuksia linnuston päämuuttoreiteille. On perusteltua, että ko. valtakunnallisesti merkittävien muuttoreittien alueella linnustoarvoihin kiinnitetään erityistä huomiota. Suunnittelussa on pyrittävä turvaamaan linnuston esteetön muutto tai vähintään riittävät väistämismahdollisuudet. Tuulivoimapuistojen väliin tulee jättää voimaloista vapaita alueita, jotta lintujen ei ole pakko lentää tuulivoimapuistojen läpi. Em. tuulivoimakokonaisuuksia on maakuntakaavassa käsitelty seuraavasti: - Kalajoki Palokangas, Torvenkylä ym: poistetaan yksi alue.
--	--

	- Kalajoki Jokela-Tohkoja ym. alueet: osoitetaan jo rakennetut alueet, ei esitetä laajennuksia. - Pyhäjoki: Paltusmäki, Puskakorvenkallio, Karhunnevan kangas: Osoitetaan Puskakorvenkallio uutena. Jätetään tuulivoimaloista vapaat alueet Puskakorvenkallio ja Paltusmäen sekä Puskakorvenkallion ja Karhunnevan kankaan väliin. - Pyhäjoki Parhalahti ym. Ei esitetä laajennuksia. 5) Varovaisuusperiaate Kapean muuttokäytävän merkitykseen liittyy epäselvyyttä, mikä on tuotu esiin vastineessa ELY-keskukselle. Ottaen huomioon Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoissa ja yleiskaavoissa rannikolle osoitetun tuulivoimarakentamisen kokonaismäärän (useita satoja voimaloita) ja alueen valtakunnallisen merkityksen muuttolinnuston kannalta, on varovaisuusperiaatteen noudattaminen kuitenkin perusteltua. Kattavaa seurantatietoa laajamittaisen tuulivoimarakentamisen kumulatiivisista vaikutuksista muuttolinnustolle ei ole. Kalajoella tehty seurantatutkimus on osoittanut, että linnut pyrkivät väistämään voimaloita ja että kapeillakin lentokäytävillä tuulivoima-alueiden välissä voi olla merkitystä väistämisen kannalta. Pohjois-Pohjanmaalle, erityisesti sen rannikkoalueelle, on suunnitteilla valtakunnallisesti erittäin paljon tuulivoimarakentamista. Suunnitellun tuulivoimarakentamisen laajuus edellyttää huolellisesta kokonaisuuden arviointia ja yhtenäisten suunnitteluperiaatteiden käyttämistä. Mikäli vaikutuksiin liittyy epävarmuustekijöitä ja/tai riskejä, on varovaisuusperiaatteen käyttäminen tuulivoimarakentamisen kokonaislaajuus huomioon ottaen perusteltua. Erityisesti kriittisiksi arvioituille alueille sijoittuvien tuulivoima-alueiden rajausten laajentaminen on perusteltua tehdä vasta siinä vaiheessa, kun maakuntakaavan jo nyt mahdollistama, erittäin laaja-alainen tuulivoimarakentaminen on toteutunut ja tuulivoimatuotannon ympäristövaikutuksista on saatu enemmän tietoa.
--	---

Muistutus	Vastine
Rajakiiri Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotus Muistutus 24.4.2018 Rajakiiri Oy:llä on suunnitteilla Raahen ja Pyhäjoen kuntien alueella 72 merituulivoimalan Maanahkiaisen merituulivoimahanke. Hankkeessa on tehty ympäristövaikutusten arviointimenettely vuosina 2009–2011 ja hankkeen osayleiskaava on saanut lainvoiman vuonna 2013. Rajakiiri Oy muistuttaa Pohjois-Pohjanmaan 3.vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta seuraavaa: Maanahkiaisen merituulivoimahankkeen alue on osoitettu tuulivoima-alueena (tv2-alue, aluenumero 205) Pohjois-Pohjanmaan 1.vaihemaakuntakaavassa, jonka ympäristöministeriö on vahvistanut marraskuussa 2015. Tv2- aluumerkinnällä on osoitettu merialueita, jotka soveltuvat merkitykseltään seudullisten tuulivoimala-alueiden rakentamiseen. Yhtiö pitää hyvänä, että Maanahkiaisen tuulivoima-alueen merkintä säilyy voimassa myös 3. vaihemaakuntakaavaratkaisun myötä eikä siihen kohdistu muutostarpeita. 3. vaihemaakuntaan on lisätty uutena tuulivoima-alueena Maanahkiaisen tv-alueen länsipuolelle Ulkonahkiaisen tuulivoima-alue (tv2-alue, aluenumero 206). Vuonna 2016 hyväksytyssä ja lainvoimaisessa Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaavassa on Maanahkiaisen merituulivoima-alueen itäreunaan merkitty viivamerkinnällä ylikunnallinen veneväylä. Veneväylän viivamerkintä sijoittuu päällekkäin Maanahkiaisen lainvoimaisen osayleiskaavan mukaisen voimalasijoittelun kanssa. Maanahkiaisen lainvoimaisessa osayleiskaavassa ohjeellinen veneväylän yhteystarve on puolestaan merkitty voimaloiden itäpuolelle. Yhtiö esittääkin maakuntakaavoissa olevan Maanahkiaisen tv-alueen lävitse kulkevan veneväylän sijainnin tarkistusta suhteessa hankkeen lainvoimaiseen yleiskaavaan. Yhtiöllä ei ole muuta kommentoitavaa. Lisätietoja vastineesta antaa Aki Hakulinen, puh. +358 50 386 2602 ja etunimi.sukunimi@epv.fi sekä osoitteella Rajakiiri Oy, Kirkkopuistikko 0, 65100 Vaasa. Ystävällisin terveisin Rajakiiri Oy, Frans Liski toimitusjohtaja	Ylikunnalliset veneväylät käsiteltiin Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistamisen toisessa vaihemaakuntakaavassa. Nyt käynnissä olevassa 3. vaihemaakuntakaavassa käsitellään ainoastaan vuoden 2016 alussa maakuntaan liittyneen Vaalan veneväylästä, so. Oulujärveä. Toisen vaihemaakuntakaavaprosessin aikana veneväylän muutostarve mainitulla osayleiskaava-alueella ei noussut missään vaiheessa esille, eikä koko maakunnan veneväylästä uudelleentarkastelu ole mahdollista tämän vuonna 2010 alkaneen uudistamisprosessin loppuun saattavan kolmannen vaihemaakuntakaavan hyväksymisvaiheen yhteydessä. Lainvoimaisessa yleiskaavassa esitetty veneväylän ohjeellisen yhteystarpeen linjaus on maankäyttö- ja rakennuslaissa esitetyn suunnittelujärjestelmän kaavahierarkian mukaisesti määräävä, sillä se on esitetty kunnan omassa, tarkemmassa kaavassa. Ylikunnallisen veneväylän linjaaminen suhteessa Maanahkiaisen merituulivoimahankkeeseen on sovitettavissa tarkemmassa suunnittelussa Perämeren rannikkoalueella maakuntakaavaan merkitystä linjauksesta huolimatta. Maanahkiaisen merituulivoimapuiston lainvoimaiseen osayleiskaavaan merkitty ohjeellinen veneväylän yhteystarve huomioidaan tarvittaessa tulevassa maakuntakaavoituksessa.

Muistutus	Vastine
SmartWind Oy 26.4.2018 PUSKAKORVEN TUULIVOIMA OY:N MUISTUTUS POHJOIS-POHJANMAAN 3. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN EHDOTUKSEEN Puskakorven Tuulivoima Oy (y-tunnus 2626356-2) on Pyhäjokinen yritys, joka kehittää tuulipuistoa Pyhäjoelle Yppärin Puskakorvenkallion alueelle. Puskakorven Tuulivoima Oy:n omistaa Smart Windpower Oy (Y-tunnus 2482680-0) ja vähemmistöosakkaana Mincovest Oy. Jätämme yrityksemme muistutuksen Pohjois-Pohjanmaan liiton maakuntakaavan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotukseen. Haluamme maakuntahallituksen huomioivan seuraavia seikkoja: 1. PUSKAKORVENKALLION TUULIPUISTOHANKEALUE TV-1 365 ALUE Pyydämme maakuntahallitusta laajentamaan maakuntakaavakartan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotuskarttaa Puskakorvenkallion tuulipuiston hankealueen (tv-1 / 365) tässä muistutuksessa esittämäämme 23 tuulivoimalan alueeseen. Perusteluinaamme esitämme seuraavaa: Suunnitelluista tuulivoimaloista jäisi pohjoisosassa viisi ja eteläosassa kaksi tv-alueen ulkopuolelle 3. vaihemaakuntakaavan ehdotuksessa. Puskakorvenkallion tuulivoimahankkeen YVA:ssa tarkasteltiin YVA-ohjelman mukaisesti kaikkia ympäristö kysymyksiä erittäin laajasti. YVA-selvityksessä todettiin, että Puskakorven tuulipuisto sekä yhteisvaikutukset muiden alueen tuulipuistojen osalta eivät aiheuta merkittäviä haittoja alueen luonnonympäristölle tai ihmisille.	Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa on tarkasteltu edellytyksiä ja tarvetta tarkistaa 1. vaihemaakuntakaavan tuulivoima-alueita koskevaa ratkaisua. Kaavan valmistelun aikana keskustelua on herättänyt erityisesti tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen Perämeren rannikkoalueella. Ympäristöhallinnon näkemyksen mukaan ko. vöyhykkeelle ei lähtökohtaisesti tulisi esittää tuulivoimarakentamista. Pohjois-Pohjanmaan liiton mukaan ko. alueelle voidaan osoittaa tuulivoimarakentamista, mutta erityisen huolellista suunnittelua ja varovaisuusperiaatetta noudattaen. Puskakorvenkallio on 3. vaihemaakuntakaavassa ainoa uusi rannikon päämuuttoreitille esitettävä tuulivoima-alue. Maakuntakaavassa esitetty Puskakorven alueen rajausta on kompromissi, joka on muodostettu vuorovaikutuksessa liiton, tuulivoimatoimijan, kunnan ja ELY-keskuksen kanssa. Puskakorven tuulivoima-alueen rajauksen muuttamiseen Smart Wind Oy:n esittämällä tavalla ei ole tässä vaiheessa erityistä uutta perustetta. Yksityiskohtaiset perustelut Puskakorvenkallion tuulivoima-alueen rajauksessa on otettu huomioon seuraavat näkökohdat: 1) Maakuntakaavan sisältövaatimukset (MRL 28 §): alueiden käytön ekologiseen kestävyys kiinnitettävä erityistä huomiota. - KHO:n päätös 1. vaihemaakuntakaavasta. Vahvistamatta jäi kolme rannikolle sijoittuvaa tuulivoima-aluetta. Perustelu: sijoittuminen muuttolinnuston kannalta tärkeille alueille. Alueiden käytön ekologista kestävyyttä ja luontoarvojen vaalimista linnuston osalta ei ollut otettu riittävästi huomioon. - Valtakunnallinen tuulivoimarakentamista koskeva ohjeistus (2016): lintujen tärkeille muuttoreiteille ei lähtökohtaisesti tulisi rakentaa tuulivoimaa. - Ympäristöministeriön ja Pohjois-Pohjanmaa ELY-keskuksen esittämät näkemykset, jotka liittyvät kaavaratkaisun lainmukaisuuteen, ks. alla.

YVA:ssa muuttolintuasias oli erityisen huolellisen tarkastelun kohteena. Maastohavainnointi oli laaja, Ympäristöministeriön suositusten mukainen. Arviointia varten tilattiin lisäselvitys, joka perustui jo rakennettujen tuulivoimahankkeiden linnustoselvityksiin vuosina 2014, 2015, 2016 ja 2017 (YVA:n liiteraportti, FCG 2017) Perämeren rannikolla Ii – Simo alueella sekä Kalajoki - Pyhäjokialueella. Hankealue ei sijoitu määritellylle Kalajoen - Pyhäjoen lintumuuton ns. pullonkaula-alueelle, missä muutto on voimakasta ja jonne seurannassa olleet tuulipuistot osittain sijoittuvat. Seurantatulosten perusteella arvioitiin, että muuttolinnustolle ei ole ongelmallista YVA:n VE1:n (23 voimalaa) mukainen toteutus, silloinkaan kun Paltusmäen ja Karhunneuvankankaan tuulivoimapuistot toteutuisivat.

Hankealue sijoittuu ns. pullonkaula-alueen (vihreä) ulkopuolelle.

Hankkeiden toteutuessa Puskakorvenkallion hankealueen sisälle jäävä aukko sekä voimala-alueiden väliin jäävät aukot muistuttavat tilannetta Kalajoella olemassa olevien tuulipuistojen välissä ja ovat jopa näitä laajempia. Näitä linnut todistettavasti tehokkaasti hyödynsivät Kalajoella (YVA:n liiteraportti, FCG 2017).

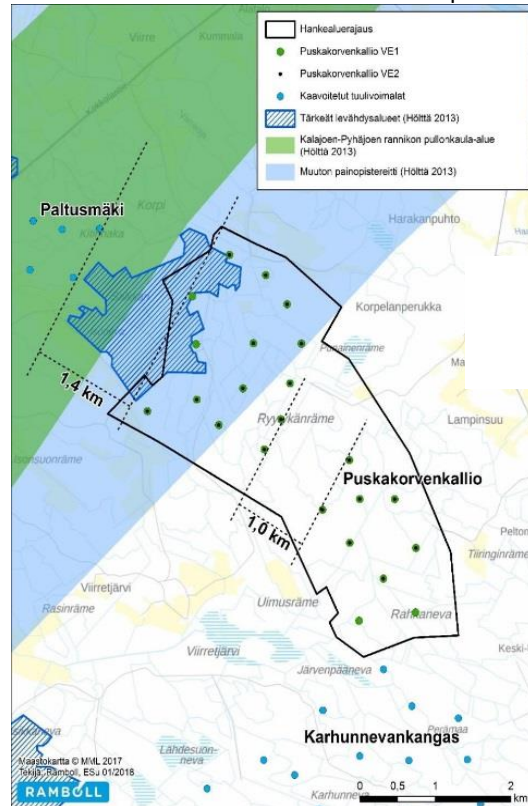
- Johtopäätös: tuulivoimarakentamisen ja linnuston yhteensovittamiseen on Perämeren rannikkoalueella perusteltua kiinnittää erityistä huomiota. Ei ole perusteltua lisätä tv-rakentamisen kokonaismäärää. Uusia alueita osoitettaessa on turvattava linnuston esteetön muutto/väistämismahdollisuudet.

2) Ympäristöviranomaisten (ympäristöministeriö, ELY-keskus) maakunta-kaavaprosessin aikana esittämät näkemykset.

- Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, että 3. vaihemaakuntakaavan esitys sisältää eräitä uusia tuulivoima-alueita tai 1. vaihemaakuntakaavassa esitettyjen alueiden muutoksia ja laajennuksia, jotka sijoittuvat Perämeren rannikon ja merialueen tärkeille lintujen muuttoreiteille. Tarkentuneiden tuulivoiman suunnitteluohjeiden mukaan tuulivoima-alueita ei lähtökohtaisesti tule rakentaa tärkeille lintujen muuttoreiteille eikä muuton keskittymäalueille. Maakuntakaavassa tulee varmistaa, etteivät törmäysriskit kasva merkittävästi eikä muodostu sellaisia lintujen muuttoesteitä, että ne vaikuttaisivat perinteisten levähdysalueiden käyttöön ja Natura 2000 -alueiden lintupopulaatioihin. Ympäristöministeriön mukaan lausunnossa esitetyt näkökohdat on syytä ottaa huomioon kaavaehdotuksen viimeistelyssä, jotta kaavaratkaisu täyttää kaikilta osin maakuntakaavalle maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyt sisältövaatimukset.

- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa, ettei tarkentuneiden tuulivoiman suunnitteluohjeiden (YM 5/2016) mukaan tuulivoima-alueita lähtökohtaisesti tulisi rakentaa tärkeille lintujen muuttoreiteille eikä muuton keskittymäalueille, jollainen Perämeren rannikon muuttoreitti on. ELY-keskuksen mukaan "Toinen muuttolintujen kannalta kriittinen kohde on Pyhäjoen Ympärisessä sijaitseva Puskakorvenkallion tuulivoima-alue. Alue ei sisälly 1. vaihemaakuntakaavan tuulivoima-alueisiin ja esitettyä aluevarausta on laajennettu luonnosvaiheesta. Toteutuessaan tämä alue kaventaisi merkittävästi muutoinkin kapeaa muuttokäytävää, joka muodostuu jo laadituissa yleiskaavoissa osoitettujen Karhunneuvankankaan ja Paltusmäen tuulivoimaloiden väliin ja jota kautta linnuilla on mahdollista väistää tuulivoimaloita. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kaavaratkaisua tulee muuttaa siten, että Puskakorvenkallion tuulivoima-aluevarauksen (tv-1 365) ja Paltusmäen tuulivoima-alueen välille jää kaavaehdotuksessa esitettyä suu-rempi ja muuttolinnuston kannalta riittävä väli."

Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliiton 3.vmk:n muuttolintuselvityksessä todettiin (Sito 2016), että yhdenkään tarkastellun lajin osalta ei arvioida syntyvän merkittäviä vaikutuksia edes ylimaakunnallisen tarkastelun perusteella. Varovaisuusperiaatteiden vuoksi esitettiin kuitenkin, että toistaiseksi tiedon puuttuessa olisi syytä pidättäytyä lisäsuunnittelu- ja metsähanhen, piekanan ja merikotkan päämuuttoreittien kriittisille kohdille. Selvityksen jälkeen tietoa on saatu runsaasti lisää vahvistaen arvioita vähäisistä vaikutuksista. Lisäksi juuri mainittujen metsähanhen, piekanan ja merikotkan muuttajatiheydet ovat hankealueella pienempiä kuin monilla jo rakennetuilla tai kaavoitetuilla tuulipuistoilla Pohjois-Pohjanmaalla. Edelleen hankkeen YVA:ssa esitettiin yksityiskohtainen suunnitelma linnuston seurannasta, johon toimija sitoutuu. Jos ennakoitua suurempia linnustovaikutuksia ilmenee, voidaan seurantatietojen perusteella toteuttaa vaikutuksia vähentäviä toimenpiteitä.

Hankkeiden toteutuessa Puskakorvenkallion hankealueen sisälle sekä Paltusmäen ja Puska- korvenkallion hankealueiden väliin jää merkittäviä aukkoja.

2. PUSKAKORVENKALLION TUULIPUISTOHANKEALUE TV-1 365 ALUE VAIHTOEHTO II

Mikäli kaikesta edellä esitetystä huolimatta näette, että 23 voimalan vaihtoehto ei tule kyseeseen 3. vaihemaakuntakaavaehdotuksessa, pyydämme Teitä harkitsemaan 20 voimalan vaihtoehtoa. Tässä vaihtoehdossa esitämme että maakuntakaava- aluetta laajennettaisiin niin että alueen etelä- ja pohjoisosasta

3) Tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen Perämeren rannikkoalueella.

- Pohjois-Pohjanmaan liitto on ympäristöministeriölle ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle antamassaan vastineessa todennut (MKH 22.1.2018) mm. seuraavaa:

”Päämuuttoreittien määrittely tuulivoimarakentamiselle lähtökohtaisesti soveltumattomaksi on Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan vaikeasti perusteltavissa. Maakuntakaavaa varten laadittujen ja muiden käytettävissä olleiden selvitysten perusteella Perämeren rannikko- ja merialueelle voidaan osoittaa tuulivoimarakentamista ilman, että alueen linnustoarvot merkittävästi vaarantuisivat.”

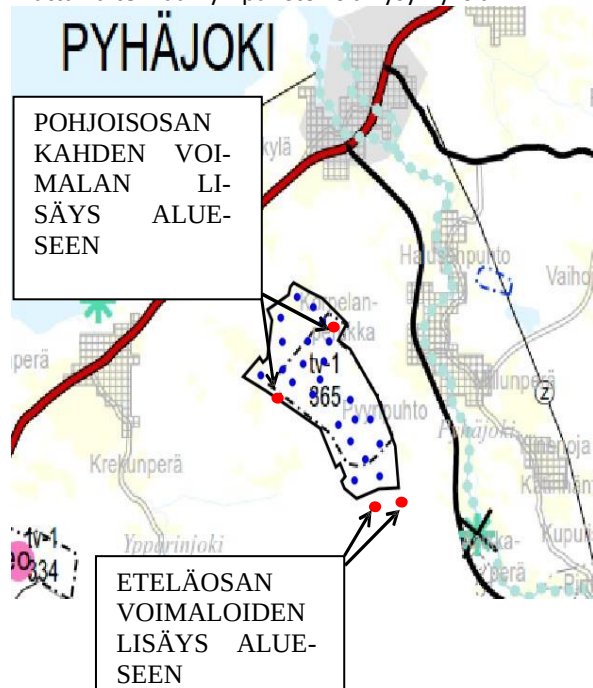
”Pohjois-Pohjanmaan liitto yhtyy kuitenkin näkemykseen, että tuulivoima-alueiden osoittaminen rannikolle tulee tehdä harkiten laadukkaiden vaikutusten arviointien pohjalta sekä linnuston esteetön muutto tai vähintään riittävät väistämismahdollisuudet turvaten.”

”Lausuntopalautteessa esitetyt huomiot laajojen tuulivoima-alueiden estevaikutuksesta ja kasvavasta törmäysriskistä ovat huomionarvoisia. Muun muassa Kalajoella tehty linnustovaikutusten seuranta on osoittanut, että linnut pyrkivät väistämään voimaloita ja että kapeatkin tuulivoima-alueiden väliin jäävät lentokäytävät ohjaavat muuttoa ja ovat siten lintumuuton kannalta merkittäviä. Kokemukset laajamittaisesta tuulivoimarakentamista ja sen kumulatiivisista linnustovaikutuksista ovat kokonaisuutena arvioiden vielä vähäisiä.”

”Saadun palautteen perusteella ja varovaisuusperiaate huomioon ottaen kaavaratkaisua muutetaan seuraavasti: Siikajoen Revonlahden (tv-1 379) alueen pohjoisosa rajataan siten, että sen ja 1. vaihemaakuntakaavassa osoitetun Isonen (tv-1 317) väliin jää tuulivoimaloista vapaata aluetta. Pyhäjoen Puskakorvenkallion tuulivoima-alueen rajausta muutetaan siten, että sen ja Paltusmäen alueen väliin jää noin 2,2 km leveä tuulivoimaloista vapaa alue. Rajausmuutos huomioi Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavassa linnustollisesti merkittäväksi määritellyn alueen (Yppärin pellot, Isonen) ja noin 500 m suojavyöhykkeen ko. alueen ympärille.”

liitettäisiin kaksi voimalaa alueeseen (ohessa karttakuva). Perustelumme ovat tässä vaihtoehdossa samat kuin edellä esittämässämme 23 voimalan perusteluissa.

Mikäli nämä edellä esitetyt 23 ja 20 voimalan alue laajennukset eivät ole mielestänne toteutettavissa. Esitämme vielä 18 voimalan vaihtoehtoa vaihemaakuntakaavan ehdotukseen. Ensimmäinen vaihtoehto olisi lisätä/laajentaa alueen eteläosassa olevat ja nyt vaihemaakuntakaava ehdotuksesta ulos jätetyt kaksi voimalaa alueeseen. Toinen vaihtoehto on lisätä/laajentaa vaihemaakuntakaava ehdotuksen pohjoisosasta aluetta niin, että nyt maakuntakaava ehdotuksesta pois jätetyistä viidestä (5) voimalasta kaksi lisätään maakuntakaavaehdotukseen. Ohessa on karttakuva vaihtoehtoista. Kaikilla edellä esittämällemme 20 ja 18 voimalan ratkaisulla alueen ympäristöselvitysten perusteella ei edelleenkään synny merkittäviä vaikutuksia muuttolinnustoon ylimaakunnallisesti tarkasteltuna. 18 voimalan esityksemme on itse asiassa Puskakorven tuulivoimahankkeen Ympäristövaikutusten arviointi selvityksen (YVA) vaihtoehtojen V2, 19 voimalamäärän alle. Edellä esitetyillä ratkaisulla parannettaisiin merkittävästi hankkeen liiketaloudellista kannattavuutta tulevaisuuden markkinaehtoisessa tuulivoimaliiketoiminnassa vaarantamatta kuitenkaan ympäristöllisiä kysymyksiä.

Toivomme, että Maakuntahallitus ottaa edellä esittämämme asiat huomioon sekä huomioi todelliset linnustotutkimukset, jotka on tehty Puskakorven tuulipuistohankkeen YVA:n yhteydessä ja laajentaa 3. vaihemaakuntakaava ehdotuksen tv-1 365 alueen 23 voimalan alueeksi tai vaihtoehtoisesti 20 - 18 voimalan alueeksi.

4) Varovaisuusperiaate

Pohjois-Pohjanmaalle, erityisesti sen rannikkoalueelle, on suunnitteilla valtakunnallisesti erittäin paljon tuulivoimarakentamista. Suunnittelun tuulivoimarakentamisen laajuus edellyttää huolellisesta kokonaisuuden arviointia ja yhtenäisten suunnitteluperiaatteiden käyttämistä. Mikäli vaikutuksiin liittyy epävarmuustekijöitä ja/tai riskejä, on varovaisuusperiaatteen käyttäminen tuulivoimarakentamisen kokonaislaajuus huomioon ottaen perusteltua.

Ottaen huomioon Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoissa ja yleiskaavoissa rannikolle osoitetun tuulivoimarakentamisen kokonaismäärän (useita satoja voimaloita) ja alueen valtakunnallisen merkityksen muuttolinnuston kannalta, on varovaisuusperiaatteen noudattaminen kuitenkin perusteltua. Kattavaa seurantatietoa laajamittaisen tuulivoimarakentamisen kumulatiivisista vaikutuksista muuttolinnustolle ei ole. Kalajoella tehty seurantatutkimus on osoittanut, että linnut pyrkivät väistämään voimaloita ja että kapeillakin lentokäytävillä tuulivoima-alueiden välissä voi olla merkitystä väistämisen kannalta.

5) Selvitykset

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että Puskakorven tuulivoimahankkeen yva-menettely on kesken (yva-selostus lausunnoilla toukokuussa 2018). Yva-menettelyn yhteydessä laaditut linnustوسelvitykset antavat tukea alueen osoittamiselle maakuntakaavassa.

Tulemme mielellämme henkilökohtaisesti pyydettyä esittelemään edellä esittämiämme vaihtoehtoja ja neuvottelemaan vaihtoehtoista. Kunnioittavasti, Kalle Riihikoski, Toimitusjohtaja Puskakorvenkallion Tuulivoima Oy / Smart Windpower Oy Lisätietoja antavat: Kalle Riihikoski, Toimitusjohtaja, puh: 040-532 0008, kalle.riihikoski@smartwind.fi Raimo Kivioja, Hallituksen puheenjohtaja, puh: 040-747 6514, raimo.kivioja@smartwind.fi	
Muistutus	Vastine
Terrawind Oy / Intercon Energy Oy Muistutus Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavaan ehdotuksesta. Kuulemisaika 28.3. – 27.4.2018. Asia: Vaadimme, että vaihemaakuntakaavan tuulivoima-alueita käsitteleviä aluerajauksia muutetaan siten, että tuulipuistohankkeet Isoneva I ja ainakin Isoneva II sisällytetään kokonaisuudessaan tv-1 alueeseen numero 317. Vaadimme, että tuulipuistohanke Isoneva II sisällytetään kokonaisuudessaan tv-1 alueeseen numero 379, mikäli sitä ei sisällytetä alueeseen 317. Perustelut: Tuulipuisto Isoneva I (23 voimalaa, joilla lainvoimainen OYK sekä rakennusluvat) on osittain merkitty 1. vaihemaakuntakaavaan, aluemarkintä 317. Isonevan tuulipuiston kaavoitus tapahtui samanaikaisesti 1. vaihemaakuntakaavan kanssa. Isonevan tuulipuistohankkeen lainvoimaista osayleiskaavaa ei kuitenkaan huomioitu maakuntakaavoituksessa, vaan 1. vaihemaakuntakaavan ulkopuolelle jäi peräti 7 tuulivoimalaa 23:sta! Tästä huolimatta PPL ilmoittaa ehdotusvaiheen perusteluissaan, että ”hanke on toteutunut maakuntakaavan 1. vaiheen mukaisena”. Väite ei vastaa totuutta, karttataarkastelussa nykyinen ehdotus antaa todellisuudesta huomattavasti vääristyneen kuvan. Olemme pyytäneet korjaamaan asian nyt, kun 3. vaihemaakuntakaava on työn alla. PPL ei ole esittänyt pätevää syytä laiminlyöntiin, vaan ilmoittaa, että ”3. vaihemaakuntakaavassa on käsitelty tilanteita, joissa suunnitteilla olevat hankkeet poikkeavat (yksin tai muiden hankkeiden kanssa) 10 voimalaa tai enemmän 1. vaihemaakuntakaavan tuulivoima-alueiden rajauksesta”.	Isonevan alue (tv-1 317) on osoitettu 1. vaihemaakuntakaavassa. Alueelle on laadittu tuulivoimaosayleiskaava (Isoneva I -hanke, 23 voimalaa), joka on saanut lainvoiman. Osa yleiskaavan voimalapaikoista sijoittuu maakuntakaavassa osoitetun tuulivoima-alueen ulkopuolelle. Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että maakuntakaava ohjaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua. On normaalia, että maakuntakaavassa osoitetun tuulivoima-alueen rajausta täsmennetään kuntakaavoituksessa. Kuntakaavassa tuulivoima-alueen laajuutta ja sijaintia voidaan muuttaa, mikäli maakuntakaavan keskeiset tavoitteet ja periaatteet eivät vaaranna (Ympäristöhallinnon ohjeita 5/20016). Se, että maakuntakaavassa osoitettu ratkaisu on täsmennyt kuntakaavassa, ei ole peruste muuttaa ohjaavaa maakuntakaavaa. Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että Isonevan aluetta (1. vaihemaakuntakaavan alue tv-1 317) ei ole ollut tarpeen käsitellä uudelleen 3. vaihemaakuntakaavassa, sikäli kun on kyse Isoneva I -hankkeesta. Hankkeen yleiskaava on lainvoimainen ja voimaloilla on rakennusluvat, joten alue voidaan toteuttaa. Muistutuksessa esiin tuotu Isoneva II -hanke (6 voimalaa) rajautuu 1. vaihemaakuntakaavassa osoitettuihin tuulivoima-alueisiin. Hankkeen poikkeama 1. vaihemaakuntakaavasta ei ole määrällisesti suuri, mutta yhdessä muiden lähialueen hankkeiden kanssa (muun muassa Kangastuuli, Isoneva I) poikkeama on selvästi yli 10 voimalaa. Hankkeen yleiskaavoitus on vireillä. Isoneva II -aluetta on tarkasteltu 3. vaihemaakuntakaavassa suhteessa sen eteläpuolelle sijoittuvaan Revonlahden tuulivoima-alueeseen (tv-1 319/tv-

Lausunto on ristiriidassa PPL:n toimenpiteiden kanssa. On ilmeistä, että Isonewa I ja suunnitteilla oleva Isonewa II muodostavat yhdessä hankealueen johon kuuluu $23 + 6 = 29$ tuulivoimalaa. Vaikka tarkastellaan ainoastaan Isonewa I:n osalta 1. vaihemaakuntakaavan ulkopuolelle jääviä 7 voimalaa sekä Isonewa II:n kuutta voimalaa, näidenkin yhteismäärä ylittää selkeästi 10 voimalan rajapyykin.

Katsomme, että on tarpeellista korjata 3. vaihemaakuntakaavan ehdotusta siten, että sen antama kuva on Isonewa I:n tuulipuiston osalta todellisen tilanteen mukainen,

Isonewa II on merkitty hankelistoihin, jotka ovat myös PPL:n aineistossa, PPL:lla on ollut tieto hankkeesta koko 3. vaihemaakuntakaavan laatimisen ajan. Käydyissä neuvotteluissa vallitsi yhteisymmärrys siitä, että Isonewa II voidaan merkitä 3. vaihemaakuntakaavaan, jossa se PPL:n ensimmäisessä ehdotuksessa myös oli mukana. Nyt julkaistussa ehdotusvaiheen julkisessa kuulemisessa Isonewa II on kuitenkin jätetty tv-alueiden ulkopuolelle. Perusteena on ilmeisesti ollut ELY-keskuksen lausunto, jonka mukaan maakuntakaavan tv-alueiden 317 ja 379 (korvaa aiemman alueen nro 319) väliin tulisi jättää ”teoreettinen muuttokäytävä” lintuja varten. Kaikki tehdyt selvitykset osoittavat kuitenkin, että Isonewa II hanke ei aiheuta merkittävää haittaa

muuttavalle linnustolle. ELY-keskus ei lausunnossaan viittaa mihinkään tutkimuksiin, vaan esittää asian ”näkemysnä”. Tämä on mielestämme täysin kohtuutonta eikä ole sopusoinnussa kenenkään oikeustajun kanssa. Vielä PPL esittää perusteena Isonewa II:n jättämisestä kokonaisuudessaan tv-alueiden ulkopuolelle, että ”maisemalliset yhteisvaikutukset Siikajokilaaksoon, jotka ovat liiton selvityksen mukaan merkittäviä”. Tähän voidaan todeta, että väite on perusteeton. Hankekehittäjä on teettänyt asiasta selvityksen, jonka tulokset löytyvät hanketta koskevasta YV:stä. Tulos on aivan päinvastainen. Tämä on myös ilmeistä, koska ei voida olettaa, että kun hankealueelle rakentuu 74 voimalaa, kuuden lisävoimalan rakentaminen olisi juuri se kynnys jolloin maisemalliset yhteisvaikutukset muuttuvat merkittäviksi. Alueen tuulipuistohankkeiden maisemalliset yhteisvaikutukset ovat joka tapauksessa merkittäviä, eivätkä riipu Isonewa II:n rakentamisesta tai rakentamatta jättämisestä. Lausunto on puolueellinen ja siten jo sellaisenaan perusteluna lainvastainen. Ei ole ilmennyt mitään seikkaa, joka puoltaisi Isonewa II:n erilaista kohtelua verrattuna Karhukankaan ja Kangastuulen tuulivoimahankkeiden alueisiin.

3. vaihemaakuntakaavassa tv-alueiden 317 ja 379 aluerajaukset antavat vääristyneen kuvan todellisuudesta, ja saattavan luoda vaikutelman, että karttataarkastelussa näiden alueiden väliin todella jäisi ”teoreettinen muuttokäytävä”. Tosiasia kuitenkin on, että käytävää ei ole olemassa, jos tarkastellaan jo nyt lainvoimaisen rakennusluvan tai kaavan sallimia tuulivoimaloita. Karhukankaan pohjoisin voimala sijoittuu täsmälleen ”teoreettisen muuttokäytävän” kohdalle sulkien ”käytävän”. Lisäksi on selvää, että Isonewa II:n voimalat sijoittuvat ”teoreettisen muuttokäytävän” pohjoispuolelle jättäen ”käytävän” täysin vapaaksi. Näin ollen on perusteetonta väittää, että Isonewa II:n voimalat haittaisivat muuttokäytävää. Ei, sen tekevät muut jo rakennusluvan saaneet voimalat. Isonewa II:n ja sen eteläpuolella sijaitsevien Kangastuulen voimaloiden väliin jää yli 1 kilometrin levyinen vapaa tila, kun taas jo hyväksytyjen osayleiskaavojen osoittamien voimalapaikkojen väli on vain 850 metriä.

1 379). Perusteluna on se, että 1. vaihemaakuntakaavassa osoitettuun Revonlahden tuulivoima-alueeseen on liittynyt muutostarpeita myös Kangastuulen tuulivoimahankkeen ja Puolustusvoimien toiminnan osalta.

Pohjois-Pohjanmaan liitolla on ollut tieto Isonewa II -alueesta. Alue oli merkittynä alustavaan kaavaehdotukseen (syksy 2017) osana Revonlahti tv-1 379 aluetta. Isonewa II -alue on jätetty pois maakuntakaavaehdotuksesta ympäristöministeriön ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen antaman päätteen vuoksi.

Maakuntakaavan tuulivoima-alueiden suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa on noudatettu yhtenäisiä suunnittelu- ja arviointikriteerejä. 3. vaihemaakuntakaavassa on tutkittu mahdollisuuksia tarkistaa 1. vaihemaakuntakaavassa osoitettujen alueiden rajauksia. Johtopäätöksenä on ollut, että Siikajoella Revonlahden tuulivoima-aluetta on perusteltua ja mahdollista tarkistaa tietyiltä osin.

Pohjois-Pohjanmaan liitto yhtyy näkemykseen, että tuulivoima-alueiden Isonewa tv-1 317 ja Revonlahti tv-1 379 väliin jäävä muuttokäytävä ei ole optimaalinen, kun huomioon otetaan jo hyväksytyt tuulivoimaosayleiskaavat. Liitto on ELY-keskukselle antamassaan lausunnossa todennut muun ohella seuraavaa:

”Siikajoen Isonevan ja Revonlahden tuulivoima-alueiden väliin jäävä käytävä on jo hyväksytyt osayleiskaavat huomioon ottaen jäämässä kapeaksi, minkä vuoksi on ennakolta epäselvää tulevatko linnut käyttämään sitä vai lentävätkö ne esimerkiksi Isonevan tuulivoima-alueen läpi (Isonevan alueella voimaloiden väliin jää lähes yhtä leveitä käytäviä kuin tuulivoima-alueiden jäävä käytävä) tai sen pohjoispuolelta. Liitto haluaa korostaa, että maakuntakaavasta esitettävästä rajauksesta tulee olla mahdollista poiketa, mikäli voidaan osoittaa että Isonevan ja Revonlahden tuulivoima-alueiden väliin jäävällä alueella ei ole erityistä merkitystä muuttolinnuston kannalta.”

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan alueidenkäytön ekologiseen kestävytyteen on kiinnitettävä maakuntakaavoituksessa erityistä huomiota. Pohjois-Pohjanmaalla tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen on tästä näkökulmasta keskeisin kysymys. Maakuntakaavassa ran-

Katsomme, että on tarpeellista korjata 3. vaihemaakuntakaavan ehdotuksessa näytetyn tv-alueen nro 317 rajausta siten, että Isoneva II liitetään kokonaisuudessaan tähän alueeseen.

Isoneva II:n liittämistä tv-alueeseen nro 317 sekä hankkeen toteuttamista puoltavat edellä esitetyn lisäksi mm. seuraavat seikat:

- hanke on maakuntakaavan laadinnan pohjan olevien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen
- hanke tukee kunnallista ja alueellista tavoitetta, jonka mukaan tuulivoimalat on sijoitettava ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin
- Siikajoen kunnanhallitus tukee hankkeen sisällyttämistä maakuntakaavan tv-alueeseen
- Siikajoen kunta tukee hankkeen toteuttamista
- lakiin perustuva tasapuolinen kohtelu edellyttää, että Isoneva II hanketta kohdellaan maakuntakaavassa samoin kuin muita alueella toteutettavia hankkeita
- Isoneva II:n toteuttaminen tai toteuttamatta jättäminen ei vaikuta ELY-keskuksen mainitseman ”teoreettisen muuttokäytävän” toteutumiseen
- hankkeen sähkönsiirto voidaan toteuttaa ilman uusia ilmajohtoja ja käyttäen jo rakennettuja siirtoreittejä
- hankkeen toteuttaminen ei vie mahdollisuuksia muulta maankäytöltä

Lisäksi viittaamme selvityksiin ja perusteluihin, jotka on mainittu Energiequelle Oy:n esittämässä muistutuksessa.

Espoossa 15. päivänä huhtikuuta 2018

TERRAWIND OY Isoneva I:n hankekehittäjä ja hankeoikeuksien omistaja
INTERCON ENERGY OY Isoneva II:n hankekehittäjä ja hankeoikeuksien omistaja

edustajanaan hallituksen puheenjohtaja arkkitehti Markku Tarkiainen. Puhelin 050 4616836.

nikolle on osoitettu suuri määrä tuulivoima-alueita jo aiemmassa maakuntakaavoituksessa. Mahdollisten lisäalueiden osoittamisessa on maankäyttö- ja rakennuslaki huomioiden noudatettava varovaisuutta.

Kaavan valmistelun aikana keskustelua on herättänyt erityisesti tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen Perämeren rannikkoalueella. Ympäristöhallinnon näkemyksen mukaan ko. vyöhykkeelle ei lähtökohtaisesti tulisi esittää tuulivoimarakentamista. Pohjois-Pohjanmaan liiton mukaan ko. alueelle voidaan osoittaa tuulivoimarakentamista, mutta erityisen huolellista suunnittelua ja varovaisuusperiaatetta noudattaen. Ympäristöviranomaisen (ELY-keskus) on lausunnossaan edellyttänyt, että Isonevan ja Revonlahden tuulivoima-alueiden väliin jätetään tuulivoimaloista vapaata aluetta linnustoarvojen turvaamiseksi.

Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa on tarkasteltu edellytyksiä ja tarvetta tarkistaa 1. vaihemaakuntakaavan tuulivoima-alueita koskevaa ratkaisua. Pohjois-Pohjanmaan liiton johtopäätöksenä on ollut, että Revonlahden tuulivoima-alueen rajaaminen maakuntakaavassa Siikajoen kunnan tuulivoimayhtiöiden esittämällä tavalla ei ole tässä vaiheessa perusteltua. Isonevan ja Revonlahden tuulivoima-alueiden väliin jäävän muuttokäytävän huomiotta jättäminen olisi ristiriidassa maakuntakaavan sisältövaatimusten kanssa (maankäyttö ja rakennuslaki 28 §).

Yksityiskohtaiset perustelut

Tuulivoima-alue Revonlahti tv-1 379 rajauksessa on otettu huomioon seuraavat näkökohdat:

1) Maakuntakaavan sisältövaatimukset (MRL 28 §): alueiden käytön ekologiseen kestävyys kiinnitettävä erityistä huomiota.

- Valtakunnallinen tuulivoimarakentamista koskeva ohjeistus (2016): lintujen tärkeille muuttoreiteille ei lähtökohtaisesti tulisi rakentaa tuulivoimaa.
- Ympäristöministeriön ja Pohjois-Pohjanmaa ELY-keskuksen esittämät näkemykset, ks. alla.

- KHO:n päätös 1. vaihemaakuntakaavasta. Vahvistamatta jäi kolme rannikolle sijoittuvaa tuulivoima-aluetta. Perustelu: sijoittuminen muuttolinnuston kannalta tärkeille alueille. Alueiden käytön ekologista kestävyyttä ja luontoarvojen vaalimista linnuston osalta ei ollut otettu riittävästi huomioon.

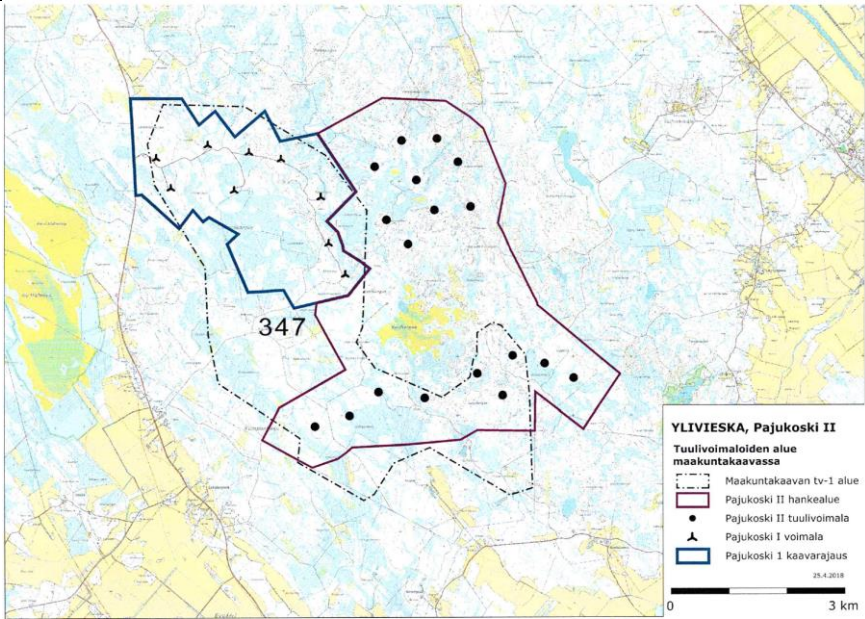
- Johtopäätös: tuulivoimarakentamisen ja linnuston yhteensovittamiseen on Perämeren rannikkoalueella perusteltua kiinnittää erityistä huomiota. Ei

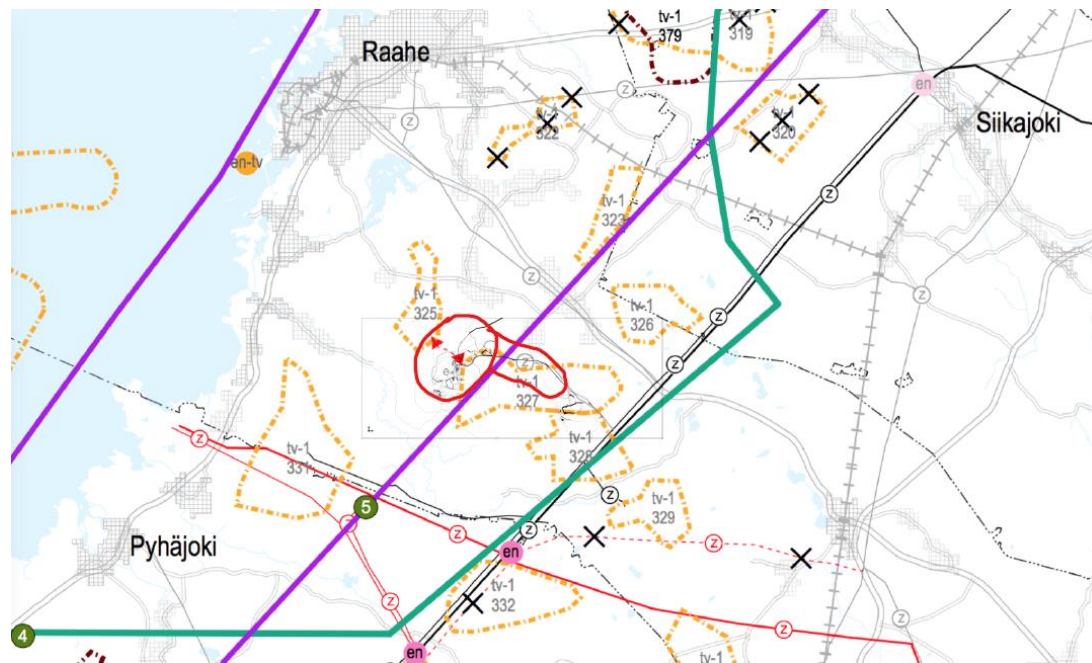
	ole perusteltua lisätä tv-rakentamisen kokonaismäärää. Uusia alueita osoittaessa on turvattava linnuston esteetön muutto/väistämismahdollisuudet. 2) Ympäristöviranomaisten (ympäristöministeriö, ELY-keskus) maakunta-kaavaprosessin aikana esittämät näkemykset. - Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota siihen, että 3. vaihemaakunta-kaavan esitys sisältää eräitä uusia tuulivoima-alueita tai 1. vaihemaakunta-kaavassa esitettyjen alueiden muutoksia ja laajennuksia, jotka sijoittuvat Perämeren rannikon ja merialueen tärkeälle lintujen muuttoreiteille. Tarkentuneiden tuulivoiman suunnitteluohjeiden mukaan tuulivoima-alueita ei lähtökohtaisesti tule rakentaa tärkeille lintujen muuttoreiteille eikä muuton keskittymäalueille. Maakuntakaavassa tulee varmistaa, etteivät törmäysriskit kasva merkittävästi eikä muodostu sellaisia lintujen muuttoesteitä, että ne vaikuttaisivat perinteisten levähdysalueiden käyttöön ja Natura 2000 -alueiden lintupopulaatioihin. Ympäristöministeriön mukaan lausunnossa esitetyt näkökohdat on syytä ottaa huomioon kaavaehdotuksen viimeistelyssä, jotta kaavaratkaisu täyttää kaikilta osin maakuntakaavalle maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyt sisältövaatimukset. - Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa, ettei tarkentuneiden tuulivoiman suunnitteluohjeiden (YM 5/2016) mukaan tuulivoima-alueita lähtökohtaisesti tulisi rakentaa tärkeille lintujen muuttoreiteille eikä muuton keskittymäalueille, jollainen Perämeren rannikon muuttoreitti on. ELY-keskus toteaa Siikajoen Revonlahden tv-aluerajauksessa tapahtuneen muutoksen kriittiseksi muutokseksi nykytilaan nähden ja esittää kaavaratkaisun muuttamista näiltä osin. Revonlahden (tv-1 379) tuulivoima-aluevarausta tulee ELY-keskuksen näkemyksen mukaan muuttaa vastamaan pohjoisreunaltaan voimassaolevan 1. vaihemaakuntakaavan rajausta (tv-1 319). 3) Tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen Perämeren rannikkoalueella. - Pohjois-Pohjanmaan liitto on ympäristöministeriölle ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle antamassaan vastineessa todennut (MKH 22.1.2018) mm. seuraavaa:
--	---

	”Päämuuttoreittien määrittely tuulivoimarakentamiselle lähtökohtaisesti soveltumattomaksi on Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan vaikeasti perusteltavissa. Maakuntakaavaa varten laadittujen ja muiden käytettävissä olleiden selvitysten perusteella Perämeren rannikko- ja merialueelle voidaan osoittaa tuulivoimarakentamista ilman, että alueen linnustoarvot merkittävästi vaarantuisivat.” ”Pohjois-Pohjanmaan liitto yhtyy kuitenkin näkemykseen, että tuulivoima-alueiden osoittaminen rannikolle tulee tehdä harkiten laadukkaiden vaikutusten arviointien pohjalta sekä linnuston esteetön muutto tai vähintään riittävät väistämismahdollisuudet turvaten.” ”Lausuntopalautteessa esitetyt huomiot laajojen tuulivoima-alueiden estevaikutuksesta ja kasvavasta törmäysriskistä ovat huomionarvoisia. Muun muassa Kalajoella tehty linnustovaikutusten seuranta on osoittanut, että linnut pyrkivät väistämään voimaloita ja että kapeatkin tuulivoima-alueiden väliin jäävät lentokäytävät ohjaavat muuttoa ja ovat siten lintumuuton kannalta merkittäviä. Kokemukset laajamittaisesta tuulivoimarakentamista ja sen kumulatiivisista linnustovaikutuksista ovat kokonaisuutena arvioiden vielä vähäisiä.” ”Saadun palautteen perusteella ja varovaisuusperiaate huomioon ottaen kaavaratkaisua muutetaan seuraavasti: Siikajoen Revonlahden (tv-1 379) alueen pohjoisosa rajataan siten, että sen ja 1. vaihemaakuntakaavassa osoitetun Isonen (tv-1 317) väliin jää tuulivoimaloista vapaata aluetta.” 4) Yhtenäiset suunnitteluperiaatteet Siikajoen tuulivoima-alueiden rajaamisessa on noudatettu samoja periaatteita kuin muissakin rannikon kunnissa. Maakuntakaavan valmistelussa havaittiin, että Pohjois-Pohjanmaan rannikolle välille Kalajoki-Siikajoki sijoituu useita laajoja tuulivoimakokonaisuuksia linnuston päämuuttoreiteille. On perusteltua, että ko. valtakunnallisesti merkittävien muuttoreittien alueella linnustoarvoihin kiinnitetään erityistä huomiota. Suunnittelussa on pyrittävä turvaamaan linnuston esteetön muutto tai vähintään riittävät väistämismahdollisuudet. Tuulivoimapuistojen väliin tulee jättää voimaloista vapaita alueita, jotta lintujen ei ole pakko lentää tuulivoimapuistojen läpi.
--	--

	Em. tuulivoimakokonaisuuksia on maakuntakaavassa käsitelty seuraavasti: - Kalajoki Palokangas, Torvenkylä ym: poistetaan yksi alue. - Kalajoki Jokela-Tohkoja ym. alueet: osoitetaan jo rakennetut alueet, ei esitetä laajennuksia. - Pyhäjoki: Paltusmäki, Puskakorvenkallio, Karhunnevan kangas: Osoitetaan Puskakorvenkallio uutena. Jätetään tuulivoimaloista vapaat alueet Puska- korvenkallio ja Paltusmäen sekä Puskakorvenkallion ja Karhunnevan kan- kaan väliin. - Pyhäjoki Parhalahti ym. Ei esitetä laajennuksia. 5) Varovaisuusperiaate Kapean muuttokäytävän merkitykseen liittyy epäselvyyttä, mikä on tuotu esiin vastineessa ELY-keskukselle. Ottaen huomioon Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoissa ja yleiskaavoissa rannikolle osoitetun tuulivoimaraken- tamisen kokonaismäärän (useita satoja voimaloita) ja alueen valtakunnalli- sen merkityksen muuttolinnuston kannalta, on varovaisuusperiaatteen noudattaminen kuitenkin perusteltua. Kattavaa seurantatietoa laajamittai- sen tuulivoimarakentamisen kumulatiivisista vaikutuksista muuttolinnus- tolle ei ole. Kalajoella tehty seurantatutkimus on osoittanut, että linnut pyrkivät väistämään voimaloita ja että kapeillakin lentokäytävillä tuuli- voima-alueiden välissä voi olla merkitystä väistämisen kannalta. Pohjois-Pohjanmaalle, erityisesti sen rannikkoalueelle, on suunnitteilla val- takunnallisesti erittäin paljon tuulivoimarakentamista. Suunnitellun tuuli- voimarakentamisen laajuus edellyttää huolellisesta kokonaisuuden arvioin- tia ja yhtenäisten suunnitteluperiaatteiden käyttämistä. Mikäli vaikutuksiin liittyy epävarmuustekijöitä ja/tai riskejä, on varovaisuusperiaatteen käyttä- minen tuulivoimarakentamisen kokonaislaajuus huomioon ottaen perustel- tua. Erityisesti kriittisiksi arvioituille alueille sijoittuvien tuulivoima-aluei- den rajausten laajentaminen on perusteltua tehdä vasta siinä vaiheessa, kun maakuntakaavan jo nyt mahdollistama, erittäin laaja-alainen tuulivoi- marakentaminen on toteutunut ja tuulivoimatuotannon ympäristövaiku- tuksista on saatu enemmän tietoa.
--	--

Muistutus	Vastine
TM Voima Pajukoski II Oy Muistutus 3. vaihemaakuntakaavasta TM Voima Pajukoski II Oy (y-tunnus 2537435-9) suunnittelee tuulivoimapuiston laajennusta Ylivieskan kaupungin Pajukosken alueelle . Hankealueelle suunnitellaan yhteensä enintään 18 uuden tuulivoimalan rakentamista (Pajukoski II). Pajukoski 1 -alueella on voimassa oleva tuulivoimayleiskaava ja sinne on rakennettu kaavan mahdollistamat 9 tuulivoimalaa. Rakennetut voimalat sijoittuvat Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavassa osoitetulle tuulivoimaloiden alueelle tv-1(347) . Pohjois-Pohjanmaan 3 . vaihemaakuntakaavan yhtenä teemana on tuulivoima-alueiden tarkistukset. Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavaehdotuksessa ei ole huomioitu Pajukosken laajennusaluetta kokonaisuudessaan, vaikka Pajukosken laajennushanke on ollut vireillä koko 3. vaihemaakuntakaavan vireilläolon ajan . Pohjois- Pohjanmaan liittoon on toimitettu Pajukoski II hankealueen raja- ja voimaloiden sijaintipaikat 12.4.2016 (FCG) . Pajukosken laajennushankkeesta on käynnissä ympäristövaikutusten arviointimenettely ja hankekaavoitus. Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on ollut nähtävillä 17.4.2015- 18.5.2015 välisenä aikana. Hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostus on tekeillä ja se on tarkoitus jättää yhteysviranomaisena toimivalle Pohjois- Pohjanmaan Ely-keskukselle vuoden 2018 aikana. Pyydämme maakuntahallitusta täsmentämään 3. vaihemaakuntakaavan ehdotusvaiheen kartan tuulivoimaloiden aluemarkintaa alueen tv-1347 osalta niin, että tuulivoimaloiden alue kattaisi jo rakennetun Pajukoski 1 vaiheen voimaloiden lisäksi laajennusalueen kokonaisuudessaan (Pajukoski II) suunniteltujen voimaloiden alueen myös laajennusalueen kaakkois- ja pohjoisosan voimaloiden alueella. Liitteenä on kartta maakuntakaavan tv-1 rajauksesta suhteessa Pajukosken tuulivoimapuistoon ja sen laajennusalueeseen. Pajukosken laajennusalueen voimaloista on riittävä suojaetäisyys asutukseen, Kalajokilaakson viljelymää-alueeseen, Natura-, luonnonsuojelu - ja suojeluohjelmien alueisiin. Hankkeen ympäristövaikutukset arvioidaan YVA-prosessissa ja hankekaavoituksessa .	Pajukoski II tuulivoimahanke on maakuntakaavan valmistelussa tunnistettu alueena, jossa suunniteltu tuulivoimahanke poikkeaa Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavasta. Alueen pohjoisosassa poikkeama on hankkeen maksimivaihtoehdossa (18 voimalaa) yhdeksän voimalaa ja eteläosassa kaksi voimalaa. Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että maakuntakaava ohjaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Maakuntakaavasta poikkeava hankesuunnitelma ei ole vielä peruste tarkistaa maakuntakaavaa. Hankkeen yva-menettely on kesken ja siinä on tarkoitus selvittää eri toteuttamisvaihtoehtojen vaikutuksia. Edelleen liitto toteaa, että maakuntakaava on yleispiirteinen alueiden käytön suunnitelma: maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Pohjois-Pohjanmaan liitolla ei ole kaavaprosessin tässä vaiheessa mahdollisuutta tehdä merkittäviä muutoksia kaavan tuulivoima-alueisiin ilman lisäselvityksiä ja kaavaehdotuksen uudelleen nähtäville asettamista. Liitto tuo tässä yhteydessä esille, että ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen toimesta on valmisteilla valtakunnallisesti arvokkaita kivi-koita (geologisia muodostumia) koskeva inventointi. Yksi alustavasti arvokkaaksi alueeksi tunnistettu kohde sijoittuu Pajukoski II -hankealueelle.

 TM Voima Pajukoski II Oy yhteyshenkilö: Olli Malkamäki, 045 7731 2541, Hallitie 4, 84100 Ylivieska www .tmvoima.fi olli.malkamaki@tmvoima.fi	
Muistutus Nordic Mines Oy MUISTUTUS POHJOIS-POJANMAAN 3. VAIHEEN MAAKUNTAKAAVA EHDOTUKSEN -Tuulivoima-alueiden tarkistukseen Nordic Mines Oy on halukas saamaan kaivos- ja tuotantoalueen tuulivoima rakentamisen piiriin. Osa kaivosalueesta on jo ehdotuksen piirissä, mutta Nordic Mines Oy haluaa rakentaa nykyiselle kaivos- ja tuotantoalueelle tuulipuiston . Tuulipuiston koko selvitetään kaavoitusprosessissa. Alueen kartta liitteessä. Voimalat olisivat maksimi teholtaan 7 MW:a ja maksimissaan tornikorkeudeltaan 160 metriä ja kokonaiskorkeudeltaan 230 metriä maanpinnasta . Nykyisen kaivos- ja tuotantoalueen lisääminen tuulivoimarakentamisen piiriin yhtenäistäisi tuulivoima-alueita maisemallisesti. Kaivoksen toiminta tehostuisi sähkön omavaraisuuden kautta sekä ylijäämäsähkön myymisellä	Vastine Nordic Mines Oy:n tuulivoimahanke on tullut tietoon yhtiön tekemän muistutuksen myötä, joten sitä ei ole voitu ottaa huomioon maakuntakaavan valmistelussa. Pohjois-Pohjanmaan liitolla ei ole kaavaprosessin tässä vaiheessa mahdollisuutta tehdä merkittäviä muutoksia kaavan tuulivoima-alueisiin ilman lisäselvityksiä ja kaavaehdotuksen uudelleen nähtäville asettamista. Muistutuksessa esitetyn tuulivoima-alueen osoittaminen edellyttäisi ainakin maisemaan, asutukseen ja linnustoon kohdistuvien vaikutusten (mukaan lukien yhteisvaikutukset) selvittämistä. Pohjois-Pohjanmaan liitto kiinnittää huomiota siihen, että suunniteltu tuulivoimahanke sijoittuisi 3. vaihemaakuntakaavassa määritellylle ns. Perämeren rannikkoalueelle, joka on myös lintujen päämuuttoreittien keskeistä

NOTE FOR COUNCIL OF OULU REGION 3'd PHASE SPATIAL PLANNING - For the revision of wind park

Nordic Mines Oy is willing to get the mining and production area under wind park construction. Some of the mining areas are already under the proposal, but Nordic Mines Oy wants to build wind park, in the existing mining and production area . The size of the wind park will be investigated during the spatial process . Area map is attached .

The power plants would have maximum a power output of 7 MW and a maximum height of 160 meters and a total height of about 230 from the ground . Adding the existing mining and production area to wind power construction area would harmonize the wind power areas in the landscape .

The operation of the mine would get more efficiency through the self-sufficiency of electricity and the sales of the surplus electricity.

lisätietoja hankkeesta antavat /For further information, please contact :
Juha Tiainen, tel. +358 40 579 9591, jtiainen@firesteelresources.com .
Randar Tamm, tel. +372 50 14425, randarone@gmail.com

aluetta. Tällä alueella linnustoarvojen turvaaminen (ml. esteetön muutto ja väistämismahdollisuudet) voi asettaa reunaehdoja tuulivoimaloiden sijoittamiselle.

Maakuntakaavan valmistelun aikana keskustelua on herättänyt erityisesti tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen Perämeren rannikkoalueella. Ympäristöhallinnon näkemyksen mukaan ko. vyöhykkeelle ei lähtökohtaisesti tulisi esittää tuulivoimarakentamista. Pohjois-Pohjanmaan liiton mukaan ko. alueelle voidaan osoittaa maakuntakaavassa tuulivoimarakentamista, mutta erityisen huolellista suunnittelua ja varovaisuusperiaatetta noudattaen. Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan valmistelussa em. varovaisuusperiaate on tarkoittanut muun muassa sitä, että rannikkoalueelle sijoittuvien tuulivoima-alueiden väliin on jätetty voimaloista vapaita alueita.

Muistutus	Vastine
VAPO Oy Asia: Vapo Oy:n muistutus Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotukseen Vapo Oy kiittää mahdollisuudesta jättää muistutus Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotukseen. Haluamme tuoda esiin seuraavat näkökohdat. Tuulivoima Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa on osoitettu useita tuulivoimaloiden alueita, jotka sijoittuvat toiminnassa oleville turvetuotantoalueille tai välittömästi niiden läheisyyteen. Vapo ei vastusta tuulivoimaloiden aluemarkintöjä mutta muistuttaa, että tuulivoima-alueiden tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee ottaa huomioon edelleen turvetuotannossa olevat alueet ja vaihemaakuntakaavois-sa turvetuotantoon soveltuviksi merkityt alueet. Turvetuotantoon sisältyy aina mm. tulipaloriski, jonka vuoksi tarvittavat varoetäisyydet tulee ottaa suunnittelussa huomioon. Soiden käyttö Maakuntakaavassa tavoitteena oli osoittaa Vaalan kunnan alueelle turvetuotantoon soveltuvia alueita (tu-merkintä) 1 600 hehtaaria. Ehdotukseen sisältyy tu-merkinnällä alueita kuitenkin ainoastaan 1 432 ha tuotantoalana. Vapo pitää valitettavana, että 1 600 hehtaarin tu-merkintöjen tavoite Vaalan kunnassa ei täyty. Asetettua varaustavoitetta voidaan pitää minimitaloitteena, koska läheskään kaikilla tu-merkinnän kohteilla turvetuotanto ei tule toteutumaan ja osa kohteista toteutuu pienempänä kuin tuotantokelpoisen alan on arvioitu alustavasti olevan. Turvetuotantoon soveltuvien alueiden kaavavarauksissa olisi tullut tarkemmin ottaa huomioon, että mahdollisimman moni kaavaan merkittävistä alueista on turvetuottajien hallinnassa. Maanomistuksen lisäksi tulee luonnollisesti huomioida alueiden teknis-taloudellinen soveltuvuus ja kannattavuus turvetuotantoon. Jo nyt voidaan todeta, että eräät Vaalan kunnan alueelle merkityistä tu-alueista ovat tuotantoteknisesti liian pieniä tai rikkonaisia kannattavasti hyödynnettäväksi. Lisäksi osa tu-merkinnän alueista sijaitsevat niin lähellä yleistä tietä tai rajoittuu välittömästi suojelualueeseen, että niiden hyödyntäminen turvetuotantoon estyy tai hankaloituu ympäristölupaa haettaessa. Vaalan Niskansuon länsipuolelle, tuotannossa olevan turvetuotantoalueen välittömään läheisyyteen on kaavan merkitty S-1-alue. Vapo huomauttaa, että merkintä ei toteutuessaan saa rajoittaa turvetuotannon harjoittamista tai siihen liittyvää vesiensuojelurakenteiden käyttöä Niskansuon alueella.	Turvetuotannon ja tuulivoimarakentamisen yhteensovittaminen otetaan huomioon muun muassa tuulivoimahankkeiden yva-menettelyjen ja osayleiskaavojen laadinnan yhteydessä. Tavoite 1 600 hehtaariaa ja kaavamerkintöjen 1 432 ha tarkoittavat ko. soiden tuotantokelpoisia alueita. Kaavamerkintöjen kokonaisalat ovat huomattavasti suurempia, suokokonaisuuksien mukaisia. Useilla soilla oli yksittäisiä ympäristöllisiä rajoitteita, jotka karsivat suojoukkoa siten, ettei 1 600 hehtaarin tavoitteeseen aivan päästy. Luvut ovat kuitenkin niin lähellä toisiaan, että lopputulosta voidaan pitää tyydyttävänä turvetuotannon näkökulmasta. Tavoiteluku sisältää 40 %:n toteumaolettan, eli siinä on otettu huomioon Vapon esille tuomia teknis-taloudellisia sekä luvituksen ongelmia. Niskansuon läheinen S-1 -alue on tarkoitus toteuttaa Metsähallituksen omalla päätöksellä. Yhteensovitus mahdollisen läheisen turvetuotantoalueen kanssa on tärkeää hoitaa Vapon ja Metsähallituksen yhteistyönä.

Kaavan merkinnät ja määräykset Turvetuotantoon soveltuva alue (tu-1) ja (tu-2) merkintöjen suunnittelumääräys, joka kohdistuu turvetuotantoalueiden jälkitäyttöön: <i>”Turvetuotantoalueiden jälkikäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueiden ominaisuudet, paikalliset maankäyttötarpeet ja suoluonnon tila ja pyrittävä käyttöön, jonka aiheuttama vesis-tökuormitus ei vaikeuta vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Jälkikäytön suunnittelussa tulee pyrkiä edistämään maatalouskäyttöä sellaisilla alueilla, joilla on maatalousmaan tarvetta, kuitenkin poronhoitoalueella tulee välttää alueiden ottamista maatalouskäyttöön.”</i> Vapo haluaa muistuttaa, että turvetuotannon päätyttyä alueen uudesta maankäytöstä päättävät kaikissa tapauksissa alueiden maanomistajat. Maakuntatasoisessa yleispiirteisessä kaavoituksessa ei ole syytä puuttua seuraavaan maankäyttöön tai antaa siitä määräyksiä. Soiden käytön yleisen suunnittelumääräyksen mukaan <i>”Soiden ja turvemaiden käyttö tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että voimassa oleva Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman toimenpideohjelmassa esitetyt vesien tilaa koskevat tavoitteet saavutetaan.”</i> Lisäksi suunnittelumääräyksissä mainituilla 19 valuma-alueella <i>”turvetuotanto on vaiheistettava voimakkaasti ja vesiensuojelumenetelmien tehokkuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota.”</i> Vapo muistuttaa, että turvetuotannon osuus kaikkien maankäyttömuotojen joukossa on pieni, samoin kuin on sen kuormitusosuus eri vesistöalueilla. Tämä on varsin selkeästi todettu myös 3. vaihemaakuntakaavan vaikutukset osiossa. Vertailu muun maankäytön kuormitukseen on puhutteleva. Lisäksi osiossa todetaan, että Vaalan kunnan alueella turvetuotannon kuormitusvaikutus olisi pieni siinäkin tapauksessa, että Vaalan kaikki turvetuotantovaraukset olisivat yhtäaikaaisesti tuotannossa. Turvetuotannon kuormitusvaikutuksen pienuus suhteessa muuhun kuormitukseen pitäisi näkyä myös maakuntakaavan suunnittelumääräyksessä, eikä asettaa vesienhoidon toteutumista yhden toimialan vastuulle. Oikeammassa muodossa suunnittelumääräys olisi, kun se olisi muodossa, että turvetuotannon tulee osaltaan huolehtia vesien tilaa koskevien tavoitteiden saavuttamisesta Kaikella maankäytöllä ja ihmistoiminnalla on vaikutusta vesistöjen tilaan ja vesistöihin aiheutuvaa kuormitusta pitää tarkastella kokonaisuutena. Vesienhoidon tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kaikkien toimijoiden, maankäyttömuotojen ja ihmistoiminnan vesiensuojelutoimenpiteiden yhtäaikaista tehostamista. Ne eivät toteudu asettamalla määräyksiä ainoastaan yhdelle tai muutamalle maankäyttömuodolle. Turvetuotanto edellyttää aina ympäristöluvan, joka myönnetään ympäristönsuojelulaissa asetetuin edellytyksin. Ympäristöluvassa määritetään tapauskohtaisesti käytettäväksi vaadittavat vesienkäsittelyrakenteet ottaen huomioon alapuolisen vesistön tila. Edellä mainittuihin seikkoihin perustuen toteamme, että maakuntakaavoituksen määräyksillä ei pidä luoda lisärajoitteita turvetuotannolle.	Turvetuotantoalueiden jälkikäyttö on kokonaisuudessaan merkittävä uusi maankäyttömuoto, jolla on sekä ympäristövaikutuksia että taloudellisia ulottovuuksia. Siten siihen on perusteltua ottaa kantaa yleispiirteisellä tasolla. Suunnittelumääräyksellä ei ole oikeusvaikutuksia yksittäisille maanomistajille. Turvetuotantoalueita koskeva merkintä tu-1 suunnittelumääräyksineen on sama kuin oikeusasteet läpikäyneessä, lainvoimaisessa 1. vaihemaakuntakaavassa. Turvetuotantoalueita koskee vesitaloustarkastelun sisältävä erityinen lupavelvollisuus, joka on vähentänyt turvetuotantoalueiden ympäristövaikutuksia merkittävästi. Tämä turvetuotantoa ja sen vesienkäsittelymenetelmiä koskeva erityislainsäädäntö ja ympäristölupavelvollisuus selittää myös toimialan esille nostamisen suunnittelumääräyksessä erillismaininnalla. Maakuntakaavan suunnittelumääräys ei ylitä olemassa olevan lainsäädännön vaatimuksia. Luo-1 -merkintä suunnittelumääräyksineen on sama kuin 1. vaihemaakuntakaavassa, ja on luonteeltaan informatiivinen. Tässä 3. vaihemaakuntakaavassa luo-1 -alueiden kokonaismäärä vähenee kaava-asiakirjoihin tehtyjen päivitysten takia. Uusia luo-1 -alueita on ainoastaan Vaalan alueella, kolme
---	--

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue (luo- ja luo-1 kohteet) merkintöjen osalta Vapo haluaa muistuttaa, että merkintä ei kuulu lunastus- ja korvausvelvollisuuden piiriin, vaikka se pahimmillaan rajoittaa maankäyttöä. Maanomistaja ei ole oikeutettu korvauksiin, mikäli kiinteistön käyttö estyy luo -kaavamerkinnästä johtuen. Tämä on korvauksetonta suojeluna. Luo-merkinnän epämääräisyyden vuoksi sen käytöstä tulisi luopua kokonaan yleispiirteisessä kaavoituksessa. Kunnioittavasti Jyväskylässä 18.4.2018, Vapo Oy, Päivi Peronius, resurssijohtaja	pienkohdetta yhteispinta-alaltaan 122 ha. Metsänomistajia edustava paikallinen metsänhoitoyhdistys nimenomaan toivoi luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä suoalue -merkintää (luo-1) verrattuna vaihtoehtona olleeseen suojelualuumerkintään (SL-1), jonka käyttö olisi ollut hankalaa alueiden hyvin pienipiirteisen rajautumisen takia.
--	--

Muistutus	Vastine
Yksityishenkilö 1, Oulu Pohjois-Pohjanmaan maakuntahallitukselle MUISTUTUS Pohjois-Pohjanmaan kolmannesta vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta, joka on nähtävillä 28.3. -27.4. 2018 Oulun seudun liikennejärjestelyitä suunnitellessa tulisi tavoitteeksi rautatieliikenteen osalta ottaa ras- kaan rautapellettikuljetuksen ohjaaminen Ylivieska -lisalmi- rataosuuden suuntaan. Rataverkosta ei tulisi suunnitella sellaiseksi, että tuo Kokkolan satamaan suuntautuva Venäjän Kostamuksesta tuleva transiittoliikenne ohjautuu tiiviisti rakennetun kaupunkiseudun kautta vielä alueella, jossa maaperäolo- suhteet ovat tärinäongelmia kauas aiheuttavia. Lisäksi voisi olla tarpeen maakuntakaavojen laadinnan yhteydessä selvittää hyöty/haittavaikutusten kohdentumista. Venäjä kaivosteollisuuden ja VR-Trackin hyötyessä pellettiliikenteestä- Oulun seudun asukkaat rautatien tärinävyöhykkeellä kärsivät. Voita isiinko kaavaselostuksen yhteydessä edellyttää selvityksen tekemistä, vaikkapa liikennevirastolta, taloudellisista haittavaikutuksista Oulun seudun kiin- teistöille näiden arvon alentumisesta edellä mainitun tavaraliikenteen vuoksi verrattuna tilanteeseen, että pellettiliikenne ohjattaisiin lisalmi- Ylivieska -rataosuudelle. (Osoite- ja yhteystiedot poistettu.)	Maakuntakaava-asiakirjoissa ei oteta kantaa raideliikenteen toiminnalli- seen kehittämiseen. Kuljetusmuotoon ja -reittiin liittyvät valinnat perustu- vat toimijoiden välisiin sopimuksiin. Maakuntakaavassa on osoitettu kehitettäväksi sekä Ylivieska-lisalmi että Oulu-Kajaani -yhteysvälit, joiden toteutuminen pitkällä aikavälillä mahdol- listaa myös kuljetusreittien kehittämisen.
Muistutus	Vastine
Yksityishenkilö 2, Vantaa (maanomistusta Pyhäjoella) Lausunto Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliiton 3. vaihemaakuntakaavaa liittyen Puskakorvenkallion tuu- lipuistohankkeeseen Arvoisa vastaanottaja, Tämä muistus ja kirje liittyvät seuraaviin asioihin: 1. Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan selvitysaineisto. Linkki: (nettisivu) 2. Pyhäjoen kunnassa oleva alue: (tilan nimi ja rekisterinumero poistettu) Maanomistajana vastustan suunniteltua Puskakorvenkallion tuulipuistoa. Se ei ole mielestäni toteutu- miskelpoinen, sillä alue ei ole yhtenäinen. On sovittu, että meidän kiinteistömme rajataan ulos tuuli-	

puistoalueesta. Maakuntakaavaan täytyy merkitä aukko. Lähetän liitteeksi kartan kiinteistöstämme (tilan nimi ja rekisterinumero poistettu). Siitä näkee, miten se sijoittuu tuulipuistoluonnoksessa pinta-alaltaan 68 ha. Luonnosrajaus on kiinteistörekisterikartan päällä. Kuten on sovittu. Vaadin että tilamme rajataan myös maakuntakaavassa pois tuulipuistoalueesta, eli maakuntakaavakarttaan merkitään aukko/rajaus. On kohtuutonta että maatomme ympäröi tuulivoimapuisto. Tilan käyttö estyy ja luonnonarvot kärsivät. Tilaa ei voi enää käyttää kunnolla, omistuksessa olevan tilan käyttö estyy ja hankaloituu maa- ja metsätalousalueena, koska mm. melun takia käyttö vaikeutuu. Näin ansiomahdollisuudet heikentyvät. Kiinteistöämme ympäröivä tuulivoimapuisto vaikeuttaa meidän maamme tulevaa käyttöä ja suunnittelua, myös virkistystsnäkökulmasta ajatellen. Samoin tilan mahdolliset tulevat omat rakentamisedellytykset poistuvat, onhan paikalla aiemmin ollut majoitusrakennus. Maa-aluetta on vaikea käyttää kun tuulivoimalat ovat hyvin lähellä, jopa tolpankaatumamatkan päässä. Tuulivoimalan etäisyys rajasta on oleellinen kysymys. Ne pitäisi sijoittaa mahdollisimman kauas rajoistamme. Epäilemme, että osan tuulivoimalan vaatimista sisäisistä maakaapeleista haluttaisiin kulkevan tilamme halki, ja ne vaatisivat oman maankäytönsä, jota emme hyväksy. Kiinnitämme huomioita myös huolto-ten mahdollisimman häiriöttömään rakentamiseen. Kaapelit ja huoltotiet on kuljettava tilamme ulkopuolella. Ympäristövaikutusten arviointi. Puskakorvenkallion tuulipuiston ympäristövaikutusten arviointi puuttuu tietyiltä osin ja on tietyiltä osin puutteellinen. Alueen ekologinen tasapaino. Alueeseen liittyvä ekosysteemi heikkenee ja köyhtyy, koska tuulipuistoilla on tunnetusti vaikutus eläin- ja kasvikuuntaan. Samalla muut luonnonarvot kärsivät. Tuulivoimapuistolla on todettu olevan haitallisia vaikutuksia muuttaviin lintulajeihin, niin isoihin petolintuihin kuin alueella pesiviin useisiin petolintuihin. Pelkäämme, että myös monipuoliset kanalintu- ja pikulintukannat alueella hupenevat. Hanke toteutuessaan vaikeuttaisi linnustoon elinympäristömuutosten, erilaisten, häiriövaikutusten ja tömäyskuolemien kautta. Käytettyjen kriteerien perusteella tuulipuiston vaikutukset pesimälinnustoon merkittävästi. Maa on monimuotoinen maa- ja metsätalousalue. Maan monimuotoisuus halutaan säilyttää. Tilaa ei voi käyttää maa- ja metsätalous alueena, koska tilan käyttö vaikeutuu tuulipuiston johdosta. Joka puolelta ympäröivä tuulivoima puisto aiheuttaa merkittävän meluhaitan, mikä vaikeuttaa meidän maan käyttöä.	Maakuntakaavassa osoitettavat tuulivoima-alueet osoitetaan yhtenäisinä, rajoiltaan yleispiirteisinä kokonaisuuksina. Maanomistajuutta ja tilarajoja ei ole käytetty rajausperusteena. Voimaloiden ja muiden rakenteiden sijoittelu alueelle perustuu aina tuulivoimayhtiön ja maanomistajan väliseen sopimukseen sekä kuntakaavoitukseen. Puskakorvenkallion alueen vaikutuksia on arvioitu maakuntakaavoituksen yhteydessä yleispiirteisellä tasolla, huomiota on kiinnitetty erityisesti linnustovaikutuksiin sekä maisemallisten ja asutukseen kohdistuvien yhteisvaikutusten selvittämiseen. Laadittujen selvitysten perusteella alue on tuulivoimarakentamiseen soveltuva. Muistutus ei anna aihetta muuttaa maakuntakaavaratkaisua.
--	---

Vaikka tuulivoimapuiston aluetta on vähän pienennetty, on haitta edelleen olemassa ja alue on lähellä lintujen muuttoreittejä. Tuulivoimapuiston läheisyydessä on Natura-alue ja myös peltoalue, jonka tode- taan selvityksessä olevan tärkeä linnuston kerääntymisalue muuton aikoina. Riski lintujen lentämisestä tuulivoimaloiden lapoihin on edelleen olemassa. Pyhäjoella on jo ennestään monta tuulivoimaa ja tässä kohteessa vaikuttaa siltä, että todennettuja hait- tavaikutuksia ei ole otettu kunnolla huomioon. Tämän lisäksi tuulivoimapuisto sijaitsee muiden kiinteistöjemme läheisyydessä vähentäen myös niiden käyttömukavuutta mm. maisemahaitan muodossa. Vaadin seuraavia muutoksia: 1. Tilamme rajataan maakuntakaavassa pois ja ulos tuulipuiston alueesta. 2. Maakuntakaavaan täytyy merkitä aukko tilamme kohdalle. Vaadin, että mittakaava huomioidaan niin, että tilamme ei ympäröi tuulipuisto. On kohtuutonta, että sitä ympäröi tuulivoimapuisto. 3. Asumis- ja vapaa-ajan käyttö tulee huomioida paremmin. Aluetta ei voi käyttää virkistytymiseen, kun tuulivoimalat ovat liian lähellä. 4. Kaapelit ja huoltotiet on kuljettava tilamme ulkopuolella. 5. Ei mitään tuulivoimaan liittyvää rakentamista. 6. Riittävä etäisyys rajoista. Vähintään 1km. Lisäksi haluan henkilökohtaisen vastauksen asiasta hallintoelimien kautta. Siksi pyydän a) kirjaamaan tämän kirjeen osaksi prosessia liitteenä, b) tietoa kirjallisesti, miten hankkeen käsittely etenee. Vantaalla 25.04.2018 (Osoite- ja yhteystiedot poistettu.) Liite 1: Puskakorvenkallion suunnitelmakartta 4-2018.pdf (myöhemmin, erillisinä saapuneet karttaliitteet: ilmakuvaote ja ote maanmittauslaitoksen kiinteistötietojärjestelmästä, kiinteistö)	
Muistutus	Vastine
Yksityishenkilö 3, Sievi (kaksi muistuttajaa) Maakuntakaavan uudistaminen, Muistutus Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavaehdotuksesta Vaatimukset: Jakostenkallioiden tuulivoima-alue tv-1 348 tulee poistaa maakuntakaavasta	

Perustelut:

Me allekirjoittaneet asumme Sievissä Jakostenkallioiden tuulivoima-alue tv-1 348:n vaikutuspiirissä ja melualueella ja omistamme maata ko. tuulivoima-alueella. Kotitalomme sijaitsee 150 m päässä maakuntakaavaan merkitystä Jakostenkallioiden tuulivoima-alueen rajauksesta. Jos Jakostenkallioiden alueelle jossain vaiheessa rakennettaisiin tuulivoima-alue, se tulisi monella tavalla haittaamaan asumistamme ja elämäämme.

Kun Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavaa valmisteltiin, tiedotus oli niin puutteellista, että emme tiedneet asiasta mitään. Siksi valituksemme myöhästyi.

Ensimmäiseksi ihmetyttää se, miksi Jakostenkallioiden tuulivoima-alue tv-1 348 yleensä otettiin maakuntakaavaan. Pohjois-Pohjanmaan liitto jätti Jakostenkallioiden alueen pois 1. vaihemaakuntakaavaehdotuksesta, mutta kun ehdotus oli näytillä Sievin kunnassa, Sievin kunta vaati sitä 1. vaihemaakuntakaavaan, koska Sievin kunta oli jo alkanut suunnitella kahdeksan voimalan tuulivoima-alueita ko. alueelle. Vastineessaan Sievin kunnalle Pohjois-Pohjanmaan liitto on todennut, että Jakostenkallioiden tuulivoima-alue luokiteltiin maakunnallisessa tuulivoimaselvityksessä soveltuvuudeltaan alimpaan luokkaan (C/C+) lähinnä laaja-alaisten maisemavaikutusten vuoksi, ja että seudullisesti vaikuttavan tuulivoima-alueen osoittaminen ko. alueella vaatisi erityisiä perusteluita.

Pohjois-Pohjanmaan liiton julkaisemassa selvityksessä nimeltä Tuulivoimarakentamisen vaikutukset maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön Pohjois-Pohjanmaalla sanotaan sivulla 10 seuraavaa: ”Maakuntakaavassa ratkaistaan kokoluokaltaan vähintään seudullisesti merkittävien tuulivoima-alueiden sijoittamiseen soveltuvat alueet. Seudullisesti merkittävän tuulivoima-alueen koko voi vaihdella maakunnan ominaispiirteistä riippuen. Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavassa seudullisesti merkittävän tuulivoima-alueen kooksi määriteltiin 10 voimalaa tai enemmän.”

Jakostenkallioiden alueelle on nyt kaavoitettu 9 tuulivoimalan alue. Miten tällaiselle pienelle asutuksen ympäröimälle alueelle voitaisiin sijoittaa 10 voimalaa tai enemmän, kun jo nyt esimerkiksi meidän kohdalla Hautalan tilalla 4 tuulivoimalaa sijaitsee alle 2 km päässä kodistamme. Myös Sievin Saukonperällä ja Nivalan puolella lähimmät talot ovat noin 1,5 kilometrin etäisyydellä voimaloista. Ympäristöministeriö suosittelee tuulivoimaloille 2 km suojaetäisyyttä asutukseen.

1. Kunnan virkamiesten virheellinen toiminta

Sievin kunnan Jakostenkallioiden yleiskaavasunnittelun yhteydessä tekemät selvitykset ovat monin osin puutteellisia, eikä ainakaan niiden perusteella Jakostenkallioiden aluetta olisi voitu merkitä seudullisesti merkittäväksi tuulivoima-alueeksi. Sievin kunnan teettämät selvitykset ovat puutteellisia monien luontoselvitysten osalta, mutta erityisesti asutuksen osalta. Jakostenkallioiden tuulivoima-alueellahan sijaitsee 4 vapaa-ajanasuntoa, joilla ei kuitenkaan ole rakennuslupaa.

Sievin kunnan rakennusvalvontaviranomainen laiminlöi pahasti velvollisuutensa kaavaprosessin aikana, kun hän ei ottanut mitään yhteyttä luvattomien rakennusten omistajiin. Kun kunta ei lisäksi pitämissään

Jakostenkallioiden tuulivoima-alue on osoitettu lainvoimaisessa Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavassa, jonka vuorovaikutusprosessit olivat maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset (kaksi julkista kuulemistä, joista kuulutettiin maakunnan virallisissa lehdissä ja jäsenkuntien ilmoitustauluilla). Alueelle on laadittu tuulivoimayleiskaava (9 voimalaa), joka on saanut lainvoiman.

Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa esitetään kumottaviksi joidakin 1. vaihemaakuntakaavassa osoitettuja tuulivoima-alueita, mikäli se on katsottu tarpeelliseksi alueiden toteuttamiskelvottomuuden tai merkittävien yhteisvaikutusten lieventämiseksi. Sievin kunnan alueelta esitetään poistettavaksi Jokikylä tv-1 349. Perusteluna ovat merkittävät yhteisvaikutukset maisemaan (maakunnalliset arvot). Yhteisvaikutuksia aiheuttavat Sievin Jakostenkallioiden, Jokikylän, Rahkonnevan ja Tuppuranevan sekä Ylivieskan Pajukosken tuulivoima-alueet.

Merkittäväksi arvioituja yhteisvaikutuksia olisi teoriassa mahdollista lieventää poistamalla maakuntakaavasta muistutuksesta esitetyllä tavalla Jakostenkallioiden alue Jokikylän alueen sijasta. Jakostenkallioiden alueelle on kuitenkin laadittu tuulivoimarakentamisen mahdollista osayleiskaava, jota koskevat valitukset KHO on hylännyt. Jakostenkallioiden alueen poistaminen ei siten ole maakuntakaavan näkökulmasta tarkoituksenmukaista, eikä tosiasiassa lieventäisi edellä mainittuja yhteisvaikutuksia.

Maakuntakaavassa osoitettavien tuulivoima-alueiden toteuttamisedellytykset ja -laajuus ratkaistaan viime kädessä kuntakaavoituksessa. 1. vaihemaakuntakaavaa laadittaessa Jakostenkallioiden alueen on arvioitu soveltuvan seudullisesti merkittävään tuulivoimarakentamiseen. Jakostenkallioiden alueen osalta yleiskaavoituksen lopputuloksena on ollut, että alue soveltuu yhdeksän tuulivoimalan toteuttamiseen. Kyse on normaalista maakuntakaavassa osoitetun tuulivoima-alueen täsmentymisestä yksityiskohteisemmassa suunnittelussa.

tiedotustilaisuuksissa, eikä muutenkaan kertonut alueen maanomistajille eikä asukkaille isojen tuulivoimaloiden melun aiheuttamista rakentamisrajoituksista, alueen asukkaiden oli vaikea valvoa oikeuksiin. Jakostenkallioiden alueen luvattomat rakennukset tulivat rakennusvalvonnan tietoon 27.8.2012, kun tuulivoimayhtiö tiedusteli hankealueelta havaitsemiensa rakennusten lupatietoja Sievin kunnasta. Herättääkin ihmetystä, miksi kunnan virkamiehet eivät tässä vaiheessa ottaneet yhteyttä luvattomien rakennusten omistajiin. Heidän olisi joko pitänyt vaatia mökit luvitettaviksi tai sitten vaatia rakennusten purkua. Kumpaakaan ei kuitenkaan tehty, viranomaiset päättivät vaieta. Miksi näin? Jos rakennuksille olisi vaadittu tässä vaiheessa luvat, tuulivoimahankkeen ”suunnittelu” Jakostenkallioiden alueelle olisi loppunut siihen. Jos taas rakennusten omistajia olisi vaadittu purkamaan rakennukset, olisi siitä noussut sellainen vastarinta koko tuulivoimahanketta kohtaan, että taaskaan tuulivoimahanke ei olisi toteutunut. Jakostenkallioiden tuulivoima-alue sijaitsee Kokkola-Kajaani-tien pohjoispuolella. Kokkola-Kajaanin tien eteläpuolella suunnilleen samalla kohdalla parin kilometrin päässä sijaitsee toinenkin maakunta-kaavassa tuulivoima-alueeksi merkitty alue Jokikylä 170, maakuntakaavaan se on nyt merkitty tv-1 349-merkinnällä. Kun tuulivoimayhtiön edustaja tiedusteli Jakostenkallioiden hankealueelta havaitsemiensa rakennusten lupatietoja 27.8.2012, kunnan rakennusvalvontaviranomainen ei ryhtynyt rakennusten suhteen mihinkään toimenpiteisiin. Myöhemmin syksyllä kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle tuli nimetön sähköpostiviesti, jossa kerrottiin Kokkola-Kajaani-tien eteläpuolella olevasta luvattomasta mökistä. Nyt tämä nimetön sähköpostiviesti sai heti liikettä kunnan rakennusvalvontaviranomaiseen ja useita luvattomia mökkejä ratsattiin ja käskettiin luvittaa. Nämä mökit sijaitsevat tuon toisen tuulivoima-alueeksi maakuntakaavassa merkityn Jokikylä tv-1 349 vaikutuspiirissä. Herääkin kysymys, kuka nimettömän sähköpostiviestin lähetti? Miksi se sai kunnan rakennusviranomaisen heti toimimaan? Miksi kuntalaisia kohdeltiin eriarvoisesti?

Pohjois-Pohjanmaan liitto kertoo 1. vaihemaakuntakaavaprosessista, että Jakostenkallioiden alue jätettiin kaavaluonnoksesta pois maisemallisten seikkojen ja asutuksen takia. Sievin kunnalta saadun palautteen ja yleiskaavaan tehtyjen selvitysten pohjalta se kuitenkin otettiin uudelleen kaavavalmisteluihin mukaan. Sievin kunnan yleiskaavamenettelyssä tapahtui useita muutovirheitä: jo edellä mainitut monien selvitysten puutteellisuus ja rakentamisrajoituksesta kertomatta jättäminen, sekä näiden lisäksi monet jäävydet.

2. Sievin kunnan/Nivalan kaupungin ympäristösihteeri Reijo Peltokorpi

Hallintolain 27 §:n 1 momentin mukaan esteellinen virkamies ei saa olla läsnä asiaa käsiteltäessä. Sievin kunnan ympäristösihteeri Reijo Peltokorpi on virkansa puolesta osallistunut Jakostenkallioiden tuulivoimaosayleiskaavan valmisteluun. Nivalan kaupunki ostaa ympäristösihteerin palvelut Sievin kunnalta. Sievin kunta on pyytänyt Nivalan kaupungilta lausuntoa Sievin Jakostenkallioiden tuulivoimayleiskaavan luonnoksesta. Reijo Peltokorpi on valmistellut Nivalan kaupungin lausunnon tästä luonnoksesta. Miten sama henkilö voi Sievissä osallistua Jakostenkallioiden tuulivoimayleiskaavan valmisteluun ja olla samaan aikaan Nivalassa valmistelemassa puoltavaa lausuntoa tähän samaan kaavaan? Tuntuu hyvin ou-

dolta, että Peltokorven valmistelemassa lausunnossa ei mainita mitään Kalajokilaakson valtakunnallisesti arvokkaasta kulttuurimaisemasta, mihin Jakostenkallioiden tuulivoima-alue näkyy selvästi. Juuri näiden maisemavaikutusten takia Jakostenkallioiden tuulivoima-alue on luokiteltu C-alueeksi Manner-tuulivoima-alueiden vaikutusten arviointiselvityksessä. Asia tulee esille Sievin kunnan vastineessa Hautaloiden hallinto-oikeuteen tekemään valitukseen Jakostenkallioiden tuulivoimayleiskaavasta (Nivalan kaupunginhallituksen pöytäkirja 17.6.2013 ja Mannertuulivoima-alueiden vaikutusten arviointi yhteen-veto, 25.6.2013, Sievi sivut 57-60).

Sama esteellisyysongelma tulee esille Nivalan kaupunginhallituksen pöytäkirjassa 13.3.2013. Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus on pyytänyt Nivalan kaupungin lausuntoa Sievin Jakostenkallioiden alueelle suunniteltujen tuulivoimaloiden ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarpeellisuudesta. Reijo Peltokorpi on valmistellut Nivalan kaupunginhallitukselle tämänkin lausunnon. Virkansa puolesta hän on myös Sievissä osallistunut Jakostenkallioiden tuulivoimaosayleiskaavan valmisteluun. (Nivalan kaupunginhallituksen pöytäkirja 13.3.2013, §42)

3. Tiedon tarkoitushakuinen vääristely

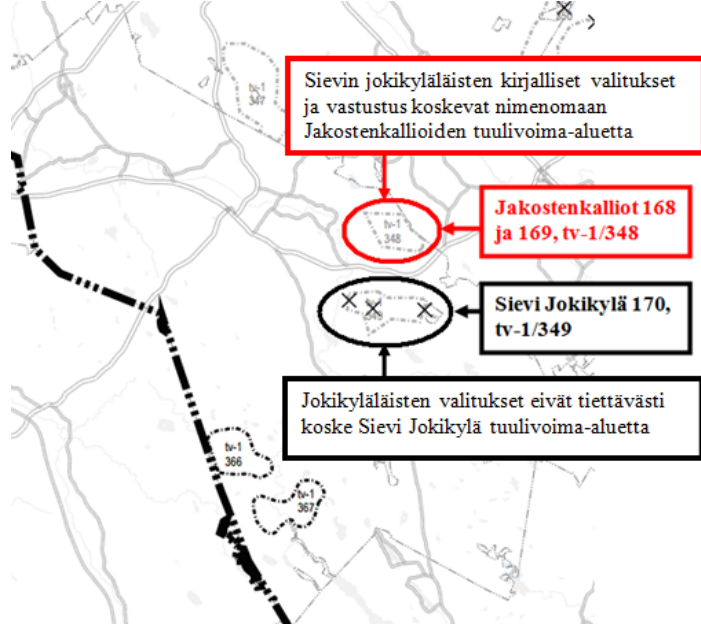
Nyt Jokikylän kyläaluetta esitetään osaksi maakunnallisesti arvokasta Evijärvi-Vääräjokilaakson maisema-alueutta eli Jakostenkallioiden tuulivoima-alue jäisi sen ja valtakunnallisesti arvokkaan Kalajokilaakson maisema-alueen välimaastoon, etäisyys molempiin noin 1-2 km. Saamamme tiedon mukaan esitettyyn vaatimukseen Jakostenkallioiden alueen poistamiseksi 3. vaihemaakuntakaavasta maakuntakaavotus vastaa, että ko. hanke on niin pitkällä? ja ruksaa poistettavaksi kokonaan toisen eli Jokikylä 170, tv-1/349 alueen. Millä perusteella? Ks. Sievin kunnan 3. vaihemaakuntakaavaa varten antama harhaanjoh-tava lausunto.

Lainaus/Sievin kunnanhallituksen pöytäkirja 8.5.2017, 79 § sivu 6

”Sievin osalta voimassa olevassa maakuntakaavassa on kaksi tuulivoima-aluetta tv-1/348 Jakostenkal-lion tuulivoimapuisto ja tv-1/349. Tuulivoima kaavoituksen yhteydessä on Sievissä nostettu esille laajat valtionmaat ja niiden mahdollinen hyödyntäminen tuulivoimarakentamisessa. Sievin kunta on esittänyt, että vaihemaakuntakaavan 3-vaiheeseen lisättäisiin valtionmaan tuulivoima-aluevaraus ja Jakostenkal-lion eteläinen alue tv-1/349 poistettaisiin kyläalueella olevan tuulivoiman rakentamisen runsaan vastus-tuksen vuoksi. Tämä esitys on nyt huomioitu maakuntakaavaluonnoksessa.”

Sievin kunta esittää edellä olevassa 3. vaihemaakuntakaavaan antamassaan lausunnossa mm., että Ja-kostenkallion eteläinen alue tv-1/349 poistettaisiin kyläalueella olevan tuulivoiman rakentamisen run-saan vastustuksen vuoksi eli kunta käyttää jokikyläläisten Jakostenkallioiden alueen tv-1/348 valituksia/ vastustusta Sievin Jokikylän alueen tv-1/349 poistoesityksen perusteluina nimeten alueen harhaanjoh-tavasti Jakostenkallion eteläinen alue tv-1/349. Jakostenkallioiden alue sijaitsee valtakunnallisesti ar-vokkaan Kalajokilaakson ja maakunnallisesti arvokkaan Evijärvi-Vääräjokilaakson maisema-alueiden vä-lissä. Jokikylän alue, jolla ei ole mainittavia maisemahaittoja, on kokonaan erillinen alue etelämpänä ja sijaitsee osittain Kiiskilässä.

Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavaa varten laaditun maisemasel-vityksen (Tuulivoimarakentamisen vaikutukset maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön Pohjois-Pohjanmaalla) mukaan: [Jokikylän] Tuulivoi-malat olisivat nähtävissä Evijärven ja Vääräjokilaakson kulttuurimaiseman alueelta noin 2 km etäisyydeltä. Pohjoisesta etelämpään katsottaessa voi-malat näkyvät joka tapauksessa kookkaina elementteinä maiseman taus-talla. Muutoksia aiheutuu myös Kiiskilän-Karjumäen alueelta koilliseen avautuviin maisemanäkymiin. Vaikutuksen suuruus arvioidaan kohta-laiseksi.

Kaikki Sievin jokikyläläisten kirjalliset valitukset koskevat nimenomaan Jakostenkallioiden aluetta ja kyläläiset haluaisivat ensisijaisesti Jakostenkallioiden alueen poistettavaksi maakuntakaavasta ja vasta toissijaisesti poistettavaksi myös Sievi Jokikylän alueen. Tuulivoimalat tulee sijoittaa niin, ettei niistä koidu minkäänlaista haittaa tuulivoima-alueiden lähiasutukselle. Ja Sievistä kyllä löytyy tuulivoimarakentamiselle oivalliset alueet Kiiskilän erämaasta, johon nyt on tehty Kenkäkankaan tuulivoima-aluevaaraus.

4. Tuulivoima-alue sijoitettu vastoin ohjeistusta

Pohjois-Pohjanmaan liiton julkaisemassa selvityksessä nimeltä Tuulivoimarakentamisen vaikutukset maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön Pohjois-Pohjanmaalla sanotaan sivulla 29 seuraavaa: "Maisematiloja rajaavat selännealueet, maaston korkeimmat osat, ovat maiseman näkyvimpiä perustekijöitä ja ne luovat kaukomaiseman ja maisematilan rajat. Maiseman kannalta selänteet, ja varsinkin niiden lakialueet, ovat erityisen herkkiä muutoksille. Selännealueilla tapahtuvat muutokset havaitaan laajalta alueelta. Maisemassa erityisen näkyviä muutoksia ovat esimerkiksi selänteiden lakialueille sijoitetut tuulivoimalat. Tuulivoimaloita ei suositella sijoitettaviksi arvokkaita maisema-alueita rajaaville selännealueille. Selännealueiden merkitys maisemaa rajaavina reunavyöhykkeinä on huomioitu maisema-alueiden päivitysinventoinnissa: maisema-alueiden rajaukset on määritelty siten, että aluekokonaisuuksiin on otettu mukaan maisema-alueita rajaavat reunavyöhykkeet, kuten esimerkiksi viljelysmaisemaa rajaavien selännealueiden reuna- ja lakialueet."

Pohjois-Pohjanmaan liiton selvitys Tuulivoimarakentamisen vaikutukset maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön Pohjois-Pohjanmaalla on valmistunut vuonna 2017. Sen suosituksia ei siten ole voitu ottaa huomioon 1. vaihemaakuntakaavaa laadittaessa.

Jakostenkallioiden alueen osoittaminen 1. vaihemaakuntakaavassa perustui maakunnalliseen tuulivoimaselvitykseen (Pohjois-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan manneralueen tuulivoimaselvitys) sekä ko. alueelle suunnitellun tuulivoimahankkeen selvityksiin.

Sievin Jakostenkallioiden tuulivoima-alue on sijoitettu juuri tuollaiselle isojen viljelyalueiden väliselle selänteelle, josta tuulivoimalat tulisivat näkymään ympäristöön todella selvästi. Jakostenkallioiden alueen korkeutta kuvastaa hyvin se, että Jokikylän vanhempien sukupolvien kertomuksen mukaan, kun metsät aikoinaan paloivat Jakosten alueelta, sieltä saattoi nähdä seitsemän kirkontornia. Edellä mainitussa selvityksessä sanotaan, että tuulivoimaloita ei suositella sijoitettavaksi arvokkaita maisema-alueita rajaaville selännealueille ja sitten olette esim. Jakostenkallioiden tapauksessa sijoittamassa niitä juuri vastoin suosituksia. Herättääkin ihmetystä, miksi Jakostenkallioiden alue otettiin 1. vaihemaakuntakaavaan, vaikka Sievin kunnalla ei ollut esittää mitään erityisiä perusteluja asiasta. Maakuntakaavaanhan olisi tullut merkitä vain sellaiset alueet, joille on mahdollista rakentaa seudullisesti merkittävä tuulivoima-alue. Jakostenkallioiden alueelle tällaista seudullisesti merkittävää aluetta ei voi rakentaa, koska alue on aivan liian ahdas sellaiseen. Alue sijaitsee kahden kylän välissä, Sievin Jokikylän ja Nivalan Välikylän Rajaperän. Lisäksi alueella on 4 luvatonta vapaa-ajanasuntoa, joista osalle omistajat ovat jo yrittäneet saada rakennuslupia siinä onnistumatta. Lisäksi Jakostenkallioiden tuulivoima-alue tv-1 348 sijaitsee kahden arvokkaan maisema-alueen, valtakunnallisesti arvokkaan Kalajokilaakson kulttuurimaiseman (n.1,5 kilometrin päässä) ja maakunnallisesti arvokkaan Vääräjokilaakson maisema-alueen välissä (muutaman sadan metrin päässä). Alue on lisäksi tärkeä sekä Sievin Jokikylän että Nivalan Rajaperän asukkaiden virkistysalue, jossa lenkkeillään, marjastetaan ja metsästetään. Jos alueelle rakennettaisiin joskus tuulivoima-alue, se tulisi huomattavasti laskemaan sekä Sievin jokikyläläisten että Nivalan rajaperästen asumisviihtyvyyttä. Me allekirjoittaneet vaadimme Jakostenkallioiden tuulivoima-alueen tv-1 348 poistamista maakuntakaavasta. Sievin 25.04.2018, (Yhteystiedot poistettu.)	
Muistutus Yksityishenkilö 4, Siikajoki Päivämäärä: 26.04.2018 14:07 (Osoite- ja yhteystiedot poistettu.) Muistutus Pohjois-Pohjanmaan 3 vaihemaakuntakaava ehdotukseen. Vaatus 1 Vaadin, että vaihemaakuntakaavan tuulivoima-alueita käsitteleviä aluerajauksia muutetaan siten, että tuulipuistohankkeet Isoneva I ja Isoneva II sisällytetään kokonaisuudessaan tv-1 alueeseen numero 317.	Vastine Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa on tarkasteltu edellytyksiä ja tarvetta tarkistaa 1. vaihemaakuntakaavan tuulivoima-alueita koskevaa ratkaisua. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan alueidenkäytön ekologiseen kestävyteen on kiinnitettävä maakuntakaavoituksessa erityistä huomiota. Pohjois-Pohjanmaalla tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen on tästä näkökulmasta keskeisin kysymys. Maakuntakaavassa ran-

Vaatus 2 Vaadin, että tuulipuistohanke Isona II sisällytetään kokonaisuudessaan tv-1 alueeseen numero 379, mikäli sitä ei sisällytetä alueeseen 317. On hyvin ihmeellistä ja merkillistä, että Isona II rajaamista perustellaan teoreettisella osin umpinai-sella muuttokäytävällä. Tämä mielestäni alueiden mielivaltainen rajaaminen on vastoin eri toimijoiden ja maanomistajien tasa-puolista kohtelua. Isona II on tehty Ympäristön vaikutusten arviointi ja siinä ei ole ilmennyt sellaista seikkaa joka estäisi sen kuulumista tuulivoima-alueeksi. (Osoite- ja yhteystiedot poistettu.)	nikolle on osoitettu suuri määrä tuulivoima-alueita jo aiemmassa maakun-takaavoituksessa. Mahdollisten lisäalueiden osoittamisessa on maan-käyttö- ja rakennuslaki huomioiden noudatettava varovaisuutta. Kaavan valmistelun aikana keskustelua on herättänyt erityisesti tuulivoima-rakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen Perämeren rannikko-alueella. Ympäristöhallinnon näkemyksen mukaan ko. vyöhykkeelle ei läh-tökohtaisesti tulisi esittää tuulivoimarakentamista. Pohjois-Pohjanmaan lii-ton mukaan ko. alueelle voidaan osoittaa tuulivoimarakentamista, mutta erityisen huolellista suunnittelua ja varovaisuusperiaatetta noudattaen. Ympäristöviranomaisen (ELY-keskus) on lausunnossaan edellyttänyt, että Isonan ja Revonlahden tuulivoima-alueiden väliin jätetään tuulivoima-loista vapaata aluetta linnustoarvojen turvaamiseksi. Pohjois-Pohjanmaan liiton johtopäätöksenä on ollut, että Revonlahden tuulivoima-alueen rajaaminen maakuntakaavassa Siikajoen kunnan esittä-mällä tavalla ei ole tässä vaiheessa perusteltua. Isonan ja Revonlahden tuulivoima-alueiden väliin jäävän muuttokäytävän huomiotta jättäminen olisi ristiriidassa maakuntakaavan sisältövaatimusten kanssa (maankäyttö ja rakennuslaki 28 §). Yksityiskohtaiset perustelut Tuulivoima-alue Revonlahti tv-1 379 rajauksessa on otettu huomioon seu-raavat näkökohdat: 1) Maakuntakaavan sisältövaatimukset (MRL 28 §): alueiden käytön ekolo-giseen kestävyys kiinnitettävä erityistä huomiota. - Valtakunnallinen tuulivoimarakentamista koskeva ohjeistus (2016): lintu-jen tärkeille muuttoreiteille ei lähtökohtaisesti tulisi rakentaa tuulivoimaa. - Ympäristöministeriön ja Pohjois-Pohjanmaa ELY-keskuksen esittämät nä-kemykset, ks. alla. - KHO:n päätös 1. vaihemaakuntakaavasta. Vahvistamatta jäi kolme ranni-kolle sijoittuvaa tuulivoima- aluetta. Perustelu: sijoittuminen muuttolinnus-ton kannalta tärkeille alueille. Alueiden käytön ekologista kestävyyttä ja luontoarvojen vaalimista linnuston osalta ei ollut otettu riittävästi huomi-oon. - Johtopäätös: tuulivoimarakentamisen ja linnuston yhteensovittamiseen on Perämeren rannikkoalueella perusteltua kiinnittää erityistä huomiota. Ei
--	--

	ole perusteltua lisätä tv-rakentamisen kokonaismäärää. Uusia alueita osoitettaessa on turvattava linnuston esteetön muutto/väistämismahdollisuudet. 2) Ympäristöviranomaisten (ympäristöministeriö, ELY-keskus) maakunta-kaavaprosessin aikana esittämät näkemykset. - Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota siihen, että 3. vaihemaakunta-kaavan esitys sisältää eräitä uusia tuulivoima-alueita tai 1. vaihemaakunta-kaavassa esitettyjen alueiden muutoksia ja laajennuksia, jotka sijoittuvat Perämeren rannikon ja merialueen tärkeälle lintujen muuttoreiteille. Tarkentuneiden tuulivoiman suunnitteluohjeiden mukaan tuulivoima-alueita ei lähtökohtaisesti tule rakentaa tärkeille lintujen muuttoreiteille eikä muuton keskittymäalueille. Maakuntakaavassa tulee varmistaa, etteivät törmäysriskit kasva merkittävästi eikä muodostu sellaisia lintujen muuttoesteitä, että ne vaikuttaisivat perinteisten levähdysalueiden käyttöön ja Natura 2000 -alueiden lintupopulaatioihin. Ympäristöministeriön mukaan lausunnossa esitettyt näkökohdat on syytä ottaa huomioon kaavaehdotuksen viimeistelystä, jotta kaavaratkaisu täyttää kaikilta osin maakuntakaavalle maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyt sisältövaatimukset. - Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa, ettei tarkentuneiden tuulivoiman suunnitteluohjeiden (YM 5/2016) mukaan tuulivoima-alueita lähtökohtaisesti tulisi rakentaa tärkeille lintujen muuttoreiteille eikä muuton keskittymäalueille, jollainen Perämeren rannikon muuttoreitti on. ELY-keskus toteaa Siikajoen Revonlahden tv-aluerajauksessa tapahtuneen muutoksen kriittiseksi muutokseksi nykytilaan nähden ja esittää kaavaratkaisun muuttamista näiltä osin. Revonlahden (tv-1 379) tuulivoima-aluevarausta tulee ELY-keskuksen näkemyksen mukaan muuttaa vastamaan pohjoisreunaltaan voimassaolevan 1. vaihemaakuntakaavan rajausta (tv-1 319). 3) Tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen Perämeren rannikkoalueella. - Pohjois-Pohjanmaan liitto on ympäristöministeriölle ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle antamassaan vastineessa todennut (MKH 22.1.2018) mm. seuraavaa:
--	--

	”Päämuuttoreittien määrittely tuulivoimarakentamiselle lähtökohtaisesti soveltumattomaksi on Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan vaikeasti perusteltavissa. Maakuntakaavaa varten laadittujen ja muiden käytettävissä olleiden selvitysten perusteella Perämeren rannikko- ja merialueelle voidaan osoittaa tuulivoimarakentamista ilman, että alueen linnustoarvot merkittävästi vaarantuisivat.” ”Pohjois-Pohjanmaan liitto yhtyy kuitenkin näkemykseen, että tuulivoima-alueiden osoittaminen rannikolle tulee tehdä harkiten laadukkaiden vaikutusten arviointien pohjalta sekä linnuston esteetön muutto tai vähintään riittävät väistämismahdollisuudet turvaten.” ”Lausuntopalautteessa esitetyt huomiot laajojen tuulivoima-alueiden estevaikutuksesta ja kasvavasta törmäysriskistä ovat huomionarvoisia. Muun muassa Kalajoella tehty linnustovaikutusten seuranta on osoittanut, että linnut pyrkivät väistämään voimaloita ja että kapeatkin tuulivoima-alueiden väliin jäävät lentokäytävät ohjaavat muuttoa ja ovat siten lintumuuton kannalta merkittäviä. Kokemukset laajamittaisesta tuulivoimarakentamisesta ja sen kumulatiivisista linnustovaikutuksista ovat kokonaisuutena arvioiden vielä vähäisiä.” ”Saadun palautteen perusteella ja varovaisuusperiaate huomioon ottaen kaavaratkaisua muutetaan seuraavasti: Siikajoen Revonlahden (tv-1 379) alueen pohjoisosa rajataan siten, että sen ja 1. vaihemaakuntakaavassa osoitetun Isonvan (tv-1 317) väliin jää tuulivoimaloista vapaata aluetta.” 4) Yhtenäiset suunnitteluperiaatteet Siikajoen tuulivoima-alueiden rajaamisessa on noudatettu samoja periaatteita kuin muissakin rannikon kunnissa. Maakuntakaavan valmistelussa havaittiin, että Pohjois-Pohjanmaan rannikolle välille Kalajoki-Siikajoki sijoituu useita laajoja tuulivoimakokonaisuuksia linnuston päämuuttoreiteille. On perusteltua, että ko. valtakunnallisesti merkittävien muuttoreittien alueella linnustoarvoihin kiinnitetään erityistä huomiota. Suunnittelussa on pyrittävä turvaamaan linnuston esteetön muutto tai vähintään riittävät väistämismahdollisuudet. Tuulivoimapuistojen väliin tulee jättää voimaloista vapaita alueita, jotta lintujen ei ole pakko lentää tuulivoimapuistojen läpi. Em. tuulivoimakokonaisuuksia on maakuntakaavassa käsitelty seuraavasti:
--	--

	- Kalajoki Palokangas, Torvenkylä ym: poistetaan yksi alue. - Kalajoki Jokela-Tohkoja ym. alueet: osoitetaan jo rakennetut alueet, ei esitetä laajennuksia. - Pyhäjoki: Paltusmäki, Puskakorvenkallio, Karhunnevan kangas: Osoitetaan Puskakorvenkallio uutena. Jätetään tuulivoimaloista vapaat alueet Puska- korvenkallio ja Paltusmäen sekä Puskakorvenkallion ja Karhunnevan kan- kaan väliin. - Pyhäjoki Parhalahti ym. Ei esitetä laajennuksia. 5) Varovaisuusperiaate Kapean muuttokäytävän merkitykseen liittyy epäselvyyttä, mikä on tuotu esiin vastineessa ELY-keskukselle. Ottaen huomioon Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoissa ja yleiskaavoissa rannikolle osoitetun tuulivoimaraken- tamisen kokonaismäärän (useita satoja voimaloita) ja alueen valtakunnalli- sen merkityksen muuttolinnuston kannalta, on varovaisuusperiaatteen noudattaminen kuitenkin perusteltua. Kattavaa seurantatietoa laajamittai- sen tuulivoimarakentamisen kumulatiivisista vaikutuksista muuttolinnus- tolle ei ole. Kalajoella tehty seurantatutkimus on osoittanut, että linnut pyrkivät väistämään voimaloita ja että kapeillakin lentokäytävillä tuuli- voima-alueiden välissä voi olla merkitystä väistämisen kannalta. Pohjois-Pohjanmaalle, erityisesti sen rannikkoalueelle, on suunnitteilla val- takunnallisesti erittäin paljon tuulivoimarakentamista. Suunnitellun tuuli- voimarakentamisen laajuus edellyttää huolellisesta kokonaisuuden arvioi- tia ja yhtenäisten suunnitteluperiaatteiden käyttämistä. Mikäli vaikutuksiin liittyy epävarmuustekijöitä ja/tai riskejä, on varovaisuusperiaatteen käyttä- minen tuulivoimarakentamisen kokonaislaajuus huomioon ottaen perustel- tua. Erityisesti kriittisiksi arvioituille alueille sijoittuvien tuulivoima-aluei- den rajausten laajentaminen on perusteltua tehdä vasta siinä vaiheessa, kun maakuntakaavan jo nyt mahdollistama, erittäin laaja-alainen tuulivoi- marakentaminen on toteutunut ja tuulivoimatuotannon ympäristövaiku- tuksista on saatu enemmän tietoa.
--	--

Yksityishenkilö 5, Revonlahti

(Osoite- ja yhteystiedot poistettu.)

26.4.2018

Asia: Muistutus 3.vaihemaakuntakaavaan ehdotukseen. Koskien (tilojen nimi- ja rekisteritiedot poistettu) alueelle tulevia tuulimyllyjä.

Viite: Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistamisen kolmannen vaiheen ehdotukseen.

Esitän maakuntakaavaan lisättäväksi Vartinojan ja Isoneva II tuulivoimakaavat.

Pohjois-Pohjanmaan liiton virkamiehet pyrkivät rajoittamaan kuntien hallitsemaa kaavoitusmonopolia. Esillä olevat tuulivoima kaavat ei juuri sisällä yhtään uutta, tulevien vuosikymmenten päähän ulottuvaa kaavoitusta, minne ne mahdollisesti sijoittuisivat. Kantaa otetaan pääasiassa jo olemassa oleviin kaavoihin ja siinä kun maakuntaliitto keskittyisi laajoihin tulevaisuuden kuviin, Pohjois-Pohjanmaan liiton näköalattomat virkamiehet rajoittuvat käsittelemään osittain jo rakennusluvan saaneita yksittäisiä tuulimyllyjä, siirtelemällä niiden paikkoja.

Perustelu:

Siikajoen kunnanvaltuusto on hyväksynyt Vartinojan tuulipuiston osayleiskaavan 1.2.2012 ja se on tullut lainvoimaiseksi 12.4.2012. Samoin valtuusto on hyväksynyt 14.5.2014 Vartinojan laajennuksen, joka on menettänyt lainvoiman Korkeimmassa hallinto-oikeudessa, muutovirheen perusteella ja palautettu kuntaan.

Vartinojalle on myllyt rakennettu, tiestöt ja johtokäytävät on mitoitettu huomioiden tuulivoimaa-alueen laajennus. Lainvoiman saanut kaava ja laajennus ovat yhteydessä toisiinsa. Siikajoella on tehty periaatepäätös, minkä mukaan kaikkien tuulivoimahankkeiden tulisi sijaita maakuntakaavan tv-alueella. Alueesta on lisäksi laadittu laajat ympäristövaikutusten arvioinnit huomioiden luontotyyppit ja kasvillisuus, luontotyyppi ja kasvillisuustiedot voimaloittain, liito-oravaselvitys, lepakkoselvitys, linnut, viitasammakko, ekoloogiset yhteydet ja pohjavesialueet. Vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen liittyen sosiaaliset vaikutusten arviointi, meluvaikutukset, varjostusvaikutukset, terveysvaikutukset, turvallisuus, liikenne ja virkistyskäyttö vaikutukset. Kaikkein tähän on käytetty huomattavia taloudellisia ja henkisiä voimavaroja.

Lisäksi vaadin lisättäväksi tv-Isoneva II sijoitettavaksi kokonaisuudessa 3.vaihemaakuntakaavaan. Yhtenä huomattavampana tekijänä myös maanomistajien tasavertainen huomioiminen.

Revonlahti 26.04.2018

(Nimitiedot poistettu.)

Isoneva II ja Vartinojan alueita ei ole osoitettu 3. vaihemaakuntakaavasta. Isoneva II alueen osalta perustelut on esitetty alla. Vartinojan tuulivoima-alue sisältyi Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavaan, mutta ympäristöministeriö kumosi ko. aluetta koskevan merkinnän linnustoarvojen vuoksi (uhanalainen petolintu). Pohjois-Pohjanmaan liiton arvion mukaan edellytyksiä Vartinojan alueen osoittamiselle maakuntakaavassa ei ole.

Pohjois-Pohjanmaan 1. ja 3. vaihemaakuntakaavoissa on osoitettu yhteensä 72 tuulivoima-aluetta (1491 km²). Muihin maakuntiin verrattuna Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoihin sisältyy runsaasti tuulivoima-alueita. Alueet mahdollistavat laaja-alaisen ja koko maan mittakaavassa merkittävän tuulivoimarakentamisen myös pitkällä aikavälillä.

Isoneva II aluetta koskevat perustelut

Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa on tarkasteltu edellytyksiä ja tarvetta tarkistaa 1. vaihemaakuntakaavan tuulivoima-alueita koskevaa ratkaisua.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan alueidenkäytön ekologiseen kestävyys on kiinnitettävä maakuntakaavoituksessa erityistä huomiota. Pohjois-Pohjanmaalla tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen on tästä näkökulmasta keskeisin kysymys. Maakuntakaavassa rannikolle on osoitettu suuri määrä tuulivoima-alueita jo aiemmassa maakuntakaavoituksessa. Mahdollisten lisäalueiden osoittamisessa on maankäyttö- ja rakennuslaki huomioiden noudatettava varovaisuutta.

Kaavan valmistelun aikana keskustelua on herättänyt erityisesti tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen Perämeren rannikko-alueella. Ympäristöhallinnon näkemyksen mukaan ko. vyöhykkeelle ei lähtökohtaisesti tulisi esittää tuulivoimarakentamista. Pohjois-Pohjanmaan liiton mukaan ko. alueelle voidaan osoittaa tuulivoimarakentamista, mutta erityisen huolellista suunnittelua ja varovaisuusperiaatetta noudattaen. Ympäristöviranomainen (ELY-keskus) on lausunnossaan edellyttänyt, että Isonevan ja Revonlahden tuulivoima-alueiden väliin jätetään tuulivoimaloista vapaata aluetta linnustoarvojen turvaamiseksi.

	Pohjois-Pohjanmaan liiton johtopäätöksenä on ollut, että Revonlahden tuulivoima-alueen rajaaminen maakuntakaavassa Siikajoen kunnan esittämällä tavalla ei ole tässä vaiheessa perusteltua. Isonvan ja Revonlahden tuulivoima-alueiden väliin jäävän muuttokäytävän huomiotta jättäminen olisi ristiriidassa maakuntakaavan sisältövaatimusten kanssa (maankäyttö ja rakennuslaki 28 §). Yksityiskohtaiset perustelut Tuulivoima-alue Revonlahti tv-1 379 rajauksessa on otettu huomioon seuraavat näkökohdat: 1) Maakuntakaavan sisältövaatimukset (MRL 28 §): alueiden käytön ekologiseen kestävyys kiinnitettävä erityistä huomiota. - Valtakunnallinen tuulivoimarakentamista koskeva ohjeistus (2016): lintujen tärkeille muuttoreiteille ei lähtökohtaisesti tulisi rakentaa tuulivoimaa. - Ympäristöministeriön ja Pohjois-Pohjanmaa ELY-keskuksen esittämät näkemykset, ks. alla. - KHO:n päätös 1. vaihemaakuntakaavasta. Vahvistamatta jäi kolme rannikolle sijoittuvaa tuulivoima-aluetta. Perustelu: sijoittuminen muuttolinnuston kannalta tärkeille alueille. Alueiden käytön ekologista kestävyttä ja luontoarvojen vaalimista linnuston osalta ei ollut otettu riittävästi huomioon. - Johtopäätös: tuulivoimarakentamisen ja linnuston yhteensovittamiseen on Perämeren rannikkoalueella perusteltua kiinnittää erityistä huomiota. Ei ole perusteltua lisätä tv-rakentamisen kokonaismäärää. Uusia alueita osoitettaessa on turvattava linnuston esteetön muutto/väistämismahdollisuudet. 2) Ympäristöviranomaisten (ympäristöministeriö, ELY-keskus) maakuntakaavaprosessin aikana esittämät näkemykset. - Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota siihen, että 3. vaihemaakuntakaavan esitys sisältää eräitä uusia tuulivoima-alueita tai 1. vaihemaakuntakaavassa esitettyjen alueiden muutoksia ja laajennuksia, jotka sijoittuvat Perämeren rannikon ja merialueen tärkeälle lintujen muuttoreitille. Tarkentuneiden tuulivoiman suunnitteluohjeiden mukaan tuulivoima-alueita ei lähtökohtaisesti tule rakentaa tärkeille lintujen muuttoreiteille eikä muuton keskittymäalueille. Maakuntakaavassa tulee varmistaa, etteivät törmäysriskit kasva merkittävästi eikä muodostu sellaisia lintujen muuttoes-
--	---

	teitä, että ne vaikuttaisivat perinteisten levähdysalueiden käyttöön ja Natura 2000 -alueiden lintupopulaatioihin. Ympäristöministeriön mukaan lausunnossa esitetyt näkökohdat on syytä ottaa huomioon kaavaehdotuksen viimeistelyssä, jotta kaavaratkaisu täyttää kaikilta osin maakuntakaavalle maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyt sisältövaatimukset. - Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa, ettei tarkentuneiden tuulivoiman suunnitteluohjeiden (YM 5/2016) mukaan tuulivoima-alueita lähtökohtaisesti tulisi rakentaa tärkeille lintujen muuttoreiteille eikä muuton keskittymäalueille, jollainen Perämeren rannikon muuttoreitti on. ELY-keskus toteaa Siikajoen Revonlahden tv-alueajauksessa tapahtuneen muutoksen kriittiseksi muutokseksi nykytilaan nähden ja esittää kaavaratkaisun muuttamista näiltä osin. Revonlahden (tv-1 379) tuulivoima-aluevarausta tulee ELY-keskuksen näkemyksen mukaan muuttaa vastamaan pohjoisreunaltaan voimassaolevan 1. vaihemaakuntakaavan rajausta (tv-1 319). 3) Tuulivoimarakentamisen ja linnustoarvojen yhteensovittaminen Perämeren rannikkoalueella. - Pohjois-Pohjanmaan liitto on ympäristöministeriölle ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle antamassaan vastineessa todennut (MKH 22.1.2018) mm. seuraavaa: ”Päämuuttoreittien määrittely tuulivoimarakentamiselle lähtökohtaisesti soveltumattomaksi on Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan vaikeasti perusteltavissa. Maakuntakaavaa varten laadittujen ja muiden käytettävissä olleiden selvitysten perusteella Perämeren rannikko- ja merialueelle voidaan osoittaa tuulivoimarakentamista ilman, että alueen linnustoarvot merkittävästi vaarantuisivat.” ”Pohjois-Pohjanmaan liitto yhtyy kuitenkin näkemykseen, että tuulivoima-alueiden osoittaminen rannikolle tulee tehdä harkiten laadukkaiden vaikutusten arviointien pohjalta sekä linnuston esteetön muutto tai vähintään riittävät väistämismahdollisuudet turvaten.” ”Lausuntopalautteessa esitetyt huomiot laajojen tuulivoima-alueiden estevaikutuksesta ja kasvavasta törmäysriskistä ovat huomionarvoisia. Muun muassa Kalajoella tehty linnustovaikutusten seuranta on osoittanut, että linnut pyrkivät väistämään voimaloita ja että kapeatkin tuulivoima-alueiden väliin jäävät lentokäytävät ohjaavat muuttoa ja ovat siten lintumuuton kannalta merkittäviä. Kokemukset laajamittaisesta tuulivoimarakentamista ja sen kumulatiivisista linnustovaikutuksista ovat kokonaisuutena arvioiden vielä vähäisiä.” ”Saadun palautteen perusteella ja varovaisuusperiaate huomioon ottaen kaavaratkaisua muutetaan seuraavasti: Siikajoen Revonlahden (tv-1 379)
--	--

	alueen pohjoisosa rajataan siten, että sen ja 1. vaihemaakuntakaavassa osoitetun Isonevan (tv-1 317) väliin jää tuulivoimaloista vapaata aluetta.” 4) Yhtenäiset suunnitteluperiaatteet Siikajoen tuulivoima-alueiden rajaamisessa on noudatettu samoja periaatteita kuin muissakin rannikon kunnissa. Maakuntakaavan valmistelussa havaittiin, että Pohjois-Pohjanmaan rannikolle välille Kalajoki-Siikajoki sijoituu useita laajoja tuulivoimakokonaisuuksia linnuston päämuuttoreiteille. On perusteltua, että ko. valtakunnallisesti merkittävien muuttoreittien alueella linnustoarvoihin kiinnitetään erityistä huomiota. Suunnittelussa on pyrittävä turvaamaan linnuston esteetön muutto tai vähintään riittävät väistämismahdollisuudet. Tuulivoimapuistojen väliin tulee jättää voimaloista vapaata alueita, jotta lintujen ei ole pakko lentää tuulivoimapuistojen läpi. Em. tuulivoimakokonaisuuksia on maakuntakaavassa käsitelty seuraavasti: - Kalajoki Palokangas, Torvenkylä ym: poistetaan yksi alue. - Kalajoki Jokela-Tohkoja ym. alueet: osoitetaan jo rakennetut alueet, ei esitetä laajennuksia. - Pyhäjoki: Paltusmäki, Puskakorvenkallio, Karhunnevan kangas: Osoitetaan Puskakorvenkallio uutena. Jätetään tuulivoimaloista vapaat alueet Puskakorvenkallio ja Paltusmäen sekä Puskakorvenkallion ja Karhunnevan kaan väliin. - Pyhäjoki Parhalahti ym. Ei esitetä laajennuksia. 5) Varovaisuusperiaate Kapean muuttokäytävän merkitykseen liittyy epäselvyyttä, mikä on tuotu esiin vastineessa ELY-keskukselle. Ottaen huomioon Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoissa ja yleiskaavoissa rannikolle osoitetun tuulivoimarakentamisen kokonaismäärän (useita satoja voimaloita) ja alueen valtakunnallisen merkityksen muuttolinnuston kannalta, on varovaisuusperiaatteen noudattaminen kuitenkin perusteltua. Kattavaa seurantatietoa laajamittaisen tuulivoimarakentamisen kumulatiivisista vaikutuksista muuttolinnustolle ei ole. Kalajoella tehty seurantatutkimus on osoittanut, että linnut pyrkivät väistämään voimaloita ja että kapeillakin lentokäytävillä tuulivoima-alueiden välissä voi olla merkitystä väistämisen kannalta. Pohjois-Pohjanmaalle, erityisesti sen rannikkoalueelle, on suunnitteilla valtakunnallisesti erittäin paljon tuulivoimarakentamista. Suunnitellun tuulivoimarakentamisen laajuus edellyttää huolellisesta kokonaisuuden arvioinnista ja yhtenäisten suunnitteluperiaatteiden käyttämisestä. Mikäli vaikutuksiin
--	--

	liittyy epävarmuustekijöitä ja/tai riskejä, on varovaisuusperiaatteen käyttäminen tuulivoimarakentamisen kokonaislaajuus huomioon ottaen perusteltua. Erityisesti kriittisiksi arvioituille alueille sijoittuvien tuulivoima-alueiden rajausten laajentaminen on perusteltua tehdä vasta siinä vaiheessa, kun maakuntakaavan jo nyt mahdollistama, erittäin laaja-alainen tuulivoimarakentaminen on toteutunut ja tuulivoimatuotannon ympäristövaikutuksista on saatu enemmän tietoa.
Muistutus	Vastine
Yksityishenkilö 6, Haukipudas 24.4.2018 (Osoite- ja yhteystiedot poistettu.) MIELIPIDE POHJOIS-POHJANMAAN 3. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN EHDOTUKSEEN Olen seurannut viiden vuoden ajan tuulivoimarakentamista tiedotusvälineistä. Olen lisäksi osallistunut tuulivoimahankkeiden yleisötilaisuuteen Revonlahdella, jossa tuulivoimaloiden edustajat kertoivat arvioita, mitä saattaisi tapahtua ja millaisia vaikutuksia saattaisi tulla. Tuulivoimaloiden edustajien esitykset perustuivat olettamuksiin ja arvioihin. Osa tiedoista oli saatu mm. tietokonemallinnuk ista sekä tuulivoimalayhtiöiden tilaamista tutkimuksista. Tuulivoimaloiden tehot nousevat koko ajan. Tällä hetkellä suunnitellaan jopa 5 MW suuruisia voimaloita. Tuulivoimaloiden negatiivisten melu- valo ja välkevaikutusten lisäksi maisemavaikutukset ovat melkoiset, kuten voimme todeta ajellessamme li - Simon tietä. Tuulivoimala-alueita on merkitty Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavaan melkoisesti. Pohjois-Pohjanmaasta ollaan tekemässä tuulivoimalakehittymäaluetta. Sisäministeriö mainitsee jo Pohjois-Pohjanmaan 1.vaihemaakuntakaavan vahvistamisen yhteydessä, että maakuntakaavoissa tulisi huomioidaan tuulivoimaloiden vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen lähinnä melutason ja visuaalisen häiriövaikutusten osalta. Samassa päätöksessä (DNR:o YM1/5222/2014) sisäministeriö mainitsee, etteivät ihmiset tiedosta riittävästi tuulivoimaan liittyviä riskejä. Sosiaali- ja terveysministeriö puolestaan mainitsee, että "Olisi tärkeää, että tuulivoimaa ohjatta isiin tasaisemmin koko maahan, ettei tietyille alueille synny jatkossa laajempia seudullisia tai paikallisia tuulivoimakehittymiä lähelle asutusta". Mielipiteeni on, että Pohjois-Pohjamaan 3.vaihemaakuntakaavassa tuulivoimala-alueita on aivan liikaa Kemi- Kalajoen sektorilla. Oulun seudun ympäristötoimi on antanut tuulivoimalayhtiöille mahdollisuuden tuulivoimarakentamiselle ilman ympäristölupia, koska pienistä alle 10 tuulivoimalahankkeista ei aiheudu naapuruussuhteista annetussa laissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta, eikä voimalailta siksi edellytetä ympäristölupia. Näin on tilanne esimerkiksi Haukipulaan Ketunmaankankaan ja Joutsenkankaan tuulivoimala-alueilla.	Pohjois-Pohjanmaalla on runsaasti tuulivoima-alueita, mikä johtuu muun muassa hyvistä tuulisuusolosuhteista, sähkönsiirtoyhteyksistä sekä muista ympäristöolosuhteista. Muun muassa asutusrakenne on paljon harvempi ja osin keskittyneempi kuin eteläisemmässä Suomessa. Alueen kunnilla on ollut tahtotila edistää tuulivoimarakentamista alueillaan. Maakuntakaavassa on huomioitu tuulivoimarakentamisen vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Asutuksen keskittyminen (esimerkiksi jokilaaksoihin) mahdollistaa sen, että tuulivoimaloiden ja asutuksen väliin on mahdollista muodostaa riittävät puskurit. Maakuntakaavassa vähimmäispuskurina on ollut 1000 m, mutta useilla alueilla lähimmät asunnot sijaitsevat tätä kauempanakin. Maakuntakaava ei toisaalta ota kantaa voimaloiden tarkkaan sijaintiin, joka määritellään tapauskohtaisesti hankesuunnittelussa mm. ympäristöministeriön melumallinnusta koskevien ohjeiden pohjalta. Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa ei lisätä tuulivoimarakentamisen kokonaismäärää Kalajoen ja lin välisellä alueella. Pyhäjoelle osoitetaan yksi uusi tuulivoima-alue, minkä lisäksi poistetaan useita tuulivoima-alueita mm. Kalajoelta, Raahesta, Siikajoelta ja Oulusta. Aiemmassa 1. vaihemaakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden kumoamisen tarkoituksena on vähentää tuulivoimarakentamisesta muun muassa asutukseen, maisemaan ja linnustoon kohdistuvia yhteisvaikutuksia.

Näiden hankealueiden läheisyydessä ovat seuraavat kylät: Haukipulaan Asemakylä , Jokikylä , Martin-
niemi ja Parkumäki . Tällainen tuulivoimalarakentaminen on mielestäni täysin käsittämätöntä ja haittal-
lista , eikä ministeriöiden lausunnoista piitata ollenkaan. Voimaloita ollaan rakentamassa jopa alle kah-
den kilometrin asutuksista . Mielipiteeni on, ettei Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavaan lisätä myö-
hemmässäkään vaiheessa/tarkastelussa tuulivoimala-alueita Haukipulaan alueelle laaja-alaisten yhteis-
vaikutusten takia. Takukankaan tuulivoimala-alue ollaan onneksi poistamassa laaja-alaisten yhteisvaiku-
tusten takia .

Ilokseni huomasin, että Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavasta oli poistettu muutamia tuuli-
voimala-alue Siikajoen alueelta. Siikajoki-Revonlahden aluehan on valtakunnallisesti tärkeiden lintujen
muuttoreittialue ja lintujen kerääntymisalue. Suomen luontolehden (www.suomenluonto.fi) uutisessa
kerrotaan (15.1.2016), että hätkähdyttävän moni lintu on uhanalainen. Erittäin uhanalaisiksi lintulajeiksi
on luokiteltu mm. mehiläis-, kana-, varpus-, ampu-, tuuli-, nuoli-, ja sinisuoehaukat sekä riekko. Näitä
erittäin uhanalaisiksi lintulajeiksi luokiteltuja lintuja on lueteltu hankealueiden linnustaselvityksissä
Mielestäni on myös huomioitavaa , että Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan kaavaselostuksessa mai-
nitaan (luvut 4.1. - 4.3.2. sivuilla 60-61), että Revonlahti ja Siikajok i alueet on merkitty maakunnallisesti
arvokkaiksi maisema-alueiksi. Mielipiteeni on, että tuulivoimalat pilaisivat nämä maisema-alueet ja teki-
sivät niistä teollisuusalueita.

Tuulivoimala-alueet nrot 319 ja 320 on poistettu. Tämä on erittäin hyvä asia. Vartinojan tuulivoimala-
alue nro 6 on rakennettu, vaikka Korkein hallinto-oikeus on sen kieltänyt arosuohaukan suojelemisen
takia. Tuulivoimala-alue nro 317 Isoneva, on Vartinojan tuulivoimala-alueita vastapäätä, joki on vain vä-
lissä, ei siis kaukana. Lisäksi Siikajoen varressa juuri näiden alueiden välissä on paljon asutuksia. Onko
turvallista, että asukkaat jäävät tuulivoimaloiden ympäröimiksi. Lisäksi Revonlahti uusi tuulivoimala-alue
nro 379 on aivan lähellä. Mielipiteeni on, että Isoneva 317 ja Revonlahti uusi 379 tuulivoimala-alueet
tulisi myös poistaa kaavasta hankkeiden laaja-alaisten yhteisvaikutusten takia. Sosiaalisessa mediassa
Revonlahden asukkaat kertovat huolensa asuinalueensa radikaalista muuttumisesta runsaslukuisten
tuulivoimalahankkeiden myötä. Kunnan asukkaat ovat huolissaan myös omasta terveydestään ja hyvin-
voinnistaan. Käyttökokemuksia on jo saatu Vartinojan tuulivoimaloiden lähistöllä asuvien revonlante-
laisten kautta, jotka ovat jopa joutuneet muuttamaan pois kotoaan vedoten terveydellisiin syihin. Li-
säksi asuntojen arvon laskusta huolettaa paikkakuntalaisia kuin myös mökkiläisiä.

Mielipiteeni on myös, että tuulivoimalat saisivat olla vain alle 2 MW, jos niitä rakennetaan. Lisäksi ne
tulisi rakentaa niin kauas, ettei niistä ole haittaa ihmisten elinoloihin, elinympäristöön, viihtyvyyteen ja
turvallisuuteen, luontoa ja eläimiä unohtamatta. Suomessa riittää vielä asumaton seutua. Tuulivoima-
loiden rakentaminen asutusten lähelle, aiheuttaa poismuuton maaseuduilta kaupunkeihin . Nyt tulisi
vielä odottaa , että tuulivoimaloiden vaikutuksista terveyteen ja ympäristöön saadaan enemmän käyttö-
kokemuksia ja tutkimustuloksia .

(Nimitiedot poistettu.)

Pohjois-Pohjanmaan liitto ei näe perusteita Siikajoen Isonevan ja Revonlah-
den alueiden poistamiselle maakuntakaavasta. 3. vaihemaakuntakaavassa
Revonlahden tuulivoima-alueen rajausta tosin tarkistetaan siten, että alue
sijoittuu selvästi etäämmälle Siikajoesta ja Revonlahden asutuksesta.

Maakuntakaavassa ei oteta kantaa voimaloiden kokoon ja tehoon. Tuulivoi-
maloiden sijoittaminen mahdollisimman kauas asutuksesta on lähtökohtai-
sesti hyvä ajatus, mutta se ei ole myöskään ongelmatonta. Erämaisilla alu-
eilla luontoarvot ovat usein merkittäviä ja kauas olemassa olevasta infras-
tuktuurista sijoittuvat alueet edellyttävät muun muassa pitkien sähkönsiir-
toyhteyksien rakentamista.

Muistutus	Vastine
Yksityishenkilö 7, Oulu (Nimi- ja osoitetiedot poistettu.) Pohjois-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan ehdotus/ Maaningan tuulivoimahanke Kuusamo Olen tutustunut Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavaan verkkosivuillanne . Erikoisesti Kuusamon Maaningan tuulivoimaselvitysalue tv-1 on muuttunut tv-alueeksi (tuulivoima-alue) . Tästä on ollut kirjoituksia mm. Koillissanomissa . Miten ko. muutos on ollut mahdollinen, kun YVA- selvityksen lisäksi tehdyt selvitykset ovat aineistonne mukaan hyvin vähäiset. Ilmeisesti hanke on päätetty viedä loppuun mahdollisimman nopeasti muiden asianosaisten näkökannoista piittaamatta. Uusien suunnitelmien mukaan alueelle ollaan suunnittelemassa 54 kpl 250 metriä korkeita tuulimyllyjä . Tämä tarkoittaa ainutlaatuisen erämaa-alueen muuttamista teollisuusalueen kaltaiseksi alueeksi ja vielä Riisitunturin kansallispuiston lähinaapurissa. Vastineista huolimatta alkuperäisiä suunnitelmia ei ole juurikaan muutettu, kuten aineistostanne selviää. Soveltuvampi paikka tuulimyllyille olisi Länkkänänkumpu Kuusamon yhteismetsän Maaningan palstan pohjois-osassa 5- tien läheisyydessä . Olen alueella tuulimyllyjen välittömässä läheisyydessä metsänomistaja siskoni kanssa (tilan nimi- ja rekisteritiedot poistettu). Yksi palsta sijaitsee tuulimyllyjen välittömässä läheisyydessä. Toinen palsta on muutaman kilometrin päässä, jossa minulla on vapaa-ajan kota ja vene. Olen tehnyt tilalla metsänhoitotöitä ja metsästänyt kanlintuja aktiivisesti 70-luvulta lähtien. Virkistysarvojen menetyksistä ei ole luvattu naapureille mitään korvauksia, vaikka erämainen luonto ollaan hävittämässä. Tuulivoima-alueeksi suunnitellun alueen välittömässä läheisyydessä on kotkan pesä ja lailla suojattujen lintujen elinympäristöä ollaan tuhoamassa. Lintuselvityksistä ei jostain syystä anneta tietoja julkisiksi, mikä kuulostaa myös erikoiselta. Koska tuulimyllyjen rakentamissuunnitelmat eivät näy juurikaan muuttuvan , vastustan alueen kaavoittamista tv-alueeksi (tuulivoima-alue). Kuusamon Maaningan tuulivoima-alue tulee poistaa Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavasta ja osoittaa tuulimyllyjen rakentaminen kaavoituksessa Kuusamossa Saukkovaara-Mäkiäho alueelle Ouluntien varteen nykyisen kaatopaikan läheisyyteen tai sitten aiemmin mainitun Länkkänäkummun alueelle yhteismetsän Maaningan palstan pohjois-osaan, jossa haittavaikutukset ovat pienemmät. (Nimitiedot poistettu.)	Maaningan tuulivoima-alueen osoittaminen maakuntakaavassa perustuu maakuntakaavaa varten laadittuihin selvityksiin, maakuntakaavaprosessin aikana saadun palautteen kokonaisarviointiin sekä aluetta koskeneen yvamenettelyn tuloksiin. Tuulivoima-alue arvioidaan toteuttamiskelpoiseksi. Maakuntakaava ei toisaalta ota kantaa esimerkiksi voimaloiden lukumäärään tai tarkkaan sijaintiin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa (yleiskaavoitus) voi olla tarpeen laatia lisäselvityksiä ja tarvittaessa lieventää vaikutuksia. Tiettyjen eliölajien ja niitä koskevien tietojen salaaminen perustuu lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta (24 §).

Muistutus	Vastine
Yksityishenkilö 8, Pori (maanomistusta Kuusamossa) Pohjois-Pohjanmaan vaihemaakuntakaava 3, ehdotusvaiheen kuuleminen Muistutus Kuusamon Maaningan alueelle osoitetusta tuulivoimaloiden alueesta (tv-1 367) Pohjois-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan 3 ehdotuksessa osoitettu Maaningan tuulivoimaloiden alue tulee poistaa vaihemaakuntakaavasta. Perusteluna poistolle ja vaihemaakuntakaavassa osoittamatta jättämiselle ovat alueen merkittävät kielteiset vaikutukset eri vuoden ja- vuorokaudenaikoina Riisitunturin kansallispuistoon. Lapin maakunnassa sijaitseva Riisitunturi kuuluu Suomen kansallispuistoverkoston. Posion kunnassa sijaitseva Riisitunturin kansallispuisto on valtakunnallisesti merkittävä luontoalue sekä virkistys- ja luontomatkailukohde, minkä potentiaali maisemallisesti merkittävänä luonnonrauhaalueena on kasvusuunnassa. Riisitunturi on helposti saavutettava tunturi ja alueelta avautuvat luonnontilaisenkaltaiset näkymät eri suuntiin. Riisitunturin valokuvauksellisuus ja luonto ovat usein esillä luonto- ja valokuvausalan lehdissä sekä sosiaalisessa mediassa. Tämä kuvastaa alueen merkittävyyttä luonto- ja maisemakohteena. Riisitunturin kansallispuiston merkitystä virkistys- ja matkailukohteena tulee selvittää sosiaalista mediaa ja em. lehtiä hyödyntäen sekä haastattelemalla alueen käyttäjiä. Tätä ei vaihemaakuntakaavatyössä ole tehty, vaikka kyseinen selvitys auttaisi hahmottamaan kaavavarauksen toteuttamiseen liittyviä MRL:n mukaisia merkittäviä vaikutuksia. Huhtikuussa 2018 mediassa uutisoitiin, että Riisitunturi villitsi somen – voiko mitään näin kaunista olla Suomessa? Hyvä kysymys, jota suunnittelijoiden ja päätöksentekijöiden kannattaa aidosti pohtia ja selvittää! Ohessa linkki Iltasanomien uutiseen 4.4. 2018: https://www.is.fi/matkat/art-2000005628770.html Kuusamossa sijaitsevan Rukatunturin alue on valjastettu talvimatkailukäyttöön ja lähellä sijaitseva Riisitunturin kansallispuisto tarjoaa vaihtoehtoisen, luonnonrauhaan perustuvan käyntikohteen myös Rukan ja muiden rakennettujen alueiden kävijöille. Käyn itse säännöllisesti vaeltamassa Riisitunturin kansallispuistossa. Maaningan alueen osoittaminen vaihemaakuntakaavassa ja tätä seuraava alueen toteuttaminen pilaisivat kansallispuiston ominaispiirteet, koska rakentuessaan tuulivoimalat muuttavat Riisitunturilta avautuvan luonnonmukaisen alueen näkymät teollisen alueen näkymäksi. Riisitunturin näkymät ja luonto nostavat kansallispuiston ympäristön herkkyyden omaan luokkaansa. Maakuntakaavatasoisessa suunnittelussa on tunnistettava maakunnan ja myös naapurimaakuntien eri alueiden ominaispiirteet, herkkyyks, sietokyky ja merkittävyys siten, että suunnitelluilla toiminnoilla ei	Maaningan tuulivoima-alueen toteuttamisen vaikutuksia Riisitunturin kansallispuistoon on arvioitu vaihemaakuntakaavan valmistelussa sekä tuulivoima-aluetta koskeneessa yva-menettelyssä. Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan selvitykset ovat riittäviä maakuntakaavatasoisessa suunnittelussa. Selvittämisen taso ylittää sen, mitä tuulivoimarakentamisen suunnittelua koskevassa valtakunnallisessa ohjeistuksessa (Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2016) edellytetään. Selvitysten mukaan merkittävimmät Riisitunturin alueelle kohdistuvat vaikutukset ovat maisemallisia. Maakuntakaavaa varten laaditun maisemaselvityksen (Tuulivoimarakentamisen vaikutukset maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön Pohjois-Pohjanmaalla, lokakuu 2017) mukaan: - Riisitunturin kansallispuiston herkkyyks tuulivoimarakentamisen aiheuttamille muutoksille maisemakuvassa arvioidaan suureksi. - Kansallispuistoon liittyvien maisemallisten arvojen voidaan arvioida heikentyvän maisemakuvassa tapahtuvan muutoksen seurauksena, mikäli Maaningan tuulivoima-alue toteutuu. - Alueen toteuttamisen aiheuttaman haitallisen maisemavaikutuksen (maisema-arvojen heikentymisen) suuruus arvioidaan kohtalaiseksi. - Tuulivoima-alueen toteuttamisen vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön arvioidaan merkitykseltään kohtalaisiksi-suuriksi. Maakuntakaavan valmistelussa on tunnistettu Riisitunturin alueen merkitys ja maisemaan kohdistuvat odotusarvot. Vaikutuksen merkittävyyttä on arvioitu monipuolisen kriteeristön kautta. Yhtenä johtopäätöksenä on, että kansallispuistoon liittyvät maisema-arvot voivat jossain määrin (kohtalaisesti) heikentyä. Maakuntakaavan laadinta on vuorovaikutteinen prosessi. Erityisesti maisemallisten vaikutusten objektiivinen arviointi on vaikeaa, jolloin myös osallisten näkemyksille on annettava merkitystä. Seuraavassa on esitetty yhteenveto saadusta palautteesta maisemavaikutusten osalta:

vaaranneta ja tuhota alueiden nykyistä eikä tulevaisuuden potentiaalia. Nähtävillä oleva Pohjois-Pohjanmaan vaihemaakuntakaava 3 ei toteuta tätä periaatetta. Maakuntatasoisen suunnittelun ei tule lähitökohtaisesti perustua vireillä oleviin hankkeisiin ja niiden toteuttamisen edistämiseen vaan siihen, että suunnittelussa otetaan huomioon alueiden ominaisuudet monipuolisesti vähättelemättä esim. luonnonarvojen ja maiseman merkitystä. Luonnonarvot, luonnonrauha, maisemalliset vaikutukset, mahdollisuudet virkistäytyä ja kehittää matkailua ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista merkittävien vaikutusten arviointia (MRL 1 § ja MRA 10 §) ja herkkyystarkastelua. Haitalliset vaikutukset tulee ottaa huomioon myös päätöksenteossa.

Näkymät Riisitunturin lakialueilta Maaningan alueen suuntaan tulevat tuulivoimaloiden alueen toteuttamisen myötä muuttumaan laajamittaiseksi teolliseksi maisemaksi. Samalla Riisitunturin kansallispuiston perusolemus muuttuu totaalisesti eri vuorokauden- ja vuodenaikoina. Mittavia maisemavaikutuksia on vähätelty alueen kohdekuvauksessa perustuen rajatuilta alueilta tehtyihin maisemavaikutusten arviointeihin. Miksi?

Tuulivoimatuotanto tulee keskittää alueille, joilla vaikutukset ovat hallittavia ja alueen osoittaminen maakuntakaavatasolla tulee perustua em. näkökohdat huomioonottavaan suunnitteluun. Miten on mahdollista, että maakuntakaavatasoisessa suunnittelussa ja päätöksenteossa Riisitunturin ympäristön herkkyyttä ei noteerata, vaan Maaningan alue osoitetaan tuulivoimarakentamiseen? Pyydän myös tähän kysymykseen vastausta muistutuksen vastineessa.

Vaihemaakuntakaavan arvioinnin avuksi ei ole laadittu maastonäkymiin perustuvia havainnollistavia pallopanoraamaesityksiä päätöksentekijöitä ja osallisia varten. Pallopanoraama on kuva, jota voidaan tarkastella tietokoneen, tabletin tai älykännykän ruudulla 360° vaaka- ja 180° pystysuuntaan. Tämänkaltaiset visuaaliset esitykset antavat ns. ”elävän” kuvan maastosta ja ovat havainnollisempia kuin kaavan laadinnassa käytetyt havainnekuvat. Vaikutusten merkittävyyden vuoksi aineistoa tulee täydentää. Havainnollistavaa aineistoa tulee laatia myös yöaikaisista näkymistä niin, että tuulivoimaloiden valovaikutukset nousevat esille. Pallopanoraamoihin perustuvaa havainnollistamista tulee tehdä sekä kansallispuiston lakialueilta että myös Kitkajärveltä useista eri pisteistä.

Valosaasteen määrä vaikuttaa moniin MRL:n mukaisiin vaikutusten arviointielementteihin. Oheisen linkin takaa on helppo hahmottaa valosaasteen tilanne Kuusamon ja lähikuntien alueella: <https://www.lightpollutionmap.info/#zoom=8&lat=9952371&lon=3162164&layers=B0FFFFTTTT> (Kannattaa googlaa esim. seuraavin sanoin www.lightpollutionmap.info, jos kyseinen linkki ei toimi). Riisitunturin kansallispuistosta pohjoiseen/koilliseen suuntautuva alue on toistaiseksi alue, jossa on mahdollista nähdä tähtitaivas ja revontulet ilman laajamittaisiin ihmistoimintoihin liittyvää valosaastetta. Vaihemaakuntakaavassa esitetty ratkaisu tulee muuttamaan tämän tilanteen. Vaihemaakuntakaavan selvityksissä, vaikutusten arvioinneissa ja päätöksenteossa ei tähän näkökulmaan ole paneuduttu. Tämä on syytä tehdä nyt!

-Ympäristöviranomaisilla ei ole ollut huomautettavaa kaavaratkaisusta Maaningan tuulivoima-alueen osalta. Museovirasto on lausunnossaan todennut, että se puoltaa kaavaratkaisun hyväksymistä. Pohjois-Pohjanmaan museo on kiinnittänyt huomiota Maaningan tuulivoima-alueen maisemallisiin vaikutuksiin.

- Metsähallitus on alustavasta kaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa todennut seuraavaa: ”Metsähallitus toteaa maisemaselvityksestä, että sen johtopäätökset hankkeen maisemavaikutuksista ovat oikeansuuntaisia. Metsähallitus yhtyy arvioon, että hanke ei aiheuta sellaisia merkittäviä maisemavaikutuksia, että ne estäisivät hankkeen toteuttamisen.”

- Kuusamon kaupunki on vaatinut Maaningan tuulivoima-alueen osoittamista maakuntakaavassa ja todennut, että laadukkaalla suunnittelulla voidaan varmistaa, etteivät maisemavaikutukset muodostu kohtuuttomiksi.

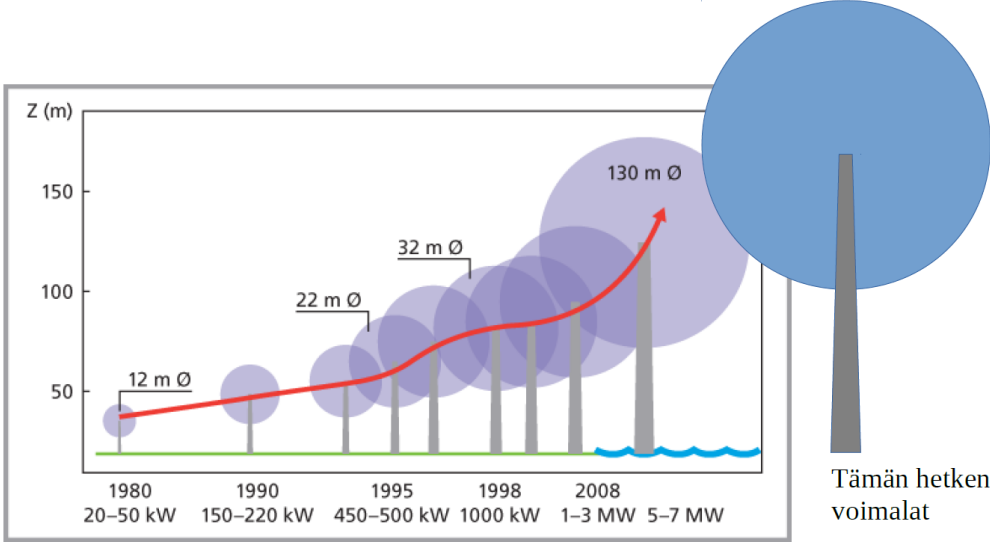
-Lapin liitto ja Posion kunta ovat kaavaprosessin aiemmissa vaiheissa kiinnittäneet huomiota muun muassa Riisitunturin kansallispuiston läheisyyteen. Kitkan Viisaat ry:n mukaan Maaningan aluetta koskevat selvitykset eivät ole riittäviä. Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri on kritisoinut alueen osoittamista muun muassa aiheutuvien maisemavaikutusten vuoksi.

-Yksityisiltä ihmisiltä on saatu kaavaprosessin aikana joitakin kriittisiä kannanottoja.

Edellä esitetystä käy ilmi, että Maaningan tuulivoima-alueen toteuttamisen maisemallisista vaikutuksista on esitetty erilaisia arvioita ja näkemyksiä maakuntakaavaprosessin kuluessa. Kokonaisuutena arvioiden Pohjois-Pohjanmaan liitto tulkitsee laadittuja selvityksiä ja saatua palautetta siten, että Maaningan alueen osoittaminen maakuntakaavassa on mahdollista.

Maaningan tuulivoima-alueen toteuttamisen maisemallisia vaikutuksia ei ole pyritty vähättelemään. Riisitunturin herkkyys maisemallisille muutoksille on tuotu esiin. Vaikutusten merkittävyyttä on eritelty läpinäkyvän arviointikehikon avulla. Maaningan alueen toteuttamisella todetaan olevan kohtalaisia Riisitunturin maisema-arvoja heikentäviä vaikutuksia. Osallisilla on ollut mahdollisuus ottaa kantaa tehtyihin arviointeihin. Laadittua arviointia on pidetty oikeansuuntaisena, mutta myös kritiikkiä on esitetty.

Tuulivoimaloiden rakentamisen myötä Riisitunturin kansallispuiston alueet eivät enää soveltuisi esim. nykyisenkaltaiseen revontulien valokuvaukseen tai katseluun, koska tuulivoimaloiden valot muuttavat yöaikaiset näkymät välkehtiväksi valomereksi. Vaihemaakuntakaavan perusselvityksissä ei ole selvitetty Maaningan tuulivoimaloiden vaikutuksia erilaisina vuoden- ja vuorokaudenaikoina. Maisemaselvityksessä käytetyissä kuvasovitteissa voimalan korkeutena on käytetty 250 m (170 m tornin korkeus + 80 m lapa), joten voimalat ja voimaloiden yöaikaiset valot näkyvät todella kauas. Maaningan alueen valjastaminen tuulivoimaloiden alueeksi aiheuttaa myös luonnon monimuotoisuuden kohdistuvia vaikutuksia. Tuulivoimaloiden rakentaminen edellyttää mittavan tieverkoston toteuttamista alueelle ja tämä pirstoo erämaisen luontoalueen. Luonnon pirstoutumisella on vaikutuksia lintujen elinolosuhteisiin sekä porojen laidun- ja vasomisalueisiin. Lisäksi metsänhakkuut tulevat parantuneen tieverkoston myötä lisääntymään alueella. Alueelta lähtevä voimajohtoura pirstoo myös luontoa ja aiheuttaa mittavia maisemavaikutuksia laajoille alueille. Luonnon pirstoutumista koskeva vaikutusten arviointi on puutteellista. Vastinetta luonnosvaiheessa jättämäni mielipiteeseen ei ole toimitettu minulle, vaikka olen jättänyt 29.4.2017 lähettämässäni mielipiteessä ja liiton nettisivuilla olleeseen lomakkeeseen yhteystietoni (postiosoite, sähköposti ja myös puhelinnumero). Lisäksi kiinnitän huomiota siihen, että laaditussa vastineessa ei ole vastattu esittämiini mielipiteisiin, vaan viitattu pelkästään Kuusamon kaupungin lausuntoon annettuun vastineeseen. Tämä on erikoista, koska Kuusamon kaupungin esittämä näkemys on vastakkainen esittämieni mielipiteiden kanssa. Ihmettelen myös miksi valmisteluvaiheen vastineaineisto ei ole luettavissa vaihemaakuntakaavan sivustolta. Nyt vastine on haettava maakuntahallituksen pöytäkirjan liitteestä. Koin tämän erittäin vaivalloisena. Pyydän vastausta myös tähän mielipidettäni koskevaan menettelyyn. Näkymät Riisitunturilta ovat huumauttavat, mutta kuinka kauan? Pyydän lähettämään palautteen muistutukseeni osoitteeseen: (Nimi-, osoite- ja yhteystiedot poistettu.)	Tarkistetaan kaavaselostuksen kohdassa Tuulivoima/Kaavaratkaisun perustelut oleva, Maaningan tuulivoima-alueetta koskeva teksti seuraavaan muotoon: ”Selvitysten perusteella alue on toteuttamiskelpoinen. Vaikutuksia maisemaan, luontoon ja porotalouteen voi olla perusteltua lieventää jatkosuunnittelussa. Käytettävissä olleiden selvitysten perusteella tuulivoima-alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on löydettävissä ratkaisuja, joilla maisemaan, linnustoon ja muuhun luonnonympäristöön sekä poronhoidolle aiheutuvia haittoja voidaan tarvittaessa vähentää.” Kuten edellä on esitetty, kokonaisuutena arvioiden Pohjois-Pohjanmaan liitto tulkitsee laadittuja selvityksiä ja saatua palautetta siten, että Maaningan alueen osoittaminen maakuntakaavassa on mahdollista. Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan maisemavaikutuksia ja muita vaikutuksia koskevat selvitykset ovat riittäviä maakuntakaavatasoisessa suunnittelussa. Selvittämisen taso ylittää sen, mitä tuulivoimarakentamisen suunnittelua koskevassa valtakunnallisessa ohjeistuksessa (Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2016) edellytetään. Vaikutusselvityksiä voi olla tarpeen täydentää hanketasoisessa suunnittelussa. Luonnon monimuotoisuuteen sekä muun muassa porotalouteen kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu muun muassa Maaningan alueen yva-menettelyssä. Pohjois-Pohjanmaan liitto katsoo, että laaditut selvitykset ovat maakuntakaavatasolla riittäviä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa (yleiskaavoitus) voi olla tarpeen laatia lisäselvityksiä ja tarvittaessa lieventää vaikutuksia, kuten yva-yhteysviranomaisen on lausunnossaan edellyttänyt. Kaavoitusta ohjaa maankäyttö- ja rakennuslaki sekä -asetus, joissa säädetään kaavoituksen aikaisesta lakisääteisestä vuorovaikutuksesta. Kaavoituksen valmisteluvaiheessa, ts. luonnosvaiheen kuulemisessa vastineita ei lähetetä mielipiteen antajille kuin erillisestä pyynnöstä. Kaavoituksen ehdotusvaiheen julkisen kuulemisen jälkeen hyväksytyt vastineet toimitetaan lainsäädännön mukaisesti muistutuksen antajille, mikäli muistutuksen antaja on ilmoittanut osoitteensa (MRL 65 § ja MRA 12 §).
--	---

Muistutus	Vastine
Yksityishenkilö 9, Haapajärvi, Nivala, Oulu, Reisjärvi (yhteensä 6 nimeä) Muistutus Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta Maakuntakaavan rooli Maakuntakaavoituksella on keskeinen rooli tuulivoimarakentamisen ohjaamisessa. Tämä rooli korostuu erityisesti Pohjois-Pohjanmaalla, koska sen alueelle on keskittynyt lähes puolet (44 %) koko Suomen tuulivoimatuotannosta. Maakuntakaavan eri vaiheita on laadittu pitkän aikavälin aikana. Tuona aikana itse tuulivoimalat ovat muuttuneet pienistä harmittomista ”tuulimyllyistä” valtaviksi (tällä hetkellä 250 m korkeiksi) teollisiksi laitoksiksi. Oheinen kuva havainnollistaa tätä voimaloiden koon kehittymistä. Tälle koon kasvamiselle ei näytä olevan lähitulevaisuudessa mitään estettä, joten voidaan ennakoida, että muutaman vuoden kuluessa rakennetaan 300...400 m korkeita ja sitäkin suurempia voimaloita. Tuulivoima-alueiden maakuntakaavoituksen rooli korostuu erityisesti, koska alueen köyhillä kunnilla ei ole riittäviä resursseja eikä osaamista ohjata ja valvoa tuulivoimakaavoitusta. Käytännössä tuulivoima-alueiden osayleiskaavat laaditaan voimayhtiöiden toimesta ja niiden intressien mukaisesti alueille, jotka on maakuntakaavassa osoitettu. Kaavoituspäätökset syntyvät siten lähes automaattisesti, mikäli alue on maakuntakaavassa osoitettu tuulivoimakäyttöön. Kuva poimittu Suomen Tuuliatlaksen (http://www.tuuliatlas.fi/tuulivoima/#) sivulta ja sitä on täydennetty tämän hetken kokoluokan voimalan koolla Tämän hetken voimalat	Haapajärven Pajunperänkankaan tuulivoima-alue (tv-1 358) on osoitettu 1. vaihemaakuntakaavassa. Alueella on vireillä tuulivoimahanke, joka on käynyt läpi yva-menettelyn ja on nyt edennyt kaavoitusvaiheeseen (osayleiskaavoitus). Maakuntakaavan selvityksissä tai yva-menettelyssä ei ole tullut ilmi sellaisia seikkoja, joiden vuoksi alue tulisi poistaa maakuntakaavasta. Pohjois-Pohjanmaalla tuulivoimarakentamisen suunnittelu on aiemmin keskittynyt vahvasti rannikkoalueelle, missä teknistaloudelliset lähtökohdat tuulivoimarakentamiselle ovat parhaat. Viime vuosina suunnittelun painopiste on siirtynyt enemmän sisämaahan, koska rannikolla ei ole juuri enää tilaa uusille alueille ja tuulivoimarakentamisen keskittyminen rannikolle on nähty ongelmallisena myös ympäristövaikutusten (esimerkiksi linnusto) kannalta. Tuulivoimarakentamisen kannattavuus on asia, johon maakuntakaavassa on vaikea ottaa kantaa. Yksityiset toimijat tekevät investointipäätökset liikeloudellisin perustein. Valtakunnallisen tuulivoimarakentamista koskevan ohjeistuksen (Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2016) mukaan maakuntakaavoituksessa selvitetään olemassa olevaa tietoa ja osallistumista hyödyntäen asutus sekä muut meluvaikutuksille herkat alueet tai kohteet. Tuulivoima-alueiden ja herkkien kohteiden riittävä etäisyys arvioidaan yleispiirteisellä tasolla. Maakuntakaavassa osoitetaan tuulivoima-alueiden yleispiirteinen sijainti, ei voimaloiden lukumäärää eikä yksittäisten voimaloiden sijaintia, minkä vuoksi tarkan etäisyyden määrittäminen ei ole mahdollista eikä tarpeen. Meluvaikutusten hallinnan osalta ohje korostaa suojaetäisyyksien mitoittamista tapauskohtaisesti ottaen huomioon tuulivoimamelun ohjearvot ja melun mallintamista koskevan ohjeistuksen.

Tuulivoimaloiden koon kasvaminen aiheuttaa luonnollisesti niiden haittavaikutusten kasvamista: maisema- ja näkymähaitat, melu, värinä, turbulenssi, lentoestevalot, lintukuolemat, välke jne lisääntyvät. Maakuntakaavoituksessa on pyritty ottamaan huomioon ”suoja-etäisyydet” tuulivoima-alueiden ja asutuksen välille. Tyypillisesti nämä suojaetäisyydet ovat 2 km:n luokkaa. 2 km suojaetäisyys on käytäntö, joka näyttää syntyneen aikakautena, jolloin tuulivoimalat olivat n. 100 m:n korkuisia. 2 km suojaetäisyys on useimmiten riittävä pienille voimaloille, mutta se ei ole riittävä suurille voimaloille.

Tehdyt YVA selvitykset osoittavat, että suurikokoiset voimalat generoivat erityisesti matalataajuisia toimenpiderajat ylittävää melua lähellä sijaitseviin kohteisiin. YVA selvitysten mukaan välkehaittaa esiintyy sitä enemmän, mitä suurempia voimalat ovat. Tyypillisesti merkittävää välkehaittaa esiintyy n. '10xkorkeus' -etäisyydelle; 250 m korkea voimala aiheuttaa suurta välkehaittaa 2500 m etäisyydelle saakka.

Suomen lainsäädäntö ei anna yksiselitteistä ohjeistusta tuulivoimaloiden ja asutuksen suojaetäisyydelle. Tämä tilanne on johtanut usein epäselvyyksiin ja ikävään kiistelyyn tuulivoimayhtiöiden ja tuulivoimala-alueen ympärillä asuvien ihmisten välillä.

Näitä ongelmia voitaisiin vähentää, jos maakuntakaavoittaja asettaisi kaikille tuulivoima-alueille selkeän ohjeistuksen tuulivoimaloiden koon ja suojaetäisyyksien välille. Esimerkiksi, että tuulivoimalan on sijaittava vähintään '12 x kokonaiskorkeus' -etäisyydellä asutuksesta. Tällä säännöllä voitaisiin ehkäistä merkittävä osa tuulivoimaloiden ihmisille aiheuttamista haitoista, sääntö helpottaisi myös kuntapäittäjiä ottamaan kantaa vaikeisiin tuulivoimakaavoitusasioihin. Sääntö eliminoisi myös tuulivoimaloiden jatkuva koon kasvamisen mukanaan tuomat sietämättömät tilanteet.

Tuulivoimarakentamisen voimakas keskittäminen Pohjois-Pohjanmaalle tuo mukanaan suuren ongelman kalliin sähkönsiirtoverkon rakentamisesta, joka muuten olisi suurelta osin tarpeeton. Ongelma korostuu, kun voimala-alueita rakennetaan alueille, joissa ei ole tuotannon vieressä juurikaan kulutusta. Tätä kansantaloudellista tuhlausta tulisi kaikin keinoin välttää maakuntakaavoituksessa. Tästä syystä useimpien maakunnan harvaan asuttuun sisämaahan kaavoitettujen voimala-alueiden tarpeellisuutta tulisi tarkastella kriittisesti. Sisämaan tuuliolosuhteet ovat myös selkeästi huonommat kuin rannikkoseudun, joten sinne joudutaan rakentamaan huomattavasti enemmän voimaloita verrattuna rannikkoseutuun, jotta saavutetaan sama energiatuotanto. Esimerkiksi Haapajärven Pajuperänkankaan ja Iin Ohavan YVA-selvitysten mukaan sisämaassa tarvitaan 60 % enemmän tuulivoimaloita verrattuna rannikkoseutuun (saman energiamäärän tuottamiseksi). Ero on todella merkittävä.

Maakuntakaavaan tulisi lisäksi asettaa kaavoittajille velvoite soveltaa suurten tuulivoimaloiden rakennuslupamenettelyssä ympäristölupamenettelyä. Useiden satojen metrien korkuisilla voimaloilla on aina suuria ympäristövaikutuksia ja ympäristölupamenettelyllä voitaisiin ympäristöön kohdistuvia haittoja tapauskohtaisesti lieventää. Nykyinen käytäntö ei useimmiten edellytä voimaloiden rakentamiselle ympäristölupaa, mikä tämän kokoluokan rakennelmilta käytännössä kaikilla muilla toimialoilla edellytettiin.

Maakuntakaavassa ei voida ottaa kantaa ympäristöluvan tarpeeseen. Ympäristöluvan tarpeesta säädetään ympäristönsuojelulaissa. Maakuntakaavassa ja muussa kaavoituksessa tuulivoima-alueiden sijoittamisen lähtökohtana on muodostaa riittävät puskurit suhteessa asutukseen siten, että ympäristölupaa ei tarvita.

Muut maakunnat Tuulivoimaloiden maakuntakaavoituksessa tulisi paremmin ottaa huomioon maakuntarajat ylittävät vaikutukset ja yhteisvaikutukset. Maakuntakaavoituksella tulisi myös selkeästi ohjeistaa hankevastaavat ja viranomaiset ottamaan nämä seikat huomioon YVA-, kaavoitus- ja lupaprosesseissa. Yksi esimerkki tämän seikan laiminlyönnistä on Haapajärven Pajuperänkankaan YVA hanke. YVA hankkeen ohjelmavaiheessa jätettiin Keski-Suomen ELY-keskus ja hankealueen vieressä asuvat Pihtiputaan kylien asukkaat kokonaan huomiotta eikä heille annettu mahdollisuutta vaikuttaa YVA hankkeeseen ja sen ohjelmaan, vaikka YVA-laki olisi tämän mahdollisuuden heille olisi suonut. Tuulivoimarakentamisen vaikutukset maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön Pohjois-Pohjanmaalla (lokakuu 2017) Tekstissä arvioidaan noin 60 kertaa puuston peittävän näkymän ja vähentävän maisema vaikutuksia! Ajattelutapa juontuu hankevastaavien teettämien YVA-hankkeiden maisemaselvityksistä, joiden mukaan löytyy lähes aina jokin puu, mäki tai rakennus, jonka takaa voimat eivät näy. Hankevastaavien ajattelutapaa kriittisempi lähestymistapa olisi maakuntakaavoituksessa tarpeellinen. Näkymäanalyysit tulisi tehdä ilman puuston vaikutusta, sillä lähes kaikki maakunnan metsät ovat talousmetsiä, joita hakeetaan säännöllisesti. Lisäksi myrskytuhot kaatavat laajasti metsää, jolloin näkymät saattavat muuttua todella nopeasti. Selvä puute vaikutusanalyysissä on esimerkiksi Haapajärven Pajunperänkankaan (tv-1 358) kohdalla, kun siinä jätetään analysoimatta alueen vaikutus läheisen Reisjärven kunnan puolella olevan rantakaavoitetun Valkeisjärven alueeseen. Samoin alueen eteläpuolella olevalle Muurasjärven alueelle ulottuvia vaikutuksia ei analysoida ollenkaan. Laakealla alueella olevan korkean mäen päälle sijoitettavien 250 m korkeiden voimaloiden näkymät ulottuvat kauas. Näkymävaikutukset eivät tunne kunta- tai maakuntarajoja. Yhteenveto Maakuntakaavoituksella tulisi ohjata tuulivoimarakentamista kansantalouden, ympäristön ja alueen ihmisten kannalta kestävällä tavalla. Kaavoituksen ja sen selvitysten ei tulisi pelkästään myötäillä voimayhtiöiden intressiä. Edellä esitettyihin seikkoihin viitaten ehdotamme lisäksi, että Pajuperänkankaan tuulivoima-alue tv-1 358 ja sen kaltaiset syvällä sisämaassa sijaitseviin alueet poistetaan maakuntakaavasta. Allekirjoitukset (Nimi- ja osoitetiedot poistettu.) Oulu 27.4.2018	Pohjois-Pohjanmaan olosuhteissa puusto on merkittävin näkemäeste, joka vähentää olennaisesti tuulivoimaloiden näkymistä ympäröiville alueille. Ilman puustoa voimat olisivat näkyvissä hyvin laajasti rakentamattomille alueille, koska maastonmuotojen peitevaikutus ei usein muodostu merkittäväksi. On totta, että hakkuut muokkaavat jatkuvasti maisemaa ja vaikuttavat siten myös tuulivoimaloiden näkymiseen. Merkittävä osa maisemasta säilyy kuitenkin jatkuvasti peitteisenä. Maakuntatasoisessa vaikutusten arvioinnissa ei ole valitettavasti voitu ottaa huomioon kaikkia vaikutuskohteita, vaan arvioinnissa on keskitetty valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiksi luokiteltuihin alueisiin, merkittäviin kyläalueisiin, vesistöihin ja suojelualueisiin. Keski-Suomen puolelle sijoittuva Muurasjärven alue on otettu huomioon, vaikka sitä ei ole käsitelty muistutuksessa viitatus maisemaselvityksen tekstissä. Laaditun näkemäalueanalyysin perusteella Pajunperänkankaan voimat eivät juuri näkyisi ko. alueelle (selvityskartta 3, Näkemäalueanalyysi, maaliskuu 2018). Maakuntakaavan selvityksessä vaikutuksia on mallinnettu 10 km saakka. Pajuperänkankaan yva-menettelyn tulokset ovat samansuuntaisia; kaukomaisemassa voimat toki näkyisivät Muurasjärven taustamaisemassa.
--	---

Muistutus	Vastine
Yksityishenkilö 10, Kuusamo 27.4.2018 (Nimi- ja yhteystiedot poistettu.) Muistutus maakuntakaavaan Tuulivoimapuiston paikka Kuusamon yhteismetsän Maaningan palstalla on järkyttävän huono, eikä sitä tule rakentaa alueelle. Tuulimyllyt pilaavat täydellisesti Riisitunturin kansallispuistosta avautuvan erämaisen maiseman. Riisitunturin kansallispuisto perustettiin aikoinaan erämaisen luonnon ja erämaisten maisemien vuoksi. Niiden vuoksi kansallispuiston suosio on kasvanut huimasti. Etenkin talviset tykkymaisemat alkavat olla jo kuuluisia kansainvälisestikin. Tuulivoimapuiston läheisyydessä on lisäksi neljä muuta luonnonsuojelualueita ja uhanalaisia pesiviä lintulajeja. Tarvittava siirtolinja läpi korpimaiden olisi myös iso maisemavaurio, koska sen tieltä hakattaisiin merkittävä määrä metsää. Johtolinjalle ei tulisi koskaan uutta metsää eli myös iso hiilinielu häviäisi saman tien. 50 tuulimyllyä synnyttäisivät kaiken kukkaraksi myös ääntä, joka kantautuisi muun muassa kansallispuistoon saakka. Huminan lisäksi syntyisi myös infraääntä, jonka vaikutusta esimerkiksi eläimistöön ei tiettävästi tarkoin tiedetä - varmaa on ettei vaikutus ainakaan myönteinen ole.	Maaningan tuulivoima-alueen osoittaminen maakuntakaavassa perustuu maakuntakaavaa varten laadittuihin selvityksiin, maakuntakaavaprosessin aikana saadun palautteen kokonaisarviointiin sekä aluetta koskeneen yva-menettelyn tuloksiin. Tuulivoima-alue arvioidaan toteuttamiskelpoiseksi. Maakuntakaava ei toisaalta ota kantaa esimerkiksi voimaloiden lukumäärään tai tarkkaan sijaintiin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa (yleiskaavoitus) voi olla tarpeen laatia lisäselvityksiä ja tarvittaessa lieventää vaikutuksia. Maaningan tuulivoima-alueen toteuttamisen vaikutuksia Riisitunturin kansallispuistoon on arvioitu vaihemaakuntakaavan valmistelussa sekä tuulivoima-aluetta koskeneessa yva-menettelyssä. Selvitysten mukaan merkittävimmät Riisitunturin alueelle kohdistuvat vaikutukset ovat maisemallisia. Maakuntakaavaa varten laaditun maisemaselvityksen (Tuulivoimarakentamisen vaikutukset maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön Pohjois-Pohjanmaalla, lokakuu 2017) mukaan: - Riisitunturin kansallispuiston herkkyyks tuulivoimarakentamisen aiheuttamille muutoksille maisemakuvassa arvioidaan suureksi. - Kansallispuistoon liittyvien maisemallisten arvojen voidaan arvioida heikentyvän maisemakuvassa tapahtuvan muutoksen seurauksena, mikäli Maaningan tuulivoima-alue toteutuu. - Alueen toteuttamisen aiheuttaman haitallisen maisemavaikutuksen (maisema-arvojen heikentymisen) suuruus arvioidaan kohtalaiseksi. - Tuulivoima-alueen toteuttamisen vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön arvioidaan merkitykseltään kohtalaisiksi-suuriksi. Maakuntakaavan valmistelussa on tunnistettu Riisitunturin alueen merkitys ja maisemaan kohdistuvat odotusarvot. Vaikutuksen merkittävyyttä on arvioitu monipuolisen kriteeristön kautta. Yhtenä johtopäätöksenä on, että kansallispuistoon liittyvät maisema-arvot voivat jossain määrin (kohtalaisesti) heikentyä.

	Maakuntakaavan laadinta on vuorovaikutteinen prosessi. Erityisesti maisemallisten vaikutusten objektiivinen arviointi on vaikeaa, jolloin myös osallisten näkemyksille on annettava merkitystä. Seuraavassa on esitetty yhteenveto saadusta palautteesta maisemavaikutusten osalta: -Ympäristöviranomaisilla ei ole ollut huomautettavaa kaavaratkaisusta Maaningan tuulivoima-alueen osalta. Museovirasto on lausunnossaan todennut, Kuusamon Maaningan tuulivoimapuistosta Posion Riisitunturin kansallispuistoon aiheutuvia kielteisiä maisemallisia vaikutuksia on voimaa-alueella pienentämällä saatu vähennettyä. Museovirasto puoltaa kaavan hyväksymistä. Pohjois-Pohjanmaan museo on kiinnittänyt huomiota Maaningan tuulivoima-alueen maisemallisiin vaikutuksiin. - Metsähallitus on alustavasta kaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa todennut seuraavaa: ”Metsähallitus toteaa maisemaselvityksestä, että sen johtopäätökset hankkeen maisemavaikutuksista ovat oikeansuuntaisia. Metsähallitus yhtyy arvioon, että hanke ei aiheuta sellaisia merkittäviä maisemavaikutuksia, että ne estäisivät hankkeen toteuttamisen.” - Kuusamon kaupunki on vaatinut Maaningan tuulivoima-alueen osoittamista maakuntakaavassa ja todennut, että laadukkaalla suunnittelulla voidaan varmistaa, etteivät maisemavaikutukset muodostu kohtuuttomiksi. -Lapin liitto ja Posion kunta ovat kaavaprosessin aiemmissa vaiheissa kiinnittäneet huomiota muun muassa Riisitunturin kansallispuiston läheisyyteen. Kitkan Viisaat ry:n mukaan Maaningan aluetta koskevat selvitykset eivät ole riittäviä. Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri on kritisoinut alueen osoittamista muun muassa aiheutuvien maisemavaikutusten vuoksi. -Yksityisiltä ihmisiltä on saatu kaavaprosessin aikana joitakin kriittisiä kannanottoja. Edellä esitetystä käy ilmi, että Maaningan tuulivoima-alueen toteuttamisen maisemallisista vaikutuksista on esitetty erilaisia arvioita ja näkemyksiä maakuntakaavaprosessin kuluessa. Kokonaisuutena arvioiden Pohjois-Pohjanmaan liitto tulkitsee laadittuja selvityksiä ja saatua palautetta siten, että Maaningan alueen osoittaminen maakuntakaavassa on mahdollista.
--	--

	Tarkistetaan kaavaselostuksen kohdassa Tuulivoima/Kaavaratkaisun perustelut oleva, Maaningan tuulivoima-aluetta koskeva teksti seuraavaan muotoon: ”Selvitysten perusteella alue on toteuttamiskelpoinen. Vaikutuksia maisemaan, luontoon ja porotalouteen voi olla perusteltua lieventää jatko-suunnittelussa. Käytettävissä olleiden selvitysten perusteella tuulivoima-alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on löydettävissä ratkaisuja, joilla maisemaan, linnustoon ja muuhun luonnonympäristöön sekä poronhoidolle aiheutuvia haittoja voidaan tarvittaessa vähentää.”
Muistutus	Vastine
Yksityishenkilö 11, Pajunperänkankaan tuulivoimapuiston ympäristön asukkaat , 85800 Haapajärvi (yksi nimetty yhteyshenkilö) Muutosesitys Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavaan, koskien Pajuperänkankaan tuulivoimapuistoaluetta. Tuulivoimapuistojen suunnittelu maakuntakaavaan tehtiin vaivihkaa niin että kaavoitusta ei huomattu. Tiedotus kaavan laadinnasta olisi pitänyt olla alueella enempi näkyvillä ja yleisötilaisuuksia asianosaisille ei ollut. Nyt Ely keskus on vaatinut muutoksia osayleiskaavaan Pajuperänkankaan tuulipuistoalueen ah- tauden takia. Asutus ja Natura alue liian lähellä, eikä asukkaita oltu kuultu ajoissa ja riittävästi. Pöyryn, kesällä 2018, Pajuperänkankaan lähialueen asukkaille järjestämän kyselyn perusteella 70% asukkaista vastustaa voimaloita. On kerätty myös nimilistoja muistutuksiin lähialueelta ja niissä on n. 300 nimeä, jotka vastustavat Pajuperänkankaan tuulivoimapuiston rakentamista. Lisäksi Reisjärven kunta on antanut kielteisen lausunnon Pajuperänkankaan tuulivoimapuistosta ja Pihtiputaan puolella on vastustusta. Haapajärvi on jäämässä kahden tuulivoima-alueen väliin. Tuulivoima-alueet sijaitsevat huomattavasti korkeammalla kuin asutus. Pajuperänkankaalle suunnitellut tuulivoimalat olisivat ennätysuuria ja tulisivat olemaan Haapajärven asutuksen etelä sekä länsipuolella. Asutukselle tulisi merkittävää maisemaa ym. haittaa tuulivoimaloiden pyörimisliikkeestä ja mahdollisista terveyshaitoista. Tämän kokoluokan tuulivoimalat pitää rakentaa parempituulisille alueille, kauas asutuksesta. Nyt niitä suunnitellaan aivan liian ahtaaseen paikkaan ja lähelle asutusta. Haapajärven viimeinenkin merkittävä metsäalue menee teollisuusalueeksi. Alue on tärkeä luonnossa ja metsässä liikkujille. Alueen metsästysseurat vastustavat voimakkaasti tuulivoiman rakentamista paju- peränkankaalle. Kehitetään mieluummin pajuperänkankaalla sijaitsevaa Natura aluetta. Luonto ja metsät ovat tulevaisuudessa korvaamaton voimavara meille Haapajärvenkin ihmisille.	Haapajärven Pajunperänkankaan tuulivoima-alue (tv-1 358) on osoitettu 1. vaihemaakuntakaavassa. Alueella on vireillä tuulivoimahanke, joka on käynyt läpi yva-menettelyn ja on nyt edennyt kaavoitusvaiheeseen (osayleiskaavoitus). Maakuntakaavan selvityksissä tai yva-menettelyssä ei ole tullut ilmi sellaisia seikkoja, joiden vuoksi alue tulisi poistaa maakuntakaavasta. Maakuntakaavoituksen vuorovaikutusprosessit on määritelty maankäyttö- ja rakennuslaissa, ja niitä noudatetaan.

Haapajärvelle on jo rakennettu tai luvitettu 24 tuulivoimalaa ja lähikuntiin, Haapajärven rajoille, Pyhäjärvelle ja Haapavedelle ollaan kaavoittamassa isoja tuulivoima-alueita. Tuulivoiman rakentamisessa edetään mielestämme liian nopeasti, tuulisähkön kalleudesta ja haitoista välittämättä. Mielestämme Pajuperänkankaan tuulivoimaloita ei pidä rakentaa. Allekirjoitus: Haapajärvi 27.4.2018 Pajuperänkankaan tuulivoimaloita lähialueella vastustavat ihmiset. Yhteyshenkilö: (Nimi- ja osoitetiedot poistettu.)	
(Myöhässä saapunut muistutus / yksityishenkilö)	(Vastine)
Yksityishenkilö 12, 27.4.2018 klo 23:18 myöhässä saapunut sähköposti Sähköposti käsitteli Pajunperänkankaan tuulipuistoaluetta, jota lähettäjä vastustaa. Lähettäjä tiedottaa muistutuksensa saapuvan myöhässä, mutta toivoo kuitenkin sen huomioon ottamista.	(ks. edellinen muistutus)